

แนวทางการจัดทำ
หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เพื่อทดลองใช้สำหรับ
ช่วงชั้นที่ 4
(ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6)

คณะกรรมการบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน
กระทรวงศึกษาธิการ
สิงหาคม 2550

แนวทางการจัดทำ

หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เล่ม 4 ช่วงชั้นที่ 4

ชุดแนวทางการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย หนังสือทั้งหมด 6 เล่ม

1. แนวทางการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เล่ม 1 ช่วงชั้นที่ 1
2. แนวทางการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เล่ม 2 ช่วงชั้นที่ 2
3. แนวทางการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เล่ม 3 ช่วงชั้นที่ 3
4. แนวทางการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เล่ม 4 ช่วงชั้นที่ 4
5. แนวทางการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เล่ม 5 การศึกษาออกโรงเรียน
6. แนวทางการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เล่ม 6 อาชีวศึกษา

จัดทำโดย คณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้การสอน

ด้วยความร่วมมือของ โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

พิมพ์ครั้งที่ 1 มีนาคม 2550

จำนวนพิมพ์ 2,000 เล่ม

สงวนลิขสิทธิ์โดย คณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้การสอน
กระทรวงศึกษาธิการ

ห้ามผลิตเพื่อจำหน่ายไม่ว่ารูปแบบใดๆ แต่สามารถผลิตเพื่อแจกเป็นวิทยาทานได้ โดยทำจดหมายขออนุญาตมายัง สำนักพัฒนาการเรียนการสอน นักศึกษาและกิจการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ / โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

ชุดแนวทางการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา และช่วยให้ครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระสามารถสอน หรือบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และมีความหมายให้เหมาะสมกับแต่ละระดับชั้น และตามภูมิสังคมของสถานศึกษา โดยพิจารณาความเหมาะสมของตัวอย่างที่เสนอให้ทดลองใช้ ในด้านเวลาการสอน/เนื้อหาสาระ/และกิจกรรมการเรียนรู้

คำนำ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับให้ดำเนินไปในทางสายกลาง เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งภายใต้สภาวะการณปัจจุบันหลายหน่วยงานทั้งของภาครัฐและเอกชน ได้น้อมนำหลักคิดของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาและปรากฏความสำเร็จเป็นรูปธรรมมากขึ้น และจากความมุ่งหมายและหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 1 มาตรา 6 ว่าด้วยการจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข คณะกรรมการบริหารโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง จึงได้มอบหมายให้คณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้การสอน จัดทำ **ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญา และสามารถนำหลักคิดหลักปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการสู่การเรียนรู้การสอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ของทุกระดับได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และเป็นรูปธรรม

คณะทำงานฯ ได้ร่วมกับภาคีต่าง ๆ จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “สร้างคน สร้างสังคม สู่ความพอเพียง : ประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้การสอน” ในเดือนตุลาคม 2549 เพื่อให้ครูและบุคลากรในวงการศึกษา ซึ่งมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญา และสามารถในการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอน ร่วมระดมความคิดเห็นยกร่างตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และหน่วยการเรียนรู้บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้การสอนในทุกระดับ และได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อปรับร่างชุดหน่วยการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในเดือนพฤศจิกายน 2549 โดยมีผลผลิตเป็นชุดเอกสาร 6 เล่ม แยกตามแต่ละช่วงชั้น รวมถึงอาชีวศึกษา และการศึกษานอกโรงเรียน และจะได้นำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้นี้ไปทดลองใช้และวิจัยเชิงปฏิบัติการในสถานศึกษาที่สนใจอาสาสมัครร่วมเป็นเครือข่ายสถานศึกษาทดลองประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระหว่างภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 เพื่อร่วมพัฒนาตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น และจะได้ให้สถานศึกษาทั่วประเทศสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทันในปีการศึกษา 2550 เป็นต้นไป

คณะทำงานฯ ไคร่ขอขอบคุณ โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่กระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้อง ภาคีขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา คณะครูและบุคลากรทุกท่านที่มุ่งมั่น และทุ่มเท กำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญา ในการจัดทำชุดตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงนี้จนสำเร็จเกินความคาดหมาย

คณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้การสอน
สิงหาคม 2550

คำชี้แจงประกอบการใช้

1. คณะผู้จัดทำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คณะผู้จัดทำชุดตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้นี้ ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และครูผู้สอนจากสถานศึกษาในสังกัดต่างๆ ทั้งของภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 132 คน ที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีประสบการณ์ในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ และสมัครเข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” สู่การเรียนการสอน โดยผ่านการคัดเลือกจากคณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน ให้เข้าร่วมในการดำเนินงาน

2. หลักคิดในการจัดทำชุดตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.1 สารหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในสาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ ในกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ภายใต้มาตรฐาน ส 3.1 ซึ่งกำหนดให้ “เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ” โดยมีมาตรฐานช่วงชั้นแยกได้ดังนี้

- ช่วงชั้นที่ 1 - 2 ส 3.1 (4) เข้าใจระบบและวิธีการของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้
- ช่วงชั้นที่ 3 - 4 ส 3.1 (5) เข้าใจเกี่ยวกับระบบและวิธีการของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปใช้ประยุกต์กับชีวิตประจำวันได้

2.2 การจัดทำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้เริ่มจากการจัดทำร่างหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง โดยกำหนดมาตรฐานเรียนรู้ในแต่ละชั้นปีที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระเรียนรู้วิชาต่างๆในแต่ละชั้น แล้วจึงจัดทำหน่วยการเรียนรู้หลัก ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักคิด และหลักปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แบบสหวิทยาการ หรือบูรณาการข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้อีก 7 กลุ่มสาระ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษาและพลศึกษา การงานอาชีพและเทคโนโลยี ศิลปะ และภาษาต่างประเทศ

2.3 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ ได้เน้นกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริม และปลูกฝังวิธีการคิด และการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 หลักการ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี บนพื้นฐานของการใช้ คุณธรรมนำความรู้ ซึ่งรวมถึงความซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน ความเพียร การใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต และการใช้ความรู้ทางหลักวิชาการอย่างรอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวัง

เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนให้ก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง
ในด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมได้อย่างมั่นคง และยั่งยืน

3. ขั้นตอนการจัดทำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.1 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ / แผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไม่เคร่งครัดในรูปแบบของการเขียนหน่วย / แผนการจัดการเรียนรู้ สามารถปรับใช้ได้ตาม
ธรรมชาติของวิชา ระดับชั้น ตามบริบทของสถานศึกษา แต่คงหัวข้อสำคัญไว้ได้แก่ (1) ผลการเรียนรู้
ที่คาดหวัง (2) สาระการเรียนรู้ (3) กิจกรรมการเรียนรู้ (4) สื่อ / แหล่งการเรียนรู้ (5) การวัด
และประเมินผล

3.2 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีขั้นตอน ดังนี้

- เริ่มจากการกำหนดหน่วยการเรียนรู้ โดยศึกษาและเลือกมาตรฐานการเรียนรู้
ของแต่ละกลุ่มสาระ และกำหนดขอบข่ายของเนื้อหาสาระที่จะเรียน แต่สามารถยืดหยุ่นได้ในแต่ละ
สถานศึกษา

- วิเคราะห์เนื้อหาให้สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- จัดกิจกรรมการเรียนรู้
- เลือกสื่อและแหล่งการเรียนรู้ประกอบการจัดการเรียนการสอน
- กำหนดเครื่องมือ วิธีการวัดและเกณฑ์การประเมินผล ตลอดจนผลสัมฤทธิ์
ที่ผู้เรียนได้รับ ได้แก่ (1) ผู้เรียนได้รับความรู้ที่ชัดเจน (2) ผู้เรียนมีแนวทางในการประยุกต์
ใช้ความคิดในชีวิตประจำวัน (3) ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง (4) ผู้เรียนได้รับการวัดผล
ตามสภาพจริง

4. วิธีการใช้ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.1 ก่อนอื่น ผู้ใช้ต้องทำความเข้าใจความหมายหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ใน 3 หลักการ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยใช้
2 เงื่อนไข คือ คุณธรรมและความรู้ ในการสร้างความพอเพียงให้เกิดขึ้นใน 4 มิติ ได้แก่ ด้านวัตถุ
หรือเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม โดยสามารถศึกษาได้จาก ภาคผนวก ก และ
ภาคผนวก ข ท้ายเล่ม หรือศึกษาเพิ่มเติมจากเว็บไซต์ www.sufficiencyeconomy.org

4.2 หลังจากนั้น ผู้ใช้ต้องทำการศึกษาร่างหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงก่อน โดยทำความเข้าใจ
สาระที่ควรสอนในแต่ละชั้นปีที่จะนำไปใช้สอน อย่างเป็นองค์รวม และศึกษาโครงสร้าง
ของหลักสูตรโดยรวมของทุกช่วงชั้น เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงพัฒนาของหลักสูตรโดยรวม

4.3 ในการนำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ไปทดลองใช้ในการเรียนการสอนนั้น ผู้สอน
สามารถปรับเวลาการสอน เนื้อหาสาระ และกิจกรรมการเรียนรู้ ให้สอดคล้องเหมาะสมกับ
สภาพภูมิสังคมของแต่ละสถานศึกษา โดยให้ยึดมาตรฐานเรียนรู้ของแต่ละชั้นปีเป็นหลัก

4.4 อย่างไรก็ดี หากผู้สอนพบว่า มาตรฐานเรียนรู้อย่างน้อยของแต่ละชั้นปีที่น่าเสนอ โดยคณะทำงานฯ มีปัญหาในการนำไปใช้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดสาระในการสอน หรือหากมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมที่จะเสนอให้ปรับปรุง ร่างหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง หรือมาตรฐานเรียนรู้อย่างน้อยของแต่ละชั้นปี เพื่อให้สามารถนำไปดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้สอนสามารถเสนอข้อคิดเห็นต่อคณะทำงานฯ เพื่อนำไปสู่การพิจารณาปรับปรุงได้

4.5 เมื่อได้ทดลองใช้ ร่างหลักสูตร และ ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ ไประยะหนึ่งแล้ว ผู้ใช้สามารถมีส่วนร่วมในการเสนอข้อชี้แนะในการปรับปรุง ร่างหลักสูตร และ หน่วยการเรียนรู้และแผนการเรียนรู้ ให้มีความเหมาะสมกับการนำไปใช้จริงได้มากยิ่งขึ้น โดยสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งดำเนินการโดยคณะทำงานฯ ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2550

5. การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาหน่วยการเรียนรู้

เนื่องจากการจัดทำตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ เน้นการใช้งานได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อช่วยให้ครูผู้สอนในแต่ละสาระ สามารถสอนหรือบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการเรียนการสอน ทั้งในห้องเรียน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และมีความหมาย จึงได้เปิดโอกาสให้สถานศึกษาต่างๆ ที่สนใจ อาสาสมัครร่วมเป็นเครือข่ายสถานศึกษาทดลองประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระหว่างภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 นี้ เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้มีความเหมาะสมในการนำไปใช้จริงมากยิ่งขึ้น โดยมีแนวทางในการพัฒนา 3 ด้าน ได้แก่

5.1 การปรับปรุงร่างหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง หรือมาตรฐานเรียนรู้อย่างน้อยในแต่ละชั้นปี

5.2 การปรับใช้ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้หลัก หน่วยการเรียนรู้บูรณาการ และ แผนการจัดการเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับแต่ละระดับชั้น ตามภูมิสังคมของสถานศึกษา โดยพิจารณาความเหมาะสมของตัวอย่างที่เสนอให้ทดลองใช้ในด้านเวลาการสอน / เนื้อหาสาระ / และกิจกรรมการเรียนรู้

5.3 การพัฒนาตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสาระอื่นๆ ของแต่ละชั้นปีที่ยังไม่ได้จัดทำในครั้งนี้

ทั้งนี้ คณะทำงานฯ จะได้มีการประชุมระดมความคิดเห็นระหว่างบุคคลากรที่เกี่ยวข้อง จากเครือข่ายสถานศึกษาทดลองประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในภูมิภาคต่างๆ ประมาณช่วงต้น - กลางปี 2550 เพื่อร่วมพัฒนาตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ตามแนวทางดังกล่าวข้างต้นซึ่งจะได้แจ้งให้สถานศึกษาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และสนใจ ได้ทราบต่อไป

สารบัญ

คำนำ	ก
คำชี้แจงประกอบการใช้	ข
แนวทางการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	1
แผนภูมิ การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	2
หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม	3
วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ที่สามารถบูรณาการสาระปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเรียนการสอน สาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ช่วงชั้นที่ 4	5
ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ช่วงชั้นที่ 4	11
ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	13
เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชน	
▪ ผังมโนทัศน์หลักสูตรบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	14
▪ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การพัฒนาชุมชนด้วยเศรษฐกิจพอเพียง	16
ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	47
▪ กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง กระจกไม่หลงทาง	49
▪ แผนการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การประดิษฐ์กระจกใบตอง	50
ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	75
เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ	
▪ ผังมโนทัศน์หลักสูตรบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	76
▪ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	78
ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	121
▪ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย เรื่อง ลิขิตเรียงความ งดงามด้วยเศรษฐกิจ พอเพียง	123
▪ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การเขียนเรียงความ	124

ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	149
เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับยุคโลกาภิวัตน์	
▪ ผังมโนทัศน์หลักสูตรบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	150
▪ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การพัฒนาประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	152
ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	185
▪ กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับยุคโลกาภิวัตน์	187
▪ การบูรณาการกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สัมพันธ์กับ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม	189
▪ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง คนกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	190
คณะผู้จัดทำหลักสูตรบูรณาการ	228
ภาคผนวก ก การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	233
ภาคผนวก ข แนวทางการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับต่าง ๆ	255

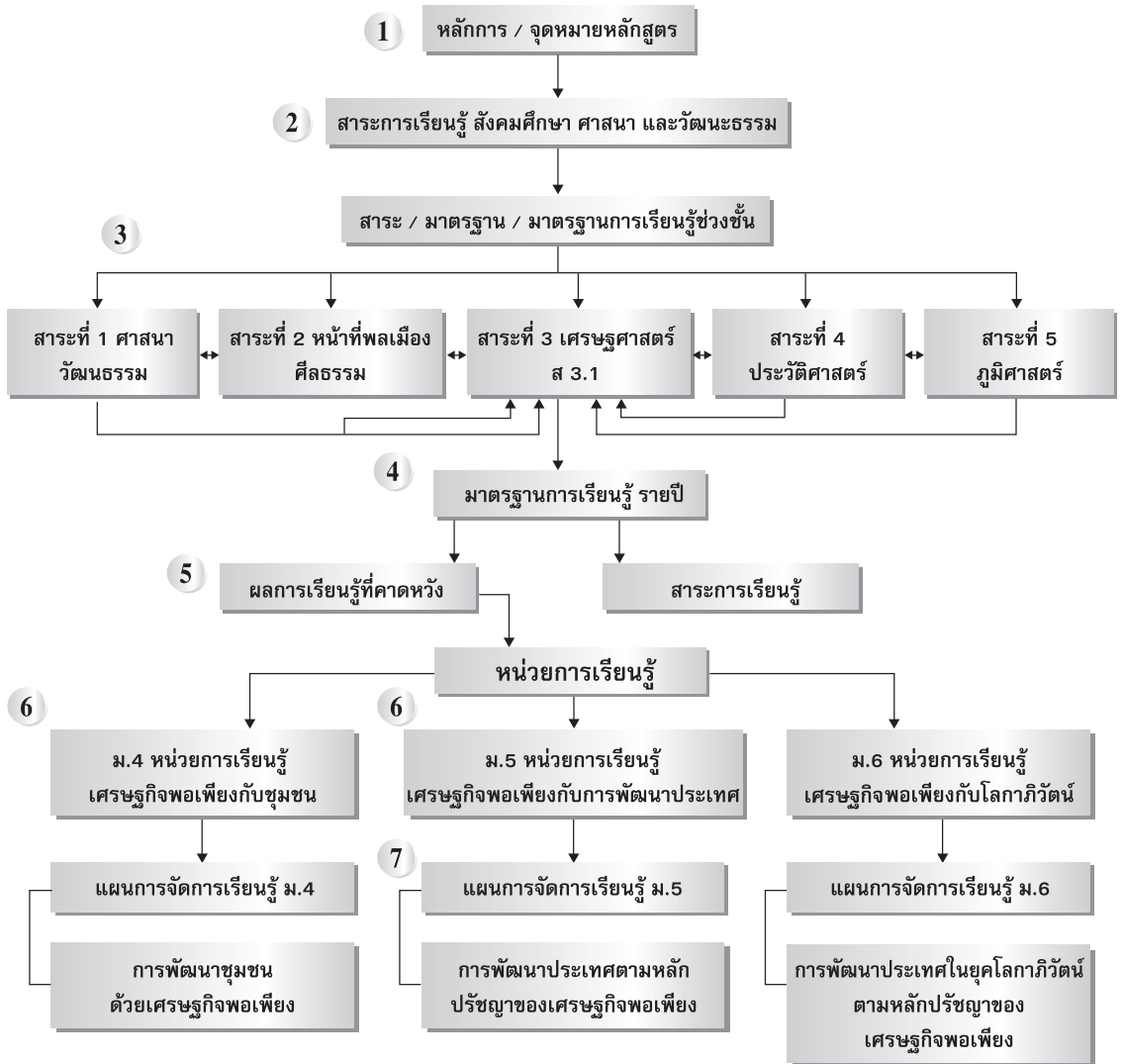

แนวทางการพัฒนาหลักสูตร บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

---

1. วิเคราะห์หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
2. วิเคราะห์สาระ สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์
มาตรฐานและมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้น ส 3.2 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากร
ในการผลิต และการบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า
รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณภาพ
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของสาระ / มาตรฐาน / มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ในกลุ่มสาระ
การเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่สอดคล้องกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
4. จัดทำมาตรฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงรายปี (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6)
5. กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และสาระการเรียนรู้
6. จัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
7. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

แผนภูมิ การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส.3.1 : เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

มาตรฐานช่วงชั้นที่ 4 เข้าใจเกี่ยวกับระบบและวิธีการของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้

(ร่าง) มาตรฐานเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงแยกตามชั้นปี ช่วงชั้นที่ 4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
1. เข้าใจและวิเคราะห์การบริหารจัดการองค์กร วิสาหกิจชุมชน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	1. เข้าใจและวิเคราะห์การพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	1. เข้าใจและวิเคราะห์พัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าไปได้อย่างสมดุลภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. ตระหนักในความสำคัญของการบริหารจัดการองค์กร วิสาหกิจชุมชน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	2. ตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	2. ตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ก้าวหน้าไปได้อย่างสมดุล
3. นำแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างสมดุล และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง	3. นำแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อประโยชน์ของสังคมและประเทศชาติ	3. นำแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างสมดุล และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์

ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้หลัก / หน่วยบูรณาการ

	มัธยมศึกษาปีที่ 4	มัธยมศึกษาปีที่ 5	มัธยมศึกษาปีที่ 6
หน่วยการเรียนรู้หลัก	เศรษฐกิจพอเพียง กับชุมชน	เศรษฐกิจพอเพียง กับการพัฒนาประเทศ	เศรษฐกิจพอเพียง กับโลกาภิวัตน์
สาระวิชา (ตัวอย่าง หน่วยบูรณาการ)	การงานอาชีพและ เทคโนโลยี (กระทงไม่หลงทาง)	ภาษาไทย (ลิขิตเรียงความ งดงาม ด้วยเศรษฐกิจพอเพียง)	ชีววิทยา (สิ่งมีชีวิตกับ สิ่งแวดล้อม)

ตัวอย่างเนื้อหาการจัดการเรียนการสอน

มัธยมศึกษาปีที่ 4	มัธยมศึกษาปีที่ 5	มัธยมศึกษาปีที่ 6
ระดับชุมชน / จังหวัด - องค์กร - วิสาหกิจชุมชน - กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ - เครือข่ายชุมชน ฯลฯ	ระดับประเทศ - แผนพัฒนาฯ ฉบับ 10 - เมกะโปรเจกต์ต่างๆ - โรงไฟฟ้าหินกรูด - แผนพัฒนาลุ่มน้ำต่างๆ ฯลฯ	ระดับโลก - FTA - WTO - พิธีสารเกียวโต - การพัฒนา ICT ฯลฯ

วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ที่สามารถบูรณาการ
สาระปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเรียนการสอน

สาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ
ช่วงชั้นที่ 4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6)

---

1. ภาษาไทย

- ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาและสร้าง
วิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน
- ท 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราว
ในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้า
อย่างมีประสิทธิภาพ
- ท 3.1 : สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึก
ในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์
- ท 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและ
พลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ
- ท 4.2 : สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และ
ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน
- ท 5.1 : เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า
และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

2. คณิตศาสตร์

- ค 1.1 : เข้าใจถึงความหลากหลายของการแสดงจำนวนและการใช้จำนวนในชีวิตจริง
- ค 1.2 : เข้าใจถึงผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของจำนวนและความสัมพันธ์ระหว่าง
การดำเนินการต่างๆ และสามารถใช้ในการดำเนินการในการแก้ปัญหาได้
- ค 1.3 : ใช้การประมาณค่าในการคำนวณและแก้ปัญหาได้
- ค 1.4 : เข้าใจในระบบจำนวนและสามารถนำสมบัติเกี่ยวกับจำนวนไปใช้ได้
- ค 2.3 : แก้ปัญหาเกี่ยวกับการวัดได้
- ค 4.1 : อธิบายและวิเคราะห์รูปแบบ (pattern) ความสัมพันธ์ และฟังก์ชันต่าง ๆ ได้
- ค 4.2 : ใช้นิพจน์ สมการ อสมการ กราฟ และแบบจำลองทางคณิตศาสตร์อื่นๆ แทน
สถานการณ์ต่างๆ ตลอดจนแปลความหมายและนำไปใช้แก้ปัญหาได้
- ค 5.1 : เข้าใจและใช้วิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลได้

- ค 5.2 : ใช้วิธีการทางสถิติและความรู้เกี่ยวกับความน่าจะเป็นในการคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผล
- ค 5.3 : ใช้ความรู้เกี่ยวกับสถิติและความน่าจะเป็นช่วยในการตัดสินใจและแก้ปัญหาได้
- ค 6.1 : มีความสามารถในการแก้ปัญหา
- ค 6.2 : มีความสามารถในการให้เหตุผล
- ค 6.3 : มีความสามารถในการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ และการนำเสนอ

3. วิทยาศาสตร์

- ว 1.1 : เข้าใจหน่วยพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ของโครงสร้างและหน้าที่ของระบบต่างๆ ของสิ่งมีชีวิตที่ทำงานสัมพันธ์กัน มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตของตนเองและดูแลสิ่งมีชีวิต
- ว 1.2 : เข้าใจกระบวนการและความสำคัญของการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม วิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต ความหลากหลายทางชีวภาพ การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ มีผลต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์
- ว 2.1 : เข้าใจสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นกับสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตต่างๆ ในระบบนิเวศ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์
- ว 2.2 : เข้าใจความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติในระดับท้องถิ่น ประเทศ และโลก นำความรู้ไปใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน
- ว 3.1 : เข้าใจสมบัติของสาร ความสัมพันธ์ระหว่างสมบัติของสารกับโครงสร้างและแรงยึดเหนี่ยวระหว่างอนุภาค มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์
- ว 3.2 : เข้าใจหลักการและธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงสถานะของสาร การเกิดสารละลาย การเกิดปฏิกิริยาเคมี มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์
- ว 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของแรงแม่เหล็กไฟฟ้า แรงโน้มถ่วง และแรงนิวเคลียร์ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างถูกต้องและมีคุณธรรม
- ว 4.2 : เข้าใจลักษณะการเคลื่อนที่แบบต่างๆ ของวัตถุในธรรมชาติ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

- ว 5.1 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างพลังงานกับการดำรงชีวิต การเปลี่ยนรูปพลังงาน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสารและพลังงาน ผลของการใช้พลังงานต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์
- ว 6.1 : เข้าใจกระบวนการต่างๆ ที่เกิดขึ้นบนผิวโลกและภายในโลก ความสัมพันธ์ของกระบวนการต่างๆ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ภูมิประเทศและสัณฐานของโลก มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์
- ว 7.1 : เข้าใจวิวัฒนาการของระบบสุริยะและกาแล็กซี ปฏิสัมพันธ์ภายในระบบสุริยะและผลต่อสิ่งมีชีวิตบนโลก มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์
- ว 7.2 : เข้าใจความสำคัญของเทคโนโลยีอวกาศที่นำมาใช้ในการสำรวจอวกาศและทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการเกษตรและการสื่อสาร สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างมีคุณธรรมต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม

4. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

- ส 1.1 : เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ สามารถนำหลักธรรมของศาสนามาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน
- ส 1.2 : ยึดมั่นในศีลธรรม การทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม และศรัทธาในพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ
- ส 1.3 : เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตน บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข
- ส 2.1 : ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองที่ดี ตามกฎหมาย ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข
- ส 2.2 : เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- ส 3.1 : เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิต และการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเศรษฐกิจอย่างพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ
- ส 3.2 : เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ ความสัมพันธ์ของระบบเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก
- ส 4.1 : เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผลมาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

- ส 4.2 : เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ในแง่ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น
- ส 4.3 : เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย
- ส 5.2 : เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรมและมีจิตสำนึก อนุรักษ์ ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

5. สุขศึกษา และพลศึกษา

- พ 1.1 : เข้าใจธรรมชาติของการเจริญเติบโต และพัฒนาการของมนุษย์
- พ 2.1 : เข้าใจและเห็นคุณค่าของชีวิต ครอบครัว เพศศึกษา และมีทักษะในการดำเนินชีวิต
- พ 3.1 : เข้าใจ มีทักษะในการเคลื่อนไหว กิจกรรมทางกาย การเล่นเกม และกีฬา
- พ 3.2 : รักการออกกำลังกาย การเล่นเกม และการเล่นกีฬา ปฏิบัติเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ มีวินัย เคารพสิทธิ กฎ กติกา มีน้ำใจนักกีฬา มีจิตวิญญาณในการแข่งขัน และชื่นชมในสุนทรียภาพของการกีฬา
- พ 4.1 : เห็นคุณค่า และมีทักษะในการสร้างเสริมสุขภาพ การดำรงสุขภาพ การป้องกันโรค และการสร้างเสริมสมรรถภาพเพื่อสุขภาพ
- พ 5.1 : ป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ อุบัติเหตุ การใช้จ่ายสารเสพติด และความรุนแรง

6. ศิลปะ

- ศ 1.1 : สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และวิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอด ความรู้สึก ความคิด ต่องานศิลปะอย่างชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
- ศ 1.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ศ 2.1 : เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่า ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
- ศ 2.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ศ 3.1 : เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
- ศ 3.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น

7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี

- ง 1.1 : เข้าใจ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะ มีคุณธรรม มีจิตสำนึก ในการใช้พลังงาน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ในการทำงานเพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับงานบ้าน งานเกษตร งานช่าง งานประดิษฐ์ และงานธุรกิจ
- ง 1.2 : มีทักษะ กระบวนการทำงาน การจัดการ การทำงานเป็นกลุ่ม การแสวงหาความรู้ สามารถแก้ปัญหาในการทำงาน รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่องาน
- ง 2.1 : เข้าใจ มีทักษะ มีประสบการณ์ในงานอาชีพสุจริต มีคุณธรรม มีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ และเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพสุจริต
- ง 3.1 : เข้าใจธรรมชาติและกระบวนการทำงานของเทคโนโลยี ใช้ความรู้ ภูมิปัญญา จินตนาการและความคิดอย่างมีระบบในการออกแบบ สร้างสิ่งของเครื่องใช้ วิธีการเชิงกลยุทธ์ตามกระบวนการเทคโนโลยี สามารถตัดสินใจ เลือกใช้เทคโนโลยีในทางการสร้างสรรค์ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม โลกของงานและอาชีพ
- ง 5.1 : ใช้เทคโนโลยีในการทำงาน การผลิต การออกแบบ การแก้ปัญหา การสร้างงาน การสร้างอาชีพสุจริตอย่างมีความเข้าใจ มีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และมีความคิดสร้างสรรค์

8. ภาษาต่างประเทศ

- ต 1.1 : เข้าใจกระบวนการฟังและการอ่าน สามารถตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่างๆ และนำความรู้มาใช้อย่างมีวิจารณญาณ
- ต 1.2 : มีทักษะในการสื่อสารทางภาษา แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ความคิดเห็น แสดงความรู้สึกโดยใช้เทคโนโลยี และการจัดการที่เหมาะสม เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- ต 1.3 : เข้าใจกระบวนการพูด การเขียน และการสื่อสารข้อมูล ความคิดเห็น และความคิดรวบยอดในเรื่องต่างๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพและมีสุนทรียภาพ
- ต 2.1 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมเจ้าของภาษา และนำไปใช้ได้ อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

- ต 2.2** : เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษา และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา กับ ภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างมีวิจารณญาณ
- ต 3.1** : ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนาและเปิดโลกทัศน์ของตน
- ต 4.1** : สามารถใช้ภาษาต่างประเทศ ตามสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชนและสังคม
- ต 4.2** : สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ การทำงาน การประกอบอาชีพ การสร้างความร่วมมือ และการอยู่ร่วมกันในสังคม

ตัวอย่าง

หน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ช่วงชั้นที่ 4

- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 : เศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชน
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การพัฒนาชุมชนด้วยเศรษฐกิจพอเพียง
- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 : เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 : เศรษฐกิจพอเพียงกับโลกาภิวัตน์
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การพัฒนาประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

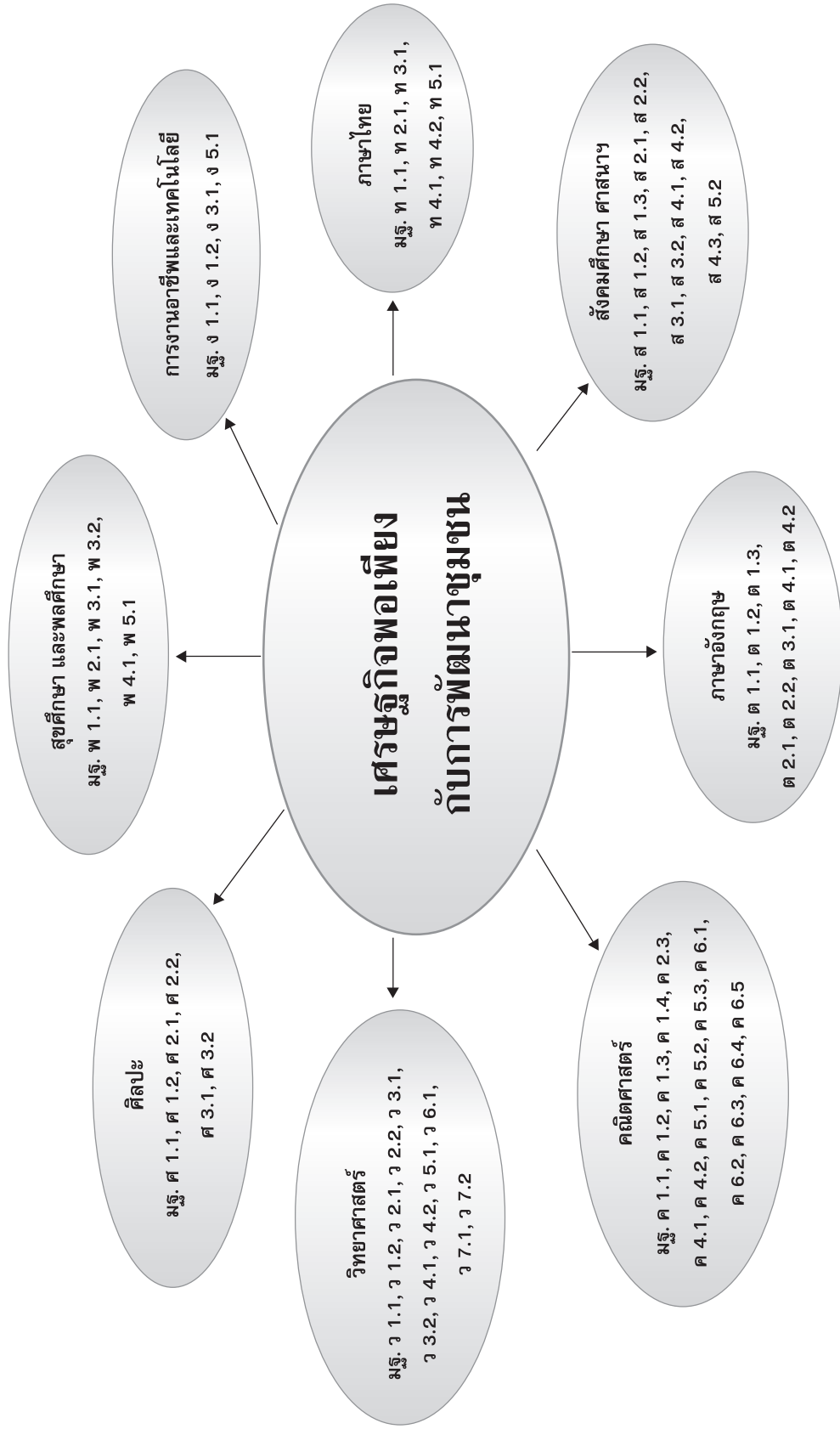
ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

“เศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชน”

กลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ผังมโนทัศน์หลักสูตรบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชน

---

1. ชื่อหน่วยการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชน
2. กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
รายวิชา สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
3. วิเคราะห์ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ส 3.1 (5)
4. คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้
ศึกษาความเป็นไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักการบริหารจัดการองค์กร
วิสาหกิจชุมชน ตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถ
วิเคราะห์และตระหนักในการบริหารจัดการองค์กร วิสาหกิจชุมชน ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
และนำมาประยุกต์ใช้ในองค์กรชุมชนได้
5. แผนการจัดการเรียนรู้
5.1 การพัฒนาชุมชนด้วยเศรษฐกิจพอเพียง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การพัฒนาชุมชนด้วยเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. เข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. วิเคราะห์และตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการองค์กรวิสาหกิจชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. วิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการองค์กร วิสาหกิจชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต อย่างสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

สาระการเรียนรู้

1. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. องค์กรวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่น
3. แนวทางการบริหารจัดการองค์กรวิสาหกิจชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. นักเรียนชม วีดีทัศน์ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร (จัดทำโดยคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง)
2. สนทนาซักถามเกี่ยวกับเรื่องที่น่าสนใจที่นักเรียนชมใน วีดีทัศน์ ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร มีความสำคัญอย่างไร
3. แจงผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ

ขั้นให้ประสบการณ์

1. นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 1 เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. นักเรียนสรุปความหมาย ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเขียนคำตอบลงในใบงานที่ 1
3. นักเรียนและครูสนทนาเกี่ยวกับองค์กรวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นที่นักเรียนรู้จัก เช่น ร้านขายของชำ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มอาชีพ สหกรณ์ร้านค้า ฯลฯ โดยให้นักเรียนบอกวัตถุประสงค์และภารกิจของแต่ละองค์กร
4. นักเรียนและครูร่วมกันพิจารณาถึงความแตกต่างในการดำเนินงานขององค์กรชุมชนแต่ละแห่งว่ามีผลสำเร็จแตกต่างกันซึ่งสาเหตุมาจากมีการบริหารจัดการหลากหลายรูปแบบ

5. แบ่งกลุ่มนักเรียนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เดียวกันไปศึกษา แนวทางการดำเนินงานขององค์กรวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามประเด็นที่กำหนดไว้ในใบงานที่ 2 (แบบสำรวจองค์กรวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่น)
6. นักเรียนนำเสนอผลการศึกษาคำเนินงานขององค์กรชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากใบงานที่ 1 หน้าชั้นเรียนพร้อมทั้งจัดทำป้ายนิเทศประกอบการนำเสนอ
7. นักเรียนจัดกลุ่มองค์กรชุมชนที่ดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามที่ได้ศึกษามาแล้วโดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้
  - 7.1 องค์กรที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงาน
  - 7.2 องค์กรที่ไม่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงาน
8. นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ทำให้องค์กรชุมชนกลุ่มแรก (ข้อ 7.1) ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงาน และนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการองค์กร โดยบันทึกข้อมูลลงในใบงานที่ 3
9. นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ทำให้องค์กรชุมชน กลุ่มที่ 2 (ข้อ 7.2) ไม่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงาน มีการบริหารจัดการอย่างไรที่เป็นจุดอ่อน และจะนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการองค์กรได้อย่างไร โดยบันทึกลงในใบงานที่ 4
10. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการปฏิบัติงานในใบงานที่ 3 และที่ 4 หน้าชั้นเรียน
11. นักเรียนศึกษาตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม จากใบความรู้ที่ 2
12. นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตด้านสังคม วัตถุ/เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม โดยบันทึกข้อสรุปลงในใบงานที่ 5
13. นักเรียนวางแผนปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับองค์กรวิสาหกิจชุมชนที่นักเรียนศึกษามาปฏิบัติคนละ 1 กิจกรรม และบันทึกผลการปฏิบัติลงในใบงานที่ 6 พร้อมทั้งส่งให้ครูประเมินเมื่อปฏิบัติเสร็จสิ้นตามระยะเวลาที่ครูกำหนด

ขั้นสรุป

1. นักเรียนชม วีดิทัศน์ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นการสรุป
2. นักเรียนบันทึกข้อมูลเรื่องความหมาย หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการองค์กรวิสาหกิจชุมชนและการดำเนินชีวิตลงในสมุดจดบันทึก

สื่อ

1. วีดิทัศน์ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร จัดทำโดย คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง
2. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต
3. ใบงานที่ 1 ตอบคำถามเศรษฐกิจพอเพียง
4. ใบงานที่ 2 แบบสำรวจองค์กรวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่น
5. ใบงานที่ 3 สรุปผลการดำเนินงานขององค์กรวิสาหกิจชุมชนที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินงานที่ประสบผลสำเร็จ
6. ใบงานที่ 4 แบบสรุปผลการดำเนินงานขององค์กรชุมชนที่ไม่ประสบผลสำเร็จ
7. ใบงานที่ 5 แนวทางการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
8. ใบงานที่ 6 แบบบันทึกผลการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แหล่งการเรียนรู้

1. องค์กรวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่น
2. ห้องสมุดประชาชน
3. ห้องสมุดโรงเรียน
4. www.sufficiencyeconomy.org

การวัดผลประเมินผล

วิธีวัดและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล ได้แก่
  - 1.1 ความสนใจ
  - 1.2 การอาสาตอบคำถาม
  - 1.3 การแสดงความคิดเห็น
  - 1.4 การทำงานที่ได้รับมอบหมาย
2. สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนโดยยึดกระบวนการกลุ่ม ได้แก่
  - 2.1 การร่วมมือกันวางแผนการทำงาน
  - 2.2 ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
  - 2.3 เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี
  - 2.4 แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล
  - 2.5 ยอมรับข้อสรุปและผลงานของกลุ่มและร่วมปรับปรุงงาน

3. ประเมินผลงานจากการตรวจแบบบันทึกผลการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
  - 3.1 ปฏิบัติตามแผน
  - 3.2 ระยะเวลา
  - 3.3 ลงชื่อพยาน
  - 3.4 การบันทึกผลการปฏิบัติ
4. เกณฑ์การวัดผลและประเมินผล

เกณฑ์การตัดสินผลการเรียน

ผู้เรียนต้องมีพฤติกรรมในแต่ละองค์ประกอบอย่างน้อย 2 ระดับขึ้นไปจำนวน 4 ใน 6 รายการ

1. เกณฑ์การประเมินใบงานที่ 1 - 6

ดี	คะแนนรวมร้อยละ 80 ขึ้นไป	แสดงว่า ผ่าน
ปานกลาง	คะแนนรวมร้อยละ 60 - 79	แสดงว่า ผ่าน
ต้องปรับปรุง	คะแนนรวมร้อยละ 59 ลงมา	แสดงว่า ไม่ผ่าน
2. เกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติตนตามแนวทางการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เกณฑ์การให้คะแนน

- 4 หมายถึง สามารถปฏิบัติตนตามแนวทางการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีโดยใช้ความรู้ประกอบคุณธรรมได้ครอบคลุมทุกหัวข้อ ร้อยละ 80 - 100
- 3 หมายถึง สามารถปฏิบัติตนตามแนวทางการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงโดยยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีโดยใช้ความรู้ประกอบคุณธรรมครอบคลุมทุกหัวข้อ ร้อยละ 60 - 79
- 2 หมายถึง สามารถปฏิบัติตนตามแนวทางการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดย ยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีโดยใช้ความรู้ ประกอบคุณธรรมครอบคลุมทุกหัวข้อ ร้อยละ 30 - 59
- 1 หมายถึง สามารถปฏิบัติตนตามแนวทางการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล การที่มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยใช้ความรู้คุณธรรมครอบคลุมทุกหัวข้อ ต่ำกว่า ร้อยละ 30

กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนออกไปศึกษาค้นคว้าองค์กรวิสาหกิจชุมชน แล้วจัดทำรายงานส่ง
2. เชิญวิทยากรให้ความรู้เรื่ององค์กรวิสาหกิจชุมชน
3. จัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กรวิสาหกิจชุมชน

ใบงานที่ 1

ให้นักเรียนตอบคำถามจากการชมวีดิทัศน์ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร

1. เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร

.....
.....

2. แนวพระราชดำริเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเริ่มต้นเมื่อใด

.....
.....

3. หลักคิดในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต มีอะไรบ้าง

.....
.....

4. สิ่งที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันจากการรับชมวีดิทัศน์ มีอะไรบ้าง

.....
.....

5. ยกตัวอย่างชื่อองค์กรชุมชนที่นักเรียนรู้จัก และใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสร้างจิตสำนึกให้รู้จักใช้ทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่อย่างยั่งยืน สนับสนุนการรวมตัวกันโดยอาศัยทุนทางสังคม หรือวัฒนธรรม เป็นพื้นฐานสร้างองค์กรหรือเครือข่ายที่เข้มแข็งในระดับชุมชน หรือระดับเครือข่ายธุรกิจเอกชน อย่างน้อย 2 องค์กร

1. ....
.....
2. ....
.....

แนวคำตอบใบงานที่ 1

1. หลักคิดหลักปฏิบัติในการดำรงชีวิตเพื่อให้ก้าวหน้าไปอย่างสมดุล และยั่งยืน โดยใช้หลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน โดยใช้คุณธรรมนำความรู้
2. พ.ศ. 2517
3. ความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยใช้คุณธรรมนำความรู้
4. การรู้จักใช้ทรัพยากรต่างๆที่มีอยู่หลากหลายชนิดให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าการออม (รู้จักประหยัด) ฯลฯ
5. สหกรณ์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ฯลฯ

ใบงานที่ 2

แบบสำรวจองค์กรวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่น

ชื่อองค์กร.....

สถานที่.....

เริ่มก่อตั้งเมื่อ..... จำนวนสมาชิก.....

1. วัตถุประสงค์และเป้าหมาย.....
.....

2. ประธานองค์กรชุมชนชื่อ.....

3. โครงสร้างการบริหารองค์กร (เขียนเป็นแผนภูมิ).....
.....

4. วิธีการดำเนินงาน.....
.....

5. ผลสำเร็จของโครงการ (ประสบผลสำเร็จหรือไม่อย่างไร).....
.....

แนวคำตอบ

ให้นักเรียนเลือกศึกษาองค์กรที่มีในชุมชนของนักเรียนแล้วตอบคำถามในใบงานที่ 3

ใบงานที่ 3

แบบสรุปและข้อเสนอแนะการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในองค์กรชุมชน

ชื่อองค์กรที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงาน.....

สถานที่.....

.....

1. จุดเด่น.....

.....

.....

2. การบริหารจัดการสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้

.....

.....

3. เงื่อนไขความรู้และคุณธรรมที่สำคัญในการบริหารองค์กร

.....

.....

แนวคำตอบ

ให้นักเรียนเลือกศึกษาองค์กรวิสาหกิจที่มีในท้องถิ่นของนักเรียนแล้วตอบคำถาม

ใบงานที่ 4

แบบสรุปและข้อเสนอแนะ การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในองค์กรชุมชน

ชื่อองค์กรที่ไม่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงาน.....

สถานที่.....

.....

1. สิ่งที่ต้องปรับปรุง

1.1 .....

1.2 .....

1.3 .....

1.4 .....

2. ข้อเสนอแนะในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ

2.1 .....

2.2 .....

2.3 .....

2.4 .....

ใบงานที่ 5

แนวทางการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง ให้เขียนแนวทางการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้าน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม

แนวปฏิบัติด้าน	ตนเอง / ครอบครัว	ชุมชน	ประเทศ
สังคม			
เศรษฐกิจ			
สิ่งแวดล้อม			
วัฒนธรรม			

แนวตอบ ใบงานที่ 5

แนวทางการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง ให้เขียนแนวทางการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม

แนวปฏิบัติด้าน	ตนเอง / ครอบครัว	ชุมชน	ประเทศ
สังคม	เสียสละ ช่วยเหลือ ผู้อื่น ลดละอวยมุข แบ่งปันผู้อื่น	ลดละอวยมุข ช่วยเหลือผู้อื่น	มีความสามัคคี
วัตถุ / เศรษฐกิจ	ประหยัดและออม ปลูกพืชสมุนไพร	สหกรณ์ออมทรัพย์ ผลิตสินค้าจาก ภูมิปัญญาท้องถิ่น	ใช้สินค้าที่ประหยัด พลังงาน
สิ่งแวดล้อม	ฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติปลูกจิตสำนึก รักษ์สิ่งแวดล้อม	ฟื้นฟูแหล่งเสื่อมโทรม ในท้องถิ่น	ฟื้นฟูสถานที่ท่องเที่ยว ในประเทศ
วัฒนธรรม	ปลูกฝังมารยาทไทย การมีสัมมาคารวะ มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	ส่งเสริมการใช้ภาษาถิ่น อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น	ดูแลบำรุงโบราณสถาน โบราณวัตถุและรักษา ศิลปะไทย

ภาคผนวก 1
แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล

รายวิชา .....ชั้นมัธยมศึกษาปีที่.....

พฤติกรรมประเมิน ชื่อ - สกุล	ความสนใจ			การแสดงความคิดเห็น			การอาสาตอบคำถาม			การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น			ความรับผิดชอบ			สรุปผลการประเมิน
	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
วันที่ ..... เดือน.....พ.ศ. ....

เกณฑ์การประเมิน

ระดับคุณภาพ	ดี	ปานกลาง	ต้องปรับปรุง
คะแนน	3	2	1

สรุปผลการประเมิน

ผลการประเมินได้ 3 คะแนน แสดงว่า ผ่าน
ผลการประเมินได้ 2 คะแนน แสดงว่า ผ่าน
ผลการประเมินได้ 1 คะแนน แสดงว่า ไม่ผ่าน

แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนเป็นรายบุคคล ใช้เกณฑ์ดังนี้

ความสนใจ แบ่งเป็น 3 ระดับ

- ให้ 1 เมื่อนักเรียนตั้งใจเรียนแต่ขาดความกระตือรือร้น
- ให้ 2 เมื่อนักเรียนตั้งใจเรียนและกระตือรือร้น
- ให้ 3 เมื่อนักเรียนตั้งใจเรียนดีและมีความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างสม่ำเสมอ เช่น การตอบคำถาม การอภิปราย การแสดงความคิดเห็น

การแสดงความคิดเห็นในการอภิปราย แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

- ให้ 1 เมื่อนักเรียนแสดงความคิดเห็นไม่ถูกต้อง โดยไม่มีเหตุผลและไม่มีหลักเกณฑ์
- ให้ 2 เมื่อนักเรียนแสดงความคิดเห็นถูกต้องบางส่วน โดยมีเหตุผลและหลักเกณฑ์
- ให้ 3 เมื่อนักเรียนแสดงความคิดเห็นถูกต้องทั้งหมด โดยมีเหตุผลและหลักเกณฑ์

การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับดังนี้

- ให้ 1 เมื่อนักเรียนไม่รับฟังความเห็นของผู้อื่น
- ให้ 2 เมื่อนักเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นบางครั้ง
- ให้ 3 เมื่อนักเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นทุกครั้ง

ความรับผิดชอบ

- ให้ 1 เมื่อนักเรียนที่ได้รับมอบหมายน้อยมาก
- ให้ 2 เมื่อนักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายบางครั้ง
- ให้ 3 เมื่อนักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง

แบบประเมินรายงานการค้นคว้า

รายวิชา.....แผนการจัดการเรียนรู้ที่.....เรื่อง.....

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน						รวมจำนวนรายการที่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ	สรุป	
		เนื้อหาสาระครบถ้วนตรงตามประเด็น	ความถูกต้องของเนื้อหาสาระ	ภาษาถูกต้องเหมาะสม	ค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้หลากหลาย	รูปแบบนำเสนอน่าสนใจ	ประเมินปรับปรุงและแสดงความรู้สึกต่อชิ้นงาน		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										
12										
13										
14										
15										
16										
17										
18										
19										
20										

แบบประเมินรายงานการค้นคว้า

องค์ประกอบที่ 1 เนื้อหาสาระครบถ้วน ตรงตามประเด็น

- 4 หมายถึง มีเนื้อหาสาระครบถ้วน ตามประเด็นที่กำหนดทั้งหมด
- 3 หมายถึง มีเนื้อหาสาระค่อนข้างครบถ้วนตามประเด็นที่กำหนดทั้งหมด
- 2 หมายถึง มีเนื้อหาสาระไม่ครบถ้วนตามประเด็นแต่ภาพรวมของสาระทั้งหมด อยู่ในเกณฑ์พอใช้
- 1 หมายถึง มีเนื้อหาสาระไม่ครบถ้วน ภาพรวมของสาระทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ต้องปรับปรุง

องค์ประกอบที่ 2 ความถูกต้องของเนื้อหาสาระ

- 4 หมายถึง เนื้อหาสาระทั้งหมดถูกต้องตามข้อเท็จจริงและหลักวิชา
- 3 หมายถึง เนื้อหาสาระเกือบทั้งหมดถูกต้องตามข้อเท็จจริงและหลักวิชา
- 2 หมายถึง เนื้อหาสาระบางส่วนถูกต้องตามข้อเท็จจริงและหลักวิชาต้องแก้ไขบางส่วน
- 1 หมายถึง เนื้อหาสาระส่วนใหญ่ไม่ถูกต้องตามข้อเท็จจริง หลักวิชาต้องแก้ไขเป็นส่วนใหญ่

องค์ประกอบที่ 3 ภาษาถูกต้องเหมาะสม

- 4 หมายถึง สะกดการันต์ถูกต้อง ถ้อยคำสำนวนเหมาะสมดีมาก ลำดับความชัดเจน เข้าใจง่าย
- 3 หมายถึง สะกดการันต์ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ ถ้อยคำเหมาะสมดี ลำดับความดีพอใช้
- 2 หมายถึง สะกดการันต์ผิดอยู่บ้าง ถ้อยคำสำนวนเหมาะสมพอใช้ลำดับความพอเข้าใจ
- 1 หมายถึง สะกดการันต์ผิดมาก ถ้อยคำสำนวนไม่เหมาะสม ลำดับความไม่ชัดเจน

องค์ประกอบที่ 4 ค้นคว้าจากแหล่งความรู้หลากหลาย

- 4 หมายถึง ค้นคว้าจากแหล่งความรู้หลากหลายตั้งแต่ 4 แหล่งขึ้นไป
- 3 หมายถึง ค้นคว้าจากแหล่งความรู้หลากหลายตั้งแต่ 3 แหล่ง
- 2 หมายถึง ค้นคว้าจากแหล่งความรู้ 2 แหล่ง
- 1 หมายถึง ใช้ความรู้เพียงแหล่งเดียว

องค์ประกอบที่ 5 รูปแบบการนำเสนอหน้าสนใจ

- 4 หมายถึง รูปแบบการนำเสนองาน แปลกใหม่ น่าสนใจดี ลำดับเรื่องราวได้ดีมาก
- 3 หมายถึง รูปแบบการนำเสนองาน น่าสนใจ ลำดับเรื่องราวได้ดี
- 2 หมายถึง รูปแบบการนำเสนองาน น่าสนใจพอใช้ ลำดับเรื่องราวได้พอใช้
- 1 หมายถึง รูปแบบการนำเสนองาน ไม่น่าสนใจ ลำดับเรื่องราวได้ไม่ดี

องค์ประกอบที่ 6 ประเมินปรับปรุงและแสดงความรู้สึกต่อชิ้นงาน

- 4 หมายถึง วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของงานได้ชัดเจน ปรับปรุงพัฒนางานได้เหมาะสม และแสดงความรู้สึกต่องานทั้งกระบวนการทำงานและผลงานได้ชัดเจน
- 3 หมายถึง วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของงานได้บางส่วน ปรับปรุงพัฒนางานได้บ้างและแสดงความรู้สึกต่องานได้แต่ไม่ครบถ้วน
- 2 หมายถึง วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของงานได้เล็กน้อยไม่ปรับปรุงพัฒนางานแสดงความรู้สึกต่องานได้เล็กน้อย หรือไม่แสดงความรู้สึกต่องาน
- 1 หมายถึง วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของงานได้เล็กน้อย ไม่ปรับปรุง ไม่พัฒนางาน ไม่แสดงความรู้สึกต่องาน

แบบประเมินกระบวนการกลุ่ม

รายวิชา.....แผนการจัดการเรียนรู้ที่.....เรื่อง.....

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน					รวมจำนวนรายการที่ผ่านเกณฑ์	สรุป	
		การร่วมกันวางแผนการทำงาน	ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี	แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	ยอมรับข้อสรุปและผลงานของกลุ่ม และร่วมกันปรับปรุง		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									
11									
12									
13									
14									
15									
16									
17									
18									
19									
20									

แบบประเมินหรือแนวทางให้คะแนนพฤติกรรมกลุ่ม

องค์ประกอบที่ 1 การร่วมกันวางแผนการทำงาน

- 4 หมายถึง ร่วมมือวางแผนการทำงานทุกขั้นตอน มีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนงานดีมาก
- 3 หมายถึง ร่วมมือวางแผนการทำงานครบทุกขั้นตอน มีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนงานที่ดี
- 2 หมายถึง ร่วมมือวางแผนการทำงานบ้าง แต่ไม่ครบทุกขั้นตอน มีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ ในวางแผนดีพอสมควร
- 1 หมายถึง ร่วมมือวางแผนการทำงานน้อยมาก หรือไม่มีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการวางแผน

องค์ประกอบที่ 2 ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

- 4 หมายถึง ทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายครบถ้วน เต็มความสามารถ พยายามแก้ปัญหาการทำงานด้วยตนเองและมุ่งมั่นจนงานสำเร็จ
- 3 หมายถึง ทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายครบถ้วน แก้ปัญหาการทำงานด้วยตนเองเป็นบางครั้ง และทำงานจนสำเร็จ
- 2 หมายถึง ทำงานที่ได้รับมอบหมายบ้าง แต่ไม่ครบถ้วน แก้ปัญหาการทำงานรับผิดชอบเองไม่ได้ ต้องได้รับความช่วยเหลือจึงจะทำงานได้สำเร็จ
- 1 หมายถึง รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายน้อยมาก ต้องควบคุมและกระตุ้นบ่อยๆ งานไม่สำเร็จ

องค์ประกอบที่ 3 เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี

- 4 หมายถึง มีมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอ ใช้คำพูดและน้ำเสียงได้เหมาะสมดีมาก
- 3 หมายถึง มีมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นบ่อยครั้ง ใช้คำพูดและน้ำเสียงได้เหมาะสม
- 2 หมายถึง มีมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นบางครั้ง ใช้คำพูดและน้ำเสียงได้เหมาะสมพอใช้
- 1 หมายถึง ขาดมารยาทในการพูดและฟัง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นน้อยมาก ใช้คำพูดไม่เหมาะสมทำให้บรรยากาศการทำงานและความรู้สึกของผู้ร่วมงานไม่ดี

องค์ประกอบที่ 4 แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

- 4 หมายถึง ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้ดีมาก และมุ่งประโยชน์เพื่อการพัฒนาคุณภาพงานเป็นสำคัญ
- 3 หมายถึง ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นไม่ดี
- 2 หมายถึง ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้บ้างพอสมควร
- 1 หมายถึง ใช้ความรู้สึกส่วนตัวในการแสดงความคิดเห็นมากกว่าใช้เหตุผล

องค์ประกอบที่ 5 ยอมรับข้อสรุปและผลงานของกลุ่มและร่วมปรับปรุงงาน

- 4 หมายถึง มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มทั้งหมดด้วยความเต็มใจ
- 3 หมายถึง มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานส่วนใหญ่ของกลุ่ม
- 2 หมายถึง มีส่วนร่วมในการสรุปบ้าง ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบและปรับปรุงแก้ไขผลงานของกลุ่มพอสมควร
- 1 หมายถึง เกือบจะไม่มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบและปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มเพียงเล็กน้อย

**แบบประเมินแนวทางการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ที่สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างยั่งยืน**

รายวิชา .....ชั้นมัธยมศึกษาปีที่.....

ชื่อ - สกุล	แนวทางการปฏิบัติ												สรุปผล การประเมิน	
	ด้าน สิ่งแวดล้อม			ด้าน เศรษฐกิจ			ด้าน สังคม			ด้าน วัฒนธรรม				
	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
วันที่ ..... เดือน.....พ.ศ. ....

เกณฑ์การประเมิน

ระดับคุณภาพ	ดี	ปานกลาง	ต้องปรับปรุง
คะแนน	3	2	1

สรุปผลการประเมิน

- ผลการประเมินได้ 3 คะแนน แสดงว่า ผ่าน
- ผลการประเมินได้ 2 คะแนน แสดงว่า ผ่าน
- ผลการประเมินได้ 1 คะแนน แสดงว่า ไม่ผ่าน

ภาคผนวก 2

เอกสารและสื่อแนะนำสำหรับครูผู้สอน

หนังสือ

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. นานาคำถามเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ. 2549

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. ประมวลคำในพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ตั้งแต่พุทธศักราช 2493 ถึง 2546 ที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ. 2549

นิพนธ์ เทียนวิหาร และคณะ. ความรู้ท้องถิ่น การจัดการความรู้สู่การจัดการทางสังคม วิทยาลัยการจัดการทางสังคม. กรุงเทพฯ. 2547

สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ. คู่มือแนวทางชีวิต รักพอ เพื่อพอ ขอดำเนินชีวิตด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียง บ.คุณาไทย จำกัด. กรุงเทพฯ. 2549

วีซีดี

1. เรื่อง พอเพียงตามแนวคิดของพ่อ สารคดีโทรทัศน์ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำโดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
2. เรื่อง ตัวอย่างเศรษฐกิจพอเพียงที่ข้าพเจ้ารู้จัก จัดทำโดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และมูลนิธิส่งเสริมการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมไทย

เว็บไซต์

1. www.sufficiencyeconomy.org

ภาคผนวก 3

ใบความรู้ที่ 1

เรื่อง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชน ในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบ ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอก และภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำ วิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้าง พื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มี จิตสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความ อดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลก ภายนอกได้เป็นอย่างดี

(ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป)

นิยามของความพอเพียง ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อมๆ กัน ดังนี้

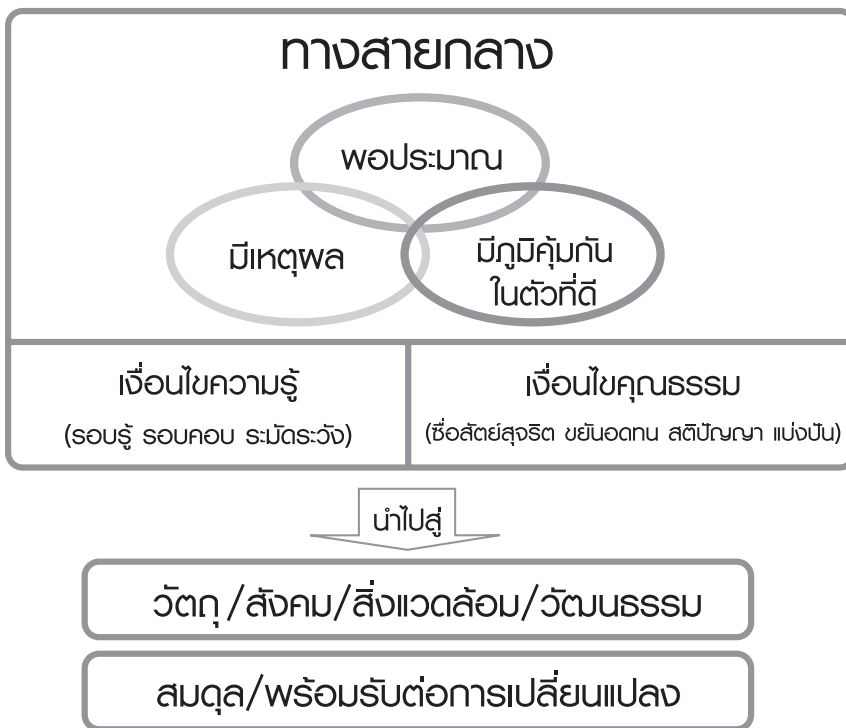
- **ความพอประมาณ** หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับ พอประมาณ
- **ความมีเหตุผล** หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้อง เป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผล ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ
- **การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี** หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและ การเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัย ทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

- **เงื่อนไขความรู้** ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ
- **เงื่อนไขคุณธรรม** ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม เช่น มีความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภ และไม่ตระหนี่

แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ

จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านวัตถุ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และ วัฒนธรรม

ที่มา หนังสือเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร
จัดทำโดยคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ใบความรู้ที่ 2

ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบแนวคิดที่ชี้บอกหลักการและแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่ ทฤษฎีใหม่หรือเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นตัวอย่างการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทางปฏิบัติ

ความพอเพียงระดับบุคคล	เศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน	ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1
ความพอเพียงระดับชุมชน / องค์กร	เศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า	ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2
ความพอเพียงระดับประเทศ		ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3

ตัวอย่างการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง ในระดับบุคคลและครอบครัว

ตัวอย่างการใช้จ่ายอย่างพอเพียง

- พอประมาณ** : รายจ่ายสมดุลกับรายรับ
- มีเหตุผล** : ใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล / มีความจำเป็น / ไม่ใช่สิ่งของเกินฐานะ
ใช้ของอย่างคุ้มค่าประหยัด
- มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี** : มีเงินออม / แบ่งปันผู้อื่น / ทำบุญ
- ความรู้คู่คุณธรรม** : ประกอบอาชีพที่สุจริต ด้วยความขยันหมั่นเพียร ใช้สติปัญญา
ในการตัดสินใจต่าง ๆ เพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่าง ๆ

<p>ด้านเศรษฐกิจ</p>	<p>ลดรายจ่าย / เพิ่มรายได้ / ใช้ชีวิตอย่างพอควร / คิดและวางแผนอย่างรอบคอบ / มีภูมิคุ้มกันไม่เสี่ยงเกินไป / การเฝ้าทางเลือกสำรอง</p>
<p>ด้านจิตใจ/ค่านิยม/วัฒนธรรม</p>	<p>มีจิตใจเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ / มีจิตสำนึกที่ดี / เอื้ออาทรประนีประนอม / นึกถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก</p>
<p>ด้านสังคม</p>	<p>ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน / รู้รักสามัคคี สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน</p>
<p>ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p>	<p>รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าละเกิดประโยชน์สูงสุด / ฟื้นฟูทรัพยากรเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด</p>
<p>ด้านเทคโนโลยี</p>	<p>รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม (ภูมิสังคม) พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านเองก่อน / ก่อให้เกิดประโยชน์กับคนหมู่มาก</p>

**ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
(ด้านวัตถุ / เศรษฐกิจ)**

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
<p>1. รู้จักการใช้จ่ายของตนเอง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล <p style="text-align: center;">อย่างพอประมาณ ประหยัดเท่าที่จำเป็น</p>	<ul style="list-style-type: none"> - บันทึกบัญชีรายรับรายจ่าย - วิเคราะห์บัญชีรายรับและรายจ่าย - แลกเปลี่ยนประสบการณ์ - ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภค <p style="text-align: center;">เพื่อลดรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือย</p>

**ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
(ด้านวัตถุ / เศรษฐกิจ)**

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
<p>2. รู้จักการออมเงิน มีกลไกลดความเสี่ยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระบบสวัสดิการ - ระบบออมเงิน - ระบบสหกรณ์ - ระบบประกันต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - ออมอย่างพอเพียง - สัปดาห์การออม - จัดตั้งกลุ่ม / สหกรณ์ออมทรัพย์

ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
(ด้านวัตถุ / เศรษฐกิจ)

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
<p>3. รู้จักประหยัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใช้และกินอย่างมีเหตุผลไม่ฟุ่มเฟือย - ใช้พลังงานเท่าที่จำเป็น - ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า 	<ul style="list-style-type: none"> - ปลุกผักสวนครัวรั้วกินได้ - เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ ไก่กิน ไก่ขาย - ใช้สินค้าที่ประหยัดพลังงาน - รีไซเคิลขยะเพื่อนำมาใช้ใหม่ - นำของเหลือใช้ มาทำให้เกิดประโยชน์

ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
(ด้านวัตถุ / เศรษฐกิจ)

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
<p>4. พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจโดยผลิตหรือสร้างรายได้ที่</p> <ul style="list-style-type: none"> - สอดคล้องกับความต้องการ - สอดคล้องกับภูมิสังคม - สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น - สอดคล้องกับทรัพยากรท้องถิ่น 	<p>เน้นการผลิตเพื่อพึ่งตนเอง ให้พอเพียงกับการบริโภค และการผลิตที่หลากหลาย เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปลูกพืชผักผสมผสาน - ปลูกพืชสมุนไพรไทย - ผลิตสินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น - จัดอบรมพัฒนาอาชีพในชุมชน

**ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
(ด้านสังคม)**

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
<p>5. รู้จักช่วยเหลือสังคมหรือชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปลูกจิตสำนึกสาธารณะ - ปลูกฝังความสามัคคี - ปลูกฝังความเสียสละ - เผยแพร่ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง 	<p>พัฒนาความรู้คู่คุณธรรม ผ่านกิจกรรมรวมกลุ่มต่าง ๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดกิจกรรมลด ละ เลิก อบายมุข - จัดกิจกรรมช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส - จัดค่ายพัฒนาเยาวชน - จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ภายในชุมชน

**ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
(ด้านสิ่งแวดล้อม)**

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
<p>6. สร้างสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปลูกจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม - ฟื้นฟูแหล่งเสื่อมโทรมในท้องถิ่น - ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น - ฟื้นฟูดูแลสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น 	<p>พัฒนาความรู้เกี่ยวกับดิน น้ำ ป่า เพื่อฟื้นฟูรักษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - โครงการชีววิถี - จัดอบรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ - จัดทำฝายแม้ว

**ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
(ด้านวัฒนธรรม)**

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
<p>7. สืบสานวัฒนธรรมไทย</p> <ul style="list-style-type: none"> - สร้างจิตสำนึกรักษ์ไทยรักบ้านเกิด - ฟื้นฟูและอนุรักษ์อาหารประจำท้องถิ่น - ฟื้นฟูและอนุรักษ์ดนตรีไทยและเพลงไทย - ฟื้นฟูและอนุรักษ์วัตถุโบราณและโบราณสถาน 	<ul style="list-style-type: none"> - ปลูกฝังมารยาท - ส่งเสริมอาหารประจำท้องถิ่น - ส่งเสริมการใช้ภาษาไทยและภาษาประจำท้องถิ่น - ทำนุบำรุงโบราณวัตถุและโบราณสถาน - พัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น - รณรงค์การใช้สินค้าไทย

**ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
(ด้านวัฒนธรรม)**

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
<p>8. ส่งเสริมพระพุทธศาสนา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปลูกจิตสำนึกความรักชาติ - ตระหนักถึงคุณค่าของพระพุทธศาสนาและศาสนาที่ตนศรัทธา - จงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความสำคัญกับการรักษาศีลหรือสวดมนต์เป็นประจำ - ส่งเสริมการฝึกอบรมสมาธิภาวนา - ร่วมกันทำนุบำรุงศาสนา ด้วยการปฏิบัติบูชา และการร่วมดูแลวัดและศาสนสถานต่าง ๆ

ที่มา เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ ดร. ปรียานุช พิบูลสรารุฑ

ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ช่วงชั้นที่ 4
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ
และเทคโนโลยี

“กระตังไม่หลงทาง”

ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
เรื่อง กระทั่งไม่หลงทาง

---

1. ชื่อหน่วยการเรียนรู้ กระทั่งไม่หลงทาง
2. กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี รายวิชา การงานอาชีพและเทคโนโลยี
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ง 41101)
3. วิเคราะห์ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้
ง 1.1 ง 1.2 ง 2.1 ง 3.1 ง 5.1 ส 3.1 (5)
4. คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้

ศึกษาความหมายความสำคัญ ประโยชน์ของใบตองและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อฝึกทักษะ การออกแบบ การประดิษฐ์กระถาง การเลือกใช้เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ได้อย่างเหมาะสม คุ่มค่า โดยสอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและเน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย

เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ มีทักษะในการประดิษฐ์ กระถางใบตอง มีนิสัยรักการทำงาน ทำงานด้วยความประณีต ความเพียรอดทน รอบคอบ ปลอดภัย สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และเห็นประโยชน์ของการดำเนินชีวิตตามแนวทาง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถวิเคราะห์และนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การประดิษฐ์กระทงใบตอง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้สอดคล้องกับการประดิษฐ์กระทงด้วยใบตองให้สวยงาม สร้างสรรค์ เน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทย และสร้างรายได้

สาระการเรียนรู้

1. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. ความหมาย ความสำคัญ วิธีการเลือกใช้และรักษาใบตอง
3. วัสดุ อุปกรณ์ในการประดิษฐ์กระทงและการดูแลรักษาวัสดุ อุปกรณ์
4. การออกแบบการประดิษฐ์กระทงจากใบตอง
5. ประดิษฐ์กระทงจากใบตอง
6. การนำไปใช้ และการเพิ่มรายได้

การบูรณาการกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความพอเพียง

1.1 ความพอประมาณ

- พอประมาณกับวัสดุ อุปกรณ์ เวลา ศักยภาพ ความชอบ แรงงานที่มีอยู่

1.2 ความมีเหตุผล

- ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- ใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า
- ประหยัดรายจ่าย
- เพิ่มรายได้

1.3 การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

- ได้กระทงที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ
- ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
- เกิดการประหยัดและออม
- สร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว
- สืบสานประเพณีวัฒนธรรมไทย
- เห็นคุณค่าของตนเอง

2. คุณธรรมกำกับความรู้

2.1 เจื้อนไขคุณธรรม

- ความประณีต ละเอียด รอบคอบ
- ความสามัคคีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
- ความรับผิดชอบ และซื่อสัตย์
- ความขยัน อดทน
- ความประหยัดและออม

2.2 เจื้อนไขความรู้

- รู้ความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์ของใบตอง / รอบรู้ในการประดิษฐ์กระทงใบตอง / รอบรู้ในการผลิต
- การออกแบบกระทงใบตอง
- การเตรียมเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ในการประดิษฐ์กระทงใบตอง
- ขั้นตอนการประดิษฐ์กระทงใบตอง
- การจัดจำหน่าย

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และภาระงานที่นักเรียนต้องดำเนินการ
2. ให้นักเรียนชมวีดิทัศน์ “พอเพียงตามแนวคิดของพ่อ” แล้วให้นักเรียนสรุปใจความตามใบงานที่ 1
3. ขออาสาสมัครนักเรียนในชั้นเรียน 3-4 คน นำเสนอผลงานตามใบงานที่ 1 หน้าชั้นเรียน โดยมีครูและเพื่อนนักเรียนร่วมกันให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมให้สมบูรณ์

ขั้นให้ประสบการณ์

1. นักเรียนจับคู่เพื่อศึกษาใบความรู้ เรื่อง งานใบตอง
2. ครูนำตัวอย่างกระทงใบตองและขั้นตอนการทำมาให้นักเรียนศึกษา
3. ให้นักเรียนแต่ละคนออกแบบกระทงของตนเองพร้อมวาดภาพประกอบให้สวยงาม
4. ครูสาธิตวิธีการทำลิบกระทงใบตองให้นักเรียนดูทีละขั้นตอน
5. นักเรียนลงมือปฏิบัติการผลิตกระทงใบตองตามแบบที่ออกแบบไว้ จนแล้วเสร็จคนละ 1 กระทง
6. นักเรียนจัดเก็บเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ในการผลิตกระทงใบตองและทำความสะอาดสถานที่ให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. ผู้เรียนสรุปการดำเนินการประดิษฐ์กระทงใบตองลงในสมุด
2. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปราย (ความสัมพันธ์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการประดิษฐ์กระทงใบตอง)
3. ให้ผู้เรียนเขียนสรุปการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการประดิษฐ์กระทงใบตอง และวิธีการที่จะนำเอาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และสามารถทำจำหน่ายเพื่อเป็นรายได้เสริมให้ตนเองและครอบครัวได้

สื่อ

1. วีดิทัศน์ เรื่อง พอเพียงตามแนวคิดของพ่อ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
2. ใบความรู้ เรื่อง งานใบตอง
3. ตัวอย่างของจริง (กระทงใบตอง)
4. วัสดุ อุปกรณ์ในการประดิษฐ์กระทงใบตอง ใบงานที่ 1

แหล่งการเรียนรู้

1. ห้องสมุด
2. สืบค้นอินเทอร์เน็ต จาก www.google.com
3. ปราชญ์ชาวบ้าน/ ชุมชน

การวัดผล ประเมินผล

วิธีวัด ประเมินผล

1. ตรวจผลงานใบงานที่ 1
2. ตรวจผลงานภาพวาดกระทง
3. ตรวจผลงานกระทงใบตอง
4. ประเมินคุณธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

เครื่องมือ

1. ใบงานที่ 1 เรื่อง พอเพียงตามแนวคิดของพ่อ
2. แบบตรวจผลงานจากการปฏิบัติงาน
3. แบบประเมินคุณธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

เกณฑ์การประเมิน

1. ตอบคำถามในใบงานได้ถูกต้อง ร้อยละ 70 ขึ้นไป ถือว่าผ่าน
2. ผลงานได้คะแนนรวม 12 คะแนน ขึ้นไป ถือว่าผ่าน
3. มีคุณธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้ระดับ พอใช้ ขึ้นไปถือว่าผ่าน

กิจกรรมเสนอแนะ

นักเรียนสามารถไปศึกษาเกี่ยวกับการประดิษฐ์กระทงจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้านเพิ่มเติมได้

ภาคผนวก

1. ใบงานที่ 1 เรื่อง พอเพียงตามแนวคิดของพ่อ
2. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง การประดิษฐ์กระทงใบตอง
3. แบบตรวจผลงานจากการปฏิบัติงาน
4. แบบประเมินคุณธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์
5. ใบความรู้ที่ 2 สำหรับครูผู้สอน เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตจากหนังสือเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ชื่อ ..... นามสกุล ..... ชั้น ..... เลขที่.....

ใบงานที่ 1

ให้นักเรียนชมวีดิทัศน์ “พอเพียงตามแนวคิดของพ่อ” แล้วเขียนสรุปใจความของเนื้อหาที่ได้ ดังนี้

1. เศรษฐกิจพอเพียง คืออะไร

.....
.....
.....
.....

2. ใช้ชีวิตอย่างไรให้พอเพียง

.....
.....
.....
.....

3. ให้นักเรียนสรุปปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามหลักการ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข

.....
.....
.....
.....

4. นักเรียนคิดว่าเราจะประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการประดิษฐ์กระถางใบตองได้อย่างไร

.....
.....
.....
.....

ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง การประดิษฐ์กระทงใบตอง

ใบกล้วย หรือที่เราเรียกกันว่าใบตอง มีลักษณะยาวรี ขนาดกว้าง 50-70 เซนติเมตร ใบยาว 1.5-4 เมตร ก้านใบคือส่วนของก้านถึงตัวใบยาวสัก 50 เซนติเมตร ลักษณะเส้นใบจะเรียงขนานกันทำมุมเกือบตั้งฉากกับก้านใบตรงกลาง เมื่ออายุต้นกล้วยมากขึ้น ใบจะค่อยๆ เรียวเล็กจนกระทั่งแห้งตายไป ใบใหม่จะออกมาทดแทนกันทุกๆ 7-10 วัน ต้นกล้วยหนึ่งต้นจะมีใบหมุนเวียน ชั่วอายุขัยของมันประมาณ 35-50 ใบ

"งานใบตอง" ใบตอง คือ ใบของต้นกล้วย ต้นกล้วย เป็นต้นไม้ที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทยเป็นอย่างยิ่ง บ้านที่มีบริเวณพอที่จะปลูกต้นไม้ได้ จะนิยมปลูกต้นกล้วยไว้ เนื่องจากสามารถใช้ประโยชน์จากกล้วยได้ทั้งต้น หัวปลีและผลกล้วยนำมารับประทาน ใบเอามาใช้งานได้ โดยนำมาเป็นภาชนะสำหรับใส่ขนมหรืออาหารต่างๆ อาทิ ขนมกล้วย ข้าวเหนียวปิ้ง ข้าวต้มมัด ห่อหมก ฯลฯ เนื่องจากมีความทนทานต่อความร้อน และมีหลายขนาดให้เลือกใช้ได้ ตามต้องการ นอกจากนี้ยังนิยมนำมาประดับพานร่วมกับดอกไม้เพื่อใช้ในงานพิธีการต่างๆ อีกด้วย ศิลปะการทำใบตอง เป็นงานประดิษฐ์แบบไทยลักษณะหนึ่ง ต้องเรียนรู้จากครูผู้มีความชำนาญ เนื่องจากเป็นงานที่มีความละเอียดอ่อน สลับซับซ้อน และทำได้ยาก การคัดเลือกใบตองเพื่อนำมาใช้ก็ต้องอาศัยความชำนาญในการเลือก มิฉะนั้นจะได้ใบตองไม่ดีถึงขนาดง่าย

งานใบตอง ทำโดยนำใบตองมาฉีก กรีด เจียน ตัด พับ ม้วน ให้เป็นรูปลักษณะต่างๆ ตามที่ต้องการ และนำมาเย็บ ถัก สาน พั่น นอกจากนี้ อาจประกอบด้วยวัสดุอื่น เช่น กระจาดพลาสติก โฟม เชือก ลวด ภาชนะ นิยมทำเป็นของใช้ทั่วไป เช่น ถาดใส่ผลไม้ ตะกร้า กล่อง เอนกประสงค์ เป็นต้น

วิธีเลือกใช้และรักษาใบตอง

งานประดิษฐ์ใบตองเป็นงานที่ต้องใช้เวลาเพราะต้องการความประณีตพิถีพิถัน นอกจากการจัดเตรียมเครื่องมือ เครื่องใช้ให้ครบถ้วน ควรรู้จักการใช้และการรักษาใบตองอย่างถูกวิธีเพื่อให้เก็บไว้ได้นานตามต้องการดังนี้

1. เลือกใบตองตามที่มีสีเขียวแก่ ใบโตเส้นกลางใบตรง
2. ถ้าใบตองเปื้อนฝุ่นละอองมากให้ล้างน้ำฝิ่งลมให้แห้ง ถ้าเปื้อนน้อยให้ใช้ผ้าฝ้ายชุบน้ำหมาดๆ เช็ดให้สะอาด เช็ดตามใบอย่าถูไปมา อาจทำให้ใบตองช้ำและถึงขนาด
3. เมื่อจะใช้จึงฉีกใบตองตามจำนวนเท่าที่ต้องการใช้ เพื่อป้องกันริมน้ำหรือดำ
4. การฉีกใบตองควรใช้เข็มหรือเข็มหมุดกรีดจากโคนใบไปทางปลายใบ ถ้าใช้ชิ้นไหนเป็นแบบก็ให้ใช้ไปตลอดเพื่อป้องกันขนาดคลาดเคลื่อน
5. เมื่อเย็บเสร็จแล้วถ้ายังไม่ใช้ให้แช่น้ำหรือพรมน้ำเก็บไว้ในกะละมังหรือถาดและคลุมด้วยผ้าขาวบาง

วัสดุและอุปกรณ์

วัสดุและอุปกรณ์ในการทำกระทงที่จำเป็น มีดังนี้

1. ใบตอง ใบตองที่เหมาะสมสำหรับทำกระทง วันลอยกระทง คือ ใบตองกล้วยตานี เพราะใบตองกล้วยตานีจะมีใบใหญ่กว่าใบตองกล้วยชนิดอื่นๆ ไม่กรอบและแตกง่าย แต่ถ้าไม่มีอาจใช้ใบตองจากกล้วยชนิดอื่นๆแทนได้ เช่น กล้วยน้ำหว่า
2. ใบมะพร้าวอ่อน สำหรับใช้มอบปากกระทง
3. ไม้กัลลัด ใช้สำหรับกัลลัดมุมกระทง ไม้กัลลัดที่ใช้ควรมีขนาดประมาณ 1 - 1 1/2 นิ้ว จะทำด้วยไม้ไผ่ผ่าเป็นซี่เล็กๆหรือก้านมะพร้าว หรืออาจใช้ที่เย็บกระดาษพร้อมลวดเย็บแทนไม้กัลลัดก็ได้
4. เข็มเย็บผ้าและด้ายสีเขียว (สีเดียวกับใบตอง) เพื่อใช้ในการเย็บกลีบ
5. ฐูป เทียน สำหรับจัดบนกระทงและจุดเมื่อลอยกระทงลงแม่น้ำลำคลอง
6. ดอกไม้ สำหรับตกแต่งกระทงให้สวยงาม ควรใช้ดอกไม้ในท้องถิ่นที่หาง่าย เช่น ดอกดาวเรือง ดอกกุหลาบ ดอกเข็ม เป็นต้น
7. หยวกกล้วย ก้านกล้วย หรือก้านผักตบชวา ถ้าใช้ก้านกล้วยหรือก้านผักตบชวา ต้องเตรียมเชือกสำหรับมัดก้านกล้วยหรือก้านผักตบชวาให้เป็นกำสำหรับปักฐูปเทียน จะได้ไม่ล้ม
8. มีดคม ใช้สำหรับตัด เจียนใบตอง หรืออาจใช้กรรไกรเวลาเจียนใบตองก็ได้
9. ภาชนะที่มีขอบเป็นวงกลม เช่น ถ้วย จาน ชาม ชัน ขนาดตามต้องการเพื่อเป็นแบบตัด

การเตรียมวัสดุและอุปกรณ์

1. ใบตอง ฉีกขนาดตามต้องการประมาณ 5 - 7 นิ้ว
2. ไม้กัลลัดหรือที่เย็บกระดาษ เตรียมวางไว้ใกล้มือพร้อมที่จะหยิบใช้งานได้
3. เข็มเย็บผ้าร้อยด้ายสีเขียวและมีด เตรียมวางไว้ใกล้มือพร้อมที่จะหยิบใช้งานได้
4. หยวกกล้วย ก้านกล้วย หรือก้านผักตบชวา ตัดไว้ล่วงหน้า โดยเฉพาะหยวกกล้วยหรือก้านกล้วยต้องทิ้งไว้จนยางกล้วยหยุดไหล
5. ดอกไม้ ฐูป เทียน จัดวางบนถาดเพื่อเตรียมไว้ใช้ในการตกแต่งกระทง

การเก็บบำรุงรักษาวัสดุและอุปกรณ์

เมื่อทำงานเสร็จแล้วต้องทำความสะอาดเครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ และวัสดุที่เหลือ เช่น มีด กรรไกรเข็มเย็บผ้า ด่าน และจัดเก็บเข้าที่ พร้อมทั้งเก็บกวาดทำความสะอาดพื้นที่ที่ทำงาน ด้วยการเย็บกระทง

1. การเย็บกระตง

การเย็บกระตงมีขั้นตอน ดังนี้

- 1) เจียนใบตองเป็นรูปวงกลม 2 วง ขนาดตามต้องการ ควรใช้ใบตองกล้วยตานี ซึ่งจะมีส่วนกว้างของใบมาก ไม่แตกง่าย ถ้าใบตองที่ตัดมาใช้แข็งเกินไป ควรผึ่งทิ้งไว้ 1 คืน
- 2) เช็ดทำความสะอาดใบตองตามยาวของใบตอง วางใบตอง 2 ชั้นประกบด้านนวลเข้าหากัน ด้านมันอยู่ด้านนอก และวางสับหว่างด้านยาว
- 3) เย็บกระตง 4 มุม หรือ 6 มุม ถ้าจะให้สวยงามเป็นวงกลมควรเย็บแบบ 6 มุม ดังนี้
  - กะแบ่งขอบใบตองเป็น 6 ส่วนเท่าๆ กัน
  - พับใบตองเกยกันกลัดเป็นมุมที่ 1
  - เย็บมุมตรงข้ามกับมุมที่ 1 โดยพับใบตองเกยกันขนาดเดียวกับที่พับมุมที่ 1 และกลัดด้วยไม้กลัด หรือเย็บติดกันด้วยลวดเย็บกระดาษ
  - พับเย็บมุมระหว่างมุมทั้ง 2 ตามที่กระยะไว้ โดยพับใบตองให้เกยกันขนาดเดียวกันทั้ง 4 มุมที่เหลือ กลัดด้วยไม้กลัดหรือเย็บติดกันด้วยลวดเย็บกระดาษ
- 4) เจียนขอบกระตงให้เสมอกันแล้วมอบปากกระตงโดยใช้ใบมะพร้าวอ่อน (ไม่ต้องเอากระดูกกลางออก) หุ้มปากกระตงให้กระดูกกลางอยู่บนขอบกระตง เริ่มต้นทางปลายใบก่อนตัดปลายใบทิ้งเล็กน้อย หรือจะใช้ใบตองแทนก็ได้ แล้วกลัดด้วยไม้กลัดทางด้านนอกกระตงหรือเย็บตรึงด้วยเข็มที่ร้อยด้ายสีเขียว โดยรอบเพื่อให้ติดกับขอบกระตง

2. การเย็บกลีบกระตง

การเย็บกลีบกระตงมีขั้นตอนดังนี้

- 1) ฉีกใบตองขนาดกว้างประมาณ $2\frac{1}{2}$ นิ้ว ใช้ทางด้านปลายอ่อน ยาวประมาณ $4\frac{1}{2}$ - $5\frac{1}{2}$ นิ้ว
- 2) กะแบ่งครึ่งความยาวของใบตอง ม้วนเป็นกรวยทั้ง 2 ด้าน ให้ปลายแหลมอยู่ด้านบน และมาประจบกันตรงกึ่งกลางเกยกันประมาณ $\frac{1}{3}$
- 3) กลับทำมุมด้านหลัง โดยจับชายกลีบด้านขวาทับด้านซ้าย หรือด้ายซ้ายทับด้านขวาก็ได้แต่ทุกกลีบต้องทำเหมือนกันหรือไปทางเดียวกัน
- 4) นำกลีบที่ม้วนพับเรียบร้อยแล้วเย็บติดกับกระตง โดยใช้เข็มร้อยด้ายสีเขียว ให้มุมกลีบอยู่ในระดับขอบกระตง เรียงกลีบเย็บต่อไปเรื่อยๆจนรอบกระตง
- 5) เจียนชายกลีบให้เสมอกัน
- 6) ฉีกใบตองทาบปิดรอยเย็บโดยรอบ โดยใช้เข็มร้อยด้ายสีเขียวตรึงไว้

3. การตกแต่งกระถาง

กระถางที่ใช้ลอยตามประเพณีลอยกระทงจะตกแต่งด้วยดอกไม้ รูป เทียน ดอกไม้ที่ใช้ตกแต่งกระถางควรใช้ดอกไม้ที่มีในท้องถิ่นและหาได้ง่าย การตกแต่งกระถางมีขั้นตอน ดังนี้

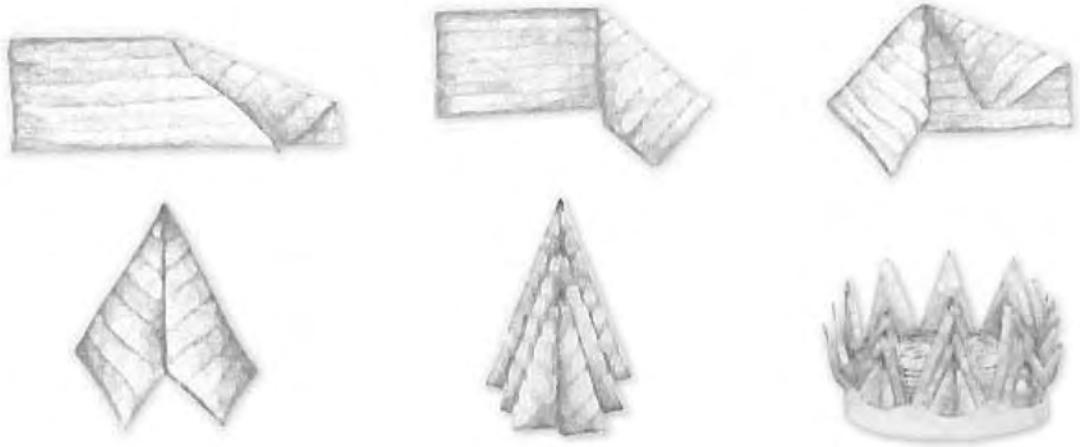
- 1) ตัดขางหยวกกล้วยหรือลำต้นกล้วยขนาดประมาณ 1/2 ของความลึกของกระถาง ถ้าไม่มีอาจใช้ก้านกล้วยหรือก้านผักตบชวาตัดเป็นท่อนๆ ขนาดประมาณ 1/2 ของความลึกของกระถาง มากพอที่ก้านกล้วยหรือก้านผักตบชวาจะไม่ล้าม
- 2) นำเศษใบตองที่เจียนออกใส่ในกระถางประมาณ 1/2 ของกระถาง
- 3) เจียนใบตองเป็นรูปวงกลมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 4 - 5 นิ้ว วางปิดหยวกกล้วยลำต้นกล้วย ก้านกล้วย ก้านผักตบชวา หรือเศษใบตองด้านในของกระถาง
- 4) นำรูปแต่ละดอกเสียบเข้าในดอกไม้จนถึงโคนรูปทั้ง 3 ดอก และปักลงบนกระถางให้ตรงกับหยวกกล้วย ก้านกล้วย หรือก้านผักตบชวา เพื่อรูปจะไม่ล้าม
- 5) เทียนตกแต่งด้วยดอกไม้เช่นเดียวกับรูปและปักลงในกระถาง
- 6) จัดตกแต่งกระถางด้วยดอกไม้ให้สวยงาม โดยให้น้ำหนักของกระถางไม่หนักไปทางใดทางหนึ่ง และทดลองลอยน้ำดู ถ้ากระถางเอียงต้องปรับตำแหน่งของรูป เทียน และดอกไม้ใหม่มิให้กระถางเอียง
- 7) นำกระถางไปลอยในแม่น้ำลำคลองได้ ถ้าฝึกทำบ่อยๆ จนมีทักษะและคิดดัดแปลงการจัดและประดิษฐ์กระถางก็สามารถนำไปประกอบอาชีพอิสระเพื่อหารายได้ในช่วงเทศกาลวันลอยกระทงได้

ที่มา

กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษา. หนังสือเรียนวิชาอาชีพการประดิษฐ์ใบตอง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย, 2536.

วิไลวรรณ พรรณภาพ และศิริพร อนันตรศิริชัย. หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี (งานประดิษฐ์) ช่วงชั้นที่ 3. กรุงเทพฯ : แม็ค จำกัด, 2547.

ตัวอย่าง ขั้นตอนการประดิษฐ์กระทงใบตองแบบต่าง ๆ

สอนทำกระทงแบบที่ 1

วิธีทำ

1. ตัดใบตองขนาดความกว้าง 1.5 นิ้ว ยาว 6 นิ้ว โดยประมาณ
2. พับตามรูป จำนวน 3 กลีบ จากนั้นนำมาวางซ้อนให้ลดหลั่นกันไปตามภาพ ซึ่งจะนับเป็น 1 ตับ
3. นำไปติดโดยรอบที่ขอบของฐานกระทง ซึ่งเป็นต้นกล้วยตัดเป็นแฉก ความหนา 1.5-2 นิ้ว โดยประมาณ ทั้งนี้ปริมาณของกลีบกระทงที่ใช้จะมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับขนาดของตัวฐาน
4. จากนั้นประดับด้วยดอกไม้ตามความชอบ และปักธูปเทียนลงไป เป็นอันเสร็จ
5. สามารถนำการพับใบตองรูปแบบนี้ไปใช้ร่วมกับการพับรูปแบบอื่นๆ ในผลงานชิ้นเดียวกันได้ตามความชอบ และความคิดที่ดัดแปลง ส่วนตอนที่ให้นำไปลอยนั้น บางคนอาจจะตัดเล็บ และผมใส่ลงไปด้วย ตามความเชื่อว่าเป็นการขจัดสิ่งร้ายๆ ให้ออกไปจากตัวเรา หรือจะใส่เหรียญลงไปด้วย เพื่อนำมาซึ่งความมั่งคั่งตามความเชื่อก็ได้

สอนทำกระทงแบบที่ 2

วิธีทำ

1. ตัดใบตองขนาดความกว้าง 1.5 นิ้ว ยาว 6 นิ้ว โดยประมาณ
2. พับเป็นกลีบกุหลาบตามรูป จำนวน 3 กลีบ จากนั้นนำมาสวมเรียงกันให้มีระยะห่างพองามตามความชอบ ควรจัดให้ยอดของกลีบ และลอนของกลีบตรงเสมอเป็นแนวเดียว ซึ่งจะทำให้ผลงานออกมาดูสวยงามเป็นระเบียบเรียบร้อย
3. ใช้ด้ายสีเขียวไกล่เคียงกับใบตอง หรือสีด้ามาเย็บติดกันด้วยด้นถอยหลังให้เป็นแนวตรงเสมอกันโดยตลอด
4. พับกลีบใบตองแล้วเย็บต่อเนื่องไปเรื่อยๆ จนกระทั่งสามารถหุ้มขอบของฐานกระทงได้โดยรอบ ตีรึงกลับใบตองกับฐานของกระทงด้วยหมุด แล้วขลิบส่วนที่เลยพ้นฐานลงมาให้เรียบร้อยเสมอกับฐาน เมื่อทำเสร็จแล้วจะมีลักษณะคล้ายกับมงกุฎสวมศีรษะ

จากนั้นประดับด้วยดอกไม้ตามความชอบ และปักรูปเทียนลงไป เป็นอันเสร็จสามารถนำการพับใบตองรูปแบบนี้ไปใช้ร่วมกับการพับรูปแบบอื่นๆ ในผลงานชิ้นเดียวกันได้ตามความชอบ และความคิดดัดแปลงส่วนต่อนที่จะนำไปลอนั้น บางคนอาจจะตัดเล็บ และผมใส่ลงไปด้วย ตามความเชื่อว่าเป็นการจัดสิ่งร้ายๆ ให้ออกไปจากตัวเรา หรือจะใส่เหรียญลงไปด้วย เพื่อนำมาซึ่งความมั่งคั่งตามความเชื่อก็ได้

ที่มา www.moohin.com/festival/loykratong.shtml

แบบตรวจผลงานจากการปฏิบัติงาน

ที่	ชื่อ - นามสกุล	รายการที่ประเมิน				รวม (20)
		ขั้นตอนการปฏิบัติ (5)	ทักษะการทำงาน (5)	คุณภาพของผลงาน (5)	ความคิดสร้างสรรค์ (5)	
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						
20						

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน

เกณฑ์การประเมิน

16 - 20 คะแนน   ระดับ   ดี
 12 - 15 คะแนน   ระดับ   พอใช้
 ต่ำกว่า 12 คะแนน   ระดับ   ต้องปรับปรุง

เกณฑ์การให้คะแนน

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

- 5 หมายถึง ปฏิบัติงานตามขั้นตอนได้ถูกต้อง ผลงานสมบูรณ์เป็นแบบอย่างกับผู้อื่นได้
- 4 หมายถึง ปฏิบัติงานตามขั้นตอนได้ถูกต้อง ผลงานสมบูรณ์
- 3 หมายถึง ปฏิบัติงานตามขั้นตอนได้ถูกต้อง แต่ผลงานไม่สมบูรณ์
- 2 หมายถึง ปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามขั้นตอน แต่มีผลงานปรากฏบางส่วน
- 1 หมายถึง ปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามขั้นตอน ไม่ปรากฏผลงาน

ทักษะการทำงาน

- 5 หมายถึง เลือกใช้เครื่องมือ อุปกรณ์และปฏิบัติงานได้ถูกต้อง มีผลงานครบถ้วน
- 4 หมายถึง เลือกใช้เครื่องมือ อุปกรณ์และปฏิบัติงานได้ถูกต้องและมีผลงาน
- 3 หมายถึง เลือกใช้เครื่องมือ อุปกรณ์และปฏิบัติงานได้ถูกต้องเป็นบางส่วนและมีผลงาน
- 2 หมายถึง เลือกใช้เครื่องมือ อุปกรณ์และปฏิบัติงานได้ถูกต้องน้อยและมีผลงาน
- 1 หมายถึง เลือกใช้เครื่องมือ อุปกรณ์และปฏิบัติงานไม่ถูกต้องแต่มีผลงาน

คุณภาพของผลงาน

- 5 หมายถึง ผลงานถูกต้อง สมบูรณ์ เป็นตัวอย่างแก่ผู้อื่นได้
- 4 หมายถึง ผลงานถูกต้อง สมบูรณ์
- 3 หมายถึง ผลงานถูกต้องแต่ไม่สมบูรณ์
- 2 หมายถึง ผลงานไม่สมบูรณ์
- 1 หมายถึง ผลงานไม่ถูกต้องและไม่สมบูรณ์

ความคิดสร้างสรรค์

- 5 หมายถึง ผลงานแปลกใหม่ เกิดจากความคิดของตนเอง นำไปเผยแพร่ได้
- 4 หมายถึง ผลงานแปลกใหม่ เกิดจากการประยุกต์ความคิดของผู้อื่น
- 3 หมายถึง ผลงานมีรูปแบบเหมือนผลงานทั่วไป
- 2 หมายถึง ผลงานมีรูปแบบไม่เหมาะสม
- 1 หมายถึง ผลงานไม่สามารถประเมินได้

แบบประเมินคุณธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ที่	ชื่อ - นามสกุล	รายการที่ประเมิน					รวม (25)
		ละเอียด รอบคอบ (5)	ความ สามัคคี (5)	ความ รับผิดชอบ (5)	ความขยัน อดทน (5)	ประหยัด และออม (5)	
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							
15							
16							
17							
18							
19							
20							

ลงชื่อ ..... ผู้ประเมิน

เกณฑ์การประเมิน

- 20 - 25 คะแนน   ระดับ   ดี
- 15 - 19 คะแนน   ระดับ   พอใช้
- ต่ำกว่า 15 คะแนน   ระดับ   ต้องปรับปรุง

เกณฑ์การให้คะแนน

ละเอียดรอบคอบ

- 5 หมายถึง ผู้เรียนทำงานด้วยความตั้งใจ มีความประณีต ละเอียด รอบคอบ ทุกขั้นตอน
- 4 หมายถึง ผู้เรียนทำงานด้วยความตั้งใจ มีความประณีต ละเอียด แต่ไม่รอบคอบ
- 3 หมายถึง ผู้เรียนทำงานด้วยความตั้งใจ มีความประณีต แต่ไม่ละเอียดรอบคอบ
- 2 หมายถึง ผู้เรียนทำงานด้วยความตั้งใจ แต่ขาดความประณีต ละเอียด รอบคอบ
- 1 หมายถึง ผู้เรียนไม่ค่อยตั้งใจทำงาน ขาดความประณีต ละเอียด รอบคอบ

ความสามัคคี

- 5 หมายถึง ให้ความร่วมมือช่วยเหลือกันในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ
- 4 หมายถึง ให้ความร่วมมือช่วยเหลือกันในการทำงานเป็นส่วนใหญ่
- 3 หมายถึง ให้ความร่วมมือช่วยเหลือกันในการทำงานเป็นบางขั้นตอน
- 2 หมายถึง ให้ความร่วมมือแต่ไม่ช่วยเหลือกันในการทำงาน
- 1 หมายถึง ไม่ค่อยให้ความร่วมมือไม่ช่วยเหลือกันในการทำงาน

ความรับผิดชอบ

- 5 หมายถึง รับผิดชอบในการเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ การปฏิบัติงาน และผลงาน สมบูรณ์ ส่งงานตรงตามเวลา
- 4 หมายถึง รับผิดชอบในการเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ การปฏิบัติงาน และผลงาน สมบูรณ์ แต่ส่งงานไม่ตรงเวลา
- 3 หมายถึง รับผิดชอบในการเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ การปฏิบัติงาน ผลงานไม่สมบูรณ์ และส่งงานไม่ตรงเวลา
- 2 หมายถึง รับผิดชอบในการเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ ไม่รับผิดชอบการปฏิบัติงาน และมีผลงานไม่สมบูรณ์
- 1 หมายถึง รับผิดชอบในการเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ แต่ไม่รับผิดชอบการปฏิบัติงาน และไม่ส่งผลงาน

ความขยัน อดทน

- 5 หมายถึง ขยัน และอดทนในการปฏิบัติงานการประดิษฐ์กระทงใบตองจนผลงานเสร็จสมบูรณ์
- 4 หมายถึง ขยัน และอดทนในการปฏิบัติงานการประดิษฐ์กระทงใบตองผลงานค่อนข้างสมบูรณ์
- 3 หมายถึง ขยัน และอดทนในการปฏิบัติงานการประดิษฐ์กระทงใบตองผลงานไม่สมบูรณ์
- 2 หมายถึง ขยัน และอดทนในการปฏิบัติงานการประดิษฐ์กระทงใบตองน้อยผลงานไม่สมบูรณ์
- 1 หมายถึง ไม่ขยัน ไม่อดทนในการปฏิบัติงานการประดิษฐ์กระทงใบตองแต่มีผลงานปรากฏบางส่วน

ประหยัดและออม

- 5 หมายถึง ไม่มีการซื้อวัสดุ อุปกรณ์ในการทำกระทงใบตองเลยและมีการทำกระทงจำหน่าย
- 4 หมายถึง ไม่มีการซื้อวัสดุแต่ซื้ออุปกรณ์ในการทำกระทงใบตองเป็นบางส่วนและมีการทำกระทงจำหน่าย
- 3 หมายถึง ไม่มีการซื้อวัสดุแต่ซื้ออุปกรณ์ในการทำกระทงใบตองทั้งหมดและมีการทำกระทงจำหน่าย
- 2 หมายถึง ซื้อทั้งวัสดุ อุปกรณ์ในการทำกระทงใบตองและมีการทำกระทงจำหน่าย
- 1 หมายถึง ซื้อทั้งวัสดุ อุปกรณ์ในการทำกระทงใบตองแต่ไม่มีการทำกระทงจำหน่าย

เรื่อง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปใน *ทางสายกลาง* โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีจิตสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

(ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป)

นิยามของความพอเพียง ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อมๆ กัน ดังนี้

- **ความพอประมาณ** หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
- **ความมีเหตุผล** หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ
- **การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี** หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล เงื่อนไข การตัดสินใจ และการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

- **เงื่อนไขความรู้** ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ
- **เงื่อนไขคุณธรรม** ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม เช่น มีความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภ และไม่ตระหนี่

แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ

จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

เศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบแนวคิดที่ชี้บอกหลักการและแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่ ทฤษฎีใหม่หรือเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นตัวอย่างการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทางปฏิบัติ

ความพอเพียงระดับบุคคล	เศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน	ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1
ความพอเพียงระดับชุมชน / องค์กร	เศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า	ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2
ความพอเพียงระดับประเทศ		ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3

ตัวอย่างการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง ในระดับบุคคลและครอบครัว

ตัวอย่างการใช้จ่ายอย่างพอเพียง

- พอประมาณ** : รายจ่ายสมดุลกับรายรับ
- มีเหตุผล** : ใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล / มีความจำเป็น / ไม่ใช่สิ่งของเกินฐานะ
ใช้ของอย่างคุ้มค่าประหยัด
- มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี** : มีเงินออม / แบ่งปันผู้อื่น / ทำบุญ
- ความรู้คู่คุณธรรม** : ประกอบอาชีพที่สุจริต ด้วยความขยันหมั่นเพียร ใช้สติปัญญา
ในการตัดสินใจต่าง ๆ เพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่าง ๆ

ด้านเศรษฐกิจ	ลดรายจ่าย / เพิ่มรายได้ / ใช้ชีวิตอย่างพอควร / คิดและวางแผนอย่างรอบคอบ / มีภูมิคุ้มกัน ไม่เสี่ยงเกินไป / การเฟื่องทางเลือกสำรอง
ด้านจิตใจ	มีจิตใจเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ / มีจิตสำนึกที่ดี / เอื้ออาทรประนีประนอม / นึกถึงประโยชน์ส่วนรวม เป็นหลัก
ด้านสังคม	ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน / รู้รักสามัคคี สร้างความเข้มแข็ง ให้ครอบครัวและชุมชน
ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าละเกิดประโยชน์ สูงสุด / ฟื้นฟูทรัพยากรเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด
ด้านเทคโนโลยี	รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม (ภูมิสังคม) พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านเองก่อน / ก่อให้เกิดประโยชน์กับคนหมู่มาก

ที่มา

หนังสือเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร

จัดทำโดยคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

**ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
(ด้านวัตถุ / เศรษฐกิจ)**

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
<p>1. รู้จักการใช้จ่ายของตนเอง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใช้ได้อย่างมีเหตุมีผล <p>อย่างพอประมาณ ประหยัด เท่าที่จำเป็น</p>	<ul style="list-style-type: none"> - บันทึกบัญชีรายรับรายจ่าย - วิเคราะห์บัญชีรายรับและรายจ่าย - แลกเปลี่ยนประสบการณ์ - ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภค เพื่อลดรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือย

**ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
(ด้านวัตถุ / เศรษฐกิจ)**

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
<p>2. รู้จักการออมเงิน มีกลไกลดความเสี่ยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระบบสวัสดิการ - ระบบออมเงิน - ระบบสหกรณ์ - ระบบประกันต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - ออมอย่างพอเพียง - สืบค้นหาการออม - จัดตั้งกลุ่ม / สหกรณ์ออมทรัพย์

ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
(ด้านวัตถุ / เศรษฐกิจ)

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
<p>3. รู้จักประหยัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใช้และกินอย่างมีเหตุผล ไม่ฟุ่มเฟือย - ใช้พลังงานเท่าที่จำเป็น - ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า 	<ul style="list-style-type: none"> - ปลุกผักสวนครัวรั้วกินได้ - เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ ไข่กิน ไข่ขาย - ใช้สินค้าที่ประหยัดพลังงาน - รีไซเคิลขยะเพื่อนำมาใช้ใหม่ - นำของเหลือใช้ มาทำให้เกิดประโยชน์

ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
(ด้านวัตถุ / เศรษฐกิจ)

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
<p>4. พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจโดยผลิตหรือสร้างรายได้ที่</p> <ul style="list-style-type: none"> - สอดคล้องกับความต้องการ - สอดคล้องกับภูมิสังคม - สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น - สอดคล้องกับทรัพยากรท้องถิ่น 	<p>เน้นการผลิตเพื่อพึ่งตนเอง ให้พอเพียงกับการบริโภค และการผลิตที่หลากหลาย เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปลูกพืชผักผสมผสาน - ปลูกพืชสมุนไพรไทย - ผลิตสินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น - จัดอบรมพัฒนาอาชีพในชุมชน

**ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
(ด้านสังคม)**

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
<p>5. รู้จักช่วยเหลือสังคมหรือชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปลูกจิตสำนึกสาธารณะ - ปลูกฝังความสามัคคี - ปลูกฝังความเสียสละ - เผยแพร่ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง 	<p>พัฒนาความรู้คู่คุณธรรม ผ่านกิจกรรมรวมกลุ่มต่างๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดกิจกรรมลด ละ เลิก อบายมุข - จัดกิจกรรมช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส - จัดค่ายพัฒนาเยาวชน - จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ภายในชุมชน

**ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
(ด้านสิ่งแวดล้อม)**

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
<p>6. สร้างสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปลูกจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม - ฟื้นฟูแหล่งเสื่อมโทรมในท้องถิ่น - ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น - ฟื้นฟูดูแลสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น 	<p>พัฒนาความรู้เกี่ยวกับดิน น้ำ ป่า เพื่อฟื้นฟูรักษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - โครงการชีววิถี - จัดอบรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ - จัดทำฝายแม้ว

**ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
(ด้านวัฒนธรรม)**

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
<p>7. สืบสานวัฒนธรรมไทย</p> <ul style="list-style-type: none"> - สร้างจิตสำนึกรักภักดีไทยรักบ้านเกิด - ฟื้นฟูและอนุรักษ์อาหารประจำท้องถิ่น - ฟื้นฟูและอนุรักษ์ดนตรีไทยและและเพลงไทย - ฟื้นฟูและอนุรักษ์วัตถุโบราณและโบราณสถาน 	<ul style="list-style-type: none"> - ปลูกฝังมารยาท - ส่งเสริมอาหารประจำท้องถิ่น - ส่งเสริมการใช้ภาษาไทยและภาษาประจำท้องถิ่น - ทำนุบำรุงโบราณวัตถุและโบราณสถาน - พัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น - รณรงค์การใช้สินค้าไทย

**ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
(ด้านวัฒนธรรม)**

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
<p>8. ส่งเสริมพระพุทธศาสนา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปลูกจิตสำนึกความรักชาติ - ตระถึงคุณค่าของพระพุทธศาสนาและศาสนาที่ตนศรัทธา - จงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความสำคัญกับการรักษาศีลหรือสวดมนต์เป็นประจำ - ส่งเสริมการฝึกอบรมสมาธิภาวนา - ร่วมกันทำนุบำรุงศาสนา ด้วยการปฏิบัติบูชาและการร่วมดูแลวัดและศาสนสถานต่างๆ

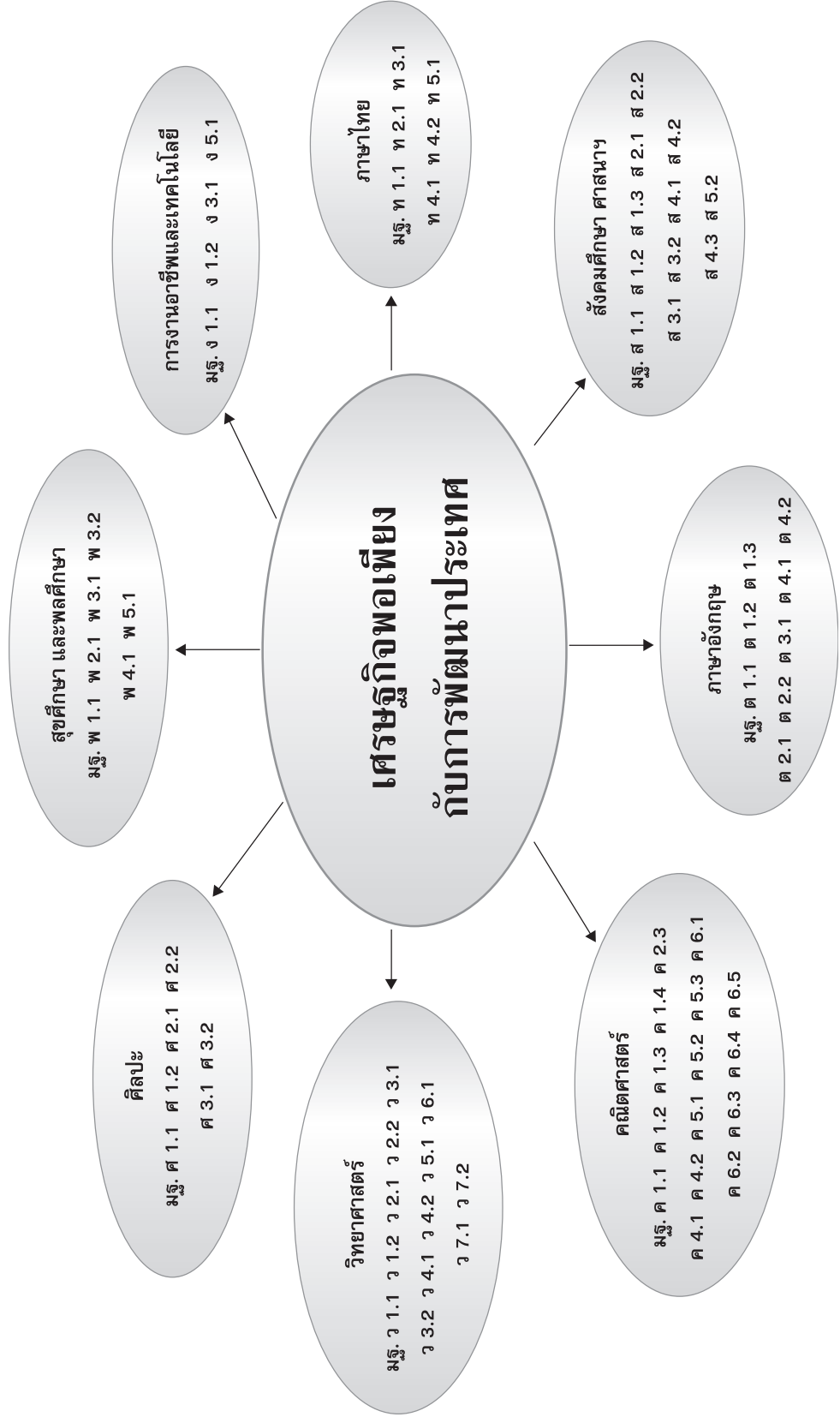
ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

“เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ”

กลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ผังโมโนทัศน์หลักสูตรบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ

---

1. ชื่อหน่วยการเรียนรู้ “เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ”
2. กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
3. วิเคราะห์ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้

ส 3.1 (5)

4. คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้

ศึกษา สืบค้น วิเคราะห์หลักการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ ตระหนักในความสำคัญ และสามารถนำแนวทางการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อประโยชน์ของสังคมและประเทศ

5. แผนการจัดการเรียนรู้

5.1 หลักการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

เรื่อง การพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. วิเคราะห์วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้
3. อภิปรายความสำคัญของการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้
4. นำแนวทางการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อประโยชน์ของสังคมและประเทศได้

สาระการเรียนรู้

1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10
3. ประโยชน์และความสำคัญของการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. แนวทางการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต พัฒนาสังคม เพื่อประโยชน์ของสังคมและประเทศ

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. นักเรียนดูวีดิทัศน์เกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ใช้เวลา 10 นาที)
2. สนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับโครงการที่นักเรียนได้ดูผ่านไปแล้ว โดยตั้งประเด็นคำถามให้นักเรียนตอบดังนี้
  - 2.1 จากภาพต่าง ๆ ที่นักเรียนได้ดูผ่านไปแล้วนั้น มีชื่อโครงการอะไรบ้างเกี่ยวกับเรื่องอะไร
  - 2.2 นักเรียนคิดว่าเป็นโครงการที่มีจุดประสงค์ในการพัฒนาประเทศด้านใด
  - 2.3 นักเรียนมีความรู้สึกต่อโครงการต่าง ๆ เหล่านี้อย่างไร

- 2.4 นอกจากโครงการต่าง ๆ ที่นักเรียนดูจาก วีดิทัศน์แล้ว มีโครงการเพิ่มเติมอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ
  - 2.5 ครูเขียนชื่อโครงการที่นักเรียนเสนอไว้บนกระดานและร่วมกับนักเรียนพิจารณา เสนอแนะเพิ่มเติม
3. ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ

ขั้นให้ประสบการณ์

1. นักเรียนศึกษาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการดู วีดิทัศน์ ประกอบ
2. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (3 ห่วง 2 เงื่อนไข)
3. นักเรียนอ่านวัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 จากใบความรู้ที่ 1 เป็นรายบุคคล
4. นักเรียนวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่าง วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ลงในใบงานที่ 1
5. กำหนดให้นักเรียนส่งใบงานที่ 1 ครูตรวจและประเมินผลงาน พร้อมสุ่มให้นักเรียนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน ครูให้คำชมเชย และเสนอแนะเพิ่มเติมในส่วนที่ไม่ชัดเจน
6. แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละประมาณ 8-9 คน ก่อนดำเนินกิจกรรมกลุ่ม ครูชี้แจงแนวทางการดำเนินงานโดยกระบวนการกลุ่มให้นักเรียนทราบก่อนเพื่อความชัดเจนในการปฏิบัติงาน
7. นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มในใบงานที่ 2 โดยระบุให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษา สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับโครงการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม กลุ่มละ 1 โครงการ ซึ่งในการรวบรวมสืบค้นข้อมูลนั้นให้ใช้แหล่งข้อมูลที่หลากหลาย อาทิ ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดมหาวิทยาลัย หรือสืบค้นจาก Internet จากเอกสาร/งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ (กำหนดให้ปฏิบัติงานนอกเวลา)
8. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการศึกษา ค้นคว้า หน้าชั้นเรียน โดยใช้วิธีการอย่างหลากหลาย (ใช้เวลากลุ่มละ 10 นาที)
9. นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปโครงการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรูปผังความคิด (Mind Mapping) ในใบงานที่ 3
10. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งใบงานที่ 3 ให้ครูประเมิน
11. นักเรียนและครูร่วมกันพิจารณาผลงานของทุกกลุ่ม ครูให้คำชมเชย และเสนอแนะเพิ่มเติม

12. นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันอภิปรายถึงประโยชน์และความสำคัญของการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แล้วเขียนสรุปผลการวิเคราะห์ลงใน *ใบงานที่ 4* พร้อมทั้งส่งตัวแทนนำเสนอหน้าชั้นเรียน
13. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปผลการอภิปรายเพื่อให้เห็นประโยชน์และความสำคัญของการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ใช้เวลานำเสนอกลุ่มละ 10 นาที)
14. นักเรียนและครูร่วมกันพิจารณาคำตอบของของทุกกลุ่ม ครูเสนอแนะเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่ชัดเจน
15. จัดกิจกรรมเล่าเรื่อง ในหัวข้อ ประเทศไทยในอนาคตของข้าพเจ้าที่ต้องการ โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกไปเล่าเรื่อง กลุ่มละ 1 คน ครูชี้แจงให้นักเรียนทราบว่าในขณะที่นักเรียนเล่าเรื่องนั้น ให้พิจารณาสิ่งที่เล่าว่าผู้ที่เล่านั้นต้องการให้ประเทศไทยมีการพัฒนาด้านใดบ้าง
16. นักเรียนทุกกลุ่มส่งตัวแทนออกไปเล่าเสร็จเรียบร้อยแล้ว นักเรียนและครูร่วมกัน สรุปสิ่งที่ต้องการให้ประเทศได้รับการพัฒนา ครูเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่ชัดเจน
17. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่นำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต โดยแยกออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม และเขียนคำตอบลงในตารางที่กำหนดให้ (กำหนดให้วิเคราะห์กลุ่มละ 1 ด้าน) ใน *ใบงานที่ 5*
18. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์ใน *ใบงานที่ 5* หน้าชั้นเรียน ครูเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่ชัดเจน
19. นักเรียนปฏิบัติงานเป็นรายบุคคลใน *ใบงานที่ 6* โดยให้นักเรียนตัดสินใจและเลือกแนวทางการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่นำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต แล้วเขียนคำตอบลงในตารางที่กำหนดให้
20. สุ่มให้นักเรียนนำเสนอผลงานใน *ใบงานที่ 6* หน้าชั้นเรียน ประมาณ 5-6 คน
21. ครูให้คำชมเชย และเสนอแนะเพิ่มเติมในเรื่องที่ยังไม่ชัดเจน
22. นักเรียนแต่ละคนปฏิบัติงานวางแผนปฏิบัติตนในการพัฒนาประเทศตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่นำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ที่ได้ตัดสินใจเลือกปฏิบัติใน *ใบงานที่ 6* เช่น

ด้านวัตถุ / เศรษฐกิจ	ประหยัดและออม มีวินัยในการใช้จ่าย การใช้สิ่งของอย่างคุ้มค่า
ด้านสังคม	มีความสามัคคีในหมู่คณะ เสียสละ ช่วยเหลือผู้อื่น มีวินัย ซื่อสัตย์ ลดละอบายมุข

ด้านวัฒนธรรม

ศาสนา สวดมนต์ รักษาศีล ภาวนา บำรุงศาสนา

พัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น แบ่งปันผู้อื่นขยันหมั่นเพียร

ด้านสิ่งแวดล้อม

อนุรักษ์พลังงาน เลือกใช้ทรัพยากรอย่างรู้ค่า

ใช้สิ่งของอย่างฉลาด รอบคอบ

ในใบงานที่ 7

23. นักเรียนฝึกปฏิบัติตนในการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้วางแผนไว้ในใบงานที่ 7 (ปฏิบัตินอกเวลา ระยะเวลาปฏิบัติ 1 เดือน) ซึ่งขณะที่ปฏิบัติตนนั้นให้นักเรียนบันทึกผลการปฏิบัติลงในตารางในแบบบันทึกที่กำหนดให้ในใบงานที่ 8
24. นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนเค้าโครง โครงการพัฒนาสังคมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มละ 1 โครงการ โดยเขียนลงแบบฟอร์มในใบงานที่ 9 ส่งให้ครูประเมินและปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์
25. นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติงานพัฒนาสังคมตามแผนที่ระบุไว้ในโครงการ (ปฏิบัตินอกเวลา ระยะเวลาปฏิบัติ 1 เดือน)
26. นักเรียนสรุปผลและจัดทำรายงานโครงการ

ขั้นสรุป

1. จัดมุมแสดงนิทรรศการผลงานการปฏิบัติตนในการพัฒนาประเทศ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่นำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและนิทรรศการโครงการพัฒนาสังคม
2. ครูประเมินผลงานการปฏิบัติตนในการนำแนวทางการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในแบบบันทึกการปฏิบัติตนของนักเรียน และประเมินผลโครงการ และให้คำเชยนักเรียนที่ปฏิบัติตนได้สอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และให้ข้อเสนอแนะแก่นักเรียนที่ยังปฏิบัติตนได้ไม่เป็นที่น่าพอใจ
3. นักเรียนอ่านสรุป เรื่อง หลักการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่นำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต จากแผนภูมิสรุป
4. นักเรียนจดบันทึกข้อมูลจากแผนภูมิสรุปลงในสมุดจดบันทึก

สื่อ

1. วีดีทัศน์ ชุด โครงการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 1 แผ่น
2. วีดีทัศน์ ชุด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คืออะไร
3. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาประเทศตาม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

4. ใบงานที่ 1 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
5. ใบงานที่ 2 สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับโครงการพัฒนาประเทศ
6. ใบงานที่ 3 สรุปโครงการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
7. ใบงานที่ 4 อภิปรายถึงประโยชน์และความสำคัญของการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
8. ใบงานที่ 5 วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่นำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต
9. ใบงานที่ 6 เลือกแนวทางในการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่นำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต
10. ใบงานที่ 7 ตีตารางวางแผนการปฏิบัติตนในการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่นำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต
11. ใบงานที่ 8 แบบบันทึกผลการปฏิบัติตนในการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่นำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต
12. ใบงานที่ 9 แบบฟอร์มเค้าโครง โครงการงาน

แหล่งการเรียนรู้

1. ห้องสมุดโรงเรียน
2. ห้องสมุดประชาชน
3. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา
4. Internet

การวัดผลและประเมินผล

วิธีการวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล ได้แก่
  - 1.1 ความสนใจ
  - 1.2 การอาสาตอบคำถาม
  - 1.3 การแสดงความคิดเห็น
  - 1.4 การทำงานที่ได้รับมอบหมาย
2. สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน โดยยึดกระบวนการกลุ่ม ได้แก่
  - 2.1 ร่วมกันวางแผนการทำงาน
  - 2.2 ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
  - 2.3 เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่
  - 2.4 แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล
  - 2.5 ยอมรับข้อสรุปและผลงานของกลุ่มและร่วมปรับปรุงงาน

3. ประเมินผลงานจากการตรวจโครงการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
  - 3.1 คำโครงการโครงการ
  - 3.2 กระบวนการทำงาน
  - 3.3 รายงานโครงการ
4. ประเมินผลจากการตรวจสอบในรูปแบบ ผังความคิด (Mind Map)
  - 4.1 ความถูกต้องในเนื้อหา 5 คะแนน
  - 4.2 ความถูกต้องในการทำ ผังความคิด (Mind Map) 5 คะแนน
  - 4.3 ความคิดสร้างสรรค์ 5 คะแนน
  - 4.4 ความสวยงาม 5 คะแนน
5. ประเมินผลจากการปฏิบัติตามแนวทางการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
  - 5.1 ความพอประมาณ
  - 5.2 ความมีเหตุผล
  - 5.3 การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
  - 5.4 มีความรู้
  - 5.5 มีคุณธรรม
6. การประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน
  - 6.1 แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคล
วิชา.....รหัส.....ชั้น ม. .... / .....

ชื่อ - สกุล	พฤติกรรม ประเมิน			ความสนใจ			การแสดงความคิดเห็น			การอาสาตอบคำถาม			การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น			ความรับผิดชอบ ต่องานที่ได้รับมอบหมาย			สรุปผลการประเมิน
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3				

ผู้ประเมิน.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

6.2 เกณฑ์การวัดผลและประเมินผล

6.2.1 สังเกตพฤติกรรมการเรียนเป็นรายบุคคลใช้เกณฑ์ดังนี้

ความสนใจแบ่งคะแนนเป็น 3 ระดับดังนี้

- ให้ 1 เมื่อนักเรียนตั้งใจเรียนแต่ขาดความกระตือรือร้น
- ให้ 2 เมื่อนักเรียนตั้งใจเรียนและมีความกระตือรือร้น
- ให้ 3 เมื่อนักเรียนตั้งใจเรียนดีและมีความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างสม่ำเสมอ เช่น การตอบคำถาม อภิปราย แสดงความคิดเห็น

การแสดงความคิดเห็นในการอภิปราย แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

- ให้ 1 เมื่อนักเรียนแสดงความคิดเห็นไม่ถูกต้อง โดยไม่มีเหตุผล และไม่มีหลักเกณฑ์
- ให้ 2 เมื่อนักเรียนแสดงความคิดเห็นถูกต้องบางส่วน โดยมีเหตุผลและหลักเกณฑ์
- ให้ 3 เมื่อนักเรียนแสดงความคิดเห็นถูกต้องทั้งหมด โดยมีเหตุผลและหลักเกณฑ์

การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับดังนี้

- ให้ 1 เมื่อนักเรียนไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- ให้ 2 เมื่อนักเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นบางครั้ง
- ให้ 3 เมื่อนักเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นทุกครั้ง

ความรับผิดชอบ

- ให้ 1 เมื่อนักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายน้อยมาก
- ให้ 2 เมื่อนักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายบางครั้ง
- ให้ 3 เมื่อนักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง

สรุปผลการประเมิน

ถ้าได้คะแนน 8-15	ได้ระดับคุณภาพ	ดี	แสดงว่าผ่าน
ถ้าได้คะแนน 5-7	ได้ระดับคุณภาพ	ปานกลาง	แสดงว่าผ่าน
ถ้าได้คะแนนต่ำกว่า 5	ได้ระดับคุณภาพ	ต้องปรับปรุง	แสดงว่าไม่ผ่าน

6.2.2 แบบประเมินกระบวนการกลุ่ม

ประกอบการวัดผล/ประเมินผล แผนการเรียนรู้ที่ ..... เรื่อง .....

ที่.	ชื่อ - สกุล	หัวข้อประเมิน					รวมคะแนน	สรุป	
		การร่วมกันวางแผนการทำงาน	ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี	แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	ยอมรับข้อสรุปและผลงานของกลุ่มและร่วมกันปรับปรุง		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									
11									
12									
13									
14									
15									
รวม / เฉลี่ย									

เกณฑ์การประเมินหรือแนวทางให้คะแนน

องค์ประกอบที่ 1 การร่วมกันวางแผนการทำงาน

- 4 หมายถึง ร่วมมือวางแผนการทำงานทุกขั้นตอน มีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนงานดีมาก
- 3 หมายถึง ร่วมมือวางแผนการทำงานเกือบครบทุกขั้นตอน มีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนงานดี
- 2 หมายถึง ร่วมมือวางแผนการทำงานบ้าง แต่ไม่ครบทุกขั้นตอน มีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนดีพอควร
- 1 หมายถึง ร่วมมือวางแผนการทำงานน้อยมาก หรือไม่มีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการวางแผน

องค์ประกอบที่ 2 ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

- 4 หมายถึง ทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายครบถ้วน เต็มความสามารถ พยายามแก้ปัญหา การทำงานด้วยตนเอง และมุ่งมั่นจนงานสำเร็จ
- 3 หมายถึง ทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายครบถ้วน แก้ปัญหาการทำงานด้วยตนเองเป็นบางครั้งและทำงานจนสำเร็จ
- 2 หมายถึง ทำงานที่ได้รับมอบหมายบ้าง แต่ทำไม่ครบถ้วน แก้ปัญหาการทำงานรับผิดชอบเองไม่ได้ ต้องได้รับความช่วยเหลือจึงจะทำงานได้สำเร็จ
- 1 หมายถึง รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายน้อยมาก ต้องควบคุมและกระตุ้นเตือนบ่อยๆ งานไม่สำเร็จ

องค์ประกอบที่ 3 เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี

- 4 หมายถึง มีมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอ ใช้คำพูดและน้ำเสียงได้เหมาะสมดีมาก
- 3 หมายถึง มีมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นบ่อยครั้ง ใช้คำพูด และน้ำเสียงได้เหมาะสม
- 2 หมายถึง มีมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นบางครั้ง ใช้คำพูดและน้ำเสียงได้เหมาะสมพอใช้
- 1 หมายถึง ขาดมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นน้อยมาก ใช้คำพูดไม่เหมาะสม ทำให้บรรยากาศการทำงาน และความรู้สึกของผู้ร่วมงานไม่ดี

องค์ประกอบที่ 4 แสดงความคิดอย่างมีเหตุผล

- 4 หมายถึง ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้ดีมาก และมุ่งประโยชน์เพื่อการพัฒนาคุณภาพงานเป็นสำคัญ
- 3 หมายถึง ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นไม่ดี
- 2 หมายถึง ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้บ้างพอสมควร
- 1 หมายถึง ใช้ความรู้สึกส่วนตัวในการแสดงความคิดเห็นมากกว่าใช้เหตุผล

องค์ประกอบที่ 5 ยอมรับข้อสรุปและผลงานของกลุ่มและร่วมปรับปรุงงาน

- 4 หมายถึง มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มทั้งหมดด้วยความเต็มใจ
- 3 หมายถึง มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงาน ส่วนใหญ่ของกลุ่ม
- 2 หมายถึง มีส่วนร่วมในการสรุปบ้าง ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบ และปรับปรุง แก้ไขผลงานของกลุ่มพอสมควร
- 1 หมายถึง เกือบจะไม่มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบ และปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มเพียงเล็กน้อย

สรุปผลการประเมิน

ถ้าได้คะแนนตั้งแต่ 16-20	ได้คุณภาพดี	แสดงว่าผ่าน
ถ้าได้คะแนนตั้งแต่ 10-15	ได้คุณภาพปานกลาง	แสดงว่าผ่าน
ถ้าได้คะแนนต่ำกว่า 10	ได้คุณภาพต้องปรับปรุง	แสดงว่าไม่ผ่าน

6.2.3 ตัวอย่างแบบประเมินรายงานการค้นคว้า

ประกอบการวัด / ประเมินผล แผนการเรียนรู้ที่..... เรื่อง .....

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน						รวมคะแนน	สรุป	
		เนื้อหาสาระครบถ้วนตรงตามประเด็น	ความถูกต้องของเนื้อหาสาระ	ภาษาถูกต้องเหมาะสม	ค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้หลากหลาย	รูปแบบนำเสนอน่าสนใจ	ประเมินปรับปรุงและแสดงความซื่อสัตย์ต่อชิ้นงาน		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										
12										
รวม / เฉลี่ย										

พฤติกรรมด้านการรายงานการศึกษาค้นคว้า

องค์ประกอบที่ 1 เนื้อหาสาระครบถ้วนตรงตามประเด็น

- 4 หมายถึง มีเนื้อหาสาระครบถ้วนตรงตามประเด็นที่กำหนดทั้งหมด
- 3 หมายถึง มีเนื้อหาสาระค่อนข้างครบถ้วนตรงตามประเด็นที่กำหนดทั้งหมด
- 2 หมายถึง มีเนื้อหาสาระไม่ครบถ้วนตรงตามประเด็นแต่ภาพรวมของสาระทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ พอใช้
- 1 หมายถึง มีเนื้อหาสาระไม่ครบถ้วน ภาพรวมของสาระทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ต้องปรับปรุง

องค์ประกอบที่ 2 ความถูกต้องของเนื้อหาสาระ

- 4 หมายถึง เนื้อหาสาระทั้งหมดถูกต้องตามข้อเท็จจริงและหลักวิชา
- 3 หมายถึง เนื้อหาสาระเกือบทั้งหมดถูกต้องตามข้อเท็จจริงและหลักวิชา
- 2 หมายถึง เนื้อหาสาระบางส่วนถูกต้องตามข้อเท็จจริงและหลักวิชาต้องแก้ไขบางส่วน
- 1 หมายถึง เนื้อหาสาระส่วนใหญ่ไม่ถูกต้องตามข้อเท็จจริง หลักวิชาต้องแก้ไขเป็นส่วนใหญ่

องค์ประกอบที่ 3 ภาษาถูกต้องเหมาะสม

- 4 หมายถึง สกกด การันต์ถูกต้อง ถ้อยคำสำนวนเหมาะสมดีมาก ลำดับความได้ชัดเจนเข้าใจง่าย
- 3 หมายถึง สกกด การันต์ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ ถ้อยคำเหมาะสมดี ลำดับความได้ดีพอใช้
- 2 หมายถึง สกกด การันต์มีผิดอยู่บ้าง ถ้อยคำสำนวนเหมาะสมพอใช้ ลำดับความพอเข้าใจ
- 1 หมายถึง สกกด การันต์มีผิดมาก ถ้อยคำสำนวนไม่เหมาะสม ลำดับความไม่ชัดเจน

องค์ประกอบที่ 4 คำนคว่าจากแหล่งความรู้หลากหลาย

- 4 หมายถึง คำนคว่าจากแหล่งความรู้หลากหลาย ตั้งแต่ 4 แหล่งขึ้นไป
- 3 หมายถึง คำนคว่าจากแหล่งความรู้หลากหลาย ตั้งแต่ 3 แหล่ง
- 2 หมายถึง คำนคว่าจากแหล่งความรู้ 2 แหล่ง
- 1 หมายถึง ใช้ความรู้เพียงแหล่งเดียว

องค์ประกอบที่ 5 รูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ

- 4 หมายถึง รูปแบบการนำเสนออ่าน แปลกใหม่ น่าสนใจดี ลำดับเรื่องราวได้ดีมาก
- 3 หมายถึง รูปแบบการนำเสนออ่าน น่าสนใจ ลำดับเรื่องราวได้ดี
- 2 หมายถึง รูปแบบการนำเสนออ่าน น่าสนใจพอใช้ ลำดับเรื่องราวได้พอใช้
- 1 หมายถึง รูปแบบการนำเสนออ่าน ไม่น่าสนใจ ลำดับเรื่องราวได้ไม่ดี

องค์ประกอบที่ 6 ประเมินปรับปรุงและแสดงความรู้สึกต่อชิ้นงาน

- 4 หมายถึง วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของงานได้ชัดเจน ปรับปรุงพัฒนางานได้เหมาะสม และแสดงความรู้สึกต่องานทั้งกระบวนการทำงานและผลงานได้ชัดเจน
- 3 หมายถึง วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของงานได้บางส่วน ปรับปรุงพัฒนางานได้บ้าง และแสดงความรู้สึกต่องานได้แต่ไม่ครบถ้วน
- 2 หมายถึง วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของงานได้เล็กน้อย ไม่ปรับปรุงพัฒนางาน แสดงความรู้สึกต่องานได้เล็กน้อย หรือไม่แสดงความรู้สึกต่องาน
- 1 หมายถึง วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของงานไม่ได้ ไม่ปรับปรุงพัฒนางาน แสดงความรู้สึกต่องานไม่ได้ หรือไม่แสดงความรู้สึกต่องาน

สรุปผลการประเมิน

ถ้าได้คะแนนตั้งแต่ 20-25	ได้คุณภาพดี	แสดงว่าผ่าน
ถ้าได้คะแนนตั้งแต่ 14-19	ได้คุณภาพปานกลาง	แสดงว่าผ่าน
ถ้าได้คะแนนต่ำกว่า 14	ได้คุณภาพต้องปรับปรุง	แสดงว่าผ่าน

6.2.4 แบบประเมินผลการปฏิบัติตนตามแนวทางการพัฒนาประเทศ
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ประกอบการวัดผล/ประเมินผล แผนการเรียนรู้ที่ ..... เรื่อง .....

ที่	ชื่อ - สกุล	หัวข้อประเมิน					รวมคะแนน	สรุป	
		ความพอประมาณ	ความมีเหตุผล	การสร้างภูมิคุ้มกันในตัว	เงื่อนไขความรู้	เงื่อนไขคุณธรรม		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									
11									
12									
13									
14									
15									
รวม / เฉลี่ย									

เกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติตนตามแนวทางการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- 4 ถ้าสามารถปฏิบัติตนตามแนวทางการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยใช้ความรู้ ประกอบคุณธรรมได้ครอบคลุมทุกหัวข้อ ร้อยละ 80-100
- 3 ถ้าสามารถปฏิบัติตนตามแนวทางการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยใช้ความรู้ประกอบคุณธรรมครอบคลุมทุกหัวข้อ ร้อยละ 60-79
- 2 ถ้าสามารถปฏิบัติตนตามแนวทางการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยใช้ความรู้ ประกอบคุณธรรมครอบคลุมทุกหัวข้อ ร้อยละ 30-59
- 1 ถ้าสามารถปฏิบัติตนตามแนวทางการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยใช้ความรู้ ประกอบคุณธรรมครอบคลุมทุกหัวข้อ ต่ำกว่าร้อยละ 30

สรุปการประเมิน

ถ้าได้คะแนนตั้งแต่ 16-20	ได้คุณภาพดี	แสดงว่าผ่าน
ถ้าได้คะแนนตั้งแต่ 10-15	ได้คุณภาพปานกลาง	แสดงว่าผ่าน
ถ้าได้คะแนนต่ำกว่า 10	ได้คุณภาพต้องปรับปรุง	แสดงว่าไม่ผ่าน

6.2.5 แบบประเมินโครงการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียง

ประกอบการวัดผล/ประเมินผล แผนการเรียนรู้ที่ ..... เรื่อง .....

ที่	ชื่อ - นามสกุล	หัวข้อประเมิน			สรุป		
		เค้าโครง โครงการ	กระบวนการ ทำงาน	รายงาน โครงการ	รวม คะแนน	ผ่าน	ไม่ผ่าน
		10	20	20			
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							
15							
รวม / เฉลี่ย							

เกณฑ์การประเมิน

- ถ้าได้คะแนนตั้งแต่ 40-50   ได้คุณภาพดี   แสดงว่าผ่าน
- ถ้าได้คะแนนตั้งแต่ 25-39   ได้คุณภาพปานกลาง   แสดงว่าผ่าน
- ถ้าได้คะแนนต่ำกว่า 25   ได้คุณภาพต้องปรับปรุง   แสดงว่าไม่ผ่าน

กิจกรรมเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับโครงการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แล้วจัดทำรายงานส่ง
2. ให้นักเรียนจัดทำสมุดภาพชุดโครงการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. เชิญวิทยากรมาบรรยายเรื่องเกี่ยวกับโครงการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. ให้นักเรียนจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับโครงการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
5. ให้นักเรียนจัดนิทรรศการเรื่องโครงการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
6. นำนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่เกี่ยวกับโครงการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ใบความรู้ที่ 1

เรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ที่ปรับเปลี่ยนเร็วและสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่เหมาะสม โดยเสริมสร้างความแข็งแกร่งของโครงสร้างระบบต่าง ๆ ภายในประเทศให้มีศักยภาพ แข่งขันได้ในกระแสโลกาภิวัตน์ และสร้างฐานความรู้ให้เป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างรู้เท่าทันควบคู่ไปกับการกระจายการพัฒนาที่เป็นธรรม และสร้างความเท่าเทียมกันของกลุ่มในสังคมและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นพร้อมทั้งฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้คงความสมบูรณ์เป็นรากฐานการพัฒนาที่มั่นคงและเป็นรากฐานการดำรงชีวิตของชุมชนและสังคมไทยตลอดจนการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศทุกระดับ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่มั่นคงและยั่งยืน สามารถดำรงอยู่ในประชาคมโลก ได้อย่างมีเกียรติภูมิและมีศักดิ์ศรี โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญในระยะแผนพัฒนาฉบับที่ 10 ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับ

- 1.1 การพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้เกิดภูมิคุ้มกันโดยพัฒนาจิตใจควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่มทุกวัยตลอดชีวิต เริ่มตั้งแต่วัยเด็กให้มีความรู้พื้นฐานเข้มแข็งมีทักษะชีวิต พัฒนาสมรรถนะ ทักษะของกำลังแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการพร้อมทั้งก้าวสู่โลกของการทำงานและการแข่งขันอย่างมีคุณภาพ สร้างและพัฒนากำลังคนที่เป็นเลิศ โดยเฉพาะในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและองค์ความรู้ ส่งเสริมให้คนไทยเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จัดการองค์ความรู้ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นและองค์ความรู้สมัยใหม่ตั้งแต่ระดับชุมชนถึงประเทศสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
- 1.2 การเสริมสร้างสุขภาพคนไทยให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจมีความสัมพันธ์ทางสังคมและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ เน้นการพัฒนากระบวนการสุขภาพอย่างครบวงจร มุ่งการดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน การฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ เสริมสร้างคนไทยให้มีความมั่นคงทางอาหารและการบริโภคอาหารที่ปลอดภัย ลด ละ เลิกพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ

1.3 การเสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุขโดยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของคนในสังคมตั้งแต่ระดับครอบครัวให้มีความเข้มแข็ง พัฒนาระบบการคุ้มครองทางเศรษฐกิจและสังคมที่หลากหลายและครอบคลุมทั่วถึงสร้างโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนส่งเสริมการดำรงชีวิตที่มีความปลอดภัย นำอยู่บนพื้นฐานของความยุติธรรมในสังคม เสริมสร้างกระบวนการยุติธรรมแบบบูรณาการและการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังควบคู่กับการเสริมสร้างจิตสำนึกด้านสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง และตระหนักถึงคุณค่าและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เพื่อลดความขัดแย้ง

2. ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศให้ความสำคัญกับ

2.1 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ด้วยการส่งเสริมการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำในรูปแบบที่หลากหลาย และจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตามความพร้อมของชุมชน มีกระบวนการจัดการองค์ความรู้และระบบการเรียนรู้ของชุมชนอย่างเป็นขั้นตอน มีเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชุมชน มีกระบวนการพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนในการนำไปสู่การพึ่งตนเอง รวมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชนพร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลง

2.2 การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน เน้นการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างเพียงพอในชุมชน สนับสนุนให้ชุมชนมีการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์ กลุ่มอาชีพ สนับสนุนการนำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรคคุณค่าของสินค้าและบริการและสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการลงทุนระหว่างเครือข่ายองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งสร้างระบบปมเพาะวิสาหกิจชุมชน ควบคู่กับการพัฒนาความรู้ด้านการจัดการ การตลาด และทักษะในการประกอบอาชีพ

2.3 การเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูล ด้วยการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสงวนอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนา ใช้ประโยชน์และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการรวมทั้งสร้างกลไกในการปกป้องคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

3. ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืนให้ความสำคัญกับ

3.1 การปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อผลิตภาพและคุณค่าของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และความเป็นไทย โดยใช้กระบวนการพัฒนาคลังเตอร์และห่วงโซ่

อุปทานรวมทั้งเครือข่ายชุมชนบนรากฐานของความรู้สมัยใหม่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมไทย และความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อสร้างสินค้าที่มีคุณภาพ และมูลค่าสูง มีตราสินค้าเป็นที่ยอมรับของตลาดรวมทั้งสร้างบรรยากาศการลงทุนที่ดี เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ และส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศ ตลอดจนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ การปฏิรูปองค์การ การปรับปรุงกฎระเบียบและพัฒนาระบบมาตรฐานในด้านต่างๆ เพื่อสนับสนุน การปรับโครงสร้างการผลิต

3.2 การสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจ โดยการบริหารเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจให้มั่นคงและสนับสนุน การปรับโครงสร้างการผลิตโดยระดมทุนไปสู่ภาคการผลิตที่มีประสิทธิภาพ การส่งเสริมการออมอย่างเป็นระบบเพื่อเป็นแหล่งระดมทุนและเป็นหลักประกัน ในชีวิตของประชาชน และการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานและการพัฒนา แหล่งพลังงานทางเลือกเพื่อลดการพึ่งพิงการนำเข้าพลังงานและประหยัดเงินตรา ต่างประเทศ

3.3 การสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมและการกระจายผลประโยชน์ จากพัฒนาอย่างเป็นธรรม โดยส่งเสริมการแข่งขันการประกอบธุรกิจในระบบ ได้อย่างเสรีและเป็นธรรม การกระจายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานไปสู่ภูมิภาค อย่างสมดุลและเป็นธรรม เพิ่มประสิทธิภาพและความครอบคลุมของการให้ บริการและระบบการเงินฐานรากให้สามารถสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพชุมชน และเศรษฐกิจรากฐาน ด้วยการเพิ่มขีดความสามารถบุคลากรให้สามารถ ในการบริหารจัดการเงินทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาองค์กรการเงินชุมชน ให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล และใช้สถาบันการเงินเฉพาะกิจเป็นกลไกในการระดมทุน รวมทั้งดำเนินนโยบายการคลังเพื่อส่งเสริมการกระจายรายได้ด้วยการกระจาย อำนาจการจัดเก็บภาษีการจัดทำงบประมาณการเบิกจ่าย และการกอบกู้หนี้ภายใต้ กรอบการรักษาวินัยทางการคลัง

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนามาตรฐานความหลากหลายทางชีวภาพและสร้างความมั่นคงของฐาน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้มีความสำคัญกับ

4.1 การรักษาฐานทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศ เพื่อรักษาสมดุลระหว่าง การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์โดยพัฒนาระบบฐานข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร ตลอดจน พัฒนาระบบการจัดการร่วมเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะการดูแลทรัพยากรธรรมชาติหลัก ได้แก่ ดิน น้ำ ป่าไม้ ทรัพยากร

ทะเลและชายฝั่ง ทรัพยากรแร่ การแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี รวมทั้ง การป้องกันภัยพิบัติ

- 4.2 การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการปรับแบบแผนการผลิตและพฤติกรรมบริโภคไปสู่การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนเพื่อลดผลกระทบต่อฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยใช้กลไกทางเศรษฐศาสตร์ทั้งด้านการเงินและการคลัง และการสร้างตลาดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการเพื่อลดมลพิษและควบคุมกิจกรรมที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการกำจัดมลพิษขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีกลไกกำหนดจุดยืนต่อพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศ
- 4.3 การพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการวางพื้นฐานเพื่อนำไปสู่การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพในระยะยาว โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางสำคัญ เริ่มจากการจัดการองค์ความรู้และสร้างภูมิคุ้มกัน ส่งเสริมการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพในการสร้างความมั่นคงของภาคเศรษฐกิจท้องถิ่นและชุมชนรวมทั้งพัฒนาขีดความสามารถและสร้างนวัตกรรมจากทรัพยากรชีวภาพที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศ

5. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ มุ่งเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคมอย่างยั่งยืนโดยให้ความสำคัญกับ

- 5.1 การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมไทย โดยสร้างกระบวนการเรียนรู้ปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยมวัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลแก่เยาวชนและประชาชนทุกระดับอย่างต่อเนื่องจริงจัง พร้อมทั้งพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำประชาธิปไตยที่มีคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาล ในสังคมทุกระดับเพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม ตลอดจนวางรากฐานกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและการเมืองให้เข้มแข็งและเป็นอิสระมากขึ้น
- 5.2 เสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชนให้สามารถเข้าร่วมในการบริหารจัดการประเทศ โดยส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียม เพื่อสร้างความเป็นธรรม สร้างความสมดุล และร่วมในกระบวนการบริหารจัดการประเทศให้เกิดความเป็นธรรมและความโปร่งใสในการพัฒนาประเทศ เสริมสร้างความเข้มแข็งและสร้างเครือข่ายการทำงานของกลไกตรวจสอบภาคประชาชน เพื่อติดตามตรวจสอบการใช้อำนาจของภาครัฐได้อย่างเข้มแข็งมีประสิทธิภาพ

- 5.3 สร้างภาคราชการอย่างมีประสิทธิภาพ และมีธรรมาภิบาล เน้นการบริการแทน การกำกับควบคุม และทำงานร่วมกับหุ้นส่วนการพัฒนา เน้นการพัฒนา ประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในการปฏิบัติการกิจด้วยการปรับบทบาทโครงสร้าง และกลไกการบริหารจัดการภาครัฐและรัฐและรัฐวิสาหกิจให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย ลดการบังคับควบคุม คำนึงถึงความต้องการของประชาชนและทำงาน ร่วมกับหุ้นส่วนการพัฒนา เพิ่มบทบาทภาคเอกชนในกิจการของรัฐและรัฐวิสาหกิจ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพการให้บริการสาธารณะ และลดภาระการลงทุน ของภาครัฐ ตลอดจนพัฒนากลไกการกำกับดูแลที่เข้มแข็งเพื่อให้เกิดการแข่งขัน ที่เป็นธรรม โปร่งใส โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศและคุ้มครองผู้ใช้บริการ โดยดำเนินการควบคู่ไปกับการปลูกฝังจิตสำนึกข้าราชการให้ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม การรับผิดชอบต่อส่วนรวม การพร้อมรับการตรวจสอบจากภาคประชาชน และยึดปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างเคร่งครัด
- 5.4 การกระจายอำนาจการบริหารจัดการประเทศสู่ภูมิภาค ท้องถิ่น และชุมชน เพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยพัฒนาศักยภาพ การกระจายอำนาจ การตัดสินใจให้ ท้องถิ่นมีบทบาทสามารถรับผิดชอบในการบริหารจัดการสาธารณะ ตลอดจน แก้ไขปัญหาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และสามารถสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ท้องถิ่นอย่างแท้จริงพร้อมทั้งเปิดโอกาส ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
- 5.5 ส่งเสริมภาคเอกชนให้เกิดความเข้มแข็ง สุจริต และมีธรรมาภิบาลโดยมีมาตรการ ส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้ธุรกิจเอกชนทั้งที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และธุรกิจเอกชนทั่วไปเป็นบรรษัทภิบาล เพิ่มมากขึ้น สร้างจิตสำนึกในการ ประกอบธุรกิจอย่างซื่อสัตย์ยุติธรรมต่อผู้บริโภค และเป็นธรรมกับธุรกิจคู่แข่ง พร้อมทั้งยึดมั่นในความรับผิดชอบต่อสังคมแบ่งปันผลประโยชน์คืนสู่สาธารณะ ตลอดจนสนับสนุนสถาบันวิชาชีพธุรกิจประเภทต่าง ๆ ให้มีบทบาทในการสร้าง ธรรมาภิบาลแก่ภาคธุรกิจมากขึ้น
- 5.6 การปฏิรูปกฎหมาย กฎระเบียบและขั้นตอน กระบวนการเกี่ยวกับการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมเพื่อสร้างความสมดุลในการจัดสรรประโยชน์จากการพัฒนา ด้วยการเปิดโอกาสให้ภาคีและกลุ่มต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการเสนอแนะและ ตรากฎหมายเพื่อประสานประโยชน์ของภาคส่วนต่าง ๆ ให้เสมอภาคและ มีความสมดุล โดยการปฏิรูปกฎหมายเพื่อสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ ลดการใช้ดุลยพินิจของข้าราชการและเจ้าหน้าที่รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งของ กลไกการบังคับใช้กฎหมายโดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบ ธุรกิจ เพื่อสร้างความเป็นธรรมต่อผู้ประกอบการขนาดเล็กและผู้ประกอบการใหม่

5.7 การรักษาและเสริมสร้างความมั่นคงเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการประเทศ
สู่คุณภาพและความยั่งยืนในการพัฒนาศักยภาพ บทบาท และภารกิจของ
หน่วยงานด้านการป้องกันประเทศ ความมั่นคงและการรักษาความมั่นคงและ
ความสงบเรียบร้อย ให้มีประสิทธิภาพมีความพร้อมในการป้องกันประเทศและ
ตอบสนองต่อภัยคุกคามในทุกรูปแบบสถานการณ์ได้ฉับไว พร้อมทั้งผนึกพลัง
ร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ดำเนินการป้องกันและพัฒนาประเทศให้สามารถพิทักษ์
รักษาเอกราชสถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์ของชาติ และการปกครอง
ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รวมทั้งสามารถ
สร้างความมั่นคงของประชาชนและสังคมให้มีความอยู่รอดปลอดภัยโดยยึดหลัก
ธรรมาภิบาลในทุกระดับ

ที่มา

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม www.nesdb.go.th

ใบงานที่ 1

เรื่อง การพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- คำชี้แจง 1. ให้ศึกษาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 แล้ววิเคราะห์ความสอดคล้องยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ลงในตาราง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ความพอประมาณ.....
.....
.....
ความมีเหตุผล.....
.....
.....
การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี.....
.....
.....

เจดีย์ใบงานที่ 1

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ได้ัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาปฏิบัติในการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลาง เน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นบันได โดยอาศัย

1. หลักความพอประมาณ ด้วยการสรุปสถานะภาพของประเทศที่สำคัญไว้ดังนี้

1. สถานะด้านสังคมของประเทศ
2. สถานะของชุมชนของประเทศ
3. สถานะด้านเศรษฐกิจของประเทศ
4. สถานะด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5. สถานะด้านธรรมาภิบาล

2. ความมีเหตุผล

การพัฒนาประเทศบนบริบทการพัฒนาในกระแสโลกาภิวัตน์ ที่มีการเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้าน ดังนี้

1. การรวมตัวของกลุ่มเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงในตลาดการเงินของโลก
2. การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด
3. การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม
4. การเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5. การเคลื่อนย้ายของคนอย่างเสรี

3. การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยกำหนดในยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้
2. ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ
3. ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างให้สมดุลและยั่งยืน
4. ยุทธศาสตร์การพัฒนามาตรฐานความหลากหลายทางสังคมและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
5. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ

ใบงานที่ 2

เรื่อง การพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- คำชี้แจง
1. ให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับ โครงการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 จำนวน 1 โครงการ
  2. สรุปผลการสืบค้นข้อมูล และจัดทำเป็นรายงาน
  3. นำเสนอผลการสืบค้นข้อมูลหน้าชั้นเรียนด้วยวิธีการหลากหลาย

หัวข้อสืบค้นข้อมูล

1. ชื่อโครงการ
2. ความสำคัญของโครงการ
3. วัตถุประสงค์
4. วิธีการดำเนินการ
5. ผลการดำเนินงานสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
6. ปัญหาอุปสรรค

ใบงานที่ 3

เรื่อง การพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปชื่อโครงการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ในรูปแบบผังความคิด

เจดีย์ใบงานที่ 3

เรื่อง การพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แนวคำตอบ สรุปรื้อโครงการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ในรูปแบบผัง

ใบงานที่ 4

เรื่อง การพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง ให้อภิปรายประโยชน์และความสำคัญของการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ชื่อโครงการพัฒนาประเทศ	ประโยชน์และความสำคัญ
1.	1. 2.
2.	1. 2.
3.	1. 2.
4.	1. 2.

เฉลยใบงานที่ 4

แนวคำตอบ

ระบุชื่อโครงการพัฒนาประเทศ 5 โครงการ และบอกประโยชน์และความสำคัญ
โครงการละ 2 ข้อ

ชื่อโครงการพัฒนาประเทศ	ประโยชน์และความสำคัญ
1. โครงการที่ส่งเสริมการปฏิรูประบบการออม	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขยายการออมภาคบังคับ ให้ครอบคลุมกำลังแรงงานของประชากรในประเทศทั้งหมด 13 ล้านคน 2. ปฏิรูปกองทุนบำเหน็จบำนาญและการออมเพิ่มการชราภาพสำหรับแรงงานนอกระบบ
2. โครงการพัฒนาระบบสุขภาพอย่างครบวงจร	<ol style="list-style-type: none"> 1. ส่งเสริมการป้องกัน การรักษา การฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของประชาชน 2. พัฒนาคุณภาพบริการและการผลิตบุคลากรด้านการแพทย์และสาธารณสุข โดยเฉพาะการสร้างนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพ 3. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบประกันสุขภาพที่เชื่อมโยงกันทั้ง 3 ระบบ ได้แก่ สวัสดิการข้าราชการ การประกันสังคม และการสร้างหลักประกันสุขภาพ 4. ส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคร่วมกับชุมชนเพื่อนำไปสู่การเพิ่มผลิตภาพของแรงงานในระยะยาว
3. โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต	<ol style="list-style-type: none"> 1. บริหารจัดการองค์ความรู้กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน 2. พัฒนาแหล่งเรียนรู้ ควบคู่ไปกับการสนับสนุนให้มีกลไกในลักษณะหน่วยเคลื่อนที่ไปกระตุ้นให้เด็กทุกวัยและผู้ปกครองตื่นตัวในการเรียนรู้ตลอดชีวิต 3. สนับสนุนให้เด็กมีพัฒนาการตามวัยอันควร 4. จัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนอย่างทั่วถึง

ชื่อโครงการพัฒนาประเทศ	ประโยชน์และความสำคัญ
	5. สร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องด้วยการให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่เชื่อมโยงกับความต้องการกำลังคนและการแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากร ตลอดจน การให้ทุนการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส
4. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการใช้ประโยชน์	1. เพิ่มการเก็บกักน้ำไว้ในดิน 2. พัฒนาระบบประปาให้พอเพียงทั่วถึงทุกหมู่บ้าน 3. เพิ่มขีดความสามารถของการเก็บกักแหล่งน้ำที่มีอยู่เดิม 4. ปรับปรุงแหล่งน้ำธรรมชาติ ชุดสระน้ำในไร่นา 5. พัฒนาแหล่งน้ำใหม่เพิ่มเติมในพื้นที่เหมาะสม 6. พัฒนาระบบเชื่อมโยงกระจายน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน 7. วางระบบสารสนเทศการจัดการ 25 ลุ่มน้ำอย่างบูรณาการ 8. พื้นฟูน้ำใต้ดินในกรุงเทพฯและปริมณฑล 9. ปรับปรุงระบบติดตามน้ำใต้ดินในพื้นที่วิกฤต
5. โครงการรณรงค์ปลูกจิตสำนึก ธรรมภิบาล ค่านิยม วัฒนธรรม ประชาธิปไตย วัฒนธรรม สันติวิธีแก่ ประชาชนทุกระดับ ทุกภาคส่วน และ ทุกสถาบัน/หน่วยงาน/องค์กร	1. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจ และมีจิตสำนึก ตระหนักถึงความสำคัญของ ธรรมภิบาล วัฒนธรรม ประชาธิปไตยและ สันติวิธี ผ่านการลงทุนด้านการรณรงค์ ผ่านสื่อทุกประเภทที่สอดแทรกสาระ เนื้อหา ในรูปแบบต่างๆ ทั้งในรูปของข่าว ละคร บทเพลง และการเล่นละครพื้นบ้าน ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย และเข้าใจง่าย 2. สนับสนุนการศึกษา การจัดทำหลักสูตร ฝึกอบรม การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ เรื่องดังกล่าว ของกลุ่มเป้าหมาย

ชื่อโครงการพัฒนาประเทศ	ประโยชน์และความสำคัญ
	<p>3. เป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกในชุมชน และเป็นการเพิ่มพื้นที่สาธารณะทางสังคมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ปรึกษาหารือ และร่วมติดตาม ตรวจสอบเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะต่างๆ</p> <p>4. สนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาภาวะผู้นำทางสังคม ทั้งในระดับประเทศ ระดับหน่วยงาน ระดับชุมชน และระดับเยาวชนให้เป็นต้นแบบที่ดีงามของสังคม</p>

ใบงานที่ 5

เรื่อง การพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง ให้วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต 4 ด้านๆ ละ 2 ข้อ

ชื่อโครงการพัฒนาประเทศ	การวิเคราะห์ความสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
<p>ด้านวัตถุ / เศรษฐกิจ</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ การปฏิรูประบบการออม 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ความพอประมาณ : รู้จักใช้จ่ายอย่างพอประมาณ และดำเนินชีวิต ทำกิจกรรมที่สมดุลกับรายได้ ▪ ความมีเหตุผล : รู้ว่าจะออมเป็นเงินเท่าไร ใช้ในแต่ละด้านอย่างไร ให้มีรายรับและรายจ่ายที่สมดุลกัน ▪ การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี : มีเงินออมไว้ใช้ในระยะเวลา ในยามฉุกเฉิน
<p>ด้านสังคม</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ การพัฒนาระบบสุขภาพอย่างครบวงจร ▪ การเสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ความพอประมาณ : รู้จักจัดสรรเวลาในการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ ทั้งในด้านการพักผ่อน ทำงานและออกกำลังกาย กินอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ ▪ ความมีเหตุผล : รู้ว่าจะดูแลรักษาสุขภาพอย่างไร พักผ่อนมากน้อยแค่ไหน กินอาหารที่เป็นประโยชน์อย่างไร เพื่อสร้างสุขภาพที่ดี ▪ การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี : ประชาชนจะรู้จักดูแลและป้องกันรักษาสุขภาพของตนเอง มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง เพื่อสามารถใช้ร่างกายและแรงใจในการทำงานต่างๆ ได้ ▪ ความพอประมาณ : จัดการเรียนรู้ตามศักยภาพของผู้เรียนและสอดคล้องกับภูมิสังคมของชุมชนนั้นๆ สมาชิกรู้จักจัดสรรเวลาร่วมกันอย่างพอเพียง

ชื่อโครงการพัฒนาประเทศ	การวิเคราะห์ความสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
	<ul style="list-style-type: none"> ■ ความมีเหตุผล : สมาชิก เด็กและเยาวชน ในชุมชนรู้จักเรียนรู้ทุกอย่าง ที่รอบตัว เห็นคุณค่าและตระหนักถึงความเชื่อมโยงของสรรพสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ■ การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี: สมาชิกมีคุณธรรม และความรู้เป็นฐานในการดำเนินชีวิต อย่างมีความสุข มั่นคงและปลอดภัย ชุมชน โดยรวมมีความเข้มแข็ง
<p>ด้านสิ่งแวดล้อม</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการใช้ประโยชน์ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ความพอประมาณ : รู้จักใช้น้ำอย่างพอประมาณเหมาะสมกับระดับความต้องการบริโภคอุปโภค ทุกหมู่บ้านมีน้ำใช้อย่างพอเพียง ระดับน้ำผิวดินกับใต้ดินมีระดับที่สมดุลกัน ■ ความมีเหตุผล : ตระหนักถึงความเชื่อมโยงในการจัดการและวางระบบสารสนเทศ การจัดการ 25 ลุ่มน้ำอย่างบูรณาการ เข้าใจ และรู้ถึงปัญหาการขาดแคลนน้ำและหาทางแก้ไขได้ ■ การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี : ประชาชนในแต่ละหมู่บ้านมีน้ำเก็บไว้ใช้บริโภค อุปโภค ในอนาคตหรือในยามวิกฤตและเห็นคุณค่าในการรักษาน้ำ
<p>ด้านวัฒนธรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ การรณรงค์ปลูกจิตสำนึกธรรมาภิบาล ค่านิยมวัฒนธรรมประชาธิปไตย วัฒนธรรม สันติวิธีแก่ประชาชนทุกระดับ ทุกภาคส่วน และทุกสถาบัน/หน่วยงาน/องค์กร 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ความพอประมาณ: ประชาชนรู้จักรับข่าวสาร ต่าง ๆ จากสื่อที่สอดแทรกสาระ เนื้อหา ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบของข่าว ละคร บทเพลง และการเล่นละครพื้นบ้าน ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย และเข้าใจง่าย ในระดับที่พอเหมาะ รวมทั้งรู้ถึงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนในการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ตรวจสอบนโยบายสาธารณะอย่างเหมาะสม

ชื่อโครงการพัฒนาประเทศ	การวิเคราะห์ความสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ความมีเหตุผล : ประชาชนมีวิจารณญาณ ตระหนักถึงข้อเท็จจริงของข่าวสารที่ได้รับผ่านสื่อ และรู้จักเลือกรับข้อมูลเกี่ยวกับบุคคล ทั้งในระดับประเทศ ระดับหน่วยงาน ระดับชุมชน และระดับเยาวชนให้เป็นต้นแบบที่ดีงามของสังคม รวมทั้งรู้จักแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนรวมกับผลประโยชน์ส่วนตน ▪ การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี : สังคมโดยรวมอยู่เย็นเป็นสุข เพราะ ประชาชนทุกคนตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบของตน รู้จักอนุรักษ์วัฒนธรรมและค่านิยมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ

ใบงานที่ 6

เรื่อง การพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง ร่วมกันคิดว่าจะนำแนวทางการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างไร

แนวทางการพัฒนาประเทศ	แนวทางการนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิต
ด้านวัตถุ / เศรษฐกิจ <ul style="list-style-type: none"> การปฏิรูประบบการออม	<ol style="list-style-type: none"> มีวิธีการใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล ใช้อย่างคุ้มค่า และประหยัด สร้างวินัยทางการเงิน นำไปสู่การฝึกระเบียบในด้านอื่นๆ รู้จักออม ประหยัด รู้จักบริหารงบประมาณและวางแผนการใช้จ่ายเงินในชีวิตประจำวันและเก็บไว้ใช้ในอนาคต ตรวจสอบบัญชี รายรับรายจ่าย การใช้เงินในชีวิตประจำวันของตนเอง อยู่เสมอๆ
ด้านสังคม <ul style="list-style-type: none"> การพัฒนาาระบบสุขภาพอย่างครบวงจร โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต	<ol style="list-style-type: none"> ประชาชนมีพฤติกรรมป้องกันและรักษาสุขภาพร่างกายและจิตใจของตนเองเสมอๆ บุคลากรด้านการแพทย์และสาธารณสุข มีความเข้มข้นในการปฏิบัติหน้าที่ และรับผิดชอบต่อหน้าที่และภารกิจด้านการแพทย์ ประชาชนรู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงินและวางแผนการใช้เวลาในการดูแลสุขภาพของตนเอง สร้างความสามัคคี โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างกัน สร้างเด็กและเยาวชนให้มีนิสัยกระตือรือร้น ใฝ่เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวมากขึ้น เสริมสร้างความอบอุ่นและเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่สมาชิกในครอบครัวทุกคนได้มาเรียนรู้ร่วมกัน ผู้ปกครองดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด

แนวทางการพัฒนาประเทศ	แนวทางการนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิต
	<p>4. สมาชิกรู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงินสำหรับเป็นกองทุนเพื่อการศึกษาของตนเองในอนาคต</p>
<p>ด้านสิ่งแวดล้อม</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการใช้ประโยชน์ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. รู้จักใช้น้ำอย่างประหยัดและเห็นคุณค่าของน้ำ 2. วางแผนการใช้น้ำให้พอเพียงและเหมาะสมกับกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน 3. สามารถปรับปรุงพื้นที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ได้ เนื่องจากสามารถวางแผนการใช้ที่ดิน และวางแผนการใช้น้ำได้อย่างเหมาะสม
<p>ด้านวัฒนธรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ โครงการรณรงค์ปลูกจิตสำนึกธรรมาภิบาล ค่านิยม วัฒนธรรม ประชาธิปไตย วัฒนธรรม สันติวิธี แก่ประชาชนทุกระดับ ทุกภาคส่วน และทุกสถาบัน/หน่วยงาน/องค์กร 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประชาชนไทยภูมิใจในความเป็นไทย 2. ประชาชนรู้และตระหนักในบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบในการเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ 3. ประชาชนมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ปรีกษาหารือ และร่วมติดตาม ตรวจสอบ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะต่างๆ

ใบงานที่ 7 - 1

เรื่อง การนำแนวทางการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
มาใช้ในชีวิตประจำวัน

คำชี้แจง ให้วางแผนการปฏิบัติตนโดยนำหลักการพัฒนาประเทศตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ตามตารางข้างล่าง

วัน เดือน ปี	แนวทางการปฏิบัติตน	ผลการปฏิบัติตน	ชื่อพยานรู้เห็น

แนวคำตอบใบงานที่ 7 - 1

เรื่อง การพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง ให้บันทึกการปฏิบัติตนโดยนำหลักการพัฒนาประเทศตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตตาม ตารางข้างล่าง

วัน เดือน ปี	แนวทางปฏิบัติตน	ชื่อพยานรู้เห็น
5 ธ.ค. 49	พัฒนาชุมชน (ถวายเป็นหลวง)	นางดารา งามวิสัย (มารดา)
6 ธ.ค. 49	ออมเงิน 100 บาท	นายดำรง งามวิสัย (บิดา)
7 ธ.ค. 49	ปลูกต้นไม้ 5 ต้น ฯลฯ	นางดารา งามวิสัย (มารดา)

ใบงานที่ 7 - 2

เรื่อง การพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง ให้ฝึกปฏิบัติตนตามแนวทางการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ที่วางแผนไว้ พร้อมบันทึกข้อมูลลงในตาราง 7-1

วัน เดือน ปี	แนวทางปฏิบัติตน	ผลการปฏิบัติตน	ความคิดเห็น (ลงชื่อพยานรู้เห็น)

แนวคำตอบใบงานที่ 7 - 2
เรื่อง การพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง ให้ฝึกปฏิบัติตนตามแนวทางการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 ที่วางแผนไว้ พร้อมบันทึกข้อมูลลงในตาราง

วัน เดือน ปี	แนวทางปฏิบัติตน	ผลการปฏิบัติตน	ความคิดเห็น (ลงชื่อพยานรู้เห็น)
5 ธันวาคม 2549	พัฒนาชุมชน ตั้งแต่เวลา 09.00-12.00 น.	<ul style="list-style-type: none"> - ชุมชนสะอาด - ภูมิใจที่ได้ทำดีถวาย ในหลวง 	<ul style="list-style-type: none"> - สภาพแวดล้อม ในชุมชนดีขึ้น - เป็นการปฏิบัติที่ดีมาก เพราะเป็นผู้มีน้ำใจ เสียสละและช่วย เหลือสังคมควรปฏิบัติ ต่อไป <p>ลงชื่อ.....</p>

ใบงานที่ 8

เรื่อง การพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำสั่ง ให้เขียนเค้าโครง ครงงาน เรื่อง การพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยระบอบองค์ประกอบของโครงการให้ครบถ้วนสมบูรณ์

1. ชื่อโครงการ .....
2. ชื่อผู้ทำโครงการ
  - 2.1 .....
  - 2.2 .....
  - 2.3 .....
  - 2.4 .....
  - 2.5 .....
3. ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ
.....
4. ที่มาและความสำคัญของโครงการ (หลักการและเหตุผล)
.....
.....
.....
.....
5. จุดมุ่งหมายของการจัดทำโครงการ (วัตถุประสงค์)
  - 5.1 .....
  - 5.2 .....
  - 5.3 .....
  - 5.4 .....
6. ระยะเวลาดำเนินงาน ..... เดือน
7. สถานที่ดำเนินการ
.....

8. วิธีดำเนินการ

ขั้นตอนการ	กิจกรรมหลัก	กิจกรรมย่อย	ระยะเวลา
ขั้นเตรียมการ			
ขั้นตอนการ			
ขั้นสรุปและ รายงานผล			

9. งบประมาณในการดำเนินงาน จำนวน ..... บาท

ลำดับที่	รายการอุปกรณ์	จำนวนหน่วย	รวมเงิน

10. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- 10.1 .....
- 10.2 .....
- 10.3 .....
- 10.4 .....

11. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 11.1 .....
- 11.2 .....
- 11.3 .....
- 11.4 .....

ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ช่วงชั้นที่ 4
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย

“ลิขิตเรียงความ งดงามด้วยเศรษฐกิจพอเพียง”

ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
เรื่อง ลิขิตเรียงความ งดงามด้วยเศรษฐกิจพอเพียง

---

1. ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ลิขิตเรียงความ งดงามด้วยเศรษฐกิจพอเพียง

2. กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

3. วิเคราะห์ความสอดคล้องกับมาตรฐาน

มาตรฐาน ท 1.1, ท 2.1, ท 3.1, ท 4.1, ท 5.1

มาตรฐาน ส 3.1 (5)

4. คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้

ศึกษาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ศึกษาหลักการ องค์ประกอบและกระบวนการเขียนเรียงความ ฝึกทักษะการเขียนเรียงความ และสร้างสรรค์งานเขียนเรียงความแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเกิดความสมดุลอย่างมั่นคงและยั่งยืนของเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

5. แผนการจัดการเรียนรู้

5.1 การเขียนเรียงความ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การเขียนเรียงความ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

มีความรู้ในหลักการเขียนเรียงความ หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถประยุกต์หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเองได้

สาระการเรียนรู้

1. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. หลักการเขียนเรียงความ และองค์ประกอบของเรียงความ
3. ลักษณะของเรียงความที่ดี
4. การเขียนเรียงความ เรื่อง “เยาวชนสร้างคุณค่าชีวิต ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”
5. การวิเคราะห์และประยุกต์ใช้หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงกับการทำงาน และการดำเนินชีวิตประจำวัน

การบูรณาการกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความพอเพียง

1.1 ความพอประมาณ

- มีความรู้และเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างลึกซึ้งเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการเขียนเรียงความ
- จัดสรรเวลาในการเขียนเรียงความอย่างเหมาะสม
  - มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษา และเขียนเรียงความอย่างเต็มความสามารถของตน

1.2 ความมีเหตุผล

- เห็นคุณค่าของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการนำไปพัฒนาชีวิต
- เห็นความสำคัญของทักษะการเขียนในการเป็นเครื่องมือสื่อสาร กำหนดโครงเรื่องและเนื้อหาเรียงความที่มีเหตุผลและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

1.3 การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

- มีความตระหนักและรู้จักประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง

2. คุณธรรมกำกับความรู้

2.1 เจื้อนไขคุณธรรม

- เขียนเรียงความอย่างมีมารยาท และไม่คัดลอกงานเขียนของผู้อื่น
- ใช้งานเขียนของตนเองเพื่อจรรโลงตนเองและสังคม
- มีความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาหาความรู้ เพื่อพัฒนาตนเอง
- มีความอดทน ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย และสามารถสร้างงานได้อย่างสมบูรณ์

2.2 เจื้อนไขความรู้

- มีความรู้ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความรู้ในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างยั่งยืน
- มีความรู้ในหลักการเขียนเรียงความ
- ศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

กิจกรรมการเรียนรู้

1. แจ้งผลการเรียนรู้อที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ
2. นักเรียนดูภาพวิถีชีวิตเกษตรกร จำนวน 5 ภาพ แล้วร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับภาพ เช่น ความรู้สึกกับภาพที่ดู ความสำคัญของเกษตรกร ลักษณะความเป็นอยู่ของเกษตรกร อาชีพเกษตรกรในชุมชนของนักเรียน เป็นต้น
3. นักเรียนอ่านใบความรู้ที่ 1 เรียงความเรื่อง “เกษตรกรเป็นสุขด้วยเศรษฐกิจพอเพียง”
4. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระ แนวคิดสำคัญ และประโยชน์ของเรียงความที่อ่านนักเรียนสนทนาถึงพระราชดำรัสที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ปรากฏอยู่ในเรียงความ และศึกษาเพิ่มเติมจากใบงานที่ 2 พระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง 3 องค์
5. นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 3 เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แล้วช่วยกันอภิปรายถึง หลักแนวคิด 3 ห่วง ที่ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี 2 เจื้อนไข ที่ประกอบด้วย เจื้อนไขคุณธรรม และเจื้อนไขความรู้ ว่าสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง
6. นักเรียนสนทนาถึงหลักการเขียนเรียงความ โดยใช้เรียงความเรื่อง “เกษตรกรเป็นสุขด้วยเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นตัวอย่างประกอบ
7. นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 2 เรื่องหลักการเขียนเรียงความ แล้วช่วยกันอภิปรายสรุปหลักการเขียนเรียงความ เช่น องค์ประกอบ ลักษณะเรียงความที่ดี การสร้างโครงเรื่องเรียงความ เป็นต้น

8. นักเรียนทำใบงานที่ 1 เรื่อง การเขียนเรียงความ
9. นักเรียนทำใบงานที่ 2 เขียนเรียงความเรื่อง “เยาวชนสร้างคุณค่าชีวิต ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ความยาว 1 หน้ากระดาษเอ 4
10. คัดเลือกผลงานเรียงความของนักเรียนจำนวน 5 ส่วนวน แล้วให้นักเรียนเจ้าของผลงานออกมามีเพื่อนฟังหน้าชั้น
11. ครูกล่าวชมเชยและให้นักเรียนในชั้น 5 คน ช่วยกันพูดวิจารณ์ข้อดีและข้อบกพร่องของเรียงความแต่ละส่วนวน และเปิดโอกาสให้เพื่อนคนอื่นๆ ร่วมเสนอแนะ หลังจากนั้นครูกล่าวสรุปอีกครั้ง
12. นักเรียนวิเคราะห์การเขียนเรียงความของตนเองว่าได้ใช้หลักคิดของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข อย่างไรบ้าง จนสามารถสร้างสรรค์งานของตนได้สำเร็จ ล่วงอย่างสมบูรณ์
13. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปจากการวิเคราะห์ของแต่ละคน และเขียนบนกระดานดำเป็นข้อๆ ให้เห็นชัดเจน
14. ร่วมกันสรุปถึงแนวทางที่นักเรียนในฐานะที่เป็นเยาวชนของชาติ จะร่วมกันน้อมนำแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง ไปพัฒนาตนเอง สังคม ประเทศชาติ เพื่อความสมดุลอย่างยั่งยืนมั่นคงของเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างไรบ้าง
16. ให้นักเรียนศึกษาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากเว็บไซต์ www.sufficiencyeconomy.org

สื่อ

1. ภาพเกษตรกร 5 ภาพ
2. ใบความรู้ที่ 1 เรียงความ เรื่อง เกษตรกรเป็นสุขด้วยเศรษฐกิจพอเพียง
3. ใบความรู้ที่ 2 พระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
4. ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
5. ใบความรู้ที่ 4 เรื่อง หลักการเขียนเรียงความ
6. ใบงานที่ 1 การเขียนเรียงความ
7. ใบงานที่ 2 เรียงความ เรื่อง เยาวชนสร้างคุณค่าชีวิต ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
8. ใบงานที่ 3 การวิเคราะห์การเขียนเรียงความตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แหล่งการเรียนรู้

1. ห้องสมุดโรงเรียน
2. หนังสือ เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร จัดทำโดย คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
3. www.sufficiencyeconomy.org

การวัดและประเมินผล

วิธีการวัดและประเมินผล

1. ประเมินผลการทำงานใบงานหลักการเขียนเรียงความ
2. ประเมินผลการทำงานเขียนเรียงความ
3. ประเมินผลการทำงานวิเคราะห์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเขียนเรียงความ

เครื่องมือวัดและประเมินผล

1. ใบงานหลักการเขียนเรียงความ
2. แบบประเมินผลการทำงานเขียนเรียงความ
3. แบบประเมินผลการทำงานวิเคราะห์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเขียนเรียงความ

เกณฑ์การวัดและประเมินผล

1. ประเมินผลการทำงานใบงานหลักการเขียนเรียงความ ผ่านเกณฑ์ ระดับคะแนน 3
2. ประเมินผลการทำงานเขียนเรียงความ ผ่านเกณฑ์ ระดับคะแนน 10
3. ประเมินผลการทำงานวิเคราะห์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเขียนเรียงความ
4. ผ่านเกณฑ์ ระดับคะแนน 10

กิจกรรมเสนอแนะ

สามารถศึกษาเพิ่มเติมตัวอย่างเรียงความเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับรางวัลในโอกาสต่างๆ อาทิ

1. ตัวอย่างเศรษฐกิจพอเพียงที่ข้าพเจ้ารู้จัก จัดทำเผยแพร่โดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปีที่พิมพ์ 2547
2. เศรษฐกิจพอเพียงสำหรับเยาวชน จัดทำเผยแพร่โดยสภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีที่พิมพ์ 2549

กิจกรรมที่สามารถบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงอื่นๆ เช่น

- แต่งคำประพันธ์ ประเภทต่างๆ
- เขียนเรื่องสั้น, บทความ
- จัดทำโครงการเศรษฐกิจพอเพียง

ฯลฯ

ภาคผนวก

เกษตรกรรูปที่ 1

เกษตรกรรูปที่ 2

เกษตรกรรูปที่ 3

เกษตรกรรูปที่ 4

เกษตรกรรูปที่ 5

ใบความรู้ที่ 1

เรียงความเรื่อง เกษตรกรเป็นสุขด้วยเศรษฐกิจพอเพียง

การเกษตรกรรมถือว่าเป็นอาชีพหลักของคนไทยมาเป็นเวลาช้านานนับจากรุ่นปู่ย่า ตายาย และจะยังคงความสำคัญอยู่เช่นนี้ต่อไปอีกเป็นเวลานานับร้อยๆ ปี ทั้งนี้เพราะเมืองไทย เป็นเมืองที่อุดมสมบูรณ์ มีดินฟ้าอากาศที่เหมาะสม ดินดำน้ำชุ่ม พลเมืองส่วนใหญ่จึงยึดอาชีพ เกษตรกรเป็นหลัก การเกษตรจึงมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย วัฒนธรรม เศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศไทยเสมอ จากความสำคัญยิ่งของอาชีพเกษตรกรครั้งอดีต จวบจนถึงปัจจุบันนี้เราคงปฏิเสธไม่ได้ว่าภาพวิถีเกษตรกรรมที่สืบทอดจากบรรพบุรุษเริ่ม ตกต่ำลงทุกที เกษตรกรที่เคยอยู่อย่างสุขสบายตามอัตภาพกลายเป็นต้องปากกัดตีนถีบ แข่งขัน ไร่ร้อน ไร่เย็น มีหนี้สินและต้องพึ่งพาเทคโนโลยีเพิ่มขึ้น

สถานการณ์ทั่วไปของเกษตรกรไทยจากข้อมูลปัจจุบันพบว่า ประเทศไทยมีผู้ประกอบการ อาชีพเกษตรกรและกลุ่มผู้มีอาชีพเป็นแรงงานภาคการเกษตรรวมกันประมาณ 24 ล้านคน อีกทั้ง มีแนวโน้มว่าจะลดลงแต่จะยังคงเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ของประเทศไปอีกกว่า 50 ปี เกษตรกร รายย่อยที่เหลืออยู่จะเป็นเพียงผู้รักอาชีพที่แท้จริงเท่านั้น บทบาทของสตรีในภาคเกษตรจะเพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้ชายเข้าเมืองเพื่อขายแรงงาน ชาวชนบทส่วนใหญ่มีการถือครองที่ดินทำกินขนาดเล็ก เท่านั้น และที่สำคัญเกษตรกรจะยากจนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จากปัญหาที่ยกมานี้ จึงสมควรอย่างยิ่ง ที่หลายฝ่ายจะต้องร่วมมือกันดำเนินทุกวิถีทางที่จะเร่งรัดและพัฒนาการเกษตรให้กลับมารุ่งเรืองและ เกษตรกรสามารถยืนหยัดอยู่ได้ เพื่อเป็นฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป แนวทางหนึ่ง ที่สำคัญอันปรากฏเป็นนโยบายด้านการเกษตรในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) นั่นคือ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรด้วยการยึดหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง

องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณพระราชทาน “หลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อให้คนไทยยึดปฏิบัติเพื่อประโยชน์สุขแห่งตนมากกว่า 30 ปีแล้ว ดังพระราชดำรัสว่า “เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของ แผ่นดิน เปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกตอกรองรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็ม และลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำ” และ จากพระราชดำรัส อีกตอนหนึ่งว่า “ประเทศไทยสมัยก่อนนี้ พอมีพอกิน มาสมัยนี้อิสระ ไม่มีพอมีพอกิน จึงจะต้อง เป็นนโยบายที่จะต้องเป็นนโยบายที่จะทำเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อที่จะให้ทุกคนพอเพียงได้ พอเพียง นี้ก็มีความหมายว่า มีกิน มีอยู่ ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่หรูหราก็ได้...” และหลังจากทรงมีพระราชดำรัส เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 หลายหน่วยงานก็ได้มีการให้ความสำคัญกับ เรื่องนี้อย่างจริงจัง เพราะเศรษฐกิจพอเพียงเหมาะสมกับทุกสัมมาชีพ

“เศรษฐกิจพอเพียง” คือ เป้าหมายหรือปรัชญาการดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิตของคนไทย ให้อยู่อย่างพอประมาณตน เดินทางสายกลาง มีความพอเพียงและพอดี โดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน สิ่งสำคัญต้องรู้จักพึ่งพาตนเองและทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ก่อนจะไปพึ่งพาคนอื่น หรือบ้จจยภายนอก หรือหมายถึงการที่อุมชุตตนเองได้ ให้มีความพอเพียงกับตัวเอง ครอบครัว และชุมชน และสำหรับเกษตรกรแล้วแนวทางการทำงานเกษตรในลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงให้ พออยู่พอกิน ต้องมุ่งเน้นการหาข้าวหาปลา ก่อนมุ่งเน้นหาเงินทอง ดังคำว่ “เงินทองเป็นของมายา ข้าวปลาเป็นของจริง” หรือกล่าวอีกได้ว่ “ทำมาหากินก่อนทำมาค้าขาย” อันเป็นแนวทางที่ เกษตรกรไทยทุกคนสามารถนำไปใช้หรือเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจแก่ตนเองและ ชุมชนได้ ดังต่อไปนี้

1. การนำหลัก “เกษตรทฤษฎีใหม่” มาใช้ เพื่อให้ในส่วนของเกษตรกรมีแนวทาง ยึดปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทาน แนวคิด “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตั้งแต่ปี 2535 โดยมีต้นแบบอยู่ที่โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัด มงคลชัยพัฒนารามอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสระบุรี เพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับการ ทำการเกษตรให้แก่ราษฎรในการจัดการด้านที่ดินและแหล่งน้ำในลักษณะ 30:30:30:10 คือ ที่ดินทำกินที่มีอยู่ควรจะขุดสระเลี้ยงปลา 30 ปลูกข้าว 30 ปลูกพืชไร่พืชสวน 30 และอีก 10 เป็นที่อยู่อาศัย ปลูกพืชสวนครัวและเลี้ยงสัตว์ จึงเชื่อได้ว่การเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มุ่งให้ทุกคนสามารถพึ่งตนเองได้ จะทำให้เกษตรกร มีรายได้สูงขึ้น

2. การส่งเสริมการทำไร่นาสวนผสมและเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อให้เกษตรกร ได้พัฒนาตนเองแบบเศรษฐกิจพอเพียง ควรมีการส่งเสริมการปลูกพืชผักสวนครัวเพื่อลดค่าใช้จ่าย ส่งเสริมการทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และใช้วัสดุเหลือใช้เป็นปัจจัยการผลิต เพื่อลดค่าใช้จ่ายและบำรุง ดิน ส่งเสริมการเพาะเห็ดฟางจากวัสดุเหลือใช้ในไร่นา ส่งเสริมการปลูกไม้ผลและไม้ใช้สอยใน ครัวเรือนในสวนหลังบ้าน ส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรอันจะช่วยส่งเสริมสุขภาพอนามัยในครอบครัว มีการเลี้ยงปลาในร่องสวน ในนาข้าวและแหล่งน้ำ เพื่อเป็นอาหารโปรตีนและรายได้เสริม มีการ เลี้ยงไก่พื้นเมืองและไก่ไข่ ประมาณ 10-15 ตัวต่อครัวเรือน เพื่อเป็นอาหารในครัวเรือน โดยใช้เศษอาหาร รำ และปลายข้าวจากผลผลิตการทำนา ใช้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากการปลูกพืชไร่ และ การทำก๊าซชีวภาพจากมูลสัตว์เพื่อเป็นเชื้อเพลิงในการหุงต้ม เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดในประเด็นนี้ก็คือ การประยุกต์จากทฤษฎีใหม่นั้นเอง

3. การรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยตนเอง สาเหตุประการหนึ่งที่เกษตรกรยากจน เพราะ ขาดอำนาจการต่อรองและขาดการรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยตนเอง รูปแบบการรวมกลุ่มเพื่อช่วยตนเอง ที่ดีที่สุดแบบหนึ่ง คือ “สหกรณ์” หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยตนเองและสนับสนุนการออม เพื่อให้มีการสะสมทุนเพื่อ ช่วยตนเอง ไม่ต้องไปกู้ยืมจากแหล่งอื่นซึ่งต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูง หากเกษตรกรจะเดินตาม

รอยพระยุคลบาทเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยตนเองในรูปแบบที่เหมาะสม เช่น สหกรณ์ กลุ่มสัจจะ กลุ่มส่งเสริมอาชีพ กลุ่มแม่บ้าน หรืออื่นๆ ก็เชื่อว่าจะสามารถแก้ปัญหาความยากจนได้

4. การมีชีวิตที่เรียบง่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย สาเหตุประการหนึ่งของความยากจนคือการมีชีวิตที่สุรุ่ยสุร่ายฟุ่มเฟือย โดยไม่คำนึงถึงรายได้และฐานะของตน ตามกระแสของวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ซึ่งเปรียบเสมือนกระแสน้ำที่ไหลท่วมสังคมของเรา เกษตรกรสามารถป้องกันความฟุ้งเฟ้อ คือให้รู้จักพอ พอใจและพอดี ความพอคือความไม่โลภ “รู้จักพอ ก่อสุขทุกสถาน” ความพอใจคือความสันโดษ “ความสันโดษเป็นทรัพย์อย่างยิ่ง”

5. ยึดมั่นความขยันหมั่นเพียร สาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนเรายากจนก็คือขาดความขยันหมั่นเพียร ฉะนั้น เกษตรกรผู้เดินตามรอยพระยุคลบาทเศรษฐกิจพอเพียงจะต้องไม่เป็นผู้เกียจคร้านแต่ควรขยัน หมั่นเพียรอยู่เสมอ เหมือนหมู่ผึ้งที่ขยันหาน้ำหวานจากเกสรดอกไม้ ไม่ควรเกียจคร้านเหมือนแมลงวันที่ตอมแต่ของสกปรกโสโครก

จึงกล่าวได้ว่า การร่วมกันเดินตามรอยเบื้องพระยุคลบาท “เศรษฐกิจพอเพียง” อย่างจริงจังของเกษตรกร จะสามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจในระดับรากหญ้าได้อย่างมีเหตุผล เกษตรกรไทยจะกลับไปมีวิถีชีวิตที่อยู่เย็นเป็นสุขเช่นดั้งเดิม และสังคมเกษตรกรรมจะยังอยู่คู่กับผืนแผ่นดินไปไทยไปอีกนานเท่านาน

ไทยมีธรรมเนียมทางสร้างชีวิต
เดินตามแนวพระราชดำรินะวชิ

สร้างเศรษฐกิจพออยู่พอกินทุกถิ่นที่
ไทยจะอยู่อย่างพอดีและดีพอ

เรียงความรางวัลชนะเลิศ

เนื่องในวันคล้ายวันสถาปนากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ครบรอบ 114 ปี พ.ศ.2549

นายวรินทร์ ลิ้มประเสริฐ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี

ใบความรู้ที่ 2 พระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

พระราชดำรัสองค์ที่ 1

“เศรษฐกิจพอเพียง แปลว่า Sufficiency Economy ...คำว่า Sufficiency Economy นี้ ไม่มีในตำราเศรษฐกิจ จะมีได้อย่างไร เพราะว่าเป็นทฤษฎีใหม่ ... Sufficiency Economy นั้น ไม่มีในตำรา เพราะหมายความว่าเรามีความคิดใหม่...และโดยที่ท่านผู้เชี่ยวชาญสนใจ ก็หมายความว่าเราก็สามารถที่จะไปปรับปรุง หรือไปใช้หลักการ เพื่อที่จะให้เศรษฐกิจของประเทศและของโลกพัฒนาดีขึ้น”

(พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 3 ธันวาคม 2542)

พระราชดำรัสองค์ที่ 2

“อันนี้เคยบอกว่า ความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัวจะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในแต่ละหมู่บ้านหรือในอำเภอ จะต้องมีความพอเพียงพอสมควร บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการ ก็ขายได้ แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลเท่าไรไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก”

(พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม 2540)

พระราชดำรัสองค์ที่ 3

“ถ้าไม่มีเศรษฐกิจพอเพียง เวลาไฟดับ...จะพังหมด จะทำอย่างไร ที่ที่ต้องใช้ไฟฟ้าก็ต้องแย่งไป

...หากมีเศรษฐกิจพอเพียงแบบไม่เต็มที ถ้าเรามีเครื่องปั่นไฟ ก็ใช้ปั่นไฟ หรือถ้าขึ้นโบราณกว่า มีดก็จุดเทียน คือมีทางที่จะแก้ปัญหาเสมอ ...ฉะนั้นเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ก็มีเป็นขั้นๆ แต่จะบอกว่าเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ให้พอเพียงเฉพาะตัวเองร้อยเปอร์เซ็นต์ นี่เป็นสิ่งที่ทำไม่ได้ จะต้องมีการแลกเปลี่ยน ต้องมีการช่วยกัน...พอเพียงในทฤษฎีนี้ คือให้สามารถที่จะดำเนินงานได้”

(พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 3 ธันวาคม 2542)

(จากหนังสือ เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร จัดทำโดย คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)

ใบความรู้ที่ 3 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชน ในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปใน ทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบ ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอก และภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำ วิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้าง พื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีจิตสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิต ด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจาก โลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

(ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทาน พระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่าย และประชาชนโดยทั่วไป)

นิยามของความพอเพียง ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อมๆ กัน ดังนี้

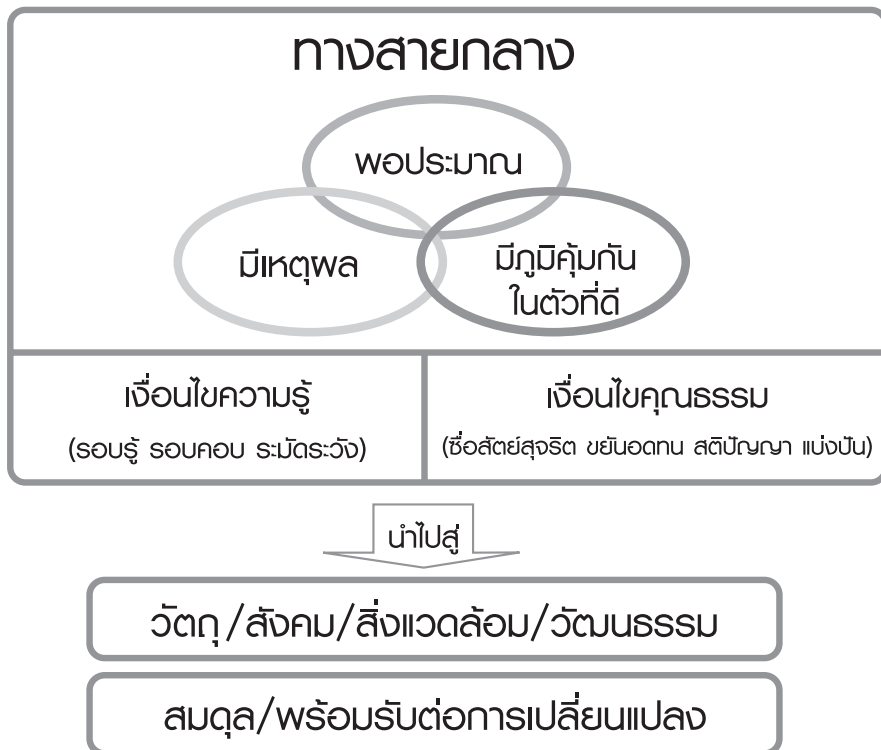
- **ความพอประมาณ** หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
- **ความมีเหตุผล** หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึง ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ
- **การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี** หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

- **เงื่อนไขความรู้** ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ
- **เงื่อนไขคุณธรรม** ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม เช่น มีความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภ และไม่ตระหนี่

แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ

จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านวัตถุ / เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

(จากหนังสือ เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร จัดทำโดย คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)

ใบความรู้ที่ 4

หลักการเขียนเรียงความ

เรียงความ เป็นการนำความคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทั้งรูปธรรมและนามธรรมที่ผู้เขียนสนใจและมีความรู้ในเรื่องนั้นดีที่สุดในเรื่องนั้นมาเรียบเรียงอย่างแจ่มแจ้ง ชัดเจน น่าอ่าน น่าสนใจ โดยอาศัยข้อเท็จจริง ความคิดประกอบด้วยจินตนาการของผู้เขียน ให้ผู้อ่านได้ทราบและเข้าใจ เนื้อเรื่องที่จะเขียนเรียงความต้องมีขอบข่ายและความมุ่งหมายเฉพาะไม่กล่าวผิวเผิน ต้องมีตัวอย่างรายละเอียดต่าง ๆ สนับสนุนความคิดเห็นของผู้เขียน สิ่งสำคัญที่สุด คือ ต้องมีข้อเท็จจริง ซึ่งนับเป็นปัจจัยสำคัญในการเขียน

องค์ประกอบของเรียงความ

รูปแบบของเรียงความประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ

1. คำนำ (การเปิดเรื่อง)
2. เนื้อเรื่อง (เนื้อความ)
3. สรุป (ปิดเรื่องหรือบทลงท้าย)

คำนำ คือ การเปิดเรื่อง เป็นการเข้าสู่เรื่องที่จะเขียน เขียนให้น่าสนใจ เพราะเป็นส่วนสำคัญ ที่จะชักนำให้ผู้อ่านติดตาม การเขียนอาจจะตั้งคำถาม สุภาษิต คำขวัญ หรืออาจจะยกคำจำกัดความมาเขียนก็ได้ ต้องมีนำหน้า น่าอ่าน ไม่ยาวเกินไป ไม่เขียนออกนอกเรื่อง

เนื้อเรื่อง หรือ เนื้อความ เป็นใจความส่วนใหญ่ของเรื่อง ก่อนเขียนต้องวางโครงเรื่องเรียงลำดับความก่อน - หลัง มีใจความสัมพันธ์กัน ในส่วนเนื้อความจะเป็นส่วนที่ยาวที่สุดของเนื้อเรื่องเนื้อหาต้องมีความเข้มข้นเต็มไปด้วยสาระ มีหลักฐานน่าเชื่อถือ มีเหตุผลและมีข้อเท็จจริงกับเนื้อเรื่อง

สรุป เป็นการปิดเรื่อง เป็นการเขียนทิ้งท้ายให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจ บทลงท้ายควรใช้ภาษาสั้น ๆ กระชับ น่าอ่าน

ลักษณะของเรียงความที่ดี

1. มีเอกภาพ หมายความว่า เนื้อหาจะต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไม่กล่าวนอกเรื่อง ไม่ขึ้นอยู่กับการวางโครงเรื่อง
2. มีสัมพันธ์ภาพ หมายความว่า เนื้อหาต้องมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันตลอดทั้งเรื่อง เกิดจากการจัดลำดับความคิดและการวางโครงเรื่องที่ดี และเกิดจากการเรียบเรียงย่อหน้าอย่างมีระเบียบ

3. มีสารัตถภาพ หมายความว่า เรียงความแต่ละเรียงจะต้องมีสาระสมบูรณ์ตลอดทั้งเรื่อง ความสมบูรณ์ของเนื้อหาเกิดจากการวางโครงเรื่องที่ดี

การวางโครงเรื่องในการเขียน เรียงความ

โครงเรื่อง คือการนำความคิดทั้งเรื่องมาแยกแยะให้เป็นระเบียบโดยการเรียงลำดับเป็นข้อความสั้นๆ ให้มีความสัมพันธ์และต่อเนื่อง มีข้อควรคำนึงดังนี้

1. จัดลำดับความคิดให้ต่อเนื่องกัน
2. แยกประเด็นใหญ่และประเด็นย่อยออกจากกันให้ชัดเจน
3. เขียนโครงเรื่อง อาจเขียนด้วยคำหรือวลีก็ได้ หรือจะทำเป็นรูปประโยคก็ได้

วิธีหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดความคิด ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็ได้คือ การหัดคิดถึงคำที่มีความเกี่ยวข้องกับคำที่กำหนดให้อย่างน้อย 10 คำ แล้วนำคำเหล่านั้นมาผูกเป็นประโยคสั้นๆ ดังตัวอย่าง บ้าน เป็นคำที่กำหนดให้คำอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง 10 คำ ได้แก่ พ่อ แม่ ลูก ความสุข ความรัก พักผ่อน อาหาร น้ำ สบาย สำคัญ ฯลฯ เมื่อนำคำเหล่านี้มาผูกเป็นประโยคสั้นๆ ก็จะได้ประโยค เช่น

- บ้านเป็นที่ให้ความสุขแก่เรา
- เราได้พักผ่อน ได้กินอาหาร และดื่มน้ำที่บ้าน
- พ่อแม่รักลูกและเลี้ยงดูลูก ให้สุขสบาย
- บ้านมีความสำคัญสำหรับทุกคน

ต่อไปนี้จะเสนอโครงเรื่อง ให้นักเรียนดูพอเป็นแนวทางในการเขียนต่อไป

เรื่องที่ 1 : ความมั่งคั่ง

คำนำ : ให้คำจำกัดความของคำว่า “มั่งคั่ง” (การกระหมัดกระหมัดรักษาทรัพย์และผลประโยชน์ที่ได้มาให้คงเหลืออยู่กับตน เพื่อใช้ในเมื่อจำเป็น เมื่อยามชรา)

เนื้อเรื่อง :

- ลักษณะของความมั่งคั่ง (เป็นคุณสมบัติที่มนุษย์ฝึกฝนให้มีขึ้นได้)
- จะมั่งคั่งอย่างไร (คนทั่วไป มีสิ่งควรประจบให้ครบบาท, รู้จักแบ่งทรัพย์, ไม่สร้างหนี้ ไม่ฟุ่มเฟือย)
- คุณประโยชน์ของความมั่งคั่ง (เป็นไทยแก่ตน เกื้อกูลผู้อื่น)
- ความสำคัญของความมั่งคั่ง (ป้องกันมิให้เป็นหนี้)

สรุป : มั่งคั่งช่วยชาติในยามวิกฤตได้ มั่งคั่งวันละนิด ชีวิตจะสดใส

ปรับปรุงจาก

จันจิรา จิตตะวิยะพงษ์. คู่มือสาระการเรียนรู้พื้นฐานและเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.

กรุงเทพฯ : พ.ศ.พัฒนา, ม.ป.ป.

พวงเล็ก อุตระ. วิธีสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

2539

ใบงานที่ 1
การเขียนเรียงความ

ตอนที่ 1 จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. เรียงความคืออะไร

.....
.....
.....

2. เรียงความจะต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญกี่ส่วน อะไรบ้าง

.....
.....
.....

3. ลักษณะของคำนำที่ดีในการเขียนเรียงความมีอะไรบ้าง

.....
.....
.....

4. เอกภาพในการเขียนเรียงความคืออะไร

.....
.....
.....

5. สาระตถภาพในการเขียนเรียงความคืออะไร

.....
.....
.....

ตอนที่ 2 จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

- หัวข้อใดไม่เหมาะสมที่จะนำมาเป็นเรื่องของเรียงความ
  - ฤดูกาลกับความเปลี่ยนแปลง
  - วัฒนธรรมไทย
  - โลกและดวงตา
  - การทำบุญ
- สาระสำคัญของเรียงความต่อไปนี้อยู่ในส่วนใดของเรียงความ
  - ธรรมชาติเป็นผู้กำหนดชีวิตมนุษย์ แต่ก็น่าเสียดายว่าความเจริญของมนุษย์ที่ขาดจิตสำนึกแปรผันไปทำลายธรรมชาติลงอย่างย่อยยับ
  - แม่น้ำซึ่งเคยคลากล่ำไปด้วยพันธุ์สัตว์น้ำนานาชนิดและสายน้ำให้มนุษย์ได้อุปโภคบริโภคตลอดจนใช้ทางการเกษตร
  - ภูเขาซึ่งเคยเขียวขจีไปด้วยพันธุ์แมกไม้นานาชนิดและพันธุ์สัตว์ป่า เป็นที่กำหนดต้นน้ำลำธารให้มนุษย์ได้ใช้สอยเพื่อการดำรงชีวิต
  - แต่อนิจจา สิ่งเหล่านี้ได้ถูกผู้ที่ขึ้นชื่อว่ามนุษย์ เป็นผู้ทำลายทิ้งสิ้น เพียงเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของสภาพชีวิตที่อาศัยร่วมโลก
    - ส่วนที่ 1 และ 2
    - ส่วนที่ 1 และ 4
    - ส่วนที่ 2 และ 3
    - ส่วนที่ 2 และ 4
- ข้อใดเรียงลำดับความต่อไปนี้ได้ใจความชัดเจนที่สุด
  - เดี๋ยวนี้คุณภาพน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาเสื่อมโทรมลง
  - แม่น้ำเจ้าพระยาเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่
  - กลายเป็นที่ทิ้งขยะและระบายน้ำเสียไปแล้ว
  - แต่จากความมั่งคั่งของคนเพียงบางส่วน
    - 1-2-4-3
    - 1-3-2-4
    - 2-4-1-3
    - 2-4-1-3
- ข้อใดลำดับความต่อไปนี้ถูกต้องและมีความหมายชัดเจน
  - ภาษาไทยคือภาษาประจำชาติที่พลเมืองไทยทุกคนจะต้องใช้ให้ถูกต้องและทัดเทียมกัน
  - ในด้านการศึกษาของประชาชนโดยทั่วไป
  - โดยให้สำนึกว่า
  - รัฐบาลนี้จะให้เรียนรู้และใช้ภาษาไทย
  - และจะเปิดโอกาสให้ได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคตามกำลังความสามารถทางสติปัญญา
    - 4-3-1-5-2
    - 2-4-5-3-1
    - 4-5-3-1-2
    - 2-4-3-1-5

5. ถ้าให้เรียงลำดับข้อความทั้ง 5 ตอนเข้าเป็นเรื่อง ควรเริ่มต้นเรื่องนี้ด้วยข้อความตอนใด
1. คนเขล่าย่อมจะมีความทุกข์อย่างแสนสาหัส
  2. ชีวิตจริงคือสภาพที่ปรากฏอยู่ต่อหน้าเราในปัจจุบัน
  3. เพราะมัวแต่เศร้าโศกและอาลัยอดีตที่ไม่อาจเรียกกลับคืนมาได้
  4. หรือมัวแต่ใฝ่ฝันฟุ้งซ่านถึงอนาคตที่ยังไม่ปรากฏ
  5. คนที่สามารถยอมรับสภาพชีวิตปัจจุบันได้อย่างสงบและเป็นสุข
    - ก. ตอนที่ 1
    - ข. ตอนที่ 2
    - ค. ตอนที่ 3
    - ง. ตอนที่ 5

แนวคำตอบ
ใบงานที่ 1 การเขียนเรียงความ

ตอนที่ 1

1. เรียงความคืออะไร

เรียงความคือ งานเขียนที่มีศิลปะการเรียงร้อยถ้อยคำที่สละสลวยตามหัวเรื่องต่างๆ ที่ต้องการจะสื่อแก่ผู้อ่านงานเขียน

2. เรียงความจะต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญกี่ส่วน อะไรบ้าง

เรียงความจะต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญต่างๆ ดังนี้คือ คำนำ เนื้อเรื่องและสรุป

3. ลักษณะของคำนำที่ดีในการเขียนเรียงความมีอะไรบ้าง

ลักษณะคำนำที่ดีในการเขียนเรียงความจะต้องมีการวางแผนการเขียนที่แน่นอน แต่ไม่ต้องมีรายละเอียดมากเกินไป พยายามใช้ภาษาให้ประณีตที่สุด

4. เอกภาพในการเขียนเรียงความคืออะไร

เอกภาพในการเขียนเรียงความคือ เนื้อเรื่องมีใจความสำคัญเพียงอย่างเดียวเท่านั้นไม่เปลี่ยนความคิดหรือจุดมุ่งหมายเป็นหลายอย่าง

5. สาระตถภาพในการเขียนเรียงความคืออะไร

สาระตถภาพในการเขียนเรียงความคือ การย้ำเน้นใจความสำคัญเพื่อให้ผู้อ่านทราบเจตนา หรือความคิดว่าความคิดใดมีความสำคัญที่สุด ความคิดใดมีความสัมพันธ์รองลงไปและตอนใดที่เป็นรายละเอียด

ตอนที่ 2

1. ค

2. ง

3. ง

4. ง

5. ก

เกณฑ์การประเมินการทำใบงานที่ 1

ตอนที่ 1 (รายชื่อ)

ระดับคะแนน	เกณฑ์การประเมิน
4	เขียนตอบได้ถูกต้อง กำหนดประเด็นชัดเจน เรียบเรียงความคิดเป็นสำคัญ และต่อเนื่อง ไม่มีข้อบกพร่องในการใช้ภาษา
3	เขียนตอบได้ถูกต้อง กำหนดประเด็นชัดเจน แต่มีข้อบกพร่องในการ เรียบเรียง ความคิด
2	เขียนตอบได้ถูกต้อง แต่ยังไม่กำหนดประเด็นไม่ชัดเจนและมีข้อบกพร่อง ในการเรียบเรียงความคิดและการใช้ภาษา
1	เขียนตอบไม่ถูกต้อง ครูต้องอธิบายเพิ่มเติม จึงสามารถเขียนตอบได้

ตอนที่ 2 ทำถูกต้อง 3 ข้อ จึงผ่านเกณฑ์

ใบงานที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนเรียงความตามหัวข้อที่กำหนด ความยาว 1 หน้ากระดาษ
เรียงความ เรื่อง “เยาวชนสร้างคุณค่าชีวิต ด้วยเศรษฐกิจพอเพียง”

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เกณฑ์การประเมินการเขียนเรียงความ

ระดับคะแนน	เกณฑ์การประเมิน
16-20	มีองค์ประกอบของเรียงความครบถ้วน เรียงลำดับเนื้อหาถูกต้องและเรียบเรียงข้อความอย่างประณีต
11-15	มีองค์ประกอบของเรียงความครบถ้วน แต่มีข้อบกพร่องเล็กน้อยเรื่อง การเรียงลำดับเนื้อหาและการใช้ภาษา
6-10	มีองค์ประกอบของเรียงความครบถ้วน แต่มีข้อบกพร่องค่อนข้างมาก เรื่องการลำดับเนื้อหาและการใช้ภาษา
5	มีองค์ประกอบไม่ครบถ้วน มีข้อบกพร่องค่อนข้างมากเรื่องการลำดับเนื้อหาและการใช้ภาษา

ใบงานที่ 3
วิเคราะห์การเขียนเรียงความตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง   ให้นักเรียนเขียนวิเคราะห์การเขียนเรียงความของตนเองว่าได้ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไรบ้าง

หลักความพอประมาณ

.....
.....
.....

หลักความมีเหตุผล

.....
.....
.....

การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

.....
.....
.....

เงื่อนไขคุณธรรม

.....
.....
.....

เงื่อนไขความรู้

.....
.....
.....

เกณฑ์ประเมินการวิเคราะห์การเขียนเรียงความตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ระดับคะแนน	เกณฑ์การประเมิน
16-20	เขียนวิเคราะห์ได้ดีมาก กำหนดประเด็นชัดเจน เรียบเรียงความคิดเป็นสำคัญและต่อเนื่อง ไม่มีข้อบกพร่องในการใช้ภาษา
11-15	เขียนวิเคราะห์ได้ดีมาก กำหนดประเด็นชัดเจน แต่มีข้อบกพร่องในการเรียบเรียงความคิด
6-10	เขียนวิเคราะห์ได้ แต่ยังกำหนดประเด็นไม่ชัดเจนและมีข้อบกพร่องในการเรียบเรียงความคิดและการใช้ภาษา
5	เขียนวิเคราะห์ไม่ได้ ครูต้องกำหนดประเด็นให้และอธิบายเพิ่มเติมจึงสามารถเขียนวิเคราะห์ได้

แนวการตอบ ใบงานที่ 3

วิเคราะห์การเขียนเรียงความตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความพอประมาณ

- มีความรู้และเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างลึกซึ้งเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการเขียนเรียงความ
- จัดสรรเวลาในการเขียนเรียงความอย่างเหมาะสม
- มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษา และเขียนเรียงความอย่างเต็มความสามารถของตน

ความมีเหตุผล

- เห็นคุณค่าของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการนำไปพัฒนาชีวิต
- เห็นความสำคัญของทักษะการเขียนในการเป็นเครื่องมือสื่อสารในชีวิตประจำวัน
- กำหนดโครงเรื่องและเนื้อหาเรียงความที่มีเหตุผลและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

- มีความตระหนักและรู้จักประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง

เงื่อนไขความรู้

- มีความรู้ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- มีความรู้ในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างยั่งยืน
- มีความรู้ในหลักการเขียนเรียงความ
- ศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

เงื่อนไขคุณธรรม

- เขียนเรียงความอย่างมีมารยาท และไม่คัดลอกงานเขียนของผู้อื่น
- ใช้งานเขียนของตนเองเพื่อจรรโลงตนเองและสังคม
- มีความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาหาความรู้ เพื่อพัฒนาตนเอง
- มีความอดทน ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย และสามารถสร้างงานได้อย่างสมบูรณ์

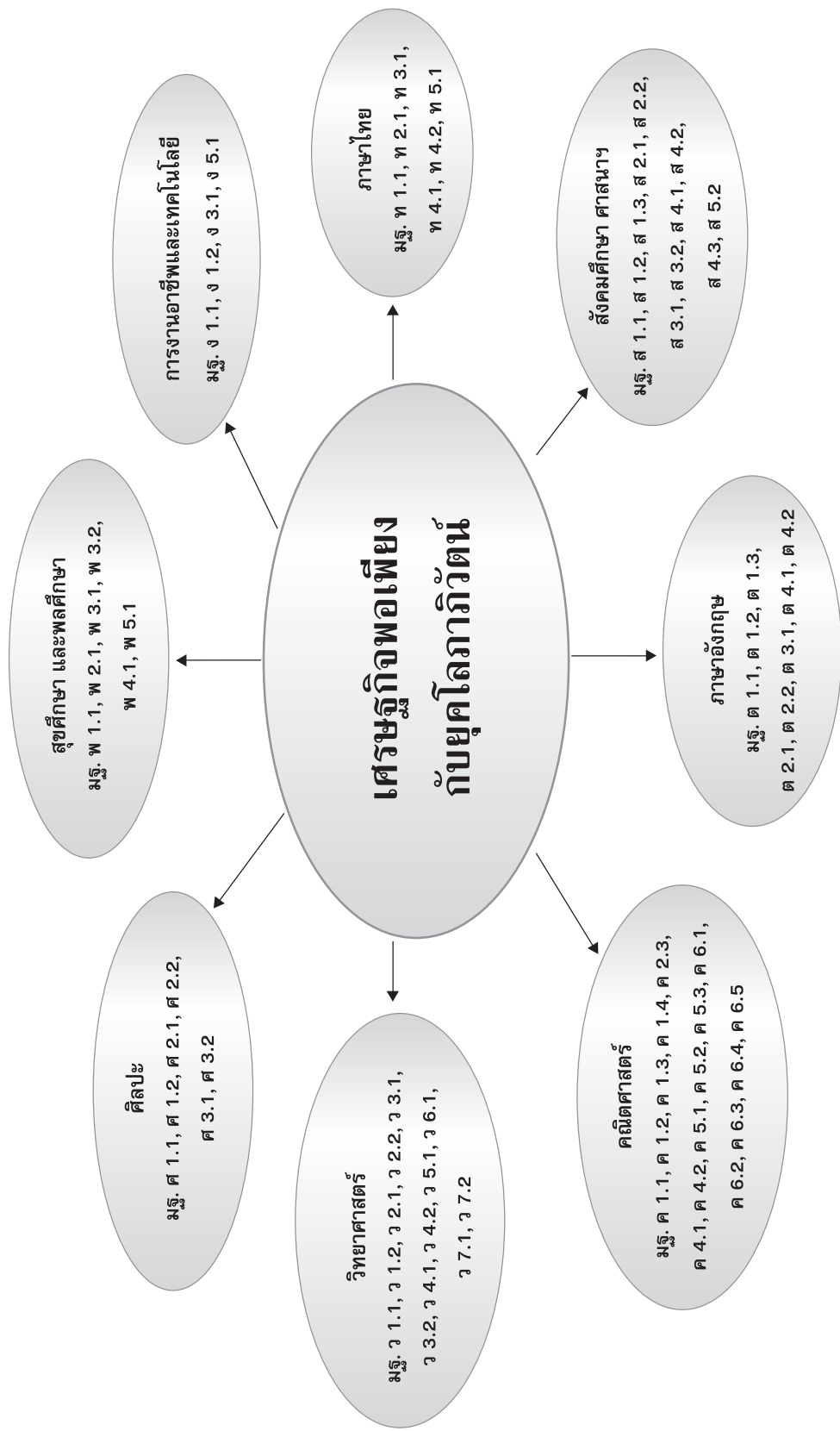
ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

“เศรษฐกิจพอเพียงกับยุคโลกาภิวัตน์”

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ผังโมโนทัศน์หลักสูตรบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับยุคโลกาภิวัตน์

---

1. หน่วยการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียงกับยุคโลกาภิวัตน์
2. กลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
3. วิเคราะห์ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้
สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์
มาตรฐานการเรียนรู้ ส 3.1 (5)
4. คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้

ศึกษา วิเคราะห์เกี่ยวกับหลักการพัฒนาประเทศในด้านความร่วมมือระหว่างประเทศทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมให้ก้าวหน้าไปได้อย่างสมดุลภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ ตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าไปได้อย่างสมดุลภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ สามารถวางแผนและนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างยั่งยืน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

เรื่อง การพัฒนาประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ตามหลัก

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

- เข้าใจและวิเคราะห์หลักการพัฒนาประเทศในด้านความร่วมมือระหว่างประเทศทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ให้ก้าวหน้าไปได้ อย่างสมดุลภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- อธิบายในความสำคัญของการพัฒนาประเทศในด้านความร่วมมือระหว่างประเทศทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมให้ก้าวหน้าไปได้ อย่างสมดุลภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้
- นำหลักการพัฒนาประเทศในด้านความร่วมมือระหว่างประเทศทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ให้ก้าวหน้าไปได้ อย่างสมดุลภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาวางแผนและประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างยั่งยืนได้

สาระการเรียนรู้

- การพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ประโยชน์และความสำคัญของความร่วมมือระหว่างประเทศทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- แนวทางการพัฒนาประเทศในด้านความร่วมมือระหว่างประเทศทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต

คำอธิบายหน่วยการเรียนรู้

ศึกษา วิเคราะห์เกี่ยวกับหลักการพัฒนาประเทศในด้านความร่วมมือระหว่างประเทศทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมให้ก้าวหน้าไปได้ อย่างสมดุลภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ ตระหนัก ในความสำคัญของการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าไปได้ อย่างสมดุลภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ สามารถวางแผนและนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างยั่งยืน

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. นักเรียนดูภาพการประชุมอาเซียน เอเปก องค์กรการค้าโลก และองค์การสหประชาชาติ
2. ครูตั้งประเด็นคำถามให้นักเรียนตอบ ดังนี้
  - 2.1 จากภาพที่นักเรียนดูไปแล้วนั้น เป็นความร่วมมือระหว่างประเทศทางด้านใดบ้าง
  - 2.2 นอกจากความร่วมมือดังกล่าวแล้ว นักเรียนทราบหรือไม่ว่าองค์กรเหล่านั้นมีผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างไร
  - 2.3 ครูเขียนสิ่งที่นักเรียนเสนอไว้บนกระดานและร่วมพิจารณากับนักเรียนพร้อมทั้งให้เสนอแนะเพิ่มเติม
  - 2.4 ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ

ขั้นให้ประสบการณ์

1. ครูอธิบายถึงความสอดคล้องของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข คือ พอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี การมีความรู้และคุณธรรม ในการดำเนินงานขององค์กรหรือหน่วยงานความร่วมมือระหว่างประเทศ
2. นักเรียนแต่ละคนศึกษาใบความรู้ที่ 1 เรื่อง องค์กรอาเซียน (ASIAN)
3. นักเรียนวิเคราะห์เนื้อหาจากการดำเนินงานขององค์กรอาเซียนแล้วทำลงในใบงานที่ 1 โดยเป็นการวิเคราะห์ว่าการดำเนินงานขององค์กรอาเซียนมีความสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่อย่างไร
4. กำหนดให้นักเรียนส่งใบงานที่ 1 ครูตรวจและประเมินผลงาน โดยสุ่มให้นักเรียนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน ครูให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
5. แบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 - 7 คน ก่อนเริ่มกิจกรรมกลุ่ม ครูชี้แจงแนวการดำเนินงานโดยกระบวนการกลุ่มให้นักเรียนทราบก่อน เพื่อความชัดเจนและถูกต้องในการปฏิบัติกิจกรรม
6. แจกใบงานที่ 2 และใบงานที่ 3 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม โดยระบุให้แต่ละกลุ่มศึกษา สืบค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับความร่วมมือหรือองค์กรระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกโดยไม่ให้ซ้ำกัน กลุ่มละ 1 หัวข้อ โดยใช้แหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เช่น ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดกลุ่มสาระ ห้องสมุดประชาชน หรือจากเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในอินเทอร์เน็ต ตามหัวข้อต่อไปนี้ (กำหนดให้ศึกษาล่วงหน้าและปฏิบัตินอกเวลาเรียน) โดยส่งให้ครู

7. ตรวจสอบสมบูรณ์และชัดเจนของเนื้อหาที่นักเรียนค้นคว้ามาก่อน
  - กลุ่มที่ 1 - ธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย(ADB)
  - กลุ่มที่ 2 - พิธีสารโตเกียว
  - กลุ่มที่ 3 - ข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) ไทย-สหรัฐ
  - กลุ่มที่ 4 - ข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) ไทย-ญี่ปุ่น
  - กลุ่มที่ 5 - การประชุมว่าด้วยความมั่นคงแห่งอาเซียน (ARF)
  - กลุ่มที่ 6 - การเจรจาเพื่อความร่วมมือในเอเชีย (ACD)
8. กำหนดให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานการศึกษาค้นคว้า หน้าชั้นเรียน โดยใช้วิธีการที่หลากหลายใช้เวลากลุ่มละ 8 นาที)
9. แจกใบงานที่ 4 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรูปของแผนผังมโนทัศน์ (Mind Mapping)
10. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งใบงานที่ 4 ให้ครูประเมินผลงาน
11. นักเรียนและครูร่วมกันพิจารณาผลงานแต่ละกลุ่ม แล้วครูให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
12. นักเรียนนำข้อมูลจากใบงานที่ 2 และ 3 มาปฏิบัติกิจกรรมในใบงานที่ 5 เรื่องประโยชน์ที่ไทยได้รับจากการร่วมมือระหว่างประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แล้วให้ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย
13. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์แนวทางในการประยุกต์ใช้ความร่วมมือระหว่างประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาวางแผนในการดำเนินชีวิต โดยเขียนลงในใบงานที่ 6
14. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนไปเขียนข้อมูลที่กลุ่มวิเคราะห์ได้หน้าชั้นเรียน
15. นักเรียนและครูร่วมกันพิจารณาข้อมูลเพื่อให้มีความสมบูรณ์ ถูกต้องและเหมาะสมที่นักเรียนสามารถนำไปดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข
16. นักเรียนแต่ละคนเลือกแนวทางการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างยั่งยืน (ตามกิจกรรมข้อ 12 - 14) โดยเลือกใช้ข้อที่นักเรียนปฏิบัติได้จริง โดยให้วางแผนปฏิบัติตน
17. กำหนดให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตนที่ได้วางแผนไว้ในใบงานที่ 6 (ปฏิบัติตนนอกเวลา ระยะเวลาปฏิบัติ 1 เดือน) โดยให้นักเรียนบันทึกผลการปฏิบัติลงในตารางในแบบบันทึกที่กำหนดให้ ในใบงานที่ 7

ขั้นสรุป

1. ครูประเมินผลงานการปฏิบัติตนในใบงานที่ 6 - 7 ตามที่นักเรียนได้วางแผนในการนำแนวทางการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ได้สอดคล้องในการดำเนินชีวิตประจำวัน และให้ข้อเสนอแนะกับนักเรียนที่ยังปฏิบัติได้ไม่ดีพอ
2. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปหลักการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าไปได้อย่างไร
  - สมดุลภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรมประกอบการทำงาน การตัดสินใจและการกระทำ

สื่อ

1. ใบความรู้ที่ 1	เรื่อง	สมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน)
2. ใบความรู้ที่ 2	เรื่อง	ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. ใบงานที่ 1	เรื่อง	องค์การอาเซียนกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. ใบงานที่ 2	เรื่อง	องค์กร/ความร่วมมือระหว่างประเทศกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
5. ใบงานที่ 3	เรื่อง	การพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศขององค์กรในด้านต่าง ๆ
6. ใบงานที่ 4	เรื่อง	การพัฒนาความร่วมมือกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
7. ใบงานที่ 5	เรื่อง	ผลดีและผลเสียที่ไทยได้รับจากความร่วมมือระหว่างประเทศ
8. ใบงานที่ 6	เรื่อง	วางแผนการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
9. ใบงานที่ 7	เรื่อง	บันทึกผลการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แหล่งการเรียนรู้

1. ห้องสมุดกลุ่มสาระการเรียนรู้
2. ห้องสมุดโรงเรียน
3. ห้องสมุดประชาชน
4. อินเทอร์เน็ต

การวัดผลประเมินผล

วิธีวัดและประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล ได้แก่
  - 1.1 ความสนใจ
  - 1.2 การอาสาตอบคำถาม
  - 1.3 การแสดงความคิดเห็น
  - 1.4 การทำงานที่ได้รับมอบหมาย
2. สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนโดยยึดกระบวนการกลุ่ม ได้แก่
  - 2.1 การร่วมมือกันวางแผนการทำงาน
  - 2.2 ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
  - 2.3 เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี
  - 2.4 แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล
  - 2.5 ยอมรับข้อสรุปและผลงานของกลุ่มและร่วมปรับปรุงงาน
3. ประเมินผลการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
  - 3.1 ความพอประมาณ
  - 3.2 ความมีเหตุผล
  - 3.3 การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
  - 3.4 ความรู้
  - 3.5 คุณธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้า เรื่อง องค์กรหรือหน่วยงานความร่วมมือระหว่างประเทศแล้วจัดทำรายงานและนำเสนอหน้าชั้นเรียน
2. ให้นักเรียนจัดป้ายนิเทศ เรื่อง องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศ
3. ให้นักเรียนจัดทำสมุดภาพชุด การประชุมองค์กรหรือหน่วยงานความร่วมมือระหว่างประเทศ
4. เชิญวิทยากร มาบรรยายเกี่ยวกับองค์กรหรือหน่วยงานความร่วมมือระหว่างประเทศ

ภาคผนวก

ใบความรู้ที่ 1

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน)
(Association of Southeast Asian Nations - ASEAN)

1. การก่อตั้ง

1.1 สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน ก่อตั้งขึ้นโดยปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) ซึ่งลงนามโดยรัฐมนตรีของ 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 ต่อมาประเทศบรูไน ดารุสซาลาม เข้าเป็นสมาชิกประเทศที่ 6 เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2527 เวียดนามเข้าเป็นสมาชิกประเทศที่ 7 เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2538 ลาวและพม่าเข้าเป็นสมาชิกประเทศที่ 8 และ 9 ตามลำดับ เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2540 และกัมพูชาเป็นสมาชิกประเทศที่ 10 เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2542

1.2 อาเซียนปัจจุบันประกอบด้วยประชากรรวมกันประมาณ 500 ล้านคน ครอบคลุมพื้นที่ 4.5 ล้านตารางกิโลเมตร

2. วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของการก่อตั้งสมาคมอาเซียน ตามปฏิญญากรุงเทพฯ คือ

- เพื่อส่งเสริมความร่วมมือ และความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และการบริหาร
- เพื่อส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงส่วนภูมิภาค
- เพื่อเสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและพัฒนาการทางวัฒนธรรมในภูมิภาค
- เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในอาเซียนมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดี
- เพื่อให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในรูปของการฝึกอบรมและการวิจัย และส่งเสริมการศึกษาด้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการเกษตรและอุตสาหกรรม การขยายการค้า ตลอดจนการปรับปรุงการขนส่งและการคมนาคม
- เพื่อเสริมสร้างความร่วมมืออาเซียนกับประเทศภายนอก องค์การความร่วมมือแห่งภูมิภาคอื่น ๆ และองค์การระหว่างประเทศ

3. โครงสร้างของอาเซียน โครงสร้างของอาเซียนจะประกอบด้วยส่วนสำคัญ ดังนี้

3.1 สำนักเลขาธิการอาเซียน (ASEAN Secretariat) สำนักเลขาธิการอาเซียนได้จัดตั้งขึ้นตามข้อตกลงที่ลงนามโดยรัฐมนตรีต่างประเทศ อาเซียน ในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 1 ในปี 2519 เพื่อทำหน้าที่ประสานงาน และดำเนินงานตามโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ของสมาคมอาเซียน และเป็นศูนย์กลางในการติดต่อระหว่างสมาคมอาเซียน คณะกรรมการ ตลอดจนสถาบันต่าง ๆ และรัฐบาลของประเทศสมาชิก

สำนักเลขาธิการอาเซียนตั้งอยู่ที่กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย โดยมีหัวหน้าสำนักงานเรียกว่า “เลขาธิการอาเซียน” ซึ่งเลขาธิการอาเซียนคนปัจจุบันคือ นาย Ong Keng Yong ชาวสิงคโปร์ (ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2546- 31 ธันวาคม 2550) และมีรองเลขาธิการอาเซียน 2 คนคือ Dr. Wilfrido V. Villacorta ชาวฟิลิปปินส์ และ Pengiran Mashor Pengiran Ahmad ชาวบรูไนฯ โดยจะมีวาระในการดำรงตำแหน่ง 3 ปี (ระหว่างปี 2546-2549)

3.2 สำนักงานอาเซียนแห่งชาติ หรือกรมอาเซียน (ASEAN National Secretariat) เป็นหน่วยงานในกระทรวงการต่างประเทศของประเทศสมาชิก ซึ่งแต่ละประเทศ ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบประสานงานเกี่ยวกับอาเซียนในประเทศนั้น ๆ และติดตามผลของการดำเนินกิจกรรม/ความร่วมมือต่าง ๆ สำหรับประเทศไทยนั้น ได้มีการจัดตั้งกรมอาเซียนให้มีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานด้านอาเซียนดังกล่าว

4. กลไกในการกำหนดนโยบายและการดำเนินงาน

4.1 การประชุมระดับหัวหน้ารัฐบาลอาเซียนหรือการประชุมสุดยอดอาเซียน (The Meeting of the ASEAN Heads of State/Government - ASEAN Summit) การประชุมหัวหน้ารัฐบาลอาเซียนเป็นกลไกสูงสุดในการกำหนดนโยบาย และแนวทางการร่วมมือของอาเซียน โดยนับตั้งแต่มีการจัดตั้งสมาคมอาเซียนเป็นต้นมาได้มีการประชุมสุดยอดอาเซียนอย่างเป็นทางการไปแล้วรวม 8 ครั้ง คือ

- พ.ศ. 2519 ณ ประเทศอินโดนีเซีย
- พ.ศ. 2520 ณ ประเทศมาเลเซีย
- พ.ศ. 2530 ณ ประเทศฟิลิปปินส์
- การประชุมครั้งที่ 4 ได้มีขึ้นใน พ.ศ. 2535 ณ ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งในครั้งนั้นที่ประชุมได้เห็นชอบที่จะเรียกการประชุมครั้งต่อไปว่า การประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ซึ่งจะมีการประชุมทุกปี ทั้งนี้ ให้เน้นการหารือที่เป็นสาระและลดขั้นตอนด้านพิธีการ

การประชุมครั้งที่ 5 ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดขึ้นเมื่อวันที่ 14-15 ธันวาคม 2538 ณ กรุงทพฯ ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่ผู้นำของประเทศทั้ง 10 ประเทศใน

- ภูมิภาคได้มีโอกาสมาพบปะกันอย่างพร้อมเพรียง โดยได้มีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้นำอาเซียน 7 ประเทศกับผู้นำรัฐบาลกัมพูชา ลาว และพม่า และที่ประชุมฯ ยังได้มีมติให้มีการพบปะหารือระหว่างผู้นำรัฐบาลอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการในระหว่างที่ไม่มีการประชุมสุดยอดอาเซียนด้วย
- การประชุมครั้งที่ 6 ณ ประเทศเวียดนาม เมื่อเดือนธันวาคม 2541 ซึ่งได้มีการร่วมลงนามในเอกสารสำคัญ คือ Hanoi Declaration, Hanoi Plan of Action, Statement on Bold Measures ฯลฯ
- การประชุมครั้งที่ 7 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 5-6 พฤศจิกายน 2544 ณ บันดาร์เสรีเบกาวัน ประเทศบรูไน ดารุสซาลาม ซึ่งได้มีการร่วมลงนามในเอกสารสำคัญ คือ ปฏิญญาอาเซียน ค.ศ. 2001 ว่าด้วยการดำเนินการร่วมในการต่อต้านการก่อการร้ายและปฏิญญาการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 7 เกี่ยวกับโรคเอดส์
- การประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 8 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 4-5 พฤศจิกายน 2545 ณ กรุงพนมเปญ
- การประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 9 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 7-8 ตุลาคม 2546 ณ เกาะบาหลี
- การประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 10 จะจัดขึ้นระหว่างวันที่ 29-30 พฤศจิกายน 2547 ที่เวียงจันทน์

นอกจากนี้ ได้มีการประชุมสุดยอดอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ (ASEAN Informal Summit) ครั้งที่ 1 เมื่อพ.ศ. 2539 ณ กรุงจาการ์ตา ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 14-16 ธันวาคม 2540 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2542 ณ กรุงมะนิลา และครั้งที่ 4 ระหว่างวันที่ 24-25 พฤศจิกายน 2543 ณ สิงคโปร์

4.2 การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน (ASEAN Ministerial Meeting - AMM) เป็นการประชุมประจำปีของรัฐมนตรีต่างประเทศของอาเซียน และอาจจัดให้มีการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนสมัยพิเศษ (ASEAN Foreign Minister's Retreat) ขึ้นได้ตาม ความจำเป็นเพื่อรับผิดชอบในการกำหนดแนวทางในระดับนโยบายและทำหน้าที่ที่ทบทวนข้อตัดสินใจต่าง ๆ มอบนโยบายและโครงการให้คณะกรรมการประจำอาเซียนหรือคณะกรรมการอื่น ๆ ดำเนินการต่อไป นอกจากนี้ รัฐมนตรีต่างประเทศจะเป็นผู้ลงนามในความตกลงที่เกี่ยวกับความร่วมมือต่าง ๆ ของอาเซียนด้วย การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน สมัยที่ 35 จัดขึ้นที่บันดาร์เสรีเบกาวัน ประเทศบรูไน ดารุสซาลาม เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม - 1 สิงหาคม 2545 การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน สมัยที่ 36 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 15-19 มิถุนายน 2546 ที่กรุงพนมเปญ

การประชุมรัฐมนตรี ต่างประเทศอาเซียน สมัยที่ 37 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 29 มิถุนายน - 2 กรกฎาคม 2547 ที่กรุงจาการ์ตา และการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน สมัยที่ 38 จะจัดขึ้นระหว่างวันที่ 25-29 กรกฎาคม 2548 ที่เวียงจันทน์

4.3 การประชุมระดับรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนกับรัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศคู่เจรจา (Post Ministerial Conferences - PMC) ภายหลังการประชุม AMM ในแต่ละปี รัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนจะร่วมประชุมกับรัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศคู่เจรจา ร่วมและแยกเป็นรายประเทศ เพื่อหารือในเรื่องความร่วมมือและความช่วยเหลือในโครงการต่าง ๆ ตลอดจนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในระดับนโยบายเกี่ยวกับปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและความมั่นคงที่มีความสนใจร่วมกันกับประเทศคู่เจรจาดังกล่าว

4.4 การประชุมระดับรัฐมนตรีในสาขาอื่น ๆ ประกอบด้วย

4.4.1 การประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Ministers- AEM) ซึ่งจะหารือและพิจารณาร่วมกันเกี่ยวกับกิจกรรมความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ ทั้งในระดับภายในภูมิภาคและกับประเทศนอกกลุ่มเป็นประจำอย่างน้อยปีละครั้ง

4.4.2 การประชุมคณะมนตรีเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA Council) ซึ่งเป็นผลจากการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 4 ที่ให้มีการกำกับดูแลประสานงาน และทบทวนการดำเนินการตามความตกลงว่าด้วยโครงการลดภาษีศุลกากรให้เป็นอัตราเดียวกันสำหรับเขตการค้าเสรีอาเซียน โดยคณะมนตรีฯ ดังกล่าวจะรายงานต่อรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน

4.4.3 การประชุมคณะมนตรีเขตการลงทุนอาเซียน (AIA Council) ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อกำกับ ดูแล ประสาน และทบทวนการดำเนินงานตามความตกลงจัดตั้งเขตการลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area)

4.4.4 การประชุมรัฐมนตรีเฉพาะด้าน (Sectoral ASEAN Ministers' Meeting) จัดขึ้นเป็นประจำเพื่อกำหนดแนวนโยบายและเร่งรัดการดำเนินกิจกรรมของคณะกรรมการอาเซียนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งริเริ่มโครงการความร่วมมือในด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านการเกษตรและป่าไม้ด้านพลังงาน ด้านสังคม การพัฒนาชนบท ด้านการศึกษา ด้านกฎหมาย ด้านแรงงาน ด้านสาธารณสุข ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสารสนเทศ ฯลฯ

4.5 การประชุมในระดับคณะเจ้าหน้าที่

4.5.1 ด้านการเมือง คณะเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียน (ASEAN Senior Officials Meeting - SOM) ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการต่างประเทศของอาเซียน ทำหน้าที่ดูแลความร่วมมือของอาเซียนด้านการเมืองและความมั่นคง รวมถึงประเด็นสำคัญอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการเมือง

- 4.5.2 ด้านเศรษฐกิจ คณะเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านเศรษฐกิจ (ASEAN Senior Economic Officials Meeting - SEOM) ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงที่รับผิดชอบงานเศรษฐกิจของอาเซียนมีหน้าที่ดูแลความร่วมมือของอาเซียนด้านเศรษฐกิจ
- 4.5.3 คณะกรรมการประจำอาเซียน (ASEAN Standing Committee - ASC) คณะกรรมการประจำอาเซียนประกอบด้วยเลขาธิการอาเซียนและอธิบดีกรมอาเซียนของแต่ละประเทศสมาชิก ทำหน้าที่ดูแลดำเนินงานติดตามผลและพิจารณาทบทวนการปฏิบัติงานของอาเซียน เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและอาจตัดสินใจในเรื่องเร่งด่วนได้ คณะกรรมการประจำอาเซียนนี้ ถือเป็นศูนย์กลางในการประสานงาน ดูแลรับผิดชอบงานด้านต่าง ๆ ทั้งนี้โดยปกติจะมีการประชุมคณะกรรมการประจำอาเซียนปีละ 4-5 ครั้ง ซึ่งประเทศที่เป็นประธานคณะกรรมการประจำอาเซียนจะเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ASC ครั้งแรกและครั้งสุดท้าย นอกนั้นจะจัดขึ้นที่สำนักเลขาธิการอาเซียนกรุงจาการ์ตา
- 4.5.4 ด้านการคลัง คณะเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านการคลังอาเซียน (ASEAN Deputy Finance and Central Bankers Meeting - AFDM) ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการคลังหรือผู้แทน
- 4.5.5 เฉพาะด้าน เช่น คณะเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านยาเสพติด (ASEAN Senior Officials Meeting on Drugs Matters - ASOD) ด้านสิ่งแวดล้อม (ASEAN Senior Officials on the Environment - ASOEN) คณะกรรมการอาเซียนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ASEAN Committee On Science and Technology - COST) คณะเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านสวัสดิการสังคมและการพัฒนา (ASEAN Senior Official on Social Welfare - SWD) คณะกรรมการอาเซียนด้านวัฒนธรรมและสนเทศ (ASEAN Committee on Culture and Information - COCI) คณะเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านการพัฒนาชนบทและการแก้ไขปัญหาความยากจน (Senior Officials Meeting on Rural Development and Poverty Eradication - SOMRDPE) ฯลฯ
- 4.5.6 การประชุมร่วมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียน เจ้าหน้าที่อาวุโสด้านเศรษฐกิจและอธิบดีอาเซียน (Joint Committee Meeting - JCM) เป็นการประชุมร่วมระหว่างเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียน เจ้าหน้าที่อาวุโสด้านเศรษฐกิจ และคณะกรรมการประจำอาเซียน (อธิบดีกรมอาเซียน) ที่จัดขึ้นเพื่อเตรียมการประชุมสุดยอดอาเซียนในแต่ละปี ทั้งด้านสารัตถะและพิธีการ

5. ความสัมพันธ์กับประเทศภายนอก (External Relations)

นอกจากความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกันแล้ว อาเซียนยังได้มีความร่วมมือและสถาปนาความสัมพันธ์ในฐานะคู่เจรจา กับ 10 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย แคนาดา ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา เกาหลีใต้ อินเดีย จีน รัสเซีย และกับจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ในกรอบอาเซียน+3 และโครงการเพื่อการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) แต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนจะแบ่งกันทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างอาเซียนกับประเทศคู่เจรจาเหล่านี้ โดยจะมีการผลัดเปลี่ยนกันทุก ๆ 3 ปี ทั้งนี้ ในช่วงเดือนมิถุนายน 2546 จนถึงช่วงกลางปีของปี 2549 จะเป็นไปตามนี้

- บรูไน ประสานงานระหว่างอาเซียนกับแคนาดา
- กัมพูชา ประสานงานระหว่างอาเซียนกับจีน
- อินโดนีเซีย ประสานงานระหว่างอาเซียนกับสหภาพยุโรป
- ลาว ประสานงานระหว่างอาเซียนกับอินเดีย
- มาเลเซีย ประสานงานระหว่างอาเซียนกับญี่ปุ่น
- พม่า ประสานงานระหว่างอาเซียนกับสาธารณรัฐเกาหลี
- ฟิลิปปินส์ ประสานงานระหว่างอาเซียนกับนิวซีแลนด์
- สิงคโปร์ ประสานงานระหว่างอาเซียนกับรัสเซีย
- ไทย ประสานงานระหว่างอาเซียนกับสหรัฐ

เวียดนาม ประสานงานระหว่างอาเซียนกับออสเตรเลีย โดยอาเซียนได้มีการปรึกษาหารืออย่างสม่ำเสมอกับประเทศคู่เจรจาเหล่านี้ในลักษณะการประชุมระดับเจ้าหน้าที่ และการพบปะกันในระดับรัฐมนตรีในการประชุมที่เรียกว่า Post Ministerial Conferences (PMC) ซึ่งจะมีขึ้นภายหลังการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนในทุกปี ซึ่งในปี 2547 อาเซียนได้ปรับปรุงรูปแบบการประชุมดังกล่าว โดยจัดให้มีการประชุม PMC กับประเทศคู่เจรจา 6 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย แคนาดา สหภาพยุโรป นิวซีแลนด์ รัสเซีย และสหรัฐ โดยมีรัฐมนตรีต่างประเทศของอาเซียนเข้าร่วม 5 คนในแต่ละการประชุม (จากเดิมซึ่งมีรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนเพียง 1 คน) สำหรับ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และอินเดียจะปรับให้เป็นการประชุมระหว่างรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน 10 ประเทศกับทั้ง 4 ประเทศโดยแยกเป็นรายประเทศ และจัดขึ้นในช่วงก่อนการสุดยอดอาเซียนและประชุมสุดยอดอาเซียน+3 และอาเซียน+1 (จีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้) และการประชุมสุดยอดอาเซียน-อินเดีย ซึ่งมีขึ้นในช่วงปลายปีของทุกปี

นอกจากนี้ เพื่อเป็นการสนับสนุนการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนกับประเทศคู่เจรจาและองค์การระหว่างประเทศ อาเซียนได้จัดตั้งคณะกรรมการในนครหลวงของประเทศคู่เจรจา ที่เรียกว่า คณะกรรมการอาเซียนในประเทศที่สาม (ASEAN Committee in Third Country) คณะกรรมการเหล่านี้ประกอบด้วยหัวหน้าคณะผู้แทนทางการทูตของประเทศสมาชิกอาเซียนในประเทศเจ้าภาพ มีหน้าที่ในการปรึกษาหารือและประสานงานกับรัฐบาลประเทศคู่เจรจาเกี่ยวกับความช่วยเหลือและความร่วมมือที่ให้แก่ประเทศอาเซียน

6. วิสัยทัศน์อาเซียน ปี 2020 และแผนปฏิบัติการของอาเซียน

ในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ ครั้งที่ 2 เมื่อเดือนธันวาคม 2540 (ค.ศ. 1997) ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ไทยเป็นผู้ริเริ่มให้ผู้นำรัฐบาลอาเซียนรับรองเอกสารวิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ. 2020 (ASEAN Vision 2020) ในโอกาสครบรอบ 30 ปี การก่อตั้งอาเซียน โดยวิสัยทัศน์ดังกล่าวได้กำหนดทิศทางและเป้าหมายของการดำเนินการในด้านต่าง ๆ ให้ครอบคลุมทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศภายนอก

ประเด็นสำคัญที่ไทยผลักดันจนสำเร็จ ได้แก่ การบรรจุแนวความคิดที่ให้ประเทศสมาชิกอาเซียนพัฒนาเป็นสังคมที่เปิดกว้าง (open societies) และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ (people participation) โดยอาเซียนได้จัดทำแผนปฏิบัติการสำหรับวิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ. 2020 (Hanoi Plan of Action to Implement the ASEAN Vision 2020) ในระหว่าง การประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 6 เมื่อเดือนธันวาคม 2541

การจัดทำแผนปฏิบัติการฮานอยหรือ HPA เป็นแผนระยะ 6 ปี (ระหว่างปี 2541-2546) เป็นพัฒนาการที่สำคัญยิ่งอีกก้าวหนึ่งของ อาเซียน อันจะนำไปสู่ชุมชนอาเซียนที่เอื้ออาทรและมีความเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง ซึ่ง HPA จะนำเป้าหมายต่าง ๆ ภายใต้วิสัยทัศน์อาเซียน 2020 ไปสู่ การปฏิบัติให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรมภายในกำหนดเวลาที่ชัดเจน และมีการประเมินผลทุก 3 ปี โดยได้มีการกำหนดกิจกรรมและโครงการที่จะนำไปสู่เป้าหมายในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และความร่วมมือเฉพาะด้าน (functional cooperation) ซึ่งรวมถึงเรื่องการพัฒนาสังคม วัฒนธรรม และสนเทศ ยาเสพติด สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้มีผลเป็นรูปธรรมในด้านการเมือง

แผนปฏิบัติการฮานอย มุ่งส่งเสริมให้ภูมิภาคนี้มีเสถียรภาพ เสรีภาพ เป็นกลาง เจริญก้าวหน้าและมีความมั่งคั่งร่วมกัน เพื่อสามารถเร่งระดมทรัพยากรไปในด้านการพัฒนาประเทศและสร้างความเจริญผาสุกให้แก่ประชาชาติในด้านเศรษฐกิจ เป็นการยืนยันความมุ่งมั่นที่จะเปิดเสรีและร่วมมือด้านการค้าและการลงทุนระหว่างกันเพื่อเผชิญกับวิกฤตการณ์ด้านเศรษฐกิจของภูมิภาค และในด้านสังคม ประเทศไทยได้เสนอโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ในเรื่องโครงข่ายรองรับทางสังคมเพื่อปกป้องผู้ที่อ่อนแอและยากไร้ในสังคม การคุ้มครองสตรีและเด็ก การส่งเสริมความสามารถของครอบครัวและชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุและผู้พิการ การป้องกันการแพร่กระจายของโรคเอดส์ การส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชน การควบคุมการลักลอบค้ายาเสพติด การร่วมมือป้องกันปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ การเปิดโอกาสให้ชนทุกระดับได้รับความเท่าเทียมกันในการได้รับการศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพการพัฒนาทักษะแก่สตรีให้สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการพัฒนาสมรรถภาพของข้าราชการพลเรือนเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน

ขณะนี้ อาเซียนอยู่ในการจัดทำแผนปฏิบัติการฉบับที่ 2 ต่อเนื่องจากแผนปฏิบัติการฮานอยซึ่งจะสิ้นสุดลงในปี 2546 แผนปฏิบัติการฉบับใหม่นี้เรียกว่า Vientiane Action

Programme (VAP) ซึ่งเป็นแผนที่จะได้พยายามปรับปรุงเค้าโครงและเนื้อหาจากประสบการณ์ที่ได้รับจาก HPA โดยจะมุ่งให้แผนปฏิบัติการมียุทธศาสตร์และทิศทางมากขึ้น โดยมุ่งสาขาที่อาเซียนให้ความสำคัญเป็นลำดับต้นๆ เพื่อให้สนองต่อความต้องการของอาเซียน สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงสอดคล้องกับงบประมาณที่มีอยู่ อีกทั้งไม่ซ้ำซ้อนกับแผนปฏิบัติการต่างๆ ที่อาเซียนมีอยู่ ทั้งนี้ แผนปฏิบัติการฯ จะนำเสนอต่อที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 10 ในเดือนพฤศจิกายน 2547 ที่เวียงจันทน์ เพื่อให้ การรับรองต่อไป

7. ประชาคมอาเซียน

ในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ 9 ระหว่างวันที่ 7-8 ตุลาคม 2546 ที่ เกาะบาหลี ผู้นำอาเซียนได้ลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) เห็นชอบให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียน ใน 3 ด้านหลัก ได้แก่ ประชาคมความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Security Community-ASC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community-AEC) และประชาคมสังคม-วัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community-ASCC) ภายในปี ค.ศ. 2020 (พ.ศ. 2563)

7.1 ประชาคมความมั่นคงอาเซียน

- 7.1.1 ที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน ครั้งที่ 37 ได้ให้ความเห็นชอบต่อร่างแผนปฏิบัติการของประชาคมความมั่นคงอาเซียน (ASC Plan of Action) ซึ่งจัดทำโดยอินโดนีเซีย ในฐานะประธานคณะกรรมการอาเซียนแล้ว และจะเสนอต่อที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 10 ในเดือนพฤศจิกายน 2547 ที่เวียงจันทน์ ให้การรับรองต่อไป
- 7.1.2 แผนปฏิบัติการของประชาคมความมั่นคงอาเซียนประกอบด้วย 6 หัวข้อหลัก คือ
  - (1) political development เน้นเรื่องการเสริมการพัฒนาทางการเมืองระหว่างอาเซียน
  - (2) shaping and sharing of norms เป็นการเสริมสร้าง norms ที่อาเซียนจะมีร่วมกันเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติในเรื่องต่างๆ ในประชาคมอาเซียน
  - (3) conflict prevention เน้นการป้องกันไม่ให้เกิดการสู้รบโดยส่งเสริมระดับของความไว้วางใจและการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาที่มีอยู่แล้วทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น
  - (4) conflict resolution เน้นเรื่องการแก้ไขปัญหภายในภูมิภาคโดยใช้กลไกของภูมิภาคซึ่งอาจรวมถึงการจัดตั้งกลไกรักษาสันติภาพของภูมิภาค

- (5) post-conflict peace building ให้อาเซียนร่วมมือกันเพื่อสร้างสันติภาพภายหลังการยุติการสู้รบซึ่งอาจรวมถึงการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม การฟื้นฟูบูรณะ และการระดมทรัพยากรเพื่อการนี้ และ (6) implementing mechanisms เสนอให้มีการติดตามการนำ PoA มาปฏิบัติโดย AMM เป็นผู้ประสานงานกับรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง และจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจตามสมควร และรายงานผลการดำเนินการต่อที่ประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนทุกปี

7.2 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

อาเซียนจะพัฒนาไปสู่การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวโดยมีการไหลเวียนของสินค้า การบริการ การลงทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรีภายในปี 2563 รวมทั้งการไหลเวียนของเงินทุน ที่เสรีมากขึ้น ขณะนี้ อาเซียนอยู่ในระหว่างการจัดทำ roadmap เพื่อเปิดเสรีและส่งเสริมความร่วมมือสินค้าและบริการ 11 สาขา (Wood-based products and automotives, Rubber-based products and textiles and apparels, Agro-based products and fisheries, Electronics, e-ASEAN and healthcare, Air Travel and tourism) ภายในปี ค.ศ. 2010 (พ.ศ. 2553)

7.3 ประชาคมสังคม-วัฒนธรรมอาเซียน

- 7.3.1 ประเทศสมาชิกอาเซียนกำลังอยู่ในระหว่างพิจารณาวางแผนปฏิบัติการของประชาคมสังคม-วัฒนธรรมอาเซียน (ASC Plan of Action) จัดทำโดยฟิลิปปินส์ ทั้งนี้แผนปฏิบัติการดังกล่าวจะนำเสนอต่อที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 10 ในเดือนพฤศจิกายน 2547 ที่เวียงจันทน์ ให้การรับรองต่อไป
- 7.3.2 แผนปฏิบัติการประชาคมสังคม-วัฒนธรรมอาเซียนประกอบด้วยความร่วมมือ 5 สาขาหลัก ได้แก่ (1) การสร้างสังคมที่เอื้ออาหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขจัดความยากจนและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (2) การลดผลกระทบอันเกิดจากการรวมตัวทางเศรษฐกิจ (3) การเสริมสร้างเอกลักษณ์ของอาเซียน (4) รูปแบบ/แนวทางในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ และ (5) การส่งเสริมการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ใบงานที่ 3

เรื่อง การพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศขององค์กรในด้านต่าง ๆ

คำชี้แจง ให้นักเรียนขีดเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างในแต่ละข้อที่มีการดำเนินงานในด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม (ขีดได้มากกว่า 1 ช่อง) ในข้อเดียวกัน

ลำดับ	องค์กร/ความร่วมมือระหว่างประเทศ	การเมืองการปกครอง	เศรษฐกิจ	สังคม	วัฒนธรรม	สิ่งแวดล้อม
1	ธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB)					
2	พิธีสารโตเกียว					
3	ข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) ไทย-สหรัฐ					
4	ข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) ไทยญี่ปุ่น					
5	การประชุมว่าด้วยความมั่นคงแห่งอาเซียน (ARF)					
6	การเจรจาเพื่อความร่วมมือในเอเชีย (ACD)					
7	UNESCO					
8	องค์กร CMEQ					

ใบงานที่ 4

เรื่อง การพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนชื่อองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศตามใบงานที่ 3 และที่ยังไม่ได้กล่าวถึงลงในกรอบสี่เหลี่ยมในแต่ละอันที่มีการดำเนินงานที่สอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ใบงานที่ 5

เรื่อง ผลดีและผลเสียที่ไทยได้รับจากความร่วมมือระหว่างประเทศ

คำชี้แจง ให้นักเรียนบอกประโยชน์ ผลดีและผลเสียที่ไทยได้รับจากความร่วมมือระหว่างประเทศ จากองค์กรต่าง ๆ ตามที่แต่ละกลุ่มได้ทำกิจกรรมในใบงานที่ 2 (ตอบเพียง 1 องค์กร)

.....
(ระบุชื่อองค์กร/ความร่วมมือระหว่างประเทศ)

ผลดี	ผลเสีย
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล

รายวิชา .....ชั้นมัธยมศึกษาปีที่.....

พฤติกรรมประเมิน ชื่อ - สกุล	ความสนใจ			การแสดงความคิดเห็น			การอาสาตอบคำถาม			การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น			ความรับผิดชอบ			สรุปผล การประเมิน
	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
วันที่ ..... เดือน.....พ.ศ. ....

เกณฑ์การประเมิน

ความสนใจ แบ่งเป็น 3 ระดับ

- ให้ 1 เมื่อนักเรียนตั้งใจเรียนแต่ขาดความกระตือรือร้น
- ให้ 2 เมื่อนักเรียนตั้งใจเรียนและกระตือรือร้น
- ให้ 3 เมื่อนักเรียนตั้งใจเรียนดีและมีความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างสม่ำเสมอ เช่นการตอบคำถาม การอภิปราย การแสดงความคิดเห็น

การแสดงความคิดเห็นในการอภิปราย แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

- ให้ 1 เมื่อนักเรียนแสดงความคิดเห็นไม่ถูกต้อง โดยไม่มีเหตุผลและไม่มีหลักเกณฑ์
- ให้ 2 เมื่อนักเรียนแสดงความคิดเห็นถูกต้องบางส่วน โดยมีเหตุผลและหลักเกณฑ์
- ให้ 3 เมื่อนักเรียนแสดงความคิดเห็นถูกต้องทั้งหมด โดยมีเหตุผลและหลักเกณฑ์

การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับดังนี้

- ให้ 1 เมื่อนักเรียนไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- ให้ 2 เมื่อนักเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นบางครั้ง
- ให้ 3 เมื่อนักเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นทุกครั้ง

ความรับผิดชอบ แบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับดังนี้

- ให้ 1 เมื่อนักเรียนที่ได้รับมอบหมายน้อยมาก
- ให้ 2 เมื่อนักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายบางครั้ง
- ให้ 3 เมื่อนักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง

สรุปผลการประเมิน

ระดับคุณภาพ	ดี	ได้คะแนน	8 - 15	แสดงว่า	ผ่าน
ระดับคุณภาพ	ปานกลาง	ได้คะแนน	5 - 7	แสดงว่า	ผ่าน
ระดับคุณภาพ	ต้องปรับปรุง	ได้คะแนนต่ำกว่า	5	แสดงว่า	ไม่ผ่าน

แบบประเมินรายงานการค้นคว้า/การสืบค้น

รายวิชา.....แผนการจัดการเรียนรู้ที่.....เรื่อง.....

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน						รวมจำนวนรายการที่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ	สรุป	
		เนื้อหาสาระครบถ้วนตรงตามประเด็น	ความถูกต้องของเนื้อหาสาระ	ภาษาถูกต้องเหมาะสม	ค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้หลากหลาย	รูปแบบนำเสนอน่าสนใจ	ประเมินปรับปรุงและแสดงความรู้สึกต่อชิ้นงาน		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										
12										
13										
14										
15										

เกณฑ์การให้คะแนน

องค์ประกอบที่ 1 เนื้อหาสาระครบถ้วน ตรงตามประเด็น

- 4 หมายถึง มีเนื้อหาสาระครบถ้วน ตามประเด็นที่กำหนดทั้งหมด
- 3 หมายถึง มีเนื้อหาสาระค่อนข้างครบถ้วนตามประเด็นที่กำหนดทั้งหมด
- 2 หมายถึง มีเนื้อหาสาระไม่ครบถ้วนตามประเด็นแต่ภาพรวมของสาระทั้งหมด อยู่ในเกณฑ์พอใช้
- 1 หมายถึง มีเนื้อหาสาระไม่ครบถ้วน ภาพรวมของสาระทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ ต้องปรับปรุง

องค์ประกอบที่ 2 ความถูกต้องของเนื้อหาสาระ

- 4 หมายถึง เนื้อหาสาระทั้งหมดถูกต้องตามข้อเท็จจริงและหลักวิชา
- 3 หมายถึง เนื้อหาสาระเกือบทั้งหมดถูกต้องตามข้อเท็จจริงและหลักวิชา
- 2 หมายถึง เนื้อหาสาระบางส่วนถูกต้องตามข้อเท็จจริงและหลักวิชาต้องแก้ไขบางส่วน
- 1 หมายถึง เนื้อหาสาระส่วนใหญ่ไม่ถูกต้องตามข้อเท็จจริง หลักวิชาต้องแก้ไขเป็นส่วนใหญ่

องค์ประกอบที่ 3 ภาษาถูกต้องเหมาะสม

- 4 หมายถึง สะกดการันต์ถูกต้อง ถ้อยคำสำนวนเหมาะสมดีมากลำดับ ความชัดเจน เข้าใจง่าย
- 3 หมายถึง สะกดการันต์ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ ถ้อยคำเหมาะสมดี ลำดับความได้ดีพอใช้
- 2 หมายถึง สะกดการันต์ผิดอยู่บ้าง ถ้อยคำสำนวนเหมาะสมพอใช้ลำดับความพอเข้าใจ
- 1 หมายถึง สะกดการันต์ผิดมาก ถ้อยคำสำนวนไม่เหมาะสม ลำดับความไม่ชัดเจน

องค์ประกอบที่ 4 คำนคว้าจากแหล่งความรู้หลากหลาย

- 4 หมายถึง คำนคว้าจากแหล่งความรู้หลากหลายตั้งแต่ 4 แหล่งขึ้นไป
- 3 หมายถึง คำนคว้าจากแหล่งความรู้หลากหลายตั้งแต่ 3 แหล่ง
- 2 หมายถึง คำนคว้าจากแหล่งความรู้ 2 แหล่ง
- 1 หมายถึง ใช้ความรู้เพียงแหล่งเดียว

องค์ประกอบที่ 5 รูปแบบการนำเสนอน่าสนใจ

- 4 หมายถึง รูปแบบการนำเสนองาน แปลกใหม่ น่าสนใจดี ลำดับเรื่องราวได้ดีมาก
- 3 หมายถึง รูปแบบการนำเสนองาน น่าสนใจ ลำดับเรื่องราวได้ดี
- 2 หมายถึง รูปแบบการนำเสนองาน น่าสนใจพอใช้ ลำดับเรื่องราวได้พอใช้
- 1 หมายถึง รูปแบบการนำเสนองาน ไม่น่าสนใจ ลำดับเรื่องราวได้ไม่ดี

องค์ประกอบที่ 6 ประเมินปรับปรุงและแสดงความรู้สึกต่อชิ้นงาน

- 4 หมายถึง วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของงานได้ชัดเจน ปรับปรุงพัฒนางานได้เหมาะสม และแสดงความรู้สึกต่องานทั้งกระบวนการทำงานและผลงานได้ชัดเจน
- 3 หมายถึง วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของงานได้บางส่วน ปรับปรุงพัฒนางานได้บ้าง และแสดงความรู้สึกต่องานได้แต่ไม่ครบถ้วน
- 2 หมายถึง วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของงานได้เล็กน้อย ไม่ปรับปรุงพัฒนางานแสดงความรู้สึกต่องานได้เล็กน้อย หรือไม่แสดงความรู้สึกต่องาน
- 1 หมายถึง วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของงานไม่ได้ ไม่ปรับปรุงพัฒนางานแสดงความรู้สึกต่องานไม่ได้ หรือไม่แสดงความรู้สึกต่องาน

สรุปผลการประเมิน

ระดับคุณภาพ	ดี	ได้คะแนน	20 - 25	แสดงว่า	ผ่าน
ระดับคุณภาพ	ปานกลาง	ได้คะแนน	14 - 19	แสดงว่า	ผ่าน
ระดับคุณภาพ	ต้องปรับปรุง	ได้คะแนนต่ำกว่า	14	แสดงว่า	ไม่ผ่าน

แบบประเมินกระบวนการกลุ่ม

รายวิชา.....แผนการจัดการเรียนรู้ที่.....

เรื่อง.....

ที่.	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน					รวมจำนวนรายการที่ผ่านเกณฑ์	สรุป	
		การร่วมกันวางแผนการทำงาน	ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี	แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	ยอมรับข้อสรุปและผลงานของกลุ่มและร่วมกันปรับปรุง		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									
11									
12									
13									
14									
15									
16									
17									
18									
19									
20									

เกณฑ์การประเมินหรือแนวทางให้คะแนนพฤติกรรมกลุ่ม

องค์ประกอบที่ 1 การร่วมกันวางแผนการทำงาน

- 4 หมายถึง ร่วมมือวางแผนการทำงานทุกขั้นตอน มีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนงานดีมาก
- 3 หมายถึง ร่วมมือวางแผนการทำงานครบทุกขั้นตอน มีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนงานที่ดี
- 2 หมายถึง ร่วมมือวางแผนการทำงานบ้าง แต่ไม่ครบทุกขั้นตอน มีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในวางแผนดีพอสมควร
- 1 หมายถึง ร่วมมือวางแผนการทำงานน้อยมาก หรือไม่มีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการวางแผน

องค์ประกอบที่ 2 ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

- 4 หมายถึง ทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายครบถ้วน เต็มความสามารถ พยายามแก้ปัญหาการทำงานด้วยตนเองและมุ่งมั่นจนงานสำเร็จ
- 3 หมายถึง ทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายครบถ้วน แก้ปัญหาการทำงานด้วยตนเองเป็นบางครั้ง และทำงานจนสำเร็จ
- 2 หมายถึง ทำงานที่ได้รับมอบหมายบ้าง แต่ไม่ครบถ้วน แก้ปัญหาการทำงานรับผิดชอบเองไม่ได้ ต้องได้รับความช่วยเหลือจึงจะทำงานได้สำเร็จ
- 1 หมายถึง รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายน้อยมาก ต้องควบคุมและกระตุ้นบ่อย ๆ งานไม่สำเร็จ

องค์ประกอบที่ 3 เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี

- 4 หมายถึง มีมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอ ใช้คำพูดและน้ำเสียงได้เหมาะสมดีมาก
- 3 หมายถึง มีมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นบ่อยครั้ง ใช้คำพูดและน้ำเสียงได้เหมาะสม
- 2 หมายถึง มีมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นบางครั้ง ใช้คำพูดและน้ำเสียงได้เหมาะสมพอใช้
- 1 หมายถึง ขาดมารยาทในการพูดและฟัง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นน้อยมาก ใช้คำพูดไม่เหมาะสมทำให้บรรยากาศการทำงานและความรู้สึกของผู้ร่วมงานไม่ดี

องค์ประกอบที่ 4 แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

- 4 หมายถึง ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้ดีมาก และมุ่งประโยชน์เพื่อการพัฒนาคุณภาพงานเป็นสำคัญ
- 3 หมายถึง ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นไม่ดี
- 2 หมายถึง ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้บ้างพอสมควร
- 1 หมายถึง ใช้ความรู้สึกส่วนตัวในการแสดงความคิดเห็นมากกว่าใช้เหตุผล

องค์ประกอบที่ 5 ยอมรับข้อสรุปและผลงานของกลุ่มและร่วมปรับปรุงงาน

- 4 หมายถึง มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มทั้งหมดด้วยความเต็มใจ
- 3 หมายถึง มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานส่วนใหญ่ของกลุ่ม
- 2 หมายถึง มีส่วนร่วมในการสรุปบ้าง ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบและปรับปรุงแก้ไขผลงานของกลุ่มพอสมควร
- 1 หมายถึง เกือบจะไม่มีส่วนร่วมในการสรุปยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบและปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มเพียงเล็กน้อย

สรุปผลการประเมิน

ระดับคุณภาพ	ดี	ได้คะแนน	16 - 20	แสดงว่า ผ่าน
ระดับคุณภาพ	ปานกลาง	ได้คะแนน	10 - 15	แสดงว่า ผ่าน
ระดับคุณภาพ	ต้องปรับปรุง	ได้คะแนนต่ำกว่า	10	แสดงว่า ไม่ผ่าน

**แบบประเมินผลการปฏิบัติตนตามแนวทางการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง**
ประกอบการวัดผล/ประเมินผล แผนการเรียนรู้ที่ ..... เรื่อง .....

ที่	ชื่อ - สกุล	หัวข้อประเมิน					รวมคะแนน	สรุป	
		ความพอประมาณ	ความมีเหตุผล	การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	เงื่อนไขความรู้	เงื่อนไขคุณธรรม		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									
11									
12									
13									
14									
15									
	รวม/เฉลี่ย								

เกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติตนตามแนวทางการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- 4 ถ้าสามารถปฏิบัติตนตามแนวทางการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยใช้ความรู้ประกอบคุณธรรมได้ครอบคลุมทุกหัวข้อ ร้อยละ 80-100
- 3 ถ้าสามารถปฏิบัติตนตามแนวทางการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยใช้ความรู้ประกอบคุณธรรมครอบคลุมทุกหัวข้อ ร้อยละ 60-79
- 2 ถ้าสามารถปฏิบัติตนตามแนวทางการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยใช้ความรู้ประกอบคุณธรรมครอบคลุมทุกหัวข้อ ร้อยละ 30-59
- 1 ถ้าสามารถปฏิบัติตนตามแนวทางการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยใช้ความรู้ ประกอบคุณธรรมครอบคลุมทุกหัวข้อ ต่ำกว่าร้อยละ 30

สรุปการประเมิน

ถ้าได้คะแนนตั้งแต่ 16-20	ได้คุณภาพดี	แสดงว่าผ่าน
ถ้าได้คะแนนตั้งแต่ 10-15	ได้คุณภาพปานกลาง	แสดงว่าผ่าน
ถ้าได้คะแนนต่ำกว่า 10	ได้คุณภาพต้องปรับปรุง	แสดงว่าไม่ผ่าน

เฉลยใบงานที่ 3

เรื่อง การพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศขององค์กรในด้านต่าง ๆ

คำชี้แจง ให้นักเรียนขีดเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างในแต่ละข้อที่มีการดำเนินงานในด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (ขีดได้มากกว่า 1 ช่อง) ในข้อเดียวกัน

แนวคำตอบ

ลำดับ	องค์กร/ความร่วมมือระหว่างประเทศ	การเมือง การปกครอง	เศรษฐกิจ	สังคม	วัฒนธรรม	สิ่ง แวดล้อม
1	ธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB)		/			
2	พิธีสารโตเกียว					/
3	ข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) ไทย-สหรัฐ		/			
4	ข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) ไทย-ญี่ปุ่น		/			
5	การประชุมว่าด้วยความมั่นคง แห่งอาเซียน (ARF)	/				
6	การเจรจาเพื่อความร่วมมือ ในเอเชีย (ACD)		/			
7	UNESCO			/	/	
8	องค์กร CMEQ	/		/	/	

ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ช่วงชั้นที่ 4
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์

เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับยุคโลกาภิวัตน์

หน่วยการเรียนรู้
 รายวิชา ชีววิทยา ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
 เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม

หน่วยที่	หัวข้อเรื่อง / หัวข้อหน่วย
<p>1. คนกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p>	<p>1. ทรัพยากรธรรมชาติ</p> <p>1.1 ความหมายของทรัพยากรธรรมชาติ</p> <p>1.2 ประเภทของทรัพยากรธรรมชาติ</p> <p>1.3 การสำรวจทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น (ดิน น้ำ ป่าไม้ และพลังงาน)</p> <p>1.4 วิเคราะห์ผลการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในประเทศและโลก (ดิน น้ำ ป่าไม้ และพลังงาน) ที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคม ทั้งผลดีและผลเสีย</p> <p>1.5 การประยุกต์ใช้หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงในการป้องกัน แก้ปัญหา พัฒนา และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ</p> <p>2. สิ่งแวดล้อม</p> <p>2.1 ความหมายของสิ่งแวดล้อม</p> <p>2.2 ประเภทของสิ่งแวดล้อม</p> <p>2.3 วิเคราะห์สภาพสิ่งแวดล้อมทั้งผลดี และผลเสียภายในท้องถิ่น</p> <p>2.4 สังเคราะห์ปัญหาการทำลายสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น เศรษฐกิจ ประเทศ และโลก</p> <p>2.5 แนวทางการแก้ไขปัญหาของสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคม</p> <p>2.6 การประยุกต์ใช้หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงในการป้องกัน แก้ปัญหาพัฒนา และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม</p>

การบูรณาการกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สัมพันธ์กับ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข
 หน่วยงานการเรียนรู้เรื่อง “สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม” ช่วงชั้นที่ 4 วิชาชีววิทยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ห่วงที่ 1 : ความพอประมาณ

- สสำรวจสภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของมนุษย์ชาติที่ได้ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งในชุมชน ประเทศ และโลก
- วิเคราะห์คุณค่าและประโยชน์ของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อมนุษย์ชาติเพื่อให้นักเรียนเกิดการเปรียบเทียบและตระหนักถึงปัญหาที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ห่วงที่ 2 : ความมีเหตุผล

- ปัจจุบันการดำรงชีวิตของประชากรส่วนเป็นผลมาจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงเป็นรากฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจและสังคมสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

ห่วงที่ 3 : การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

- การอนุรักษ์ พัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อสร้างความสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ฟื้นฟู มีแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน
- การจัดการกับสิ่งแวดล้อมที่ดี จัดสรรพื้นที่การใช้ประโยชน์อย่างถูกต้องเหมาะสม ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วม สร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เตรียมพร้อมต่อผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงในอนาคตอย่างมั่นคง

1 : เงื่อนไขความรู้

- มีความรอบรู้ในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ประเทศ และโลก
- รู้สาเหตุและปัญหาของการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ประเทศ และโลก
- รู้วิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุล ส่งเสริมบทบาทอาชีพดี เศรษฐกิจ และสังคมของท้องถิ่นและประเทศให้ดียิ่งที่สุด

2 : เงื่อนไขคุณธรรม

- มีความเพียร ความอดทนที่จะช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล รู้จักแบ่งปัน ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนอย่างเหมาะสมและพอเพียง ความไม่เห็นแก่ตัว ความรับผิดชอบต่อสังคม เสียสละ ต่อส่วนรวม ประหยัดในการใช้ทรัพยากร
- ใช้สติปัญญาประยุกต์หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงในการรักษาสมดุลธรรมชาติอย่างต่อเนื่องมั่นคง และยั่งยืน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

เรื่อง คนกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. สืบค้นข้อมูล วิเคราะห์และนำเสนอเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ในประเทศ และของโลก
2. สืบค้นข้อมูล วิเคราะห์และนำเสนอการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหา สาเหตุของปัญหาและการป้องกันแก้ไข อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่น และของประเทศ
3. ตระหนักถึงความสำคัญ หลักแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนำไปใช้ในการวางแผน และแก้ปัญหาการพัฒนา พื้นฟู อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

สาระการเรียนรู้

1. ทรัพยากรธรรมชาติ
2. สิ่งแวดล้อม

การบูรณาการกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความพอเพียง

1.1 ความพอประมาณ

- สภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของมนุษยชาติที่ได้ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมต่างๆ ทั้งในชุมชน ประเทศ และโลกอย่างมาก
- วิเคราะห์คุณค่าและประโยชน์ของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อมนุษยชาติเพื่อให้นักเรียนเกิดการเปรียบเทียบและตระหนักถึงปัญหาที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

1.2 ความมีเหตุผล

- ปัจจัยในการดำรงชีวิตของประชากรล้วนเป็นผลมาจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต
- การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงเป็นรากฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

1.3 การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

- การอนุรักษ์ พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อสร้างความสมดุลของธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู มีแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน
- การจัดการกับสิ่งแวดล้อมที่ดี จัดสรรพื้นที่การใช้ประโยชน์ อย่างถูกต้องเหมาะสม ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เตรียมพร้อมต่อผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในอนาคตอย่างมั่นคง

2. คุณธรรมกำกับความรู้

2.1 เจือนไขคุณธรรม

- มีความเพียร ความอดทนที่จะช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล รู้จักแบ่งปันทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนอย่างเหมาะสมและพอเพียง ไม่เห็นแก่ตัว มีความรับผิดชอบต่อสังคม เสียสละต่อส่วนรวม ประหยัดในการใช้ทรัพยากร
- ใช้สติปัญญาประยุกต์ใช้หลักแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการรักษาสมดุลธรรมชาติอย่างมั่นคง และยั่งยืน

2.2 เจือนไขความรู้

- มีความรอบรู้ในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ประเทศ และโลก
- รู้สาเหตุ และปัญหาของการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ประเทศ และโลก
- รู้วิธีการ ป้องกันและแก้ไข ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุล ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมของท้องถิ่น และประเทศให้น้อยที่สุด

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ ที่คาดหวัง และแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่มจำนวน 6 กลุ่ม
2. นักเรียนอ่านข่าวกรณีน้ำท่วม ในประเทศไทย จากใบความรู้ที่ 1 ข่าวภัยธรรมชาติที่เกิดทั่วโลก จากใบความรู้ที่ 2 แล้วสนทนาซักถาม นักเรียนเกี่ยวกับข่าวดังกล่าว โดยตั้งประเด็นคำถาม โดยให้ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มตอบคำถาม

- 2.1 สาเหตุที่ทำให้น้ำท่วมในประเทศไทย (แนวคำตอบ การตัดไม้ทำลายป่า สิ่งปลูกสร้างขวางทางเดินของน้ำ การทำไร่เลื่อนลอย สภาพแวดล้อมของโลก เปลี่ยนไป คือ เอลนีโญ ลานีญา ฯลฯ)
- 2.2 สาเหตุของการเกิดภัยธรรมชาติทั่วโลก เช่น ไฟไหม้ป่าที่ประเทศอินโดนีเซีย บางพื้นที่ บางแห่งของโลกแห้งแล้งเพิ่มขึ้น บางพื้นที่น้ำท่วมและเกิดปรากฏการณ์เรือนกระจก (แนวคำตอบ การใช้พลังงานเพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดแก๊สเรือนกระจก การตัดไม้ทำลายป่า การใช้สาร CFC เพิ่มขึ้น และปล่อยสู่ธรรมชาติ)
3. ให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ ผลกระทบที่เกิดจากภัยธรรมชาติแล้วร่วมกันอภิปราย

ขั้นให้ประสบการณ์

1. นักเรียนศึกษาวิดีโอทัศน์ เรื่อง การปีโตรเลียม และป่าไม้เมืองไทย
2. สนทนาซักถามนักเรียน เกี่ยวกับ
  - 2.1 แหล่งที่มาของปิโตรเลียมในประเทศไทย / ปริมาณที่ผลิตได้ / ความพอเพียง
  - 2.2 สภาพป่าไม้ของประเทศไทยในปัจจุบัน
3. นักเรียนและครูร่วมกันอภิปราย เรื่อง การปีโตรเลียม และป่าไม้เมืองไทย
4. นักเรียนแต่ละกลุ่มไปสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในประเทศไทย และทรัพยากรธรรมชาติของโลกที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ เช่น น้ำ ดิน ป่าไม้ อากาศ พลังงาน โดยใช้แหล่งข้อมูลต่างๆ ทั้งที่เป็นเอกสาร ภูมิปัญญา ท้องถิ่น สื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งเครือข่ายข้อมูล ดังนี้
  - 4.1 กลุ่มที่ 1 สืบค้นข้อมูลจาก - กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
  - 4.2 <http://www.Environnet.in.th>
  - 4.3 กลุ่มที่ 2 สืบค้นข้อมูลจาก - กรมควบคุมมลพิษ
  - 4.4 <http://www.pcd.go.th>
  - 4.5 กลุ่มที่ 3 สืบค้นข้อมูลจาก - กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช
  - 4.6 <http://www.nationalpark.go.th>
  - 4.7 กลุ่มที่ 4 สืบค้นข้อมูลจาก - กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน
  - 4.8 <http://www.dede.go.th>
  - 4.9 กลุ่มที่ 5 สืบค้นข้อมูลจาก - กรมทรัพยากรน้ำ
  - 4.10 <http://www.dwr.go.th>
  - 4.11 กลุ่มที่ 6 สืบค้นข้อมูลจาก - เครือข่ายสิ่งแวดล้อมศึกษา
  - 4.12 <http://eelink.net>

5. นักเรียนรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งที่มาของทรัพยากร ปริมาณการใช้และคุณภาพของทรัพยากรในท้องถิ่น ในประเทศไทย และในโลก ตลอดจนผลกระทบจากการใช้ทรัพยากรประเภทนั้น
6. เรียบเรียงนำเสนอผลการสืบค้นข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายตามประเด็นที่กำหนดให้สอดคล้องกับหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง และรวบรวมผลงานทุกกลุ่มไว้จัดป้ายนิเทศเพื่อเผยแพร่ประเด็นคำถาม ที่นักเรียนนำเสนอผลการสืบค้นข้อมูล
  - 6.1 กิจกรรมการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของประชากรมนุษย์ต้องพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติอย่างไรบ้าง
  - 6.2 ทรัพยากรธรรมชาติที่แปรรูปมาเป็นสิ่งของ เครื่องใช้ พลังงาน อาหารของประชากร มนุษย์ต้องผ่านกระบวนการอะไรบ้าง ใช้เทคโนโลยีอย่างไร
  - 6.3 ทรัพยากรธรรมชาติที่มนุษย์นำมาใช้ ใช้ประโยชน์ได้ทั้งหมดหรือไม่ หรือมีการสูญเสียระหว่างกระบวนการผลิต และมีของเสียเกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตหรือไม่และมีการนำของเสียไปใช้มากน้อยเพียงใด
  - 6.4 ปริมาณและคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นปัจจัยจำเป็นในการดำรงชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร
7. นักเรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อหาคำตอบ
8. ครูชมเชยนักเรียนที่ใช้หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงในการวิเคราะห์ เพื่อหาคำตอบที่ถูกต้องตรงกับคำถาม
9. นักเรียนแต่ละกลุ่มทำกิจกรรม “ร่วมใจพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และพอเพียง” ตามหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง โดยปฏิบัติดังนี้
  - 9.1 รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา หรือเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่สนใจ โดยศึกษาจากเอกสาร หรือออกไปรวบรวมข้อมูลในพื้นที่
  - 9.2 ระดมความคิดในกลุ่มเกี่ยวกับแนวคิดในการรักษาสภาพแวดล้อมในชุมชน ให้เหมาะสมที่จะเป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์ รวมทั้งสิ่งมีชีวิตอื่นๆ
  - 9.3 ระดมความคิดภายในกลุ่ม เพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา หรือส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ที่ประชากรในชุมชนจะมีส่วนร่วมปฏิบัติได้
  - 9.4 ลงมือปฏิบัติตามแนวทางที่วางไว้ โดยจัดทำเป็นโครงการส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
  - 9.5 จัดนิทรรศการแสดงผลงานการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่แสดงถึงการใช้หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินงาน ครูและเพื่อนนักเรียนกลุ่มอื่นๆ ร่วมประเมินผลงานของนักเรียน และแจ้งผลการประเมิน รวมทั้งข้อเสนอแนะ เพื่อให้นักเรียนนำไปปรับปรุง ในการทำงานครั้งต่อไป

9.6 นักเรียนและครูร่วมกันเสนอแนวคิดในการขยายผลสร้างความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมกับคนในชุมชน รวมทั้งติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

10. นักเรียนทำใบงานที่ 1 เรื่อง คนกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
11. นักเรียนและครูร่วมกันเฉลยใบงานที่ 1
12. ครูแจ้งผลการประเมินใบงานที่ 1

ขั้นสรุป

1. นักเรียนจับฉลากบทบาทสมมติ แล้วรวมกลุ่มคนที่อยู่ในบทบาทเดียวกัน เช่น นักเรียนครู ผู้อำนวยการโรงเรียน นักการภารโรง แม่ค้าขายอาหารในโรงเรียน ตำรวจ ทหาร โฆษก นักมวย ดารา นักร้อง หมอลำ ชาวนาชาวไร่ เจ้าของโรงแรม เจ้าของบาร์ เจ้าของตลาดสด หลวงพ่อ วิศวกร สถาปนิก ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ นายแพทย์ พนักงานขับรถ นายกเทศมนตรี เจ้าของฟาร์มเลี้ยงสัตว์ เจ้าของร้านซ่อมรถยนต์ - จักรยานยนต์ กำนัน อบต. ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ
2. นักเรียนนำเสนอบทบาทของตนเองต่อการมีส่วนร่วมในชุมชน เพื่อการสงวนอนุรักษ์ฟื้นฟู พัฒนาบริหารจัดการรวมทั้งการสร้างกลไก ในการปกป้องคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นไว้ให้ลูกหลานรุ่นต่อไปอย่างยั่งยืน
3. นักเรียนร่วมกันเสนอการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อปลูกฝังหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงในตนเอง ต่อครอบครัว และชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม ตัวอย่างเช่น

ต่อตนเอง

- ใช้กระดาษห้คุ้มค่าโดยใช้กระดาษ 2 หน้า
- ใช้ผ้าเช็ดหน้าแทนกระดาษเช็ดหน้า
- ใช้ถุงผ้าแทนถุงกระดาษและถุงพลาสติกในการซื้อของ
- ล้างหน้าแปรงฟันไม่เปิดน้ำทิ้งไว้

ต่อครอบครัว

- น้ำล้างผ้า ล้างจานน้ำสุดท้ายนำไปรดต้นไม้
- การอาบน้ำใช้ขันตักอาบแทนการใช้ฝักบัว
- ไปจ่ายตลาดใช้ตะกร้าแทนถุงพลาสติก
- เปลี่ยนหลอดไฟเป็นหลอดแบบประหยัดไฟฟ้า
- เปิดเครื่องปรับอากาศตั้งอุณหภูมิไม่ต่ำกว่า 25 องศา
- คัดแยกขยะก่อนทิ้ง ขยะบางประเภทสามารถขายได้
- ปิดทีวีที่สวิตช์ ถอดปลั๊กออกแทนการใช้รีโมท

ต่อชุมชน (เช่น โรงเรียน ชุมชน)

- เห็นท่อประปาแตก แจ้งหน่วยงานที่รับผิดชอบ
  - ไม่ทิ้งขยะในที่สาธารณะ และแหล่งน้ำในชุมชน
  - ไม่เปิดไฟฟ้าและพัดลมทิ้งไว้ในห้องเรียนที่ไม่มีผู้ใช้
  - ปิดหน้าจอกอมพิวเตอร์หลังเลิกใช้งาน
  - ไม่เปิดน้ำในห้องสุขาทิ้งไว้
  - ร่วมทำกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน
4. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เชื่อมโยงกับหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง ดังสรุปต่อไปนี้

สื่อ

1. ใบความรู้ที่ 1 ภาพข่าวน้ำท่วมของประเทศไทย
2. ใบความรู้ที่ 2 ภาพข่าวภัยธรรมชาติจากทั่วโลก
3. วิดีทัศน์ เรื่องปีโตรเลียม ของสำนักงานแผนและนโยบายกระทรวงพลังงาน และ ป่าไม้ ของกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. ใบงานที่ 1 เรื่องคนกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5. วารสารเรื่องสิ่งแวดล้อม

แหล่งการเรียนรู้

1. ศูนย์ ICT / อินเทอร์เน็ต www.google.com
2. ห้องสมุด
3. ชุมชน

การวัดผลและการประเมินผล

วิธีวัด และประเมินผล

1. การตรวจใบงานที่ 1
2. การประเมินการนำเสนอ
3. การประเมินการอภิปราย
4. การสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
5. การสังเกตกระบวนการกลุ่ม

เครื่องมือ

1. ใบงานที่ 1 เรื่อง คนกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. แบบประเมินการนำเสนอ
3. แบบประเมินการอภิปราย
4. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
5. แบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม

เกณฑ์การประเมิน

1. ตอบคำถามในใบงานได้ถูกต้อง ร้อยละ 70 ขึ้นไป ถือว่าผ่าน
2. นำเสนอผลงาน ได้ระดับ ดี ขึ้นไป ถือว่าผ่าน
3. สังเกตพฤติกรรมรายบุคคล ได้ระดับ ดี ขึ้นไปถือว่าผ่าน
4. มีกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มได้ระดับ ดี ขึ้นไปถือว่าผ่าน
5. การอภิปรายได้ระดับ ดี ขึ้นไปถือว่าผ่าน

กิจกรรมเสนอแนะ

1. ครูนำนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่จากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนและรับฟังการให้ความรู้ แนวทางแก้ไขปัญหาของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ตัวอย่างแหล่งเรียนรู้ เช่น ที่ทิ้งขยะของชุมชน
2. แหล่งบำบัดน้ำเสียของชุมชน
3. สถานประกอบการที่มีระบบบำบัดน้ำนำกลับมาใช้อีก

ภาคผนวก

1. ใบความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับครู
2. ใบความรู้ที่ 1 ภาพข่าวหน้าท่วมของประเทศไทย จาก www.matichon.co.th
3. ใบความรู้ที่ 2 ภาพข่าวภัยธรรมชาติจากทั่วโลก จาก www.matichon.co.th
4. ใบงานที่ 1 เรื่องคนกับทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
5. แบบประเมินการอภิปราย
6. แบบประเมินการนำเสนอ
7. แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคล
8. แบบประเมินกระบวนการกลุ่ม

ใบความรู้ที่ 1
เรื่อง น้ำท่วมในประเทศไทย
วิชาชีววิทยา ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

สื่อการเรียนการสอนยุคดิจิทัล *Digital Instructional Media*

ผศ. มานิต ยอดเมือง

<http://gotoknow.org/blog/ymanit/31084>

น้ำท่วม อุตรดิตถ์ เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2549

เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2549 ที่ผ่านมา ได้เกิดฝนตกหนักในจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ได้แก่ อุตรดิตถ์ สุโขทัย แพร่ น่าน ลำปาง พิษณุโลก ทำให้เกิดน้ำท่วมฉับพลัน (Flash flood) ถล่มเข้าสู่หมู่บ้านต่าง ๆ จนทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินเป็นจำนวนมากไม่ใช่ว่าการเกิดฝนตกหนัก น้ำป่าไหลหลากพัดพาบ้านเรือน ทรัพย์สินต่าง ๆ และชีวิตคนให้จมน้ำจะเพียงพอดีขึ้น หากทว่าในอดีตนั้น การเกิดน้ำท่วม โคลนถล่มปรากฏขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่ามาหลายต่อหลายครั้ง เช่นเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2544 น้ำป่าทะลักจากอุทยานแห่งชาติเวียงโกศัย ถล่มใส่หมู่บ้านในอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ มีผู้เสียชีวิตไปกับทะเลโคลน 23 คน สูญหาย 16 คน บาดเจ็บ 58 คน ต่อมาอีก 3 เดือน เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2544 ก็เกิดที่ตำบลน้ำก้อ ตำบลน้ำซุน ตำบลหนองไขว่ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีผู้เสียชีวิตมากกว่า 131 คน บ้านเรือนเสียหาย 515 ครัวเรือน หรือแม้แต่ที่ตำบลกะทูน อำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่เกิดขึ้นเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2531 ก็ล้วนแต่เป็นบทเรียนอันล้ำค่าที่ทุกฝ่ายจะต้องช่วยกันหาทางป้องกัน

จังหวัดกระบี่ ฝนตกอย่างต่อเนื่อง น้ำท่วม อำเภอคลองท่อม อำเภอลำทับ ราษฎรได้รับความเดือดร้อนกว่า 60 ครัวเรือน เมื่อวันที่13 กรกฎาคม 2549

www.krabi.go.th

สวท.กระบี่ รายงาน หน่วยงานที่แจ้งประชาสัมพันธ์สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดกระบี่ 14 ก.ค. 49 7:49:24 PM

จากการที่ขณะนี้ ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่านพื้นที่ฝั่งทะเลอันดามันและอ่าวไทย ทำให้มีฝนตกอย่างต่อเนื่อง พื้นที่ อำเภอคลองท่อม ตำบลคลองท่อมใต้ น้ำป่าไหลหลากจากเทือกเขากระทะคำ เข้าท่วมบ้านเรือนราษฎรได้รับความเสียหาย หมู่ที่ 19 หลัง สวนสัมช็อกุนจำนวน 30 ไร่ หมู่ที่ 8 1 หลัง หมู่ที่ 7 บ่อกุ่มกุลาดำ เสียหาย 20 บ่อ หมู่ที่ 4 บ่อปลาเสียหาย 7 บ่อ ขณะนี้ระดับน้ำได้ลดลงบางส่วนแล้ว ตำบลคลองท่อมเหนือ หมู่ที่ 5 บ้านแซงเปิง น้ำท่วม 10 หลังคาเรือน หมู่ที่ 2 ถนนเข้าหมู่บ้านน้ำท่วมสูง 2 เมตร ยาว 200 เมตร ขณะนี้ระดับน้ำลดลงการสัญจรไปมาได้บางส่วน และเมื่อเวลา 10.00-16.00 น. ของวันนี้ 13 กรกฎาคม 2549 มีฝนตกหนักพื้นที่ อำเภอคลองท่อม ทำให้มีน้ำป่าไหลหลากจากเทือกเขาปะบางครามไหลเข้าท่วมบ้านเรือนราษฎรพื้นที่ตำบลพรุดินนา หมู่ที่ 1 จำนวน 7 หลัง หมู่ที่ 5 จำนวน 4 หลัง หมู่ที่ 2 น้ำป่าไหลหลากท่วมวัดพรุดินนา และโรงเรียนบ้านพรุดินนา สูง 50 เซนติเมตร ขณะนี้หน่วยงานต่าง ๆ ได้เข้าไปดำเนินการช่วยเหลือแล้ว ส่วนที่อำเภอลำทับ มีน้ำป่าไหลจากเทือกเขาควนยาว ไหลท่วมบ้านเรือนราษฎร หมู่ที่ 5 หมู่ที่ 3 จำนวน 17 หลังคาเรือน นายกวี สุคันธเมศวร์ หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดกระบี่ กล่าวว่า ขณะนี้ได้แจ้งให้ประชาชนที่อยู่บริเวณทางน้ำไหล ที่ราบต่ำ อพยพไปอยู่ในที่ปลอดภัย ทางด้าน นายสุรียา กิตติมณฑล หัวหน้าสำนักงานการขนส่งทางน้ำที่ 5 สาขากระบี่ เปิดเผยว่า ขณะนี้คลื่นลมในทะเลฝั่งอันดามัน สูง 2.4

เมตร เพื่อความปลอดภัยในการเดินเรือ ให้ผู้ควบคุมเรือ เจ้าของเรือ เช่น เรือประมง เรือบรรทุกผู้โดยสาร และประชาชนผู้ให้บริการ ระมัดระวังในการเดินเรือ และโดยสารเรือ และควรปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบและปฏิบัติตามคำสั่ง หรือคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ตรวจตรา ควบคุมดูแลประจำในท่าเทียบเรืออย่างเคร่งครัด และรับฟังข่าวพยากรณ์อากาศอย่างใกล้ชิด เพื่อความปลอดภัย และเรือเล็กควรงดออกจากฝั่งในช่วงนี้

น้ำท่วมจังหวัดพระนครศรีอยุธยาปีพ.ศ. 2549

www.photoontour.com

วัดพนัญเชิง ใช้กระสอบทรายป้องกัน
ความเสียหายภายในวัดอย่างเต็มที่

เจดีย์ศรีสุริโยทัย ตั้งโดดเด่นอยู่ริมน้ำ

วัดไชยวัฒนาราม โบราณสถานที่สำคัญของ
อยุธยาสร้างกำแพงป้องกันน้ำท่วม
อย่างแข็งแรงแน่นหนา

วัดกษัตราธิราชวรวิหาร สร้างกำแพงกันน้ำ
ล้อมรอบแต่ยังมีน้ำซึมเข้ามาอย่างที่เห็น

กำแพงเมืองโบราณ น้ำท่วมขึ้นมาสูงจน
ดูเหมือนสร้างกำแพงล้าลงไปน้ำ

วัดพุทไธสวรรค์ เป็นวัดที่มีพระปรางค์สวยที่สุด
สำคัญของจังหวัดอยุธยา และมีโบราณสถานที่

คำถาม จากภาพถ่ายทั้ง 4 ภาพ ส่งผลกระทบต่อปฐพีนิยวัตถุอย่างไร นักเรียนจงเสนอแนวทาง
ป้องกันและแก้ไข้ปัญหา โดยใช้หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

ใบความรู้ที่ 2
เรื่อง ภัยธรรมชาติ
วิชาชีววิทยา ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

แผ่นดินไหว ความสั่นสะเทือนของพิภพ

<http://www.thaimet.tmd.go.th/tha/woo/fire.html>

วันที่ 22 เมษายน 2526 อำเภอศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี

เกิดจากการปลดปล่อยพลังงานจากใต้พิภพออกมา ทำให้เกิดภูเขาไฟระเบิด เกิดแผ่นดินถล่มถ้ำถล่ม แผ่นดินเลื่อน และเกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น การทดลองระเบิดนิวเคลียร์การทำสงคราม การใช้เครื่องจักร เครื่องยนต์การขุดเจาะหาทรัพยากรธรรมชาติใต้ดิน ภัยแผ่นดินไหวในประเทศไทยมาจากแนวแผ่นดินไหวของโลก ซึ่งอยู่ในทะเลอันดามันทางตะวันตกของประเทศ ตั้งแต่ภาคเหนือลงไปถึงภาคใต้มีขนาดปานกลาง สถิติสูงสุดขนาด 5.9 ริคเตอร์ เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2526 อำเภอศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี

เมื่อวันที่ 24 ต.ค. 2004 เกิดแผ่นดินไหวที่ญี่ปุ่น 6.8 ริคเตอร์ คร่าชีวิตผู้คนไปอย่างน้อย 20 ศพ บาดเจ็บ 1,500 คน รุนแรงขนาดทำให้ขบวนรถไฟหัวกระสุน "ชิงกันเซน" ตกกรางเป็นครั้งแรกในรอบ 40 ปี

<http://www.matichon.co.th>

ไฟป่า

อัคคีภัย ไฟป่าที่เกิดเป็นประจำทุกปีในฤดูร้อน

<http://www.thaimet.tmd.go.th/tha/woo/fire.html>

เป็นภัยที่ร้ายแรงทำความสูญเสียแก่พืชไร่ และการเกษตรกรรม ตลอดจนชีวิตมนุษย์ มีสาเหตุจากธรรมชาติ และความประมาทของมนุษย์ ทำให้เกิดไฟป่า จะเกิดมากในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน เพราะเป็นช่วงฤดูแล้ง อากาศร้อนอบอ้าว อุณหภูมิของอากาศสูง ต้นไม้ใบหญ้าแห้งโดยทั่วไป ความร้อนและแห้งแล้ง ทำให้เกิดการลุกไหม้ง่าย

สาเหตุของอัคคีไฟป่า

ไฟป่าเกิดจากการเสียดสีของต้นไม้จนเกิดประกายไฟตามธรรมชาติ และเกิดจากฟ้าผ่าต้นไม้ นอกจากนั้นยังเกิดฝีมือมนุษย์ เกิดจากประกายไฟจากแร่ธาตุบางชนิด ส่วนมากจะเกิดในฤดูร้อนอากาศแห้ง ป่ามีสภาพแห้งแล้งติดไฟง่าย ถ้าเกิดประกายไฟขึ้น ควรกำจัดวัชพืชและต้นไม้ให้ห่างจากแนวป่า ซึ่งมีสภาพแห้งแล้งเพื่อให้มีแนวโล่งเตียน ถ้าเกิดไฟป่าจะลดการลุกลามลงได้

ไฟจากความประมาทของมนุษย์ เช่น การสูบบุหรี่ แล้วทิ้งในทุ่งหญ้า เกิดไฟป่าลุกลามถึงอาคารบ้านเรือนได้

ผลกระทบจากอัคคีภัย

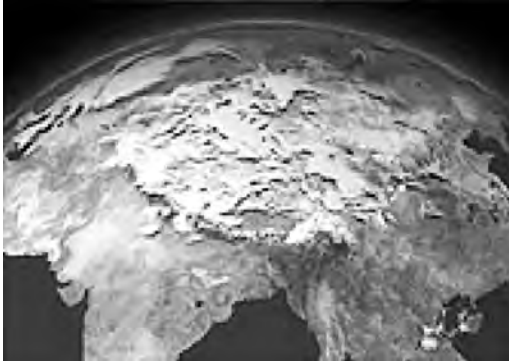
- สูญเสียทรัพย์สินและชีวิตคนและสัตว์
- สูญเสียพืชไร่และผลผลิตทางการเกษตร
- สูญเสียทรัพยากรธรรมชาติหลายชนิด ถ้าเกิดไฟป่าขนาดใหญ่

แนวการตอบคำถาม การป้องกันและลดความสูญเสียจากอัคคีภัย

1. อย่าลืมหักปลั๊กไฟทุกครั้งไม่ว่าในบ้านหรือหุงต้มในทุ่งหญ้า ป่าเขาใดๆ
2. อย่างทิ้งบุหรี่ไม่เลือกที่ เกิดอัคคีภัยได้ง่าย
3. การใช้สายไฟพาระวังอย่าให้เกี่ยวกับกิ่งไม้ ต้นไม้ใหญ่ๆ หรืออย่าปลุกต้นไม้ได้สายไฟฟ้า อาจทำให้เกิดไฟฟ้าช็อต ไฟรั่วได้ เมื่อมีฝนตกกระแสไฟจะรั่วลงมาทำลายชีวิตคนและสัตว์ได้
4. สายไฟในบ้านเรือนควรตรวจตราให้ถูกต้องมาตรฐาน และสภาพปลอกหุ้มสายยังคงสภาพดี อยู่เสมอ ถ้าเสียหายควรรีบเปลี่ยนใหม่
5. อย่าลืมหักปลั๊กไฟ เตียน หรือกองไฟที่สุ่มไว้ให้ความอบอุ่นหน้าหนาว ดับไฟทุกครั้งไม่ว่าจะจุดหรือ สุ่มไฟในทุ่งหญ้า เนินดิน หิน ฮวงซุ้ย ลานบ้าน เพื่อป้องกันเศษประกายไฟกระจายลุกลามไป ที่อื่น
6. เก็บรักษาสารเคมีหรือวัตถุไวไฟในสถานที่ปลอดภัยตามเทศบัญญัติ เพื่อความปลอดภัยของ ตนเองและผู้อื่น
7. ถ้าเกิดไฟไหม้ อากาศหายใจจะมีน้อยลงควรก้มตัวลงต่ำ หรือคลานหนีไฟ เพราะส่วนมาก คนสำลักควันไฟตายมากกว่าถูกเพลิงเผาไหม้ ถ้ามีผ้าผืนเล็ก ๆ ชุบน้ำบิดหมาดๆ ปิดจมูกหายใจ แล้วคลานหนีไฟออกมา จะช่วยลดการสำลักควันได้มาก
8. ควรเตรียมวางแผนหนีไฟไว้ให้ทุกคนทราบแม้จะไม่มีอัคคีภัยก็ตาม
9. ควรมีอุปกรณ์ดับเพลิงไหม้ประจำบ้าน
10. ควรศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและลดภัยพิบัติจากสาธารณภัยทุกๆ ชนิด เพราะ อัคคีภัยเป็นภัยที่เกิดซ้ำเติมกับภัยอื่นๆ เสมอ เช่น ไฟไหม้หลังจากพายุลมแรง ไฟไหม้หลังจาก เกิดอากาศร้อนจัด ไฟไหม้หลังจากแผ่นดินไหว และไฟไหม้จากอุบัติเหตุทุกชนิด

น้ำท่วม อุทกภัย น้ำท่วม

<http://www.thaimet.tmd.go.th/tha/woo/fire.html>

เกิดจากฝนตกหนักต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน บางครั้งทำให้เกิดแผ่นดินถล่ม อาจมีสาเหตุจากพายุหมุนเขตร้อนลมมรสุมมีกำลังแรง ร่องความกดอากาศต่ำมีกำลังแรง อากาศแปรปรวน น้ำทะเลหนุน แผ่นดินไหวเขื่อนพัง ทำให้เกิดอุทกภัยได้เสมออุทกภัยแยกออกเป็นน้ำป่าหลากเกิดจากฝนตกหนักบนภูเขา ต้นน้ำลำธารและไหลป่าลงที่ราบอย่างรวดเร็ว เพราะไม่มีต้นไม้ช่วยดูดซับ ชะลอกระแส น้ำ ความเร็วของน้ำ ของท่อนซุง และต้นไม้ ซึ่งพัดมาตามกระแสน้ำจะทำลายต้นไม้ อาคาร ถนน สะพาน และชีวิตมนุษย์และสัตว์ได้ น้ำท่วมขัง น้ำเอ่อนอง เกิดจากน้ำล้นตลิ่ง มีระดับสูงจากปกติท่วมแช่ขัง ทำให้การคมนาคมหยุดชะงัก เกิดโรคระบาดได้ ทำลายพืชผลเกษตรกร คลื่นซัดฝั่ง เกิดจากพายุลมแรงซัดฝั่ง ทำให้น้ำท่วมบริเวณชายฝั่งทะเล บางครั้งมีคลื่นสูงถึง 10 เมตร ซัดเข้าฝั่งทำลายทรัพย์สินและชีวิตได้

แนวการตอบคำถาม

การป้องกันและลดความเสียหายจากอุทกภัย

1. ติดตามฟังข่าวอากาศของกรมอุตุนิยมวิทยา
2. เมื่อกรมอุตุนิยมวิทยาเตือนให้อพยพ ควรรีบอพยพไปอยู่ในที่สูง อาคารที่มั่นคง แข็งแรง ทั้งคนและสัตว์เลี้ยง
3. ถ้าอยู่ที่ราบให้ระมัดระวังน้ำป่าไหลหลากจากภูเขาที่ราบสูงลงมา กระแสน้ำจะรวดเร็วมาก ควรสังเกตเมื่อมีฝนตกหนักติดต่อกันบนภูเขาหลายๆ วัน ให้เตรียมตัวอพยพขนของไว้ที่สูง
4. ถ้าอยู่ริมน้ำให้อาเรือหลบเข้าฝั่งไว้ในที่จะใช้งานได้ เมื่อเกิดน้ำท่วม เพื่อการคมนาคม
5. ควรมีการวางแผนอพยพว่าจะไปอยู่ที่ใด พบกันที่ไหน อย่างไร
6. เมื่อมีกระแสน้ำหลากจะทำลายวัสดุก่อสร้าง เส้นทางคมนาคม ต้นไม้ พืชไร่ได้ ให้ระวังกระแสน้ำพัดพาไป
7. อย่าขับรถยนต์ฝ่าลงไปใ้ในกระแสน้ำหลาก แม้นถนนนั้นก็ตาม
8. อย่าลงเล่นน้ำ อาจพบอุบัติเหตุอื่นๆ อีกได้
9. หลังจากน้ำท่วมจะมีขัง จะเกิดโรคระบาดในระบบทางเดินอาหารทั้งคนและสัตว์เลี้ยง ให้ระวังน้ำบริโภค ควรสะอาด ต้มสุกเสียก่อน

ภัยแล้ง (Drought) คืออะไร

http://www.tmd.go.th/knowledge/book_danger02.html

ภัยแล้ง คือ ภัยที่เกิดจากการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นเวลานาน จนก่อให้เกิดความแห้งแล้ง และส่งผลกระทบต่อชุมชน

สาเหตุของการเกิดภัยแล้งมีอะไรบ้าง

1. โดยธรรมชาติ	2. โดยการกระทำของมนุษย์
1.1 การเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิโลก	2.1 การทำลายชั้นโอโซน
1.2 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	2.2 ผลกระทบของภาวะเรือนกระจก
1.3 การเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำทะเล	2.3 การพัฒนาด้านอุตสาหกรรม
1.4 ภัยธรรมชาติ เช่น वादภัย แผ่นดินไหว	2.4 การตัดไม้ทำลายป่า

สำหรับภัยแล้งในประเทศไทย ส่วนใหญ่เกิดจากฝนแล้งและทิ้งช่วง ซึ่งฝนแล้งเป็นภาวะปริมาณฝนตกน้อยกว่าปกติหรือฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล

แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคล

พฤติกรรมประเมิน ชื่อ - สกุล	ความซื่อสัตย์ สุจริต				ความอดทน				ความรับผิดชอบ				การตรงต่อเวลา				รวม
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	16

ผู้ประเมิน นักเรียนกลุ่มที่ .....
 ครูผู้สอน .....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เกณฑ์การประเมิน

ระดับคุณภาพ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
คะแนน	4	3	2	1

เกณฑ์การประเมินจากคะแนนรวม

13 - 16 คะแนน หมายถึง ดีมาก
9 - 12 คะแนน หมายถึง ดี
5 - 8 คะแนน หมายถึง พอใช้
1 - 4 คะแนน หมายถึง ปรับปรุง

แบบประเมินกระบวนการกลุ่ม

กลุ่มที่	การร่วมวางแผนการทำงาน				การแสดงความคิดเห็น				การยอมรับฟังความคิดเห็นของกลุ่ม				ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย				รวม
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	

ผู้ประเมิน นักเรียนกลุ่มที่ .....
 ครูผู้สอน.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เกณฑ์การประเมิน

ระดับคุณภาพ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
คะแนน	4	3	2	1

เกณฑ์การประเมินจากคะแนนรวม

- 13 - 16 คะแนน หมายถึง ดีมาก
- 9 - 12 คะแนน หมายถึง ดี
- 5 - 8 คะแนน หมายถึง พอใช้
- 1 - 4 คะแนน หมายถึง ปรับปรุง

แบบประเมินการอภิปราย

พุทธกิจกรรมประเมิน ชื่อ - สกุล	เนื้อหา ถูกต้อง สมบูรณ์				การคิด วิเคราะห์ข้อมูล				วิธีการ นำเสนอ				การนำไปใช้				รวม
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	16

ผู้ประเมิน นักเรียนกลุ่มที่ .....

ครูผู้สอน.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เกณฑ์การประเมิน

ระดับคุณภาพ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
คะแนน	4	3	2	1

เกณฑ์การประเมินจากคะแนนรวม

- 13 - 16 คะแนน หมายถึง ดีมาก
- 9 - 12 คะแนน หมายถึง ดี
- 5 - 8 คะแนน หมายถึง พอใช้
- 1 - 4 คะแนน หมายถึง ปรับปรุง

แบบประเมินการนำเสนอ

พุทธิกรรมประเมิน ชื่อ - สกุล	เนื้อหา ถูกต้อง สมบูรณ์				เห็นคุณค่า และประทับใจ				วิธีการ นำเสนอ				ประโยชน์				รวม
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	16

ผู้ประเมิน นักเรียนกลุ่มที่ .....
 ครูผู้สอน.....
 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เกณฑ์การประเมิน

ระดับคุณภาพ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
คะแนน	4	3	2	1

เกณฑ์การประเมินจากคะแนนรวม

13 - 16   คะแนน   หมายถึง   ดีมาก
 9 - 12   คะแนน   หมายถึง   ดี
 5 - 8   คะแนน   หมายถึง   พอใช้
 1 - 4   คะแนน   หมายถึง   ปรับปรุง

เรื่อง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชน ในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปใน ทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบ ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอก และภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำ วิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้าง พื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีจิตสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และมีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจาก โลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

(ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่าง ๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป)

นิยามของความพอเพียง ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อม ๆ กัน ดังนี้

- **ความพอประมาณ** หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
- **ความมีเหตุผล** หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ
- **การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี** หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของ สถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

- **เงื่อนไขความรู้** ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ
- **เงื่อนไขคุณธรรม** ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม เช่น มีความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภ และไม่ตระหนี่

แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ

จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

ที่มา : หนังสือเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร
จัดทำโดยคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบแนวคิดที่ชี้บอกหลักการและแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่
ทฤษฎีใหม่หรือเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นตัวอย่างการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทางปฏิบัติ

ความพอเพียงระดับบุคคล	เศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน	ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1
ความพอเพียงระดับชุมชน / องค์กร	เศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า	ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2
ความพอเพียงระดับประเทศ		ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3

ตัวอย่างการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง ในระดับบุคคลและครอบครัว

ตัวอย่างการใช้จ่ายอย่างพอเพียง

- พอประมาณ** : รายจ่ายสมดุลกับรายรับ
- มีเหตุผล** : ใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล / มีความจำเป็น / ไม่ใช่สิ่งของเกินฐานะ
ใช้ของอย่างคุ้มค่าประหยัด
- มีภูมิคุ้มกัน** : มีเงินออม / แบ่งปันผู้อื่น / ทำบุญ
- ความรู้คู่คุณธรรม** : ประกอบอาชีพที่สุจริต ด้วยความขยันหมั่นเพียร ใช้สติปัญญา
ในการตัดสินใจต่าง ๆ เพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่าง ๆ

<p>ด้านวัตถุ / เศรษฐกิจ</p>	<p>ลดรายจ่าย / เพิ่มรายได้ / ใช้ชีวิตอย่างพอควร / คิดและวางแผนอย่างรอบคอบ / มีภูมิคุ้มกัน ไม่เสี่ยงเกินไป / การเฝ้าระวังเลือกสำรอง</p>
<p>ด้านจิตใจ</p>	<p>มีจิตใจเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ / มีจิตสำนึกที่ดี / เอื้ออาทรประนีประนอม / นึกถึงประโยชน์ส่วนรวม เป็นหลัก</p>
<p>ด้านสังคม</p>	<p>ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน / รู้รักสามัคคี สร้างความเข้มแข็ง ให้ครอบครัวและชุมชน</p>
<p>ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม</p>	<p>รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าละเกิดประโยชน์ สูงสุด / ฟื้นฟูทรัพยากรเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด</p>
<p>ด้านเทคโนโลยี</p>	<p>รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม (ภูมิสังคม) พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านเองก่อน / ก่อให้เกิดประโยชน์กับคนหมู่มาก</p>

**ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
(ด้านวัตถุ / เศรษฐกิจ)**

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
<p>1. รู้จักการใช้จ่ายของตนเอง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใช้อย่างมีเหตุผล <p> อย่างพอประมาณ ประหยัด</p> <p> เท่าที่จำเป็น</p>	<ul style="list-style-type: none"> - บันทึกบัญชีรายรับรายจ่าย - วิเคราะห์บัญชีรายรับและรายจ่าย - แลกเปลี่ยนประสบการณ์ - ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรการบริโภค <p> เพื่อลดรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือย</p>

**ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
(ด้านวัตถุ / เศรษฐกิจ)**

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
<p>2. รู้จักการออมเงิน มีกลไกลดความเสี่ยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระบบสวัสดิการ - ระบบออมเงิน - ระบบสหกรณ์ - ระบบประกันต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - ออมอย่างพอเพียง - สัปดาห์การออม - จัดตั้งกลุ่ม / สหกรณ์ออมทรัพย์

ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
(ด้านวัตถุ / เศรษฐกิจ)

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
<p>3. รู้จักประหยัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใช้และกินอย่างมีเหตุผล ไม่ฟุ่มเฟือย - ใช้พลังงานเท่าที่จำเป็น - ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า 	<ul style="list-style-type: none"> - ปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ - เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ ไก่กิน ไข่ขาย - ใช้สินค้าที่ประหยัดพลังงาน - รีไซเคิลขยะเพื่อนำมาใช้ใหม่ - นำของเหลือใช้ มาทำให้เกิดประโยชน์

ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
(ด้านวัตถุ / เศรษฐกิจ)

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
<p>4. พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจโดยผลิตหรือสร้างรายได้ที่</p> <ul style="list-style-type: none"> - สอดคล้องกับความต้องการ - สอดคล้องกับภูมิสังคม - สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น - สอดคล้องกับทรัพยากรท้องถิ่น 	<p>เน้นการผลิตเพื่อพึ่งตนเอง ให้พอเพียงกับการบริโภค และการผลิตที่หลากหลาย เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปลูกพืชผักผสมผสาน - ปลูกพืชสมุนไพรไทย - ผลิตสินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น - จัดอบรมพัฒนาอาชีพในชุมชน

**ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
(ด้านสังคม)**

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
<p>5. รู้จักช่วยเหลือสังคมหรือชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปลูกจิตสำนึกสาธารณะ - ปลูกฝังความสามัคคี - ปลูกฝังความเสียสละ - เผยแพร่ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง 	<p>พัฒนาความรู้คู่คุณธรรม ผ่านกิจกรรมรวมกลุ่มต่างๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดกิจกรรมลด ละ เลิก อบายมุข - จัดกิจกรรมช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส - จัดค่ายพัฒนาเยาวชน - จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ภายในชุมชน

**ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
(ด้านสิ่งแวดล้อม)**

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
<p>6. สร้างสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปลูกจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม - ฟื้นฟูแหล่งเสื่อมโทรมในท้องถิ่น - ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น - ฟื้นฟูดูแลสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น 	<p>พัฒนาความรู้เกี่ยวกับดิน น้ำ ป่า เพื่อฟื้นฟูรักษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - โครงการชีววิถี - จัดอบรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ - จัดทำฝายแม้ว

**ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
(ด้านวัฒนธรรม)**

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
<p>7. สืบสานวัฒนธรรมไทย</p> <ul style="list-style-type: none"> - สร้างจิตสำนึกรักชาติไทยรักบ้านเกิด - ฟื้นฟูและอนุรักษ์อาหารประจำท้องถิ่น - ฟื้นฟูและอนุรักษ์ดนตรีไทยและเพลงไทย - ฟื้นฟูและอนุรักษ์วัตถุโบราณและโบราณสถาน 	<ul style="list-style-type: none"> - ปลูกฝังมารยาท - ส่งเสริมอาหารประจำท้องถิ่น - ส่งเสริมการใช้ภาษาไทยและภาษาประจำท้องถิ่น - ทำนุบำรุงโบราณวัตถุและโบราณสถาน - พัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น - รณรงค์การใช้สินค้าไทย

**ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
(ด้านวัฒนธรรม)**

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
<p>8. ส่งเสริมพระพุทธศาสนา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปลูกจิตสำนึกความรักชาติ - ตระหนักถึงคุณค่าของพระพุทธศาสนาและศาสนาที่ตนศรัทธา - จงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความสำคัญกับการรักษาศีลหรือสวดมนต์เป็นประจำ - ส่งเสริมการฝึกอบรมสมาธิภาวนา - ร่วมกันทำนุบำรุงศาสนา ด้วยการปฏิบัติบูชา และการร่วมดูแลวัดและศาสนสถานต่าง ๆ

ใบงานที่ 1

เรื่อง คนกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วิชา ชีววิทยา ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

คำชี้แจง จงตอบคำถามต่อไปนี้ตามความรู้ ความเข้าใจของนักเรียน

1. ทรัพยากรธรรมชาติคืออะไร มีกี่ชนิด เหตุใดจึงต้องดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
.....
.....
2. สาเหตุสำคัญที่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายอย่างรวดเร็ว คืออะไร
.....
.....
3. จงอธิบายความหมายของคำต่อไปนี้ “มลพิษ” และภาวะมลพิษ
.....
.....
4. ท่านคิดว่ามลพิษทำให้เกิดปัญหาอย่างไร
.....
.....
5. ท่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับ “วิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อม” อย่างไร
.....
.....
6. การแก้ไขปัญหามลพิษ ควรมีหลักการสำคัญอย่างไร
.....
.....
7. หลักสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมีหลักการอย่างไร
.....
.....
8. ทรัพยากรธรรมชาติ มีความเกี่ยวข้องกับวิถีการดำรงชีวิตของมนุษย์อย่างไร
.....
.....

9. แนวคิดในการป้องกันแก้ไข้ปัญหา เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอย (ตามหลัก 5Rs) คืออะไร

.....
.....

10. คนในชุมชนเมืองจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติได้อย่างไรบ้าง

.....
.....

11. สภาพแวดล้อมของชุมชน มีผลต่อคนในชุมชนนั้นอย่างไร ระบุอาชีพที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติอย่างไร

.....
.....

12. ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นทั่วโลกมีสาเหตุจากอะไรบ้าง

.....
.....

1. ทรัพยากรธรรมชาติคืออะไร มีกี่ชนิด เหตุใดจึงต้องดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

แนวตอบ ทรัพยากรธรรมชาติ คือ สรรพสิ่งทั้งหลายที่ธรรมชาติได้สรรสร้างไว้ ได้แก่ ดิน น้ำ ป่าไม้ พืชหญ้า สัตว์ป่า แร่ธาตุ อากาศ สถานที่นันทนาการ มนุษยชาติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ มี 3 ชนิด คือ

1. ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้ไม่หมด เช่น อากาศ น้ำ
2. ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วสร้างทดแทนได้ เช่น ดิน ป่าไม้ พืชหญ้า สัตว์ป่า ฯลฯ
3. ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วสร้างทดแทนไม่ได้ (ทรัพยากรธรรมชาติชนิดสิ้นเปลือง) เช่น แร่ธาตุ ทิวทัศน์

เหตุที่ต้องดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติเป็นบ่อเกิดแห่งปัจจัย 4 และเครื่องอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตของมวลมนุษยชาติ จึงจำเป็นและมีความสำคัญที่ต้องบำรุงรักษา เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2. สาเหตุสำคัญที่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายอย่างรวดเร็ว คืออะไร

แนวตอบ สาเหตุสำคัญที่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายอย่างรวดเร็ว คือ

1. การเพิ่มของจำนวนประชากรอย่างรวดเร็ว
2. การขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ มีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น
3. ความต้องการของมนุษย์ด้านปัจจัย 4 เพิ่มขึ้น
4. ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพิ่มการใช้ทรัพยากรมากยิ่งขึ้น
5. ขาดจิตสำนึกในบุญคุณของทรัพยากรและความรับผิดชอบในการใช้ทรัพยากร
6. การดำเนินนโยบายของรัฐที่เน้นการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน
7. การสงคราม และการสร้างสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ

3. จงอธิบายความหมายของคำต่อไปนี้ “มลพิษ” และภาวะมลพิษ

แนวตอบ มลพิษ หมายถึง ของเสีย วัตถุอันตราย และมลสารอื่น ๆ รวมทั้งกาก ตะกอน และสิ่งตกค้างต่าง ๆ ที่ถูกปล่อยทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษ หรือที่มีอยู่ในสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน และให้รวมถึงรังสี ความร้อนแสง เสียง กลิ่น ความสั่นสะเทือน หรือเหตุรำคาญอื่น ๆ ด้วย

ภาวะมลพิษ หมายถึง สภาวะที่สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลง หรือปนเปื้อนโดยมลพิษ ซึ่งทำให้คุณภาพของสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง เช่น ภาวะมลพิษทางอากาศ ภาวะมลพิษในดิน ภาวะมลพิษทางน้ำ ฯลฯ

4. ท่านคิดว่ามลพิษทำให้เกิดปัญหาอย่างไร

แนวตอบ มลพิษ ทำให้เกิดปัญหา ดังนี้

1. ปัญหาความปลอดภัย + ทรัพย์สินของประชาชน
2. ปัญหาสังคม ทำให้เกิดการอพยพ หรือบุกรุกเขตป่าสงวน เพื่อหาที่ทำกินใหม่ที่ปลอดภัย
3. ปัญหาความยากจนจากการสูญเสียแหล่งที่ทำกิน เกิดการทุจริตตามมา
4. ปัญหาต่อระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติ ต่อทรัพยากรธรรมชาติ เช่น เกิดมลพิษในแหล่งน้ำ มลพิษในดิน มลพิษในอากาศ ฯลฯ
5. ปัญหาสุขภาพอนามัยของประชาชน สัตว์เลี้ยง สัตว์ป่า และสัตว์น้ำ
6. ปัญหาความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้ที่อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียง
7. เกิดการสูญเสียทางเศรษฐกิจ การลงทุน และภาพพจน์ของประเทศ

5. ท่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับ “วิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อม” อย่างไร

แนวตอบ ปัจจุบันได้เกิดปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม เป็นสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์มากขึ้นตามลำดับ (ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษยังคงไม่สามารถแก้ไขให้ได้ผลและเกิดความหวัง อาจบานปลายออกไปเรื่อยๆ ส่งผลทำลายมนุษย์ยิ่งขึ้นเรื่อยๆ จนถึงจุดสูญสิ้นเชื้อชาติเผ่ามนุษย์ในที่สุดได้)

วิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมต่อมนุษย์ คือ

1. อากาศเป็นพิษ เช่น ก๊าซพิษรั่วจากโรงงานผลิตยาฆ่าแมลง การระเบิดของโรงงานสารเคมี คมนานและประชาชนที่อยู่ใกล้เคียงต้องขาดเจ็บ พิการ ทูพพลภาพ เสียชีวิตจำนวนมาก เกิดภาวะฝนกรด ในเมืองที่มีการจราจรหนาแน่น และติดขัด ผู้ที่หายใจก๊าซพิษเข้าไป จะเกิดอาการอ่อนเพลีย วิงเวียนศีรษะ ปวดศีรษะคอแห้ง หายใจไม่สะดวก ฯลฯ
2. ความร้อนและความแห้งแล้ง ปัจจุบันพบว่าอุณหภูมิของอากาศที่ห่อหุ้มโลกร้อนขึ้น (เกิดปฏิกิริยาเรือนกระจก) อาจเกิดน้ำท่วมอย่างกว้างขวางขึ้นในโลก ไม่สามารถปลูกพืชพันธุ์ธัญญาหารได้ เกิดความเสียหาย และความอดอยากตามมา

3. การเกิดภัยพิบัติ เช่น อุทกภัย ทำให้บ้านเรือน และพื้นที่ทำการเพาะปลูกเสียหายจำนวนมาก เกิดแผ่นดินไหวอย่างรุนแรงในบางประเทศ เกิดความเสียหายอย่างมาก
4. การสูญเสียป่าไม้ และการเสื่อมเสียคุณภาพของดิน การสูญเสียป่าไม้ทำให้เกิดผลเสียต่อระบบนิเวศน์ บรรยากาศของโลก และต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์โดยตรง สำหรับการเสื่อมคุณภาพของดิน เกิดจากการบุกรุกทำลายป่า และใช้ดินอย่างไม่เหมาะสม
5. น้ำเสียและการขาดแคลนน้ำ พบว่ามีสารพิษและสิ่งปนเปื้อนมากยิ่งขึ้นการดำรงชีวิตยากลำบาก ขาดแคลนน้ำดื่มน้ำใช้
6. ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล กำลังเป็นปัญหาสำคัญ โดยเฉพาะในชุมชนที่มีประชากรอยู่อย่างหนาแน่น เกิดความสกปรก กลิ่นเหม็น+การแพร่ระบาดของเชื้อโรค

6. การแก้ไขปัญหามลพิษ ควรมีหลักการสำคัญอย่างไร

แนวตอบ การแก้ไขปัญหามลพิษ ควรมีหลักการ ดังนี้

1. วางแผนการพัฒนาที่ยั่งยืน ไม่ทำลายสภาวะแวดล้อมสำหรับประเทศ
2. ตรากฎหมายต่าง ๆ เพื่อให้มีผลในทางปฏิบัติ
3. จัดตั้งองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้ทำหน้าที่ควบคุมดูแล และลงโทษผู้กระทำผิดตามกฎหมาย
4. ให้การศึกษาและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจและร่วมมือในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ปลูกจิตสำนึกที่ดีแก่ประชาชนในชาติ
5. จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม และจัดวางผังเมืองเพื่อจัดเขตควบคุมมลพิษ
6. กำหนดมาตรฐานมลพิษ และคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม
7. ควบคุมการเพิ่มของจำนวนประชากร และความแออัดของประชากร
8. รณรงค์ให้ลดการใช้สารพิษ สารเคมี ปลูกฝังค่านิยมในการใช้ของจากธรรมชาติที่ย่อยสลายได้ง่าย
9. ใช้เทคโนโลยีที่ปลอดภัยผลิต เปลี่ยนกระบวนการผลิต หรือใช้สารทดแทน หรือนำสารกลับมาใช้ใหม่
10. ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด เท่าที่จำเป็นให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น ประหยัดพลังงาน ประหยัดน้ำ ฯลฯ
11. ให้ความเสมอภาคกับประชาชนในการรับรู้ข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ของรัฐ และมีส่วนร่วมในการวางแผนป้องกันและแก้ปัญหาภาวะมลพิษของชุมชนและของชาติ

7. หลักสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมีหลักการอย่างไร

แนวตอบ หลักสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ คือ ให้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่จำเป็น เกิดประโยชน์สูงสุด ยืดอายุการใช้งานให้ยาวนานที่สุด ตามหลักการดังนี้

1. การถนอม พยายามคงสภาพทั้งปริมาณ และคุณภาพใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
2. การบูรณะฟื้นฟู ซ่อมแซมหรือทำให้กลับสู่สภาพเดิม หรือเกือบคงเดิม
3. การนำมาใช้ใหม่ เช่น โลหะต่างๆ น้ำ สามารถนำมาหลอม เปลี่ยนสภาพนำมาใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ
4. การนำสิ่งอื่นมาใช้ทดแทน และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งาน
5. ให้การศึกษาแก่ประชาชนให้เห็นคุณค่าของทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และจัดตั้งหน่วยงานดูแลรับผิดชอบ (อาศัยกฎหมายของบ้านเมืองเป็นเครื่องมือดำเนินการ)

8. ทรัพยากรธรรมชาติ มีความเกี่ยวข้องกับวิถีการดำรงชีวิตของมนุษย์อย่างไร

แนวตอบ ทรัพยากรธรรมชาติ มีความเกี่ยวข้องกับวิถีการดำรงชีวิตของมนุษย์ คือ

1. เป็นปัจจัยพื้นฐานความต้องการของมนุษย์ด้านปัจจัย 4 และการดำรงชีวิตของมนุษย์
2. ทรัพยากรธรรมชาติ ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ เป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้า สามารถพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ
3. ประชาชนในชาติจะได้รับความสะดวกสบายเนื่องจากการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติก่อนถึงเวลาอันสมควร ตรงข้ามกับประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ย่อมมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีฐานเศรษฐกิจดีกว่า
4. ทรัพยากรธรรมชาติแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อ ความเจริญทางด้านวัฒนธรรมของกลุ่มชนเหล่านั้น

9. แนวคิดในการป้องกันแก้ไขปัญหา เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอย (ตามหลัก 5 Rs) คืออะไร

แนวตอบ

1. Reduce หมายถึง การลดจำนวนขยะที่แหล่งกำเนิดขยะเพื่อให้คงเหลือน้อยลงไป
2. Reuse การนำกลับไปใช้ใหม่ หมายถึง การใช้ผลิตภัณฑ์ซ้ำๆ ในรูปแบบเดิม ผลิตภัณฑ์ไม่ต้องการของครบครัน ถ้าไม่ใช้ก็จะกลายเป็นขยะจึงให้นำไปมอบให้ครอบครัวอื่นใช้แทน
3. Recycle เป็นการนำกลับไปใช้ใหม่เช่นเดิม แต่เป็นการนำขยะไปเปลี่ยนแปลงประเภท โดยใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีในการเปลี่ยนแปลงจากผลิตภัณฑ์เดิมเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทใหม่ เช่น ผลิตภัณฑ์พลาสติกใช้แล้วเปลี่ยนเป็น

พรมปูพื้นอิฐบล็อกปูถนน ก่อถนนเปลี่ยนเป็นกระดาดซีซีซี เป็นต้น กระบวนการ 3Rs นี้มีการนำไปใช้หลายๆ ประเทศ รวมถึงประเทศไทยด้วย แต่ไม่ค่อยจะประสบผลสำเร็จนัก เนื่องจากประชาชนยังขาดความรู้และจิตสำนึกในปัญหาขยะ ประกอบกับความไม่พร้อมของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการขยะ ดังนั้นจึงน่าจะเพิ่ม R อีก 2 ตัว คือ

4. Reject หมายถึง การปฏิเสธการใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ยากต่อการกำจัด เช่น ประชาชนปฏิเสธไม่ใช้กล่องโฟม หรือโรงงานปฏิเสธไม่ใช้วัตถุอันตรายที่ยากต่อการกำจัดในการผลิตสินค้า
5. Response หมายถึง การตอบรับที่จะปฏิเสธตามมาตรการต่างๆ ที่กำหนดไว้สำหรับประชาชนและองค์กรอื่นๆ เช่น โรงงาน สถานบริการต่างๆ ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนารวมถึงประเทศไทย Response มีความสำคัญยิ่งต่อการตอบรับและยอมรับปฏิบัติตามกระบวนการ 5Rs ดังกล่าว

10. คนในชุมชนเมืองจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติได้อย่างไรบ้าง

แนวตอบ

1. แยกขยะก่อนทิ้ง ไม่ทิ้งขยะในที่สาธารณะ เช่น แหล่งน้ำ
2. ช่วยลดขยะบางประเภท เช่น พลาสติก โฟม ใช้ตะกร้าใส่ของเวลาจ่ายตลาด
3. รักษามอเตอร์ไซด์ รถยนต์ ไม่ทิ้งน้ำมันเกาลังในดินและแหล่งน้ำ
4. ไม่ระบายน้ำเสียจากครัวเรือนและโรงงานอุตสาหกรรมลงในแหล่งน้ำ
5. โรงงานอุตสาหกรรมต้องควบคุมแก๊สพิษอย่างมีระบบ
6. ตรวจเช็คบำรุงรักษาเครื่องยนต์ของรถยนต์ รถจักรยานยนต์ ให้อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ
7. ใช้กระดาษสองหน้า ใช้ผ้าเช็ดหน้าแทนกระดาษเช็ดหน้า
8. ไม่สนับสนุนซื้อกล้วยไม้ป่ามาปลูก หรือซื้อเขาสัตว์ป่า อวัยวะสัตว์ป่า ฯลฯ

11. สภาพแวดล้อมของชุมชน มีผลต่อคนในชุมชนนั้นอย่างไร ระบุอาชีพที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติอย่างไร

แนวตอบ

เสียงดังจากสถานบันเทิงมีผลต่อสุขภาพจิต สิ่งแวดล้อมที่เป็นพิษ มีผลต่อทั้งร่างกายและจิตใจ

กิจกรรมที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การก่อสร้าง การปลูกพืชที่ใช้สารเคมีปริมาณมากๆ การทำเหมืองแร่ อู่ซ่อมรถ ทำสีรถยนต์ การทำเฟอร์นิเจอร์จากไม้ การทำไร่เลื่อนลอย โรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ

12. ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นทั่วโลกมีสาเหตุจากอะไรบ้าง

- แนวตอบ
1. การใช้พลังงานทุกประเภทเพิ่มขึ้น
  2. การตัดไม้ทำลายป่า
  3. การทดลองนิวเคลียร์
  4. การใช้สารเคมีกลุ่ม CFC ที่ขาดการควบคุม
  5. แก๊สพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมทั่วโลก
  6. การใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล เช่น น้ำมันในปริมาณมากขึ้น ทำให้เกิดภาวะโลกร้อน ฯลฯ

รายชื่อผู้เข้าร่วมจัดทำ
ร่างชุดหน่วยการเรียนรู้การสอนบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง
วันที่ 17-20 ตุลาคม 2549
ณ วิทยาลัยมหาดไทย อ.บางละมุง จ.ชลบุรี
ช่วงชั้นที่ 4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6)

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	โรงเรียน	ที่อยู่
วิทยากรประจำกลุ่ม				
1	นายเฉลิมชัย สุวรรณรัตน์	อ.ระดับ 8	มหาวิทยาลัยราชภัฏ สวนสุนันทา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เขตดุสิต 10300
2	นางกัททิมา เชื้อมขิต	ผู้อำนวยการ สถานศึกษา	โรงเรียนจุฬาภรณ ราชวิทยาลัย	โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี 76120
สมาชิกกลุ่ม				
1	นายเจษฎา ชนะโรค	ครู	โรงเรียนบุญวัฒนา	โรงเรียนบุญวัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000
2	นางสาวณัฐวิภา เตชะเพชรไพบูลย์	ครู คศ.3	โรงเรียนพุทธจักรวิทยา	โรงเรียนพุทธจักรวิทยา แขวงสี่พระยา เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร 10500
3	นางสาวเพ็ญภา ธีรทองดี	ครู	โรงเรียนสายธรรมจันทร์	โรงเรียนสายธรรมจันทร์ อำเภอคำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี 70130
4	นางสาวทรัพย์สมบูรณ์ พระแสงแก้ว	ครูชำนาญการพิเศษ	โรงเรียนขอนแก่น	โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000
5	นางทัศนาวพร ผาณีบุศย์	ครู คศ. 3	โรงเรียนกัลยาณวัตร	โรงเรียนกัลยาณวัตร อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000
6	นางนฤมล บุญราศรี	ครู คศ.1	โรงเรียนมัธยมโพนเพ็ท	โรงเรียนมัธยมโพนเพ็ท อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น 40160
7	นายประทีป เมืองงาม	ครู คศ.3	โรงเรียนจุฬาภรณ ราชวิทยาลัย	โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี 76120
8	นายพรไพโรสน คนมี	ครู คศ.2	โรงเรียนจุฬาภรณ ราชวิทยาลัย	โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี 76120
9	นางสาวพวงผกา คันธรัตน์	ครูชำนาญการ	โรงเรียนเสริมงาม วิทยาคม	โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง 21110
10	นางไพรวรรณ ชื่นวรรณูปถัมภ์	ครู คศ. 2	โรงเรียนกัลยาณวัตร	โรงเรียนกัลยาณวัตร อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	โรงเรียน	ที่อยู่
11	นางภัทรรภรณ์ แสงเวณี	ครู คศ.1	โรงเรียนมัธยมโพนเพ็ก	โรงเรียนมัธยมโพนเพ็ก อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น 40160
12	นางรัตติยา แหวนวงศ์	ครู คศ 2	โรงเรียนศิษรภูมิพิสัย	โรงเรียนศิษรภูมิพิสัย ตำบลระแงง อำเภอศิษรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ 32110
13	นางละมัย เหล่ามะลึก	ครู คศ. 2	โรงเรียนมัธยมโพนเพ็ก	โรงเรียนมัธยมโพนเพ็ก อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น 40160
14	นายลือชา แสนพล	ครู	โรงเรียนมัธยมโพนเพ็ก	โรงเรียนมัธยมโพนเพ็ก อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น 40160
15	นายศักดิ์ดา สรรเสริ	ครู คศ.2	โรงเรียนมกุฎเมือง ราชวิทยาลัย	โรงเรียนมกุฎเมืองราชวิทยาลัย อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง 21110
16	นางศุภวรรณ แก้วคำแสน	ครู คศ. 3	โรงเรียนกัลยาณวัตร	โรงเรียนกัลยาณวัตร อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000
17	นางศรีวรรณ พุ่มคชา	ครู คศ 3	โรงเรียนพุทธจักรวิทยา	โรงเรียนพุทธจักรวิทยา แขวงสี่พระยา เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร 10500
18	นางสุมาลย์ กาจนปทุม	ครู คศ. 2	โรงเรียนราชวินิตมัธยม	โรงเรียนราชวินิตมัธยม เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
19	นางสาวสุมาลี เมตตา	ครู คศ. 2	โรงเรียนมกุฎเมือง ราชวิทยาลัย	โรงเรียนมกุฎเมืองราชวิทยาลัย อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง 21110
20	นางอุรวรรณ ศักดิ์คำดวง	ครู คศ.3	โรงเรียนแก่นนคร วิทยาลัย	โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000
21	นางสาวอุสนา เงินเจริญ	ครู คศ. 2	โรงเรียนข้า้อพิทยาคม	โรงเรียนข้า้อพิทยาคม อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง 21110
22	นายอนันต์ อรุณรัตน์	ครู คศ. 2	โรงเรียนจุฬาภรณ ราชวิทยาลัย	โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี 76120
23	นางสาวกรุณา จันทังาม	ครู คศ. 1	โรงเรียนจุฬาภรณ ราชวิทยาลัย	โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี 76120
24	นายพิสิษฐ์สรรค์ ศรีปรีชาพัฒนาะ	ครู คศ. 2	โรงเรียนจุฬาภรณ ราชวิทยาลัย	โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี 76120

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ
ปรับร่างหน่วยการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ระหว่างวันที่ 15 -17 พฤศจิกายน 2549
ณ โรงแรมดีลักซ์เพลส ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ กรุงเทพฯ

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	โรงเรียน	ที่อยู่
1	นางกัมปิกา เชื้อมขีด	ผู้อำนวยการ สถานศึกษา	โรงเรียนจุฬาภรณ ราชวิทยาลัย	โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี 76120
2	นายพรไพโรจน์ คนมี	ครู คศ.2	โรงเรียนจุฬาภรณ ราชวิทยาลัย	โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี 76120
3	นายเฉลิมชัย สุวรรณรัตน์	อ.3ระดับ 8	มหาวิทยาลัยราชภัฏ สวนสุนันทา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
4	นางไพรวรรณ ชื่นวรรณปัทม์ภักดิ์	ครู คศ. 2	โรงเรียนกัลยาณวัตร	โรงเรียนกัลยาณวัตร อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000
5	นางสุมาลย์ กาจนปทุม	ครู คศ. 2	โรงเรียนราชวินิตมัธยม	โรงเรียนราชวินิตมัธยม เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
6	นางอุรวรรณ ศักดิ์คำดวง	ครู คศ.3	โรงเรียนแก่นนคร วิทยาลัย	โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000
7	นางสาวสุสนา เงินเจริญ	ครู คศ. 2	โรงเรียนชำม้อพิทยาคม	โรงเรียนชำม้อพิทยาคม อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง 21110

รายชื่อคณะกรรมการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้การสอน

ที่	ชื่อ -สกุล	ตำแหน่ง/หน่วยงาน	โทรศัพท์	คณะกรรมการ
1	นางมณฑนา ตั้งชะกะฤษณ์	รองเลขาธิการ ฯ สพฐ.		ที่ปรึกษา
2	นางสาวปรียานุช พิบูลสราวุธ	หัวหน้าโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สนง.ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์	02-6873662	ประธาน
3	นายสุชาติ วงศ์สุวรรณ	ผอ.สวก.สพฐ.	02-6285338	รองประธาน
4	นายอนันต์ รัชนีทุกษ์	ผอ.สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สป.		รองประธาน
5	นายจักร วัณณะมงคล	ผอ.สำนักพัฒนาการเรียน นักศึกษาและกิจการพิเศษ สป.	02-6286396	รองประธาน
6	นางสาววิศนี ศิลตระกูล	ผอ.กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน	089-2038396	คณะกรรมการ
7	นายเจียง วงศ์สวัสดิ์สุริยะ	ผอ.สำนักวิจัยฯ สอศ.		คณะกรรมการ
8		ผอ.สำนักประสานและส่งเสริม ฯ สกอ.		คณะกรรมการ
9		ผอ.สำนักมาตรฐาน ฯ สกศ.		คณะกรรมการ
10	นางระวีวรรณ ภาคพรต	สวก.สพฐ.	081-4414543	คณะกรรมการ
11	นายสุเทพ ชนะบวรสกุล	สวก.สพฐ.	089-0994411	คณะกรรมการ
12	นายปรีชา หมั่นคง	สวก.สพฐ.	085-9536079	คณะกรรมการ
13	นางสาวนริสา พิชัยวุดมะ	สนง.คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ	081-5525582	คณะกรรมการ
14	นางสาวพุทธิดา เขียวชาฎาพานิชย์	สนง.คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ	02-2804085 ต่อ 2407	คณะกรรมการ
15	นายเฉลิมชัย สุวรรณรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	089-7843535	คณะกรรมการ
16	นางวรรณพร เพียรสาระ	ผอ.สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สป.	089-8966950	คณะกรรมการ
17	นางรจนา สินที	สำนักพัฒนาการเรียนนักศึกษา และกิจการพิเศษ สป.	089-9656546	เลขานุการฯ
18	นางสุวีรัตน์ ต.สุวรรณ	สำนักนโยบายและแผน สพฐ.	081-3329779	ผช.เลขานุการฯ
19	นางอรุณรักษ์ พ่วงผล	สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน	081-6117203	ผช.เลขานุการฯ
20	นางสาวพิมขนก มงคลรัตน์	สำนักพัฒนาการเรียนนักศึกษา และกิจการพิเศษ สป.	086-7816886	ผช.เลขานุการฯ
21	นางสาวนินนาท เขียวชาฎาพานิชย์	โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สนง.ทรัพย์สินฯ	085-1777921	ผช.เลขานุการฯ
22	นางสาวอาทิสูตา ณ นคร	สนง.คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ		ผช.เลขานุการฯ
23	นายนรินทร์ ตันตราธิฐาน	สำนักวิจัย ฯ สอศ.	081-5900269	ผช.เลขานุการฯ

เครือข่ายประสานงาน

ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สำนักพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา และกิจการพิเศษ
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
โทร. 02 - 6286398-99 โทรสาร 02 - 6286399

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สพฐ.
กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
โทร. 02 - 2885742 โทรสาร 02 - 6285335

โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์
173 ถนนนครราชสีมา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
โทร. 02 - 6373662 โทรสาร 02 - 2828226
www.sufficiencyeconomy.org

ภาคผนวก ก

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ตามแนวพระราชดำริ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ¹

โดย ดร.ปรียานุช พิบูลสราวุธ²

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี และได้ทรงเน้นย้ำแนวทางพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การป้องกันให้รอดพ้นจากวิกฤต และให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

¹ สรุปรจากปาฐกถาพิเศษในการสัมมนาพุทธศาสตร์การสื่อสารในการเผยแพร่แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง จัดโดยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เมื่อวันที่ 26 กันยายน 2549 ณ หอประชุมพอชุนราม คำแหงมหาวิทยาลัย

² หัวหน้าโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง และประธานคณะทำงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านสถาบัน การศึกษาและเยาวชน

กล่าวโดยสรุป ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักคิด และหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตเพื่อนำไปสู่ความพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของคนไทย สังคมไทย เพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม ถ้าใช้หลักความพอเพียงเป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ก็จะสามารถอยู่ได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ปรับตัวและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงได้

ที่น่าสนใจคือ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตน *การดำรงอยู่* แปลว่า เราอยู่อย่างนี้อยู่แล้ว มีผลงานวิจัยที่ศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรทิพย์ นาถสุภา ทำเสนอสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) พูดยถึงการวิจัยหมู่บ้านในประเทศไทย มีชุดหนังสือออกมา 20 กว่าเล่ม พบว่า หมู่บ้านส่วนใหญ่ในประเทศไทยยังคงอยู่อย่างพอมีพอกิน มีการดำรงอยู่อย่างพอเพียงอยู่แล้วในชนบท ชนบทของไทยที่ต้องพึ่งพิงระบบนิเวศวิทยา เขายังอยู่อย่างพอเพียง มีการพึ่งตนเอง มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันและน้ำใจเป็นพื้นฐานของชีวิต แบ่งกันอยู่แบ่งกันกินปัจจุบันก็มีการแลกเปลี่ยนอย่างแพร่หลาย โดยวัตถุประสงค์ของการแลกเปลี่ยนคือ เพื่อความพอเพียงยิ่งขึ้น ไม่ใช่กำไร ชาวบ้านเรียกว่า "เปลี่ยนกันกิน" ตลาดในชุมชนส่วนใหญ่ไม่ได้ขับเคลื่อนโดยกฎแห่งระบบทุนนิยม กล่าวได้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม การดำรงอยู่ และประวัติศาสตร์ความเป็นมาของคนไทย สังคมไทย

ความเป็นมาของคำนิยาม "ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง"

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะหน่วยงานหลักในการวางแผนของประเทศ ตระหนักถึงความสำคัญของแนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประธานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในขณะนั้น คือท่าน ดร. สิปปนนท์ เกตุทัต จึงได้ริเริ่มเชิญชวนผู้ทรงคุณวุฒิจากสาขาต่างๆ มาร่วมกันพิจารณากลับกรองพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง ในโอกาสต่างๆ และใช้เวลาประมาณ 6 เดือน สรุปออกมาเป็นนิยามความหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และได้เชิญมาเป็นปรัชญานำทางในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 และฉบับที่ 10 เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับ มีความเข้าใจในหลักปรัชญาฯ และนำไปเป็นพื้นฐานและแนวทางในการดำเนินชีวิต ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาต ตามที่ขอพระมหากรุณา เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 และต่อมา ในปี 2546 ก็ได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมี ดร. จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา เป็นประธาน โดยยึดหลักคำนิยามนี้ในการขับเคลื่อน

หลักคิดของเศรษฐกิจพอเพียงที่พระองค์ท่านพระราชทานคำนี้เป็นครั้งแรกในปี 2540 นั้น แท้จริงแล้ว ได้มีพระราชกระแสรับสั่งและพระราชดำรัสเกี่ยวกับเรื่องความพอเพียง พออยู่

พอกิน การฟังตนเอง การพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน การเสียสละแบ่งปันต่างๆ มาก่อนหน้านี้ ตั้งแต่ปี 2517 ทรงมีพระราชดำรัสว่า "...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอดี พอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน..." และทรงมีพระราชดำรัสมาอย่างต่อเนื่องอีกหลายครั้ง หลายหน กระทั่งในปี 2544 มีพระราชดำรัสว่า "มีความคิด-อันนี้ไม่ใช่เรื่องเศรษฐกิจ-มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข" จึงอาจกล่าวได้ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องเกี่ยวกับ **ความคิดพอเพียง** เพราะฉะนั้น การขับเคลื่อนจึงเน้นที่การทำให้เกิดการปฏิบัติทั้งกาย วาจา ใจ ที่อยู่บนหลักความพอเพียง

บางคนยังเข้าใจว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องปลูกพืชผัก หรือการทำเกษตรผสมผสาน นี่คือการเข้าใจที่ไม่ถูกต้องนัก จากการทำการสำรวจความรู้ ความเข้าใจของสวนดุสิตโพลล์ ในปี 2548 พบว่ามีคนเข้าใจผิดในลักษณะนี้น้อยลง โดยคนไทยประมาณ 70 เปอร์เซ็นต์ รู้จักเศรษฐกิจพอเพียง และส่วนมากเริ่มเข้าใจแล้วว่า ไม่ใช่เรื่องการแบ่งที่ดิน 30 : 30 : 30 : 10 ไม่ใช่เรื่องการปลูกพืช ผักสวนครัว และไม่ใช่เรื่องที่ใช้ได้เฉพาะภาคเกษตรหรือเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจรากหญ้าเท่านั้น แต่เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องการดำเนินชีวิตของคนทั่วไป ส่วนการตีความและนำไปประยุกต์ใช้นั้น มีแนวคิดที่หลากหลาย

คิดและปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะเรียกว่าพอเพียง

แล้วอย่างไรถึงจะเรียกว่าพอเพียง มีพระราชดำรัสองค์หนึ่งกล่าวว่า **"พูดจาที่พอเพียง ปฏิบัติตนที่พอเพียง"** คำนิยามบอกหลักการไว้ว่า **ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว จากผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากทั้งภายนอกและภายใน ภายนอกกระทบเข้ามา ภายในก็เปลี่ยนแปลงด้วย จะพอเพียงได้ ต้องคำนึงถึง 3 หลักการ คือคิดและทำอะไรอย่างพอประมาณ มีเหตุมีผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ถ้าครบ 3 หลักการนี้ ถึงจะบอกได้ว่า พอเพียง ถ้าไม่ครบก็ไม่พอเพียง และการจะสร้างความพอเพียงให้เกิดขึ้นได้ ต้องใช้ความรู้ควบคู่ไปกับคุณธรรม**

พอประมาณคือ การทำอะไรที่พอเหมาะ พอควร สมดุลกับอัตภาพ ศักยภาพของตนเอง และสภาวะแวดล้อม พอประมาณของแต่ละคน ในแต่ละช่วงเวลาก็ต่างกัน อย่างเช่น บางคนในบางวันทานข้าวจานเดียวอิม แต่บางวันก็ไม่อิม ต้อง 2 จานถึงจะอิม แล้วแต่เหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องในช่วงขณะเวลานั้นๆ ความพอประมาณสามารถพิจารณาได้จาก 2 ปัจจัย คือ **ปัจจัยภายใน** พอเหมาะกับความชอบ ศักยภาพและความสามารถของแต่ละคนหรือไม่ และ**ปัจจัยภายนอก** คือพอประมาณกับภูมิสังคม สิ่งแวดล้อม และสถานการณ์ในแต่ละขณะหรือไม่ ในหลักสัปปุริสธรรม 7 สอนไว้ว่า จะสร้างความพอดีให้เกิดขึ้นได้จะต้อง รู้เหตุ รู้ผล รู้ตน รู้ประมาณ รู้กาล รู้ชุมชน รู้บุคคล ความพอประมาณ จึงครอบคลุมความพอเหมาะ พอควรกับทุกๆ เรื่อง

แล้วจะรู้ได้อย่างไรว่าพอประมาณหรือไม่ ก็ต้องรอบรู้ในข้อมูล ปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง มีสติ และคิดพิจารณาอย่างรอบคอบ ซื่อสัตย์ต่อตนเอง ต่อความจริง ต่อหน้าที่ ต่อผู้อื่น ต้องใช้หลักเหตุหลักผลในการตัดสินใจ และต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ที่จะทำลายความพอดี ความพอเพียงด้วย จึงต้องมีการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีให้เกิดขึ้น

ยกตัวอย่าง จะดูหนังสือสอบ หรือเตรียมการสอบอย่างพอเพียงได้อย่างไร เตรียม 1 ชั่วโมง ก่อนสอบพอไหม อย่างเราเรียนมาทั้งหมด สมุดโน้ตมี 5 เล่ม ต้องใช้เวลาพอประมาณกับสิ่งที่มี ถึงจะสมเหตุสมผล ถ้าใช้เวลาน้อยเกินไป หรือไม่มีความขยันอดทนในการดูหนังสือ ก็ไม่มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี อาจสอบตกได้ กล่าวคือ จะดูหนังสืออย่างพอประมาณก็ต้องพอดีกับศักยภาพของตนเองที่มีอยู่ ประกอบกับเนื้อหาที่เรียนมา มีเหตุมีผล ดูหนังสือที่เป็นเรื่องหลักสอดคล้องกับวิชาที่เรียน การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีทำอย่างไร คือดูหนังสือให้สอบผ่านได้ด้วย สุขภาพก็ต้องไม่ทรุดโทรม ไม่ทะเลาะเบาะแว้งหรือเอาเปรียบเพื่อนฝูง ไม่คดโกงในการสอบ เพราะฉะนั้นต้องมีความขยันอดทน ต้องใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของความคิดและการกระทำตลอดเวลา

แล้วทำไมเราต้องใช้ชีวิตอย่างพอเพียง หรือลองคิดในคำถามตรงกันข้ามว่า ถ้าเราใช้ชีวิตอย่างไม่พอเพียงแล้วจะเป็นอย่างไร เช่น ใช้จ่ายไม่พอเพียง ดูแลสุขภาพอย่างไม่พอเพียง บริโภคอย่างไม่พอเพียง ทำงานอย่างไม่พอเพียง มากไป น้อยไป หรือนักศึกษาดูหนังสืออย่างไม่พอเพียง การใช้ชีวิต การปฏิบัติตนอย่างไม่พอเพียง น้อยเกินไป มากเกินไป ไม่พอดี พอเหมาะ พอควร กับความสามารถของเรา กับสถานการณ์สิ่งแวดล้อม มันส่งผลกระทบต่ออะไรบ้างให้กับตัวเราเอง ส่งผลกระทบต่ออะไรบ้างให้กับครอบครัว กระทั่งกับสังคม กระทั่งกับสิ่งแวดล้อม ส่งผลถึงอนาคตของตนเองและสังคม

ยกตัวอย่าง การทานข้าวแบบพอเพียงเป็นอย่างไร คือ ให้อิ่มพอประมาณ เพราะเรารู้ว่า ถ้าอิ่มมากเกินไป อึดอัด ถ้าอิ่มน้อยเกินไป ก็ยังหิวอยู่ แต่ว่าอิ่มอย่างเดียว เป็นเรื่องเพียงแค่นี้ปริมาณยังไม่พอเพียง ไม่สมดุล ต้องสมดุลด้านคุณภาพด้วย บริโภคอย่างไม่พอเพียง เช่น รับประทานไขมันมากเกินไป หรือว่าอาจจะบริโภคสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์กับร่างกาย เช่น ยาเสพติด เหล้า บุหรี่ ต่างๆ เพราะฉะนั้นความพอเพียงในการบริโภค ไม่ใช่เฉพาะปริมาณเท่านั้น คุณภาพด้วย ถึงจะบอกได้ว่า เราใช้ชีวิตอย่างพอเพียง สมดุลจริงๆ

หรือยกตัวอย่าง สินค้าที่สุขภาพสตรีในกรุงเทพมหานคร ต้องการอยากซื้อมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ ที่วีจอบแน เราลองเปรียบเทียบระหว่างผู้บริโภคนั้นที่ซื้อที่วีจอบแนแบบพอเพียงกับผู้บริโภคนั้นที่ซื้อที่วีจอบแนแบบไม่พอเพียง จะซื้อที่วีจอบแนแบบพอเพียงได้อย่างไร สมมุติว่าสุขภาพสตรีท่านหนึ่ง คุณวิไล ที่บ้านคุณวิไลทีวีเครื่องเก่าเสีย จอเสื่อม ดูไม่ได้ หรือพอดูได้บ้างแต่จอเสื่อม ดูแล้วเสียสายตา คุณวิไลมีรายได้เพียงพอที่จะสามารถซื้อได้ ไม่ต้องผ่อน หรือผ่อนได้ แต่ไม่ถึงกับเดือดร้อน กระหมัดกระหม่อม คุณวิไลมีความสามารถที่จะทำความเข้าใจริโมทต่างๆ ของที่วีจอบแนนี้ได้ ซื้อมาเสร็จ ก็อาจจะยกทีวีเครื่องเก่าให้ญาติพี่น้องหรือก็อาจจะไปบริจาคที่วัดเป็นการกุศล คนเอาไปใช้ต่อได้ อย่างนี้พอเพียง เพราะไม่ได้เบียดเบียนตัวเอง ไม่ได้เบียดเบียน

ผู้อื่น ของที่เคยใช้อยู่ก็เอาไปบริจาค เกิดประโยชน์กับผู้อื่นได้ มีการแบ่งปันเพราะว่ามีเครื่องใหม่ เครื่องเดี๋ยวก็น่าแล้ว

แต่ถ้าเกิดสมมุติว่า เพื่อนคุณวิไลชื่อคุณพิโร คิดว่า เอ๊ะ! เพื่อนเรามีทีวีจอแบน เรายังไม่มี ทำอย่างไรดีละ เงินเก็บ เงินออม ก็ไม่มี ทีวีที่บ้านก็ยังติดอยู่ แต่ไม่ได้ เดี๋ยวล้วนน้อยหน้า ก็เลยไป รูดเครดิตการ์ด แล้วก็ต้องมานั่งผ่อนส่ง 6 เดือน แล้วต้องกระหมัดกระหมัดในการใช้เงินแต่ละเดือน เพราะว่าต้องไปผ่อนทีวี เพียงเพื่อให้มีทีวีจอแบน ให้คุยกับคุณวิไลได้ ส่วนทีวี ที่มีอยู่ก็ยังใช้ได้ ในบ้านเลยมีทีวี 2 เครื่อง เลยกลายเป็น เกินพอจนกะกะ และถ้าเปิดทีวีพร้อมกัน 2 เครื่อง ก็ต้อง เสียค่าไฟเพิ่มและไม่ประหยัดพลังงานด้วย

เพราะฉะนั้น จะวิเคราะห์ ความพอเพียงไม่พอเพียง รายจ่ายพอประมาณใหม่กับรายได้ มีข่าวของเพียงพอใหม่กับการใช้สอย การใช้จ่ายมีเหตุมีผลหรือเปล่า ชื่อเพราะอะไร เพราะจำเป็น หรือเพราะเอาอย่างผู้อื่น แล้วมีภูมิคุ้มกันไหม เงินทองก็ไม่มี ต้องไปผ่อนส่งอีก ชื่อมาเสร็จแล้ว ได้ใช้หรือไม่ ในระยะยาว คุ่มค่าหรือไม่ สามารถนำหลักพอเพียงไปใช้เบื้องต้นในการวิเคราะห์ พฤติกรรมต่างๆ ได้

เช่น การผลิตสินค้า OTOP แบบพอเพียง กับ OTOP แบบไม่พอเพียง ก็สามารถใช้หลัก 3 ห่วงในการวิเคราะห์ การพัฒนาสินค้า OTOP นั้น พอประมาณใหม่กับศักยภาพของคนในชุมชน เป็นการต่อยอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่หรือเปล่า หรือว่าคนในชุมชนต้องมาเรียนรู้ใหม่หมดในการผลิต แล้วที่ผลิตนี้มีเหตุผลอะไร ผลิตเพราะว่า เจ้าหน้าที่ส่วนกลางบอกให้ผลิต หรือผลิต เพราะว่ามีของติดอยู่แล้วอยากต่อยอดออกมาพัฒนาให้เป็นสินค้าเพื่อสร้างรายได้เพิ่มขึ้น สำหรับการสร้างภูมิคุ้มกันของการผลิตสินค้านั้น มีการวางแผนเรื่องวัตถุดิบอย่างรอบคอบหรือไม่ มีการวางแผนเรื่องตลาดอย่างดีไหม ไม่ใช่ว่าผลิตออกมา เสร็จแล้ว ขายก็ไม่ได้ ผลิตออกมาเสร็จแล้ว ขายได้ แต่ไม่มีวัตถุดิบ ไม่มีการวางแผนจัดการที่ดี ก็ไม่มีภูมิคุ้มกันที่ดี เพราะฉะนั้น การผลิตสินค้า OTOP ก็มีทั้งแบบพอเพียงและไม่พอเพียง ใช้หลัก 3 ห่วง พอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ในการวิเคราะห์ได้เช่นกัน

เงื่อนไขสร้างความพอเพียง

เงื่อนไขและปัจจัยที่จะทำให้การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินการแต่ละอย่าง นำไปสู่ความพอเพียงหรือไม่พอเพียง ในคำนิยามซึ่งได้พระราชทานมาก็ระบุชัดเจนว่าต้องอาศัยความรู้ คู่กับคุณธรรม

เงื่อนไขความรู้ คือความรอบรู้ ความรอบคอบและระมัดระวัง ในการนำเอาหลักวิชาการ มาใช้ กล่าวคือ จะเอาหลักวิชาการมาใช้ ต้องรู้จริง รอบรู้ ไม่เอามาทดลองใช้อย่างงูๆ ปลาๆ เพราะ จะมีโอกาสพลาดสูง ถ้ารู้จริงแต่ไม่รอบคอบ ก็ไม่ได้อีก หลายครั้งที่เกิดไม่พอเพียง มาจากความไม่รอบคอบ ยกตัวอย่างเช่น เรื่อง OTOP การวางแผนการผลิต ถ้าไม่รอบคอบตั้งแต่ต้นทาง คือเรื่องวัตถุดิบจนกระทั่งถึงปลายทาง คือการทำการตลาด และจัดส่งสินค้า มีโอกาสที่จะนำไปสู่ความไม่พอเพียงได้อย่างมาก

แต่ความรู้สึกอย่างเดียวไม่พอที่จะสร้างความพอเพียงให้เกิดขึ้นได้ ต้องมี**คุณธรรม**ด้วย คนที่คิดว่าตัวเองฉลาดแต่ไม่มีคุณธรรม ไม่ใช่คนที่ฉลาดจริง เพราะผลของการกระทำของเขาที่อาจ จะเห็นแก่ตัว เอรัดเอาเปรียบผู้อื่น คดโกง ไม่ซื่อสัตย์สุจริต ฉ้อราษฎร์บังหลวง เวลาทำ การงาน การกิจ จิตแส่สายไม่ตั้งมั่น ไม่มีสมาธิ ทำอะไรก็ไม่รอบคอบ ไม่ใช่ปัญญาคิดพิจารณาแยกแยะ เหตุและผลต่าง ๆ ให้ถี่ถ้วน สุดท้ายก็ส่งผลทางลบกับตัวเขาเองในที่สุด เพราะฉะนั้นคนที่ มีสติปัญญาจริง จะต้องเป็นคนที่มีคุณธรรม รู้ผิดถูกชอบชั่วดี ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีการแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีศีลทั้งทางกาย วาจา และทางความคิด และจิตต้องตั้งมั่นเป็นหนึ่ง เป็นสมาธิจดจ่ออยู่กับภารกิจงานที่ทำ งานจึงจะออกมาดีคุณภาพ และนำไปสู่การสร้าง ความพอเพียงได้อย่างแท้จริง

คุณธรรมนี้ มี 2 ช่วง เริ่มจากการต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจให้มีคุณธรรม แต่ละบุคคล จะต้องมีส่วนในคุณธรรม คิดละชั่ว ประพฤติดี ซื่อสัตย์สุจริต ซื่อสัตย์ต่อตนเอง ซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ **ซื่อสัตย์สุจริต**ไม่ใช่หมายความว่าแต่เพียงไม่คอร์ปชั่นเท่านั้น ยกตัวอย่างเช่น เวลาจะซื้อของ ถ้าซื่อสัตย์ต่อตัวเอง ก็จะต้องรู้ว่าจริง ๆ แล้วจำเป็นหรือเปล่า มีรายได้เพียงพอไหม จะซื่อสัตย์ต่อตัวเองได้ ก็ต้องรู้จักตัวเองก่อน รู้ว่าเรามีรายได้แค่ไหน สถานะ ของเราทำอะไรได้บ้าง อันนี้จำเป็นไหม แล้วก็มีความรอบรู้ที่เหมาะสมเกี่ยวกับสินค้านั้น ๆ

อย่างที่สอง คือการมีคุณธรรมเป็นหลักปฏิบัติและการดำเนินชีวิต คือต้องมีความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ คุณธรรมข้อนี้เป็นข้อยืนยันว่าเมื่อนำ**หลักพอเพียง** ไปใช้ จะไม่เป็นการย่ออยู่กับที่ แต่กลับจะนำไปสู่ความก้าวหน้าพร้อมกับความสมดุลเป็นขั้นเป็นตอน เช่น ในการบริหารธุรกิจ ถ้ามีความขยันหมั่นเพียร อดทน พัฒนาองค์กร พัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง มีความรอบคอบในการดำเนินการ ธุรกิจการงาน ชีวิตก็จะก้าวหน้าอย่างเป็นขั้นเป็นตอน

เป้าหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

เป้าหมายของเศรษฐกิจพอเพียงในคำนิยามคืออะไร พระปฐมบรมราชโองการ "เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม" การจะทำอะไรก็ตาม**ประโยชน์ก็ต้องเกิด ความสุข ก็ต้องมี** แต่เวลาพูดถึงการที่จะสร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้น จะสร้างความสุขให้เกิดขึ้น กับครอบครัว กับชุมชน กับองค์กรกับประเทศชาติ บางครั้งคำนิยามก็อาจจะต่างกัน แล้วประโยชน์สุขตามหลัก เศรษฐกิจพอเพียง จะวัดได้จากที่ไหน ก็ต้องพิจารณาจาก**เป้าหมายของเศรษฐกิจพอเพียง คือ มุ่งให้เกิดความก้าวหน้าไปอย่างสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง**ในด้านต่าง ๆ กล่าวคือ ต้องก้าวหน้าอย่างสมดุล มั่นคงและยั่งยืน

ทำไมเราจำเป็นต้องมีพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง หรือมีภูมิคุ้มกัน หลักพุทธ มองโลกว่า ทุกอย่างเป็นอนิจจัง มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จะรู้ได้อย่างไรว่า ถ้าเราออกจาก ห้องนี้เดินออกไปข้างนอกจะไม่ถูกรถชน ถ้าเราไม่มีเงินเก็บออมหรือการทำประกันสุขภาพเตรียมไว้ในยามจำเป็น ก็จะทำให้เกิดปัญหาจนถึงกับเกิดวิกฤตในชีวิตได้ ฉะนั้นการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คือ

ต้องพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ไม่ประมาท มีสติในการดำเนินชีวิต ใช้ปัญญาในการคาดการณ์ ความเปลี่ยนแปลงต่างๆ เพื่อวางแผนรองรับ และรักษาสมดุลได้ ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต **สมดุลแปลว่าสมดุลทั้งปัจจุบันและอนาคต** วันนี้พอเพียงยังไม่พอ พรุ่งนี้ต้องพอเพียงด้วย คือ **ต้องมีความเพียรอย่างต่อเนื่องที่จะรักษาความสมดุลให้ได้อย่างสม่ำเสมอ** ความเพียรในข้อปฏิบัติ มรรค 8 นั้น หมายถึง ความเพียรที่จะแก้ไขข้อบกพร่อง เพียรที่จะละความชั่วที่เคยทำ หรือ ทำอยู่แล้ว หรือยังไม่เคยทำให้น้อยลงจนหมดไป เพียรที่จะทำความดีที่เคยทำ หรือทำอยู่แล้ว หรือยังไม่เคยทำให้ดียิ่งๆ ขึ้น

สมดุลในด้านไหนบ้าง คำนิยาม ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบอกว่าต้องสมดุลทั้ง ทางด้านวัตถุ/เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม/ค่านิยม ประโยชน์สุขของคนส่วนใหญ่ จะเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง หรือ ความพอเพียงอย่างสมบูรณ์จริงๆ จะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อเราสร้างความสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงใน 4 ด้าน คือทางด้านวัตถุหรือเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม/ค่านิยม/ความเชื่อ การก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุล ในแต่ละย่างก้าว จะทำให้เกิดความพอเพียงในที่สุด

แม้แต่หลักการในการบริหารจัดการธุรกิจสมัยใหม่ บริษัทก็ต้องมีการบริหารจัดการที่ดี มีความโปร่งใสของการทำบัญชี ภาษาอังกฤษเรียกว่า Corporate Good Governance หรือ CG มีการตรวจสอบภายใน มีการดูแลผู้ถือหุ้นทุกรายอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน อันนี้เป็นเพียงแค่เรื่อง เศรษฐกิจ หรือการมีความรับผิดชอบต่อองค์กรต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม หรือ CESR (Corporate Environmental and Social Responsibility) ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกบริษัทควรมี แต่ CESR ก็ยัง แคบกว่าพอเพียง เพราะถ้าเอาหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการองค์กร ก็ต้อง คำนึงถึงอีก 4 ด้านพร้อมๆ กันอย่างสมดุล คือ ด้านวัตถุหรือเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม

หลายองค์กรธุรกิจเอกชนได้ทำ CESR โดยบอกว่า ถ้าไรก่อนแล้วจะคืนกำไรสู่สังคม แต่ถ้ามีการบริหารจัดการธุรกิจตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ในระหว่างการจัดซื้อ การผลิต การทำงาน การหากำไร ต้องเป็นไปอย่างสมดุล คือไม่เบียดเบียนสังคม ไม่ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นในสังคม ถ้าแบ่งปัน ช่วยเหลือสังคมด้วยก็ยิ่งดี และที่สำคัญต้องคำนึงถึงผลกระทบทาง สิ่งแวดล้อม ทำอย่างไรจะแสวงหากำไรทางเศรษฐกิจโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อม ยกตัวอย่างเช่น การผลิตสินค้า ตั้งราคาเอาเปรียบผู้บริโภคหรือไม่ สินค้าเป็นภัยต่อผู้บริโภคหรือไม่ เช่น มีข่าวออกมาแล้วว่า มีสารโลหะตกค้างในเครื่องสำอางค์ที่มีชื่อเสียง ที่พิสูจน์ได้แล้วประมาณ 5 ยี่ห้อ ระหว่างการผลิต ถ้าไม่มีความรอบคอบ ทิ้งสารตะกอนตกค้างเอาไว้ ก็ถือว่าไม่ดำเนินธุรกิจ อย่างพอเพียง เพราะไม่ก้าวหน้าไปอย่างสมดุล แต่เอาเปรียบผู้บริโภค ไม่มีความรอบคอบ ระหว่าง การผลิต ทิ้งสารตะกอนตกค้างเอาไว้ ไม่คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภค ก็ถือว่า ไม่พอเพียง

สมดุลทางด้านเศรษฐกิจ ในระดับบุคคล ก็หมายถึงการดำรงชีวิตโดยรายได้สมดุลกับรายจ่าย เราจะใช้จ่ายอย่างพอเพียงได้อย่างไร รายจ่ายพอประมาณกับรายได้ใหม่ มีเหตุมีผลคือว่าใช้ของ เพราะจำเป็น หรือฟุ่มเฟือย การใช้เงินอย่างสมดุล ต้องมีภูมิคุ้มกันด้วยคือออมบ้าง การซื้อประกันชีวิต ประกันสุขภาพ หรือสวัสดิการในบริษัทก็เป็นภูมิคุ้มกัน เพราะฉะนั้นสมดุลทางเศรษฐกิจ คือ ทำอย่างไรจะรักษาสมดุลรายรับรายจ่าย มีเงินออม มีประกันด้วย เพราะฉะนั้นอย่าง กทม. ธ.ก.ส. และองค์กรอื่นๆ อีกมากมายเขาสันนิษฐานการทำบัญชีรายรับรายจ่าย เขาบอกว่าเพื่อชีวิตที่พอเพียง อันนั้นเป็นเครื่องมือ การทำบัญชีรายรับรายจ่าย คุณจะได้อะไร แต่ละเดือน คุณใช้เงินอย่างไร พอเพียงไหม การทำบัญชีรายรับรายจ่าย เป็นเครื่องมือเพื่อให้คุณใช้ชีวิตอย่างพอเพียงหรือว่าสมดุล

ยกตัวอย่าง การสร้างความสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในการใช้จ่าย ก็อาจจะต้องทำบันทึกรายรับรายจ่าย บัญชีรายรับรายจ่ายเป็นเครื่องมือ เพื่อให้ดูว่า การใช้จ่ายสมดุลใหม่ ใช้จ่ายมากเกินไปกว่ารายรับหรือไม่ และต้องคำนึงถึงความเปลี่ยนแปลงในอนาคตด้วย หมายความว่าต้องมีเงินออม มีหลักประกันต่างๆ ในหลายโรงเรียน ครูฝึกให้เด็กเริ่มทำบัญชีรายรับรายจ่าย เพราะอยากให้เด็กได้รู้ว่า พ่อแม่มีรายได้มาจากไหน เวลาจะใช้เงินแต่ละบาท แต่ละสิ่ง จะได้ตระหนักถึงความเหนื่อยยากของพ่อแม่ในการหาเงินมา เรื่องนี้ต้องปลูกฝังตั้งแต่เด็ก

แต่ความสมดุลด้านเศรษฐกิจ ความพอเพียงในการใช้เงินทอง ไม่เพียงแต่ดูสมดุลของบัญชีรายรับ รายจ่ายเท่านั้น การใช้จ่ายอย่างพอเพียง คือต้องคุ้มค่า สร้างประโยชน์และความสุขให้เกิดขึ้น บางท่านบอกว่าพอเพียงคือประหยัด แต่ประหยัดไม่ได้บอกว่า ตระหนี่ถี่เหนียว คำว่าทางสายกลาง หมายความว่า ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่ใช้เงินเกินตัว แต่ก็ไม่ใช่ว่าประหยัด จนไม่ใช้จ่ายเงินเลยก็ไม่ถูกต้องอีก การใช้จ่ายแบบทางสายกลางก็คือว่า การใช้จ่ายอย่างเหมาะสมกับอัตภาพของเรา ศักยภาพของเรา รายได้ของเรา และเหมาะสมกับสถานการณ์ ความจำเป็นรวมทั้งสิ่งแวดล้อมด้วย

การพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงซึ่งเกิดขึ้นในช่วงทุกขณะ เช่น ทางด้านเศรษฐกิจ เราไม่รู้ว่าพรุ่งนี้ดอกเบี๊ยจะขึ้นเท่าไร ราคาน้ำมันขึ้นลงตลอดเวลา รายได้ของเราก็อาจจะขึ้นลงด้วย เราอาจจะต้องออกจากงาน เศรษฐกิจพอเพียงบอกว่า ไม่ใช่สมดุลหรือคิดเฉพาะวันนี้เท่านั้น พรุ่งนี้ มะรืนนี้ เดือนข้างหน้า ปีข้างหน้า มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เพราะฉะนั้นต้องพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง ก็นำมาสู่เรื่องกลยุทธ์เรื่องการออม เรื่องการสร้างหลักประกันทางสังคมต่างๆ

สมดุลทางด้านสังคม ถ้าจะบอกได้ว่าเราใช้ชีวิตอย่างพอเพียง เราก็ต้องมีความสมดุลทางด้านสังคมด้วย เช่น ต้องไม่ใช่คนเห็นแก่ตัว เศรษฐกิจพอเพียงนำไปสู่ความรู้สึกสามัคคี ความสามัคคีจะเกิดขึ้นได้ ในสังคมต้องไม่มีใครเอาเปรียบกัน ทุกคนช่วยเหลือกัน แบ่งปันกันทั้งกำลังทรัพย์ กำลังกาย กำลังใจ และกำลังความรู้ การใช้จ่ายเงินทองเมื่อสมดุลทางเศรษฐกิจก็ต้องคำนึงถึงการใช้จ่ายเพื่อสร้างสมดุลทางสังคมให้เกิดขึ้นด้วย ถึงจะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ความสมดุลทางสังคมต้องเริ่มจากการให้ **คนที่พอแล้วจะรู้จักการให้ รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่** ช่วยเหลือ มีน้ำใจ แบ่งปัน คนที่ได้รับการแบ่งปันก็จะนึกถึงบุญคุณของผู้ให้ มีความรู้สึกเป็นมิตร หากขัดสน

จนคิดจะแย่งชิงจากผู้อื่นในสังคมก็จะระงับยับยั้งซึ่งใจไว้ได้ ผู้ให้ก็มีความสุขจากการให้ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ สร้างความสมดุล ให้เกิดขึ้นในสังคม สร้างภูมิคุ้มกันให้เกิดขึ้นได้ในสังคม ชุมชนเข้มแข็ง จะเกิดขึ้นได้ ในชุมชนจึงต้องมีความสามัคคี ความสามัคคีจะเกิดขึ้นได้ ชุมชนต้องมีการแบ่งปันกัน ช่วยเหลือกันเวลาตกทุกข์ได้ยาก

สมดุลด้านสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างไร การจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติให้สามารถ ใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน เช่น ไม่ตัดไม้ทำลายป่า เราจำเป็นต้องรักษาสมดุลทางสิ่งแวดล้อม เพราะทุกอย่างที่เราเป็น เราใช้ เรามี มาจากธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ถ้าเราไม่รักษาไว้ให้ใช้ได้นานๆ เราจะอยู่อย่างไร เราต้องเห็นความจำเป็นของการอยู่ร่วมกับระบบนิเวศวิทยาอย่างสมดุล ไม่ทำร้าย ไม่ทำลาย ไม่เบียดเบียน องค์การสหประชาชาติรณรงค์ให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน หมายความว่า การพัฒนาต้องสามารถทำให้คนรุ่นต่อไปดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในระดับเดียวกันกับ คนรุ่นปัจจุบัน แต่ในความเป็นจริงเราทำได้ไหม ในปี พ.ศ.2504 ประเทศไทยเริ่มมีแผนพัฒนา เรามีป่าไม้ครอบคลุม ทั่วประเทศประมาณ 74 เปอร์เซ็นต์ ในการประเมินแผนพัฒนา ฉบับที่ 8 ตอนนั้นป่าไม้เหลือเพียง 23 เปอร์เซ็นต์ เขาทำลายป่าไปหมดแล้วประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์

หลักเศรษฐกิจพอเพียงชี้ให้คำนึงถึงว่า ในการใช้จ่าย หรือดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ในด้านต่างๆ ของแต่ละคน แต่ละองค์กรนั้น ให้พยายามรักษาสมดุลทางสิ่งแวดล้อม ให้เกิดขึ้น ในคราวเดียวกันด้วย จึงจะเรียกได้ว่า พอประมาณกับทรัพยากรที่มีอยู่ บนพื้นฐานของความรอบคอบ ตามหลักวิชาการ และเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันด้วย ระหว่างการผลิต ถ้าทำลายสิ่งแวดล้อม ก็ถือว่า ไม่มีการผลิตอย่างพอเพียง จะรอบอกว่าทำไรก่อน ค่อยคืนกำไรนั้นสู่การปลูกป่า อนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมได้ไหม ไม่ได้ ระหว่างการผลิตก็ต้องรักษาสมดุลด้านสิ่งแวดล้อมไปพร้อมๆ กัน

ยกตัวอย่างในระดับบุคคล ในชีวิตของเราจนกระทั่งเราเรียนจบหรือแม่แต่ออกไปทำงาน แล้ว เราเคยคิดบ้างไหมว่า การใช้ชีวิตของเราใช้กระดาษจำนวนมาก กระดาษมาจากต้นไม้ เราใช้ต้นไม้ไปกี่ต้น และในทางกลับกัน เราเคยปลูกต้นไม้กี่ต้นในชีวิตของเรา หลายองค์กร หลายโรงเรียน มีกิจกรรมปลูกต้นไม้เพื่อพ่อ เพื่อร่วมรักษาดูแลสิ่งแวดล้อม แต่ที่สำคัญคือ ต้องสร้างจิตสำนึกให้รู้ก่อนว่าทำไม่ต้องปลูกต้นไม้ ต้องเข้าใจก่อนว่า ต้นไม้ให้อะไรกับมนุษย์บ้าง ออกซิเจนที่เราสูดอากาศ มาจากไหน เบื้องต้นก็มาจากต้นไม้ ทุกคนเคยเรียนจากวิชาชีววิทยา เบื้องต้น

มีโฆษณาของหน่วยงานหนึ่ง เริ่มจากเด็กไปเก็บขวดน้ำเปล่า รวบรวมแล้วเอาไปขาย แล้วก็ได้เงินมาไปซื้ออาหาร ไปให้คุณปู่คุณย่า แล้วบอกว่า เด็กใช้ชีวิตพอเพียง กิจกรรมต่างๆ นี้ เสริมสร้างสมดุล ในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เริ่มจากให้รู้จัก การจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนเริ่มจาก การจัดการขยะ แม่แต่ขวดน้ำ ถ้าเรามองเป็นขยะ เราก็โยนทิ้ง ถ้าเรามองเป็นสิ่งที่มีความค่า เอามาล้าง เอาไปเก็บรวบรวม เอาไปขาย ก็เป็นการเสริมรายได้ เพิ่มเงินค่าขนมให้กับเด็ก ทุกสรรพสิ่งมีค่าหมด อยู่ที่การที่เรามองโลก

มีโรงเรียนหนึ่งเป็นเครือข่ายโรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมกุฎเมืองราชวิทยาลัย อยู่ที่ยะเยง เขาทำกิจกรรมเสริมสร้างให้เด็กรักสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มต้นที่เด็กก่อน ฝึกให้ใช้สิ่งของ อย่างให้เห็นคุณค่า สร้างความพอเพียงด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เกิดขึ้น มีการจัดการโดยให้เด็ก นับชิ้นขยะที่ออกมาจากห้องเรียนทุกวัน แล้วมีตารางเปรียบเทียบของทุกห้องเรียน ทุกชั้นเรียน ในโรงเรียน แล้วแยกประเภทด้วย เพราะฉะนั้น เด็กเขาก็จะเริ่มรู้ว่า เขาควรใช้กระดาษ 2 หน้า เสร็จแล้วเขาก็ฝึกเก็บกระดาษไปชั่งขาย มีกิจกรรมในการรีไซเคิลขยะต่างๆ การปลูกฝังจิตสำนึก รักสิ่งแวดล้อม ต้องเริ่มตั้งแต่เด็ก และผู้ใหญ่ก็ต้องทำเป็นตัวอย่าง

เรื่องสุดท้าย**สมดุลงานวัฒนธรรม** หากศึกษาพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในเรื่องวัฒนธรรมจะพบว่า พระองค์ทรงเน้นย้ำมาโดยตลอดให้ปลูกฝัง เด็กและเยาวชนไทยให้เห็นคุณค่าในความเป็นไทย เอกลักษณ์ไทย เห็นประโยชน์และคุณค่าของ ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เป็นองค์ความรู้ที่มีประโยชน์ที่สืบทอดต่อกันมา โดยเฉพาะ ในยุคปัจจุบันที่มีกระแสโลกาภิวัตน์ถ้าโถมเข้ามา การเสริมสร้างความพอเพียงทางวัฒนธรรม จะเป็น เสมือนภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม ที่จะทำให้เด็กไทย คนไทย มีจุดยืนในชีวิต มีหลักคิด หลักปฏิบัติ ที่เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ และพัฒนาตนเอง มีความแกร่งในความเป็นไทย เข้าใจในความเป็นสากล เพื่อให้อยู่รอดได้ในยุคโลกาภิวัตน์ ดำรงตนอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง ต่างๆ

การปลูกฝังให้เด็กเยาวชน โดยเฉพาะเด็กรุ่นใหม่ ๆ มีภูมิคุ้มกันที่ดี และพร้อมรับการ เปลี่ยนแปลงต่างๆ ทางด้านวัฒนธรรม ภายใต้โลกยุคโลกาภิวัตน์ได้ มีความภูมิใจใน ความเป็นไทย เด็กควรจะต้องรู้จักรากเหง้า ประวัติศาสตร์ และความเป็นมาของตนเอง ของครอบครัว ของสังคมไทย และของชาติ ของประเทศ รู้ที่มาที่ไป เหตุผลของการมีวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมต่างๆ ที่ยึดเหนี่ยวจิตใจคนไทยให้มีความสามัคคี จะได้รักษาดี เห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ในชาติตน คิดถึงบุญคุณของผืนแผ่นดินไทย ตลอดจนรู้จักแยกแยะและเลือกรับวัฒนธรรมอื่นๆ ที่ไหลเข้ามาสู่ตนในยุคโลกาภิวัตน์ได้ว่าอะไรเป็นประโยชน์ อะไรเป็นโทษ อะไรเหมาะสม พอประมาทกับการใช้ชีวิตของแต่ละคนในสังคมไทย อะไรควรทำตาม อะไรควรละเว้น

หลักคิดเรื่องวัฒนธรรมพอเพียงจะทำให้คนไทย ชาติไทย สามารถยืนอยู่ได้อย่างมั่นคง ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ที่มีสื่อข้อมูลต่างๆ โถมเข้ามาอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ท่ามกลาง การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในโลกที่เกิดขึ้น เราจะอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี เราต้องมี**รากเหง้า** ต้นไม้ที่จะ สามารถต้านรับลมที่พัดมาแรงๆ ได้ โดยไม่ล้ม รากแก้วต้องหยั่งรากลึกลงไป ถ้าเป็นต้นหญ้าต้นอ่อน ลมพัดมาแรงที่เดียวก็ล้มเลยเพราะมีแค่รากผอม ประเทศชาติจะอยู่ได้ เราต้องมีราก รากเหง้า รากแก้ว รากฝังลึกลงไป ซึ่งสิ่งนี้ก็คือความเป็นไทย วัฒนธรรมไทย

เรื่องเศรษฐกิจ เรื่องสังคม เรื่องสิ่งแวดล้อม โดยส่วนมากแล้วมักจะเหมือนกันทั่วโลก แต่เรื่องวัฒนธรรม เอกลักษณ์ไทยของเรา ไม่มีใครแย่งชิงไปจากเราได้ เราจะเป็นคนไทยที่มี ศักดิ์ศรีได้ เราต้องรู้ถึง ที่มาที่ไปของความเป็นชาติไทย รู้จักประวัติศาสตร์ชาติไทย รู้จักของที่มีค่า

ของชาติไทย อันได้แก่ สถาบันพระมหากษัตริย์ โดยเฉพาะพระพุทธศาสนาที่คำสอนฝังรากลึกอยู่ในวัฒนธรรมประเพณีไทยอย่างกลมกลืน และพระธรรมเป็นคำสอนที่มีค่าที่เป็นหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจให้คนไทยสามารถอยู่อย่างพอเพียงมาโดยตลอด และอยู่ร่วมกับคนต่างศาสนาต่างชาติพันธุ์ ต่างวัฒนธรรม ได้อย่างสันติสุข

โดยสรุปแล้ว เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปประยุกต์ได้ทุกเรื่อง OTOP แบบพอเพียงก็มี แบบไม่พอเพียงก็มี กลุ่มลัจจะออมทรัพย์ก็เช่นเดียวกัน แบบพอเพียงก็มี แบบไม่พอเพียงก็มี เราต้องวิเคราะห์ว่าการดำเนินการ และผลที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับความพอเพียงหรือไม่ **วัดที่เหตุ** ใช้ความรู้กับคุณธรรมในการตัดสินใจ และการดำเนินการหรือเปล่า ใช้ความรู้ทางหลักวิชาอย่างรอบรู้รอบคอบหรือไม่ ความคิดและการกระทำอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทน ไม่เบียดเบียนกัน มีการช่วยเหลือแบ่งปันกันหรือไม่ **วัดที่วิธีปฏิบัติคือความพอเพียงโดยตรง** ทำแบบพอประมาณ กับทรัพยากร ทุน ศักยภาพ ภูมิสังคม หรือไม่ มีเหตุมีผลไหม มีภูมิคุ้มกันความเสี่ยงไหม และสุดท้ายวัดที่ผลว่ามีการจัดการให้เกิดความก้าวหน้าอย่างสมดุลและความสามารถที่จะพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงทั้ง 4 ด้านไหม

เศรษฐกิจพอเพียงกับทฤษฎีใหม่ 3 ชั้น

ทฤษฎีใหม่มี 3 ชั้น ส่วนมากเวลาคนพูดถึงเศรษฐกิจพอเพียง มักจะนึกถึงทฤษฎีใหม่ ชั้นที่ 1 โดยเฉพาะด้านเกษตรเท่านั้น แต่ที่จริงแล้ว ทฤษฎีใหม่ซึ่งเป็นตัวอย่างภาคปฏิบัติของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น มีอยู่ 3 ชั้นตอน คือ

ทฤษฎีใหม่ชั้นที่ 1 เทียบได้กับเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน เป็นการจัดการทรัพยากรที่แต่ละคนมีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อแต่ละคนจะได้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน เวลาพูดเรื่อง ทฤษฎีใหม่ ส่วนมากมักจะคิดถึงตัวอย่างเกษตรทฤษฎีใหม่ชั้นที่ 1 ซึ่งเป็นตัวอย่างของการใช้ทฤษฎีใหม่ในภาคเกษตร ในชนบท เพราะเกษตรกรมีพื้นดิน เขามีน้ำ ทั้งน้ำฝน ทั้งน้ำบาดาล ทั้งน้ำบ่อ เขามีพืชพันธุ์ที่เขาปลูกในพื้นดินของเขา เขามีสัตว์เลี้ยงต่าง ๆ จึงเป็นตัวอย่างในการจัดการทรัพยากรที่แต่ละคนมีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด อย่างยั่งยืน เพราะเป็นการจัดการอย่างสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง และนำความสุขมาให้ด้วย

ในกรณีคนอาศัยอยู่ในเมือง ก็มีงานวิจัยโดยคณะอาจารย์ที่ธรรมศาสตร์ เรื่องการใช้ชีวิตพอเพียงของคนในเมือง โดยมีตัวอย่างวินมอเตอร์ไซด์ แม่ค้าขายผักในตลาด คนต่าง ๆ เหล่านี้สามารถใช้ชีวิตอย่างพอเพียงได้ ยกตัวอย่างเช่น แม่ค้าขายผักในตลาดในเมือง ก็สามารถดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงได้ โดยแม่ค้าแต่ละคนรักษาความสมดุลทางเศรษฐกิจ โดยพิจารณาว่า ซื้อมาเท่าไร มีต้นทุนเท่าไร การตั้งราคาสินค้าก็ไม่ให้ต่างกันมากนักกับรายอื่น ๆ ในตลาดเดียวกัน ไม่สูงเกินไป และไม่ต่ำเกินไป ให้พอมีกำไรและเงินออมบ้างพอประมาณ บางส่วนเก็บไว้สำหรับซื้อผักพุงนี้ บางส่วนเก็บไว้ใช้เก็บกักแบ่งปันสังคม ด้านสังคม แม่ค้าขายผักส่วนมาก ไม่ใช่ขายเฉพาะตัวเองคนเดียวก็มีเพื่อนขายผักด้วยกัน ไม่เบียดเบียนเอาเปรียบแม่ค้าคนอื่น บางทีก็ปรึกษา

หารื้อกัน บางคนไปซื้อผักจากที่หนึ่งมาถูก ซื้อมาแล้วก็แบ่งปันกันขาย เพราะว่าบางคนอาจจะไปได้ ต้นหอมอีกที่หนึ่งมาถูกก็ได้ เขาก็มีกลุ่มของเขา

การรักษาสมดุลทางสิ่งแวดล้อม ก็โดยทำการค้าขายโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เลือซื้อขายสินค้าที่สะอาด ปราศจากสารเคมีตกค้าง หมั่นรักษาความสะอาดของสินค้า ช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดบริเวณสถานที่ตั้งขาย ไม่ทิ้งขยะเกลื่อนกลาด ไม่ใช่ว่าผักเสียแล้วก็เด็ดทิ้งโยนลงไปเลยบนถนนหนทาง มีการจัดการอย่างดี เก็บขยะอย่างดี เก็บไว้เพื่อเอาไปทำปุ๋ย ส่งให้กับเจ้าของสวนผักต่างๆ ในการรักษาสมดุลทางวัฒนธรรม แม่ค้าอาจารย์วิถีชีวิตดั้งเดิม และรักษาสาธารณสมบัติในพื้นที่ที่ตนอยู่อาศัยมานานเอาไว้ อย่างนี้ จึงกล่าวได้ว่า แม่ค้าขายผักก็พึ่งตนเองได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง สมดุล 4 ด้านได้ด้วย เป็นการดำเนินชีวิตตามแนวทางทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 เทียบได้กับเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า เป็นการร่วมมือรวมกลุ่มกันของคนที่มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้แล้วในระดับต่างๆ เพื่อร่วมมือกันช่วยเหลือกันในกิจกรรมต่างๆ เช่น กลุ่ม/องค์กร สหกรณ์ต่างๆ ธนาคารโคกระบือ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ กลุ่มผลิตแม่บ้านต่างๆ เป็นต้น ยกตัวอย่าง แม่ค้าในตลาดอาจจะหารือกับแม่ค้าคนอื่น ๆ หาแหล่งสินค้าร่วมกัน รักษาความสะอาดของสถานที่ร่วมกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความสามัคคีระหว่างกันมากขึ้น

การรวมกลุ่มกันต่างๆ จะทำให้เกิดความสามัคคีขึ้น ในระดับท้องที่ที่ไม่ใช่เฉพาะชนบทเท่านั้น ในตลาดก็สามัคคีกัน เวลารวมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกัน ก็เกิดการเรียนรู้ที่จะทำงานกับผู้อื่น เรียนรู้ที่จะต้องอดทนต่อการกระทบกระทั่งกัน เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน เมื่อเราเรียนรู้ว่า ใครเก่งอะไร ใครไม่เก่งอะไร ก็เกิดการแลกเปลี่ยน แบ่งปัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ปันประสบการณ์ ปันสิ่งที่เราสามารถทำได้ดี แบ่งปันทั้งกำลังทรัพย์ กำลังกาย กำลังใจ ให้กำลังใจก็เป็นการแบ่งปันความสามัคคีก็เกิดขึ้น นี่เป็นการสร้างชุมชน สร้างองค์กร สร้างกลุ่ม ตามแนวทางทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 เพื่อสร้างความพอเพียงให้เกิดขึ้นในชุมชน ในสังคม

ยกตัวอย่าง กองทุนสัจจะออมทรัพย์ที่ดีในแต่ละชุมชน ต้องมีกองทุนสวัสดิการ แล้วไม่ใช่สวัสดิการ เฉพาะสมาชิกของกองทุนเท่านั้น ต้องแบ่งส่วนหนึ่งช่วยเหลือคนในชุมชนที่ยังยากจนขาดแคลน ที่ยังไม่พอเพียง ยังพร่องอยู่ คนในแต่ละชุมชนจะรู้ว่าใครเป็นคนจนในชุมชนของเขา ภาครัฐจากข้างนอกเข้าไปบอกไม่ได้ว่าต้องแบบนี้ถึงจะจน แต่ละภูมิภาค แต่ละภูมิสังคม สภาพความยากจนจะแตกต่างกัน เพราะฉะนั้นชุมชนที่พอเพียง ก็วัดที่การมีกองทุนสวัสดิการที่แบ่งส่วนหนึ่งมาดูแลคนยากคนจน คนด้อยโอกาส ในสังคมนั้นด้วย ถึงจะบอกได้ว่าชุมชนนั้นได้สร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคม

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 เป็นความร่วมมือกันในระดับเครือข่าย หรือเป็นการขยายเครือข่าย ความร่วมมือออกไปสู่ภาคส่วนอื่นๆ เช่น เครือข่ายกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ เครือข่ายสันติอโศก หรืออย่างการสร้างเครือข่ายข้าว สำนึกรักบ้านเกิดของดีแท้ศ เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ อย่างที่จังหวัด

บุรีรัมย์ผลิตข้าวปลอดสารพิษ นำมาแลกเปลี่ยนสินค้ากับเครือข่ายมณฑลที่จังหวัดนครศรีธรรมราช หรือชุมชนอาจจะมีการแลกเปลี่ยน ทำงานร่วมมือกันกับองค์กรธุรกิจเอกชน บริษัทน้ำมัน บริษัทต่าง ๆ มูลนิธิ ภาครัฐ เป็นความร่วมมือกันระหว่างกลุ่ม องค์กรต่าง ๆ ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้าหรือ ทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ 3

ยกตัวอย่าง เชื้อนป่าสักชลสิทธิ์ก็เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า เพราะเชื้อนป่าสักฯ ทำให้น้ำไม่ท่วม กทม. นั่นคือ ด้านผล น้ำไม่ท่วม กทม. อุตสาหกรรมก็ใช้น้ำได้ ภาคเกษตรก็ใช้น้ำได้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวด้วย เกิดความสมดุลหลาย ๆ ภาคส่วน ด้านเหตุ คือ กระบวนการสร้าง เชื้อนก็เป็นเศรษฐกิจพอเพียง กว่าสร้างเชื้อนนี้เสร็จ ก็ผ่านหลายรัฐบาล และใช้งบในการสร้าง ถูกมากเปรียบเทียบกับเชื้อนอื่น ๆ เมื่อคำนวณเป็นค่าใช้จ่ายต่อหน่วยลูกบาศก์เมตรแล้ว และ ก็เกิดจากความร่วมมือของทุกภาคส่วน ผู้คนในพื้นที่ ๆ ถูกโยกย้ายไปก็ไม่กลับมาประท้วง มีหน่วยงานเข้าไปช่วยเหลือในการหาที่ดินใหม่ให้กับเขาอย่างยุติธรรม รัฐบาลรับช่วงต่อการก่อสร้างกันมาอย่างสามัคคีไม่ยกเลิกร่างการกลางคัน นักวิชาการด้านต่าง ๆ ก็มาช่วยกันให้เกิดความรอบคอบในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านป่าไม้ พันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ต่าง ๆ เชื้อนป่าสักชลสิทธิ์จึงถือเป็น ตัวอย่างหนึ่งของเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า

ทฤษฎีใหม่ 3 ขั้น จึงเป็นแนวทางการพัฒนาประเทศอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งทั้งหมดต้องเริ่มต้นที่การพัฒนาคนให้สามารถใช้ชีวิตได้อย่างพอเพียง

หลักพอเพียงเป็นหลักการพัฒนาคน

หลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องการพัฒนาคน เป็นเรื่องการพัฒนามนุษย์ ซึ่งในวโรกาสที่ท่านโคฟี อันนัน เลขาธิการองค์การสหประชาชาติ ได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อม กราบบังคมทูลถวายรางวัลเกียรติยศ "รางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์" เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2549 เป็นครั้งแรกที่ องค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) ได้มีรางวัลนี้ขึ้นมา แล้วก็เป็นครั้งแรกที่ได้มีการมอบให้กับบุคคลในโลก ก็คือ ถวายแด่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็มีการกล่าวถึงเหตุผลทำไมถึงมอบรางวัลนี้ คำกล่าวนี้ ภาษาอังกฤษเขาเรียกว่า Citation ซึ่งมีอยู่ 3 ท่อน โดยท่อนกลางกล่าวถึง เศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า

"ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ได้ทรงมุ่งมั่นบำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานัปการ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของปวงชนชาวไทยอยู่เป็นนิจศีล อย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลา เป็นที่ประจักษ์แก่สายตาชาวโลกจึงต่างกล่าวขานพระนามพระองค์ว่า ทรงเป็นพระมหากษัตริย์นักพัฒนา"

"ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท มีพระราชหฤทัยเปี่ยมล้นด้วยพระเมตตาต่อพสกนิกรผู้ยากไร้และผู้ด้อยโอกาส โดยไม่ทรงแบ่งแยก สถานะ ศาสนา ชาติพันธุ์ หรือหมู่เหล่า ทรงสดับรับฟังปัญหาความทุกข์ยากของราษฎร และพระราชทานแนวทางการดำรงชีพ เพื่อให้ประชาชนของพระองค์สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน"

เลขาธิการโคฟี อันนัน ได้ถอดความหมาย ของพระปฐมบรมราชโองการที่ว่า "เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม" ออกมาว่า ทำให้คนไทย ทุกคนหรือส่วนมากสามารถ ดำรงชีวิตได้ สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความสอดคล้องกับแนวคิดของการพัฒนาคน เพราะเน้นการพัฒนาความเป็นมนุษย์และความยั่งยืนของการพัฒนา ให้ความสำคัญต่อเรื่อง ความอยู่ดีมีสุขมากกว่าความมั่งคั่ง และเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ และการใช้คุณธรรมนำความรู้ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องการพัฒนาคน ไม่ใช่เรื่องการสร้างตึก ไม่ใช่เรื่องการพัฒนาถนน เพราะคนที่เป็นผู้สร้างสิ่งแวดล้อมของเขาให้เกิดความพอเพียงได้ ด้วยการรักษาความสมดุลในชีวิต ของแต่ละบุคคล แต่ละชุมชน แต่ละองค์กร และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถ พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้

เศรษฐกิจพอเพียงนี้เป็นเรื่องการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีสุขภาพแข็งแรง มีความรู้และความคิดสร้างสรรค์ และสำคัญที่สุดมีการอนุเคราะห์แบ่งปันผู้อื่น มีศีลธรรม ไม่ก่อความเดือดร้อน เบียดเบียน เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น และมีการฝึกฝนตนเองอย่างต่อเนื่อง ให้มีจิตเป็นสมาธิ ตั้งมั่นเป็นหนึ่ง เพื่อดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และใช้สติปัญญา ไปในทางที่ถูกต้อง เมื่อแต่ละคนมีคุณภาพที่ดี ก็เป็นการพัฒนาชุมชน สังคมให้ดีขึ้นไปด้วยเช่นกัน

การพัฒนาคนให้ดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เป็นการปลูกฝังคุณค่าของความเป็นคน การคิดให้ถูก พูดให้ถูก ปฏิบัติให้ถูก อย่างมีสติและใช้ปัญญาไป ในทางที่ถูกต้อง เพื่อเพิ่มทางเลือกและพัฒนาศักยภาพของแต่ละคน ให้สามารถอยู่อย่างพออยู่ พอกิน อุ่มชูตัวเองและครอบครัวได้โดยไม่เบียดเบียนตัวเองและผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ได้อย่างสงบสุข โดยมีส่วนร่วมในการสร้างสังคมพอเพียง และอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างสมดุล และยั่งยืน

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

ในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการศึกษานั้น จะต้องมุ่งพัฒนา ที่ตัวครูก่อนเป็นอันดับแรก เพราะครูถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ และ ปลูกฝังสิ่งต่างๆ ให้แก่เด็ก ดังนั้นจึงควรส่งเสริมครูให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจ พอเพียงอย่างถ่องแท้ก่อน เพราะเมื่อครูเข้าใจ ครูก็จะได้เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กได้ ครูจะสอน ให้เด็กรู้จักพอ ครูจะต้องรู้จักพอก่อน โดยอยู่อย่างพอเพียงและเรียนรู้ไปพร้อมๆ กับเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องมีสติในการเลือกรับข้อมูลต่างๆ ที่เข้ามา รู้จักเลือกรับและรู้จักต่อยอด องค์กรความรู้ที่มีอยู่ หมั่นศึกษา เพิ่มพูนความรู้ อย่างเป็นขั้นเป็นตอน ไม่ก้าวกระโดด ในการเลือกรับ ข้อมูลนั้น ต้องรู้จักพิจารณารับอย่างเป็นขั้นเป็นตอน รู้จักแก้ไขปัญหาอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ประเมินความรู้และสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา จะได้รู้จัก และเตรียมพร้อมที่จะรับมือกับสภาพ และผลจากการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ได้อย่างรอบคอบ และระมัดระวัง เป้าหมายสำคัญของการขับเคลื่อน คือ การทำให้เด็กรู้จักความพอเพียง ปลูกฝัง อบรม บ่มเพาะให้เด็กมีความสมดุล

ทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม โดยสอดแทรกแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร สาระเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อสอนให้เด็กรู้จักการใช้ชีวิตได้อย่างสมดุลตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ รู้จักอยู่ร่วมกับผู้อื่น รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมค่านิยมความเป็นไทย ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ รู้ว่าตนเองเป็นองค์ประกอบหนึ่งในสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของโลก การกระทำของตนย่อมมีผลและเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมในโลกที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่ด้วย ซึ่งการจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น สำคัญคือครูจะต้องรู้จักบูรณาการการเรียนการสอนให้เด็กและเยาวชนเห็นถึงความเชื่อมโยงในมิติต่าง ๆ ทั้งด้านสิ่งแวดล้อมวัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจ ซึ่งความเป็นองค์รวมนี้จะเกิดขึ้นได้ ครูต้องโดยใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นปัจจัยในการขับเคลื่อน

นอกจากนี้ในการส่งเสริมให้นำหลักปรัชญาไปใช้ในสถานศึกษาต่าง ๆ นั้น อาจจะใช้วิธี **"เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา"** ตามหลักการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า สำคัญที่สุดครูต้องเข้าใจเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก่อน โดยเข้าใจว่าแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นแนวคิดที่สามารถเริ่มต้นและปลูกฝังได้ผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน เช่น กิจกรรมการรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน การกำจัดขยะในโรงเรียน การสำรวจทรัพยากรของชุมชน ฯลฯ

ก่อนอื่น ครูต้องเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี โดยกลับมาพิจารณาและวิเคราะห์ดูว่า ในตัวครูนั้นมีความไม่พอเพียงในด้านใดบ้าง เพราะการวิเคราะห์ปัญหาจะทำให้รู้และเข้าใจปัญหาที่เกิดจากความไม่พอเพียง รวมทั้งควรให้เด็กมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหานั้น โดยการวิเคราะห์นี้ต้องดำเนินไปบนพื้นฐานของความรู้และคุณธรรม โดยเฉพาะคุณธรรมนั้น เป็นสิ่งที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นในใจเด็กให้ได้ก่อน ผ่านกิจกรรมที่ครูเป็นผู้คิดขึ้นมา โดยครูในแต่ละโรงเรียนจะต้องมานั่งพิจารณาก่อนว่า จะเริ่มต้นปลูกฝังแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากจุดไหน ทุกคนควรมาร่วมกันคิด ร่วมกันทำ สามัคคีกันในกระบวนการหารือ

หลังจากที่ครูได้ค้นหากิจกรรมที่จะปลูกฝังแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ครูควรจะต้องตั้งเป้าหมายการสอนก่อนว่าครูจะสอนเด็กให้รู้จักพัฒนาตนเองได้อย่างไร โดยอาจเริ่มต้นสอนจากกิจกรรมเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่สามารถเริ่มต้นจากตัวเด็กแต่ละคนให้ได้ก่อน เช่น การเก็บขยะ การประหยัดพลังงาน ฯลฯ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ถึงความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยที่ตนเองมีต่อสิ่งแวดล้อมภายนอกในด้านต่าง ๆ 4 มิติ

ในส่วนของการเข้าถึงนั้น เมื่อครูเข้าใจแล้ว ครูต้องคิดหาวิธีที่จะเข้าถึงเด็ก พิจารณาดูก่อนว่าจะสอดแทรกกิจกรรมการเรียนรู้อะไรเศรษฐกิจพอเพียง เข้าไปในวิธีคิดและในวิชาการต่าง ๆ ได้อย่างไร ทั้งนี้ อาจจัดกิจกรรมกลุ่มให้นักเรียนได้ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ รู้จักแบ่งหน้าที่กันตามความสามารถของเด็กในแต่ละช่วงชั้น เช่น ในกิจกรรมการเก็บขยะเพื่อรักษาความสะอาดของโรงเรียนนั้น ครูอาจจัดกิจกรรมสำหรับเด็กในแต่ละช่วงชั้น คือ ช่วงชั้นที่ 1 สร้างกิจกรรมที่สนับสนุนให้เด็กช่วยกันเก็บขยะ

(ให้เด็กรู้หน้าที่ของตน ในระดับบุคคล) / ช่วงชั้นที่ 2 สร้างกิจกรรมที่สนับสนุนให้เด็กช่วยกัน เก็บขยะและนับขยะ (ให้รู้จักการวิเคราะห์และรู้ถึงความเชื่อมโยงของตนเองกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในโรงเรียน) / ช่วงชั้นที่ 3 สร้างกิจกรรมที่สอนให้เด็กรู้จักเชื่อมโยงกับชุมชนภายนอกรอบ ๆ โรงเรียน เช่น สร้างกิจกรรมที่สอนให้เด็กรู้จักแบ่งแยกขยะ ร่วมมือกับชุมชนในการรักษาสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่ ที่โรงเรียนและชุมชนของเขาตั้งอยู่ด้วย

กิจกรรมทั้งหมดนี้สำคัญคือต้องเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยสถานศึกษา ควรตั้งเป้าให้เกิดการจัดการศึกษาตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง สอดแทรกเข้าไปใน กระบวนการเรียนรู้ สอนให้เด็กพึ่งตนเองให้ได้ก่อน จนสามารถเป็นที่พึ่งของคนอื่น ๆ ในสังคม ได้ต่อไป

การจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

การจัดการศึกษาตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถดำเนินการได้ใน 2 ส่วน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา และส่วนที่เป็นการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งส่วนที่ 2 นี้ ประกอบด้วย การสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียง ในหลักสูตรและสาระเรียนรู้ในห้องเรียน และประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในระยะแรก ได้เริ่มจากการไปค้นหา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีคุณลักษณะ และการจัดการที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ พอประมาณกับศักยภาพของนักเรียน พอประมาณกับภูมิสังคมของโรงเรียนและชุมชนที่ตั้ง เช่น เด็กช่วงชั้นที่ 2 ทำสหกรณ์ได้ เด็กช่วงชั้นที่ 4 ดูแลสิ่งแวดล้อม มีการส่งเสริมให้ใช้ความรู้ อย่าง รอบคอบระมัดระวัง ฝึกให้เด็กคิดเป็นทำเป็นอย่างมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันส่งเสริมให้เด็กทำงาน ร่วมกับผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ สุจริต รับผิดชอบ ไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น มีวินัย มีสัมมาคารวะ ปลูกฝังจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม สืบสานวัฒนธรรมไทย กล่าวคือ สอนให้ผู้เรียน ยึดมั่นในหลัก ศีลธรรม พัฒนาคนให้เขารู้จักทำประโยชน์ให้กับสังคมและช่วยดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และ ตัวกิจกรรมเองก็ต้องยั่งยืน โดยมีภูมิคุ้มกันในด้านต่าง ๆ ถึงจะเปลี่ยนผู้อำนวยการ แต่กิจกรรม ก็ยังดำเนินอยู่ อย่างนี้เรียกว่า มีภูมิคุ้มกัน

การค้นหาตัวอย่างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ก็เพื่อให้มีตัวอย่างรูปธรรม ในการสร้างความเข้าใจภายในวงการศึกษาว่าหลักเศรษฐกิจพอเพียงหมายความว่าอย่างไร และสามารถนำไป ใช้ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้อย่างไรบ้าง หลังจากนั้น ก็ส่งเสริมให้บูรณาการการเรียนรู้อัน กิจกรรมเหล่านี้ เข้าไปในการเรียนรู้สาระต่าง ๆ บูรณาการเข้ากับทุกสาระเรียนรู้ เช่น วิทยาศาสตร์ เพื่อทำให้เกิดสมดุลทางสิ่งแวดล้อม บูรณาการเข้ากับวิชาคณิตศาสตร์ ในการสอนการคำนวณที่มีความหมายในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง หรือบูรณาการเข้ากับสาระภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สุขศึกษา พลศึกษา การงานอาชีพ เทคโนโลยีต่าง ๆ ได้หมด นอกเหนือจากการสอนในสาระหลัก คือในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม เท่านั้น

สำหรับมาตรฐานการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์ให้ทุกช่วงชั้นเข้าใจหลักเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถประยุกต์ใช้ได้ แต่ถ้ามาตรฐานเรียนรู้ของทุกช่วงชั้นเหมือนกันหมดก็จะมีปัญหาทางปฏิบัติ จึงต้องกำหนดขอบเขตที่ชัดเจนในการเรียนการสอนของแต่ละช่วงชั้น และแต่ละชั้นปี ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 เน้นให้เด็กพึ่งตนเองได้ หรือใช้ชีวิตพอเพียงระดับบุคคลและครอบครัว เช่น ประถม 1 ช่วยเหลือคุณพ่อคุณแม่ล้างจานซาว แก้วชาม เก็บขยะไปทิ้ง กวาดบ้าน จัดหนังสือไปเรียนเอง แปะบันลึงของให้เพื่อน กินอาหารให้หมดจาน ประถม 2 วิเคราะห์รายจ่ายของครอบครัว จะมีเป็นตารางกรอกค่าใช้จ่ายต่างๆ ของครอบครัว คุณแม่ซื้ออะไรบ้าง คุณพ่อซื้ออะไรบ้าง เด็กจะได้รู้พ่อแมหาเงินมายากแค่ไหน เช่น ยาสีฟันหลอดละ 46 บาท จะต้องไม่เอามาบีบเล่น จะต้องสอนให้เด็กเห็นคุณค่าของสิ่งของ ให้เด็กตระหนักถึงคุณค่าของเงินทอง จะได้ฝึกนิสัยประหยัด ครอบครัวมีรายได้และรายจ่ายเท่าไร เด็กจะได้ฝึกจิตสำนึกและนิสัยพอเพียง มีหลายโรงเรียนทำแล้ว ประถม 3 สอนให้รู้จักช่วยเหลือครอบครัวอย่างพอเพียง และรู้จักแบ่งปัน ช่วยเหลือผู้อื่น มีส่วนร่วมสร้างครอบครัวพอเพียง

ช่วงชั้นที่ 2 ฝึกให้เด็กรู้จักประยุกต์ใช้หลักความพอเพียงในโรงเรียน สามารถวิเคราะห์วางแผนและจัดทำบันทึกรายรับ-รายจ่ายของตนเองและครอบครัวอย่างมีประสิทธิภาพ มีส่วนร่วมในการสร้างความพอเพียงระดับโรงเรียน และชุมชนใกล้เคียง โดยเริ่มจากการสำรวจทรัพยากรต่างๆ ในโรงเรียนและชุมชน มีส่วนร่วมในการดูแลบำรุงรักษาทรัพยากรต่างๆ ทั้งด้านวัตถุ สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญา วัฒนธรรม และรวบรวมองค์ความรู้ต่างๆ มาเป็นข้อมูลในการเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน และเห็นคุณค่าของการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง

ช่วงชั้นที่ 3 ประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน สามารถสำรวจและวิเคราะห์ความพอเพียงในระดับต่างๆ และในมิติต่างๆ ทั้งทางวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมในชุมชนใกล้เคียง เห็นคุณค่าของการใช้หลักพอเพียงในการจัดการชุมชน และในที่สุดแล้วสามารถนำหลักการพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของแต่ละคน จนนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่ความพอเพียงได้ในที่สุด

ช่วงชั้นที่ 4 เตรียมคนให้เป็นคนที่ดีต่อประเทศชาติสามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมได้ต้องเริ่มเข้าใจความพอเพียงระดับประเทศ และการพัฒนาประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ เช่น การวิเคราะห์สถานการณ์การค้าระหว่างประเทศ หรือการศึกษาสถานการณ์สิ่งแวดล้อม สภาพปัญหาด้านสังคมเป็นอย่างไร แยกแยะหรือสามัคคี เป็นต้น

ขณะนี้คณะทำงานขับเคลื่อนด้านการศึกษาและเยาวชน ทำงานร่วมกับ กระทรวงศึกษาธิการ และอีกหลายหน่วยงาน **วิสัยทัศน์ของการขับเคลื่อน** คือ **สานเครือข่าย ขยายความรู้ ควบคู่ประชาสัมพันธ์** เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในหลักฯ และให้บุคลากรด้านการศึกษาสามารถนำหลักคิดหลักปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียง มาบูรณาการสู่การเรียนการสอนในทุกกลุ่ม

สาระการเรียนรู้ของทุกระดับได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และเป็นรูปธรรม ตลอดจนผู้บริหารสามารถนำหลักๆ ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์และความสุข

ส่งท้าย

ถ้าคนไทยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่ความพอเพียงมากขึ้นเท่าใด สังคมไทยก็จะมี ความพอเพียงมากยิ่งขึ้น เพราะคนไทยแต่ละคน จะสามารถพึ่งตนเองได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน ยิ่งยืนแปลว่ามีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง ยิ่งยืนแปลว่าทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมสามารถ หลงเหลือไปถึงคนรุ่นหลังได้ ยิ่งยืนคือสังคมไทยมีความเข้มแข็งและสามัคคี ยิ่งยืนคือเศรษฐกิจ ไม่ต้องเกิดวิกฤตซ้ำแล้ว ซ้ำเล่า ยิ่งยืนคือมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ที่เราสามารถภาคภูมิใจได้

ถาม & ตอบ

1. เราจะจัดการการเรียนรู้ตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างไร

คำตอบ ใช้หลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข เน้นให้เด็กคิดเป็นทำเป็นอย่างพอเพียง จะจัดการเรียนรู้อย่างไรให้เด็กใช้ชีวิตอย่างพอเพียงได้ ต้องเริ่มจากการสอนให้เด็ก คิดเป็นอย่างพอเพียง ต้องกระตุ้นให้เด็กคิดเป็น เช่น ในการสอนสาระการงานประกอบอาชีพ มาถึงครูก็สอนให้เด็กทำ ไข่เค็มเลย อย่างนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจพอเพียง ครูควรสอนให้เด็กคิดก่อนว่า ในบรรดาอาหารต่างๆ เธอคิดว่าชุมชนของเรามีผลผลิตอะไรบ้างที่สามารถนำมาทำอาหารเก็บไว้กินได้นานๆ ต้องเริ่มจากการสอนให้เด็กคิดเป็นอย่างพอเพียงก่อน โดยเริ่มจากต้องให้รู้จักตัวเองและรู้จักชุมชน เช่น "หมู่บ้านเราเลี้ยงเป็ดเลี้ยงไก่เยอะ เราน่าจะทำไข่เค็ม" กระบวนการนี้ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม ในการเรียนรู้ และให้เด็กเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ เด็กจะต้องฝึกการเรียนรู้ว่า ชุมชน หมู่บ้าน มีการเลี้ยงเป็ดเลี้ยงไก่เยอะ มีไข่เหลือขายไม่หมด **เมื่อรู้ตน รู้ชุมชน ก็จะมีใจรักการตัดสินใจที่พอประมาณ** แต่ถ้าเด็กบอกว่ามีผักเยอะครูก็ต้องปรับตัวให้ทัน อาจต้องเปลี่ยนเป็นการสอน ทำผักดองแทน

ในการสอนส่วนมาก เรามักจะลืมนสอนข้อเบื้องต้นว่า ทำอย่างไรจะให้เด็กรู้จักตัวเอง ก่อน แล้วก็รู้จักชุมชนของตนเองด้วย จึงจะพอประมาณได้ ต้องพอประมาณทั้งปัจจัยภายใน (พอประมาณกับตัวเองกับครอบครัว) และปัจจัยภายนอก (พอประมาณกับสิ่งแวดล้อมพอประมาณกับชุมชน) หลังจากนั้น ก็ต้องสอนให้เก็บข้อมูลเป็น วิเคราะห์เป็น เพื่อตัดสินใจได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล มีภูมิคุ้มกันสอนให้เด็กคิดว่าแล้วจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม กระบวนการการผลิตหรือเปล่า ในกระบวนการนี้เด็กก็จะคิดเป็นและทำเป็นอย่างพอเพียง ตลอดจนสามารถนำหลักคิด หลักปฏิบัติไปปรับใช้เป็นและพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถพึ่งตนเองได้ ฉะนั้น การสอนให้เด็กเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ครูต้องใจเย็น มีความเพียรอดทน มีจิตวิญญาณครูที่จะสอนคนให้เป็นคนที่มีคุณค่า

หรือแม้แต่ในหลักสูตรการศึกษาออกโรงเรียน (กศน.) ครูสอนฝึกงานอาชีพ เช่น การทำเข็มกลัด สอนให้ทำเข็มกลัด แต่ไม่ได้สอนให้ผู้เรียนคิดก่อนว่าเขาชอบทำเข็มกลัดไหม ทำเสร็จแล้วจะเอาไปขายที่ไหน จะขายราคาเท่าไร รู้วิธีคำนวณต้นทุนหรือไม่ การทำงานต้องมีการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะให้ทำจริง วางแผนว่าสินค้าแต่ละอย่างผลิตเสร็จแล้วจะไปขายที่ไหน กศน. ต้องสอนให้ผู้เรียนรู้จักการทำบัญชี การคิดค่าแรง ค่าเสื่อมราคาต่างๆ ด้วย จะได้สร้างสมดุลทางด้านเศรษฐกิจได้ สรุปคือต้องปลูกฝังให้ รู้จักตนเอง คือพอประมาณ และรู้จักสภาวะแวดล้อม เช่นจะต้องรู้จักว่าจะไปขายได้ที่ไหน และสามารถวิเคราะห์หลักการทำบัญชีทำอย่างไร ตั้งราคาที่เหมาะสม ต้องคำนวณอย่างไร จะทำอย่างไรให้เด็กที่เรียนเศรษฐกิจพอเพียงแล้วออกจากห้องเรียน จะต้องมีความสามารถพึ่งตนเองทางด้านความคิด ทักษะ ความรู้ มีเพื่อนร่วมทาง (เครือข่าย เรียนรู้) เมื่อพึ่งตนเองได้แล้ว ก็ต้องปลูกฝังจิตสำนึกให้รักสิ่งสิ่งแวดล้อม ให้เขาทำตัวเป็นที่พึ่งของคนอื่นได้ด้วย อย่างนี้ถึงจะครบถ้วนกระบวนการปลูกฝังจิตสำนึกพอเพียง

2. การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงได้นำสถาบันศาสนาเข้ามาเข้าร่วมขับเคลื่อนด้วยหรือไม่

คำตอบ จริงๆ แล้ววัดเขาอยู่อย่างพอเพียงอยู่แล้ว ศาสนาพุทธสอนให้คนอยู่อย่างพอเพียงที่สุด การปฏิบัติตนตามแนวทางศีล สมาธิ ปัญญา ตามเส้นทางของอริยมรรคมีองค์ 8 เป็นการปฏิบัติเพื่อนำไปสู่ความพอเพียงอย่างแท้จริง พระอรหันต์ผู้ปฏิบัติจนถึงที่สุดแห่งทุกข์ทั้งปวงแล้ว เป็นผู้ที่พอที่สุด และเข้าใจความพอเพียงมากที่สุด ท่านจึงเป็นผู้ให้ ผู้อนุเคราะห์ผู้เกื้อกูลโลก

สังคมไทยโดยทั่วไป โดยเฉพาะในชนบท อยู่อย่างพอเพียงอยู่แล้ว คือโลกภายนอก บังคับภายนอกเข้าไปทำลาย เช่น กองทุนหมู่บ้านเข้าไปทำลายความพอเพียงหรือเปล่า จนเกิดเรื่องหนี้ ซึ่งเกิดจากการกระตุ้นให้เกิดความอยากใช้จ่ายกระตุ้นให้คนกู้เงินมาแล้วก็ใช้จ่ายอย่างไม่พอเพียง องค์กรศาสนาทุกศาสนาสอนเรื่องการบริโภคอย่างพอประมาณ การใช้ชีวิตอย่างพอประมาณ รักษาสมดุลในสังคม สมดุลทางด้านธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ทางค่านิยมและคุณธรรมที่เกิดขึ้นก็เพราะขาดความพอเพียง ทำอะไรก็ไม่พอประมาณ ไม่ตั้งอยู่บนหลักเหตุผล และไม่ได้คิดถึงเรื่องการสร้างภูมิคุ้มกัน ซึ่งเป็นเรื่องของอนาคต เป็นเรื่องความเสี่ยง

3. อาจารย์สอนเด็กเรื่องความพอเพียง แต่ในขณะเดียวกัน โรงเรียนก็นำน้ำอัดลมมาขาย แล้วจะพอเพียงได้อย่างไร

คำตอบ หลักการทรงงานของพระองค์ท่านเน้นการแก้ปัญหาจากจุดเล็ก หลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักพัฒนามนุษย์ เริ่มจากการพัฒนาที่จิตใจ ถ้ามีน้ำอัดลมมาขาย แต่เด็กมีความรู้ว่ามีประโยชน์หรือเปล่า เงินที่ไปขอพ่อแม่ หามายากล้าปากแค่นี้ เด็กก็อาจไม่ซื้อ น้ำอัดลมก็ได้ เหมือนตัวเรามีของขายทั่วไปเราไม่ซื้อก็ได้ ไม่ได้อยู่ที่ว่ามีของขายเยอะเกินไป เป็นเรื่องหลักคิด หลักปฏิบัติ ให้คิดเป็น ทำเป็น ให้ใช้เงินเป็น โรงเรียนถึงจะขายโค้ก แต่ถ้าเขา

รู้ว่าเงิน 8 บาทกว่าพ่อแม่จะหามาได้ 8 บาท เขาสามารถซื้อนม หรือเก็บให้ห้อง เก็บไว้ใช้ในสิ่งที่เกิดประโยชน์ ถ้าเราสามารถปลุกฝังเขาได้ ถึงของขายจะเยอะก็ไม่เกี่ยว **ต้องฝึกสอนให้เด็กรู้จักตัวเองรู้ว่าสถานะครอบครัว** จากผลงานประกวดความเรียง "ตัวอย่างเศรษฐกิจพอเพียงที่ข้าพเจ้ารู้จัก" คนที่ได้รางวัล เขาบอกว่าเขาใช้หนังสือเรียน กับเสื้อของพี่สาวมาทุกปี เขาไม่อาย เขาภูมิใจว่าเขาได้ใช้ชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

เราต้องปลุกฝังให้คนคิดแบบนี้ เขาก็จะมีภูมิคุ้มกันและใช้ชีวิตอยู่บนโลกใบนี้ได้อย่างมีความสุข ต้องไปปลุกฝังให้เด็กคิดอย่างพอเพียงก่อน ถ้าเขารู้จักตัวเองเห็นคุณค่าของเงินของเขาก็จะใช้เงินเป็นมีวินัยในการใช้จ่ายเงิน **หลักเศรษฐกิจพอเพียงคือหลักคิด หลักปฏิบัติเป็นเรื่องของคน แก้ปัญหาจากจุดเล็ก คือแก้ที่ใจคนก่อนที่จะไปคิดแก้ระบบใหญ่** ส่งให้รัฐบาลเลิกผลิตโค้กได้ใหม่ พระองค์ท่านทรงชี้แนะให้แก้ปัญหากที่จุดเล็ก แล้วเราจะทำสิ่งที่ยิ่งใหญ่ให้เกิดขึ้นได้

4. มีแนวทางอย่างไร ที่จะทำให้สถานศึกษาสร้างการขับเคลื่อนไปสู่ชุมชนอย่างยั่งยืนได้

คำตอบ ระเบิดจากข้างใน ต้องเริ่มที่ ผู้อำนวยการ ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และตัวเด็กนักเรียนเอง แต่กรุณาอย่าสั่ง มิฉะนั้นจะกลับกลายเป็นการทำลายการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง เพราะเมื่อใดที่สั่ง เขาก็จะไม่ได้ทำด้วยใจ ควรจะเปิดโอกาสให้มีการระเบิดจากข้างใน มีความสนใจอยากที่จะค้นหาความรู้ ลองทำ มีเพื่อนร่วมทาง เรียนรู้อะไรด้วยกัน ขยายเครือข่ายทำเป็นขั้นเป็นตอน พระองค์ท่าน ตรัสเองว่า ครั้งหนึ่งก็พอ เศษหนึ่งส่วนสี่ก็ได้ การขับเคลื่อนจึงควรทำจากใจ ไม่ใช่ทำเพราะว่าเป็นคำสั่ง เพราะอาจจะไม่นำไปสู่ความยั่งยืน สังคมไทยมีคนที่พอเพียง ครูที่มีอุดมการณ์ ผู้ปกครองที่อยากให้การสนับสนุน ถ้าเราจะปลุกฝังเด็กให้ใช้ชีวิตพอเพียงหรือโรงเรียนไหนอยากนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ เพราะท่านเห็นคุณค่า มีความศรัทธาก็สามารถทำได้เลย โดยไม่ต้องรอคำสั่ง หรือนโยบาย

ภาคผนวก ข

แนวทางการประยุกต์ใช้
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับต่าง ๆ

แนวทางการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับต่าง ๆ

โดย โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง

ตุลาคม ๒๕๔๙

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงระดับบุคคล/ครอบครัว

เริ่มต้นจากการเสริมสร้างคนให้มีการเรียนรู้ วิชาการและทักษะต่างๆ ที่จำเป็น เพื่อให้สามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ พร้อมทั้งเสริมสร้างคุณธรรม จนมีความเข้าใจ และตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม และอยู่ร่วมกับระบบนิเวศวิทยาอย่างสมดุล เพื่อจะได้มีความเกรงกลัวและละอายต่อการประพฤติผิดมิชอบ ไม่ตระหนี่ เป็นผู้ให้ เกื้อกูล แบ่งปัน มีสติยังคิดพิจารณาอย่างรอบคอบ ก่อนที่จะตัดสินใจ หรือกระทำการใดๆ จนกระทั่งเกิดเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีในการดำรงชีวิต โดยสามารถคิดและกระทำบนพื้นฐานของความมีเหตุมีผล พอเหมาะ พอประมาณกับสภาพ บทบาทและหน้าที่ของแต่ละบุคคล ในแต่ละสถานการณ์ แล้วเพียรฝึกปฏิบัติเช่นนี้ จนตนสามารถทำตนให้เป็นพึ่งของตนเองได้ และเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ในที่สุด

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงระดับชุมชน

ชุมชนพอเพียง ประกอบด้วย บุคคล/ครอบครัวต่างๆ ที่มีความพอเพียงแล้ว คือ มีความรู้และคุณธรรมเป็นกรอบในการดำเนินชีวิต จนสามารถพึ่งตนเองได้ บุคคลเหล่านี้มารวมกลุ่มกันทำกิจกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพ ภูมิสังคมของแต่ละชุมชน โดยพยายามใช้ทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผ่านการร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลหลายสถานภาพ ในสิ่งที่จะสร้างประโยชน์สุขของคนส่วนรวม และความก้าวหน้าของชุมชน อย่างมีเหตุผล โดยอาศัยสติ ปัญญา ความสามารถของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และบนพื้นฐานของความซื่อสัตย์สุจริต อดกลั้นต่อการกระทบกระทั่ง ขยันหมั่นเพียร และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือแบ่งปันกันระหว่างสมาชิกชุมชน จนนำไปสู่ความสามัคคีของคนในชุมชน

ซึ่งเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีของชุมชน จนนำไปสู่การพัฒนาของชุมชนที่สมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ จนกระทั่งสามารถพัฒนาไปสู่เครือข่ายระหว่างชุมชนต่างๆ

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงระดับเกษตรกร

ได้แก่ เกษตรทฤษฎีใหม่

- ขั้นตอนที่ 1 เป็นแนวทางการจัดการพื้นที่เกษตรกรรมในระดับครอบครัว ที่สอดคล้อง สมดุลกับระบบนิเวศวิทยา เพื่อให้พออยู่ พอกิน สมควรแก่อัตภาพ ในระดับที่ประหยัด และเลี้ยงตนเอง/ครอบครัว ได้
- ขั้นตอนที่ 2 การรวมกลุ่มในรูปสหกรณ์ ร่วมมือกันในการผลิต จัดการตลาด และ พัฒนาสวัสดิการของชุมชนในรูปแบบต่างๆ เป็นการสร้างความสามัคคี ภายในท้องถิ่น และเตรียมความพร้อม ก่อนก้าวสู่โลกภายนอก
- ขั้นตอนที่ 3 ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อจัดหาทุน วิชาการ ความรู้ เทคโนโลยี จากธุรกิจเอกชน เช่น ธนาคาร บริษัท ห้างร้าน เอกชน ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐ มูลนิธิต่าง ๆ มาช่วยในการลงทุน และ พัฒนาคุณภาพชีวิต

โดยสรุป แนวพระราชดำริส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถพึ่งตนเองได้ และมีการ รวมกลุ่มกัน และเชื่อมโยงเครือข่ายในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าไปอย่างสมดุลกับ สภาพแวดล้อมในแต่ละท้องถิ่น ที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเป็นขั้นตอน โดยประยุกต์ใช้ความรู้ ภูมิปัญญา และทรัพยากรด้านต่างๆ ที่มีอยู่อย่างเหมาะสม บนพื้นฐานของคุณธรรม ความ ซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร เอื้อเฟื้อแบ่งปัน และใช้สติปัญญา ในการตัดสินใจและดำเนินชีวิต

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงระดับนักธุรกิจ

นักธุรกิจพอเพียง จะคำนึงถึงความมั่นคงและยั่งยืนของการดำเนินธุรกิจ มากกว่า การแสวงหาผลประโยชน์ระยะสั้น ฉะนั้นจึงต้องมีความรอบรู้ในธุรกิจที่ตนดำเนินการอยู่ และ มีการศึกษาข้อมูลข่าวสารอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สามารถก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ มีความ รอบคอบในการตัดสินใจในแต่ละครั้ง เพื่อป้องกันข้อบกพร่องเสียหายต่างๆไม่ให้เกิดขึ้น และ ต้องมีคุณธรรม คือ มีความซื่อสัตย์สุจริตในการประกอบอาชีพ ไม่ผลิตหรือค้าขายสินค้าที่ก่อโทษ หรือสร้างปัญหาให้กับคนในสังคมและสิ่งแวดล้อม มีความขยันหมั่นเพียร อดทน ในการพัฒนาธุรกิจ ไม่ให้มีความมกพร่อง และก้าวหน้าไปอย่างต่อเนื่อง โดยมีการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต การปรับปรุงสินค้าและคุณภาพให้ทันกับความต้องการของตลาดและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และในขณะเดียวกัน ต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม และระบบนิเวศวิทยา ในทุกขั้นตอนของ การดำเนินธุรกิจ โดยการรักษามูลค่า ในการแบ่งปันผลประโยชน์ของธุรกิจในระหว่างผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียต่างๆ อย่างสมเหตุสมผล ตั้งแต่ผู้บริโภค พนักงาน บริษัทคู่ค้า ผู้ถือหุ้น และสังคมวงกว้าง รวมถึงสิ่งแวดล้อม

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงระดับประเทศ

มีแผนการบริหารจัดการประเทศ ที่ส่งเสริมให้บุคคล/ชุมชนต่างๆ มีวิถีปฏิบัติ มีความร่วมมือ และการพัฒนาในสาขาต่างๆ ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และดำเนินการตามแผนดังกล่าวอย่างรอบคอบ เป็นขั้นตอน เริ่มจากการวางรากฐานของประเทศให้มีความพอเพียง โดยส่งเสริมให้ประชาชนส่วนใหญ่ สามารถอยู่อย่างพอมีพอกิน และพึ่งตนเองได้ ด้วยมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ และมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร เอื้อเฟื้อแบ่งปัน และใช้สติปัญญา ในการตัดสินใจและดำเนินชีวิต พร้อมทั้งส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างกลุ่มคนต่างๆ จากหลากหลายภูมิสังคม หลากหลายอาชีพ หลากหลายความคิด ประสบการณ์ เพื่อสร้างความเข้าใจ และรู้ความเป็นจริง ระหว่างกันของคนในประเทศ จนนำไปสู่ความสามัคคี และจิตสำนึกที่จะร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาประเทศ ให้เจริญก้าวหน้าไป อย่างสอดคล้องสมดุลกับสถานการณ์ความเป็นจริงของคนในประเทศ อย่างเป็นขั้นเป็นตอนเป็นลำดับๆ ต่อไป

